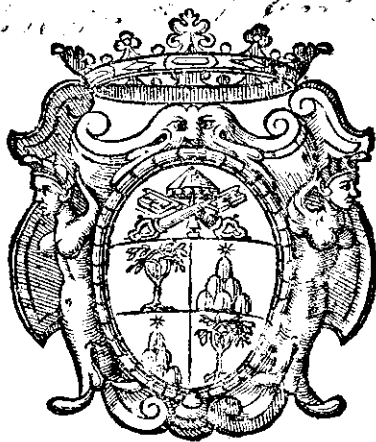

DIATRIBA
DE ADVENTV
S. IACOBI
IN HISPANIAM.

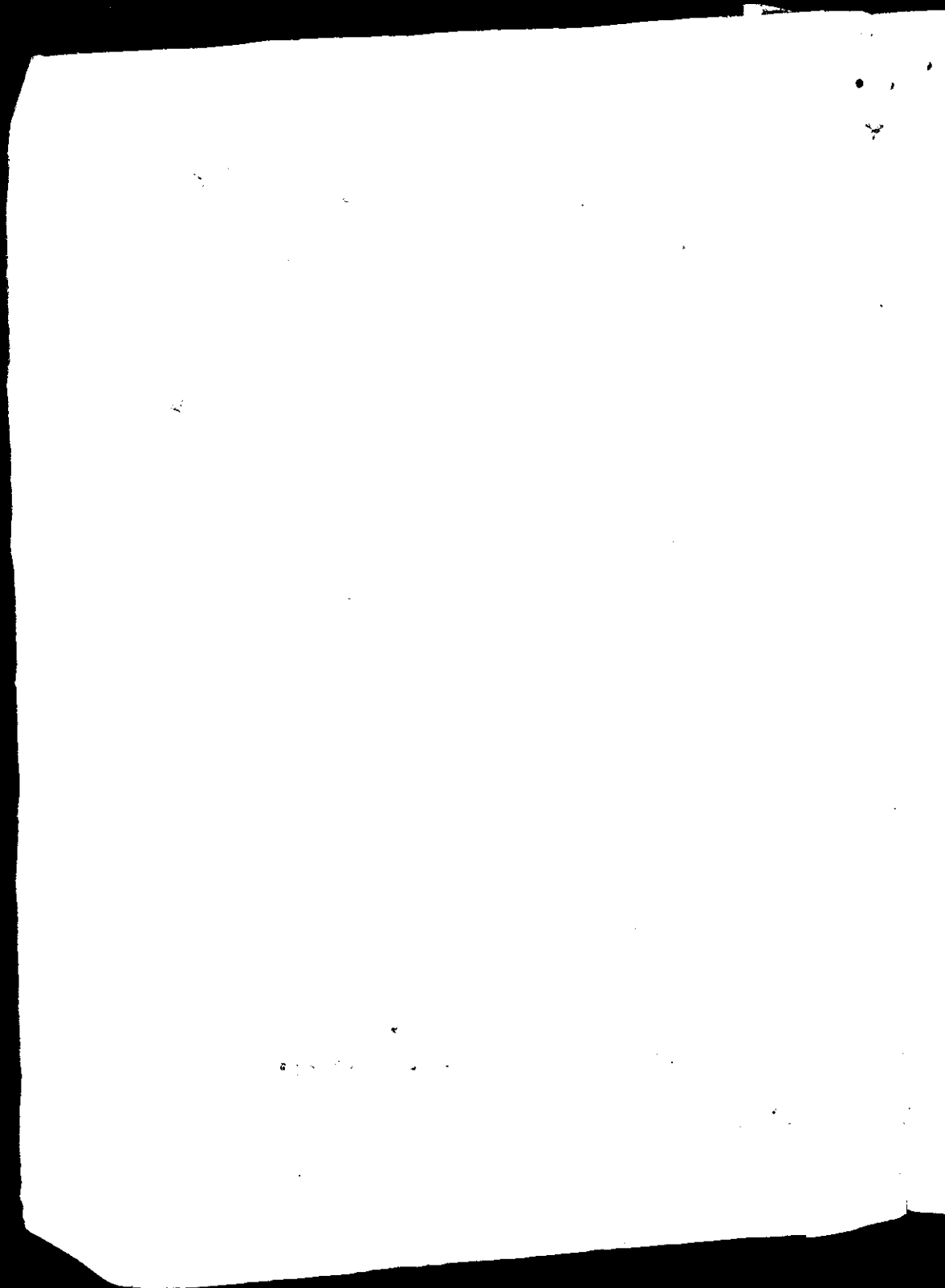
ILLVSTRISS. ET EXCELLENTISS. PRINCIPI
MARIO CHISIO
S. R. E. GENERALI.

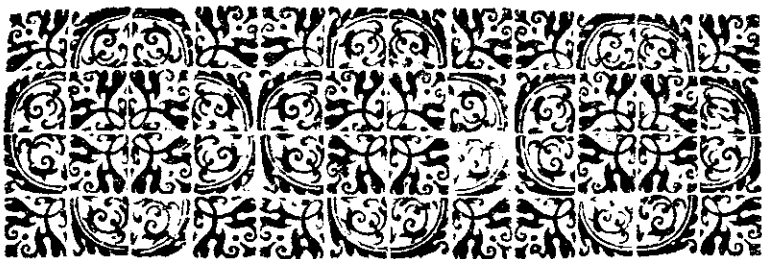

A V T H O R E
P. FR. FRANCISCO A S. AVGVSTINO MACEDO
Minorita Lusitano Theologiae Professore.

R O M A E.
Typis Philippi Mariae Mancini. M. DC. LXII.

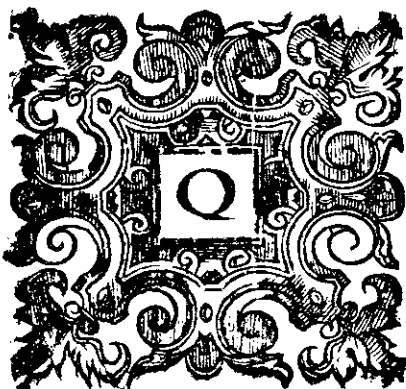
SVPERIORVM PERMISSV.

ILLVSTRISSIMO, ET EXCELLENTISSIMO
PRINCIPI.

MARIO CHISIO
S. R. E. GENERALI.

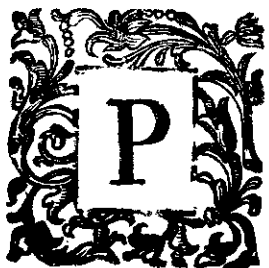
VI Authores, ij qua-
si Parentes libro-
rum sumus : atque
adeò quo iure hi
liberis, quos gignūt
splendida, & fausta
sidera optant, eo
nos libris, quos edi-
mus illustra, & be-
nigna optamus. Hac ego ratione foetui
huic meo stellam adhibere itudui, quæ il-
lius natales conspicuos, & fortunatos red-

deret. Rapuit me Chisia Domus, in qua
sunt Astra Gentilitia: imo & Sol, ex quo
ALEXANDER fulsit, qui non ob-
tudit Stellas, sed extudit. Has inter tua
Excellentiss. Princeps mihi iampridem
arriserat beneuolentia singulari; & certam
Patrocinijs, si quando esset opus, spem fe-
cerat. Itaque fidenter accessi, nec repul-
sam timui ab eo, apud quem habitat hu-
manitas. Equidem cum in te multæ, ac
præclaræ dotes confluerint, quas nemo
non admiratur, fateor, nulla te magis,
quam ista, quæ in Principibus desiderari
solet, suauitate ingenij, & morum com-
mendari. Hæc te in excello isto militaris
stantem dignitatis fastigio, omnibus ama-
bilem intra admirationem reddit. Nihil
ex armis, quæ tractas, rubiginis contrahis,
nihil asperitatis ex sago, & armatus Ro-
mana in Vrbe, ultra paludamentum, togæ
studia exerces, & iudicio Patritium, &
consilio Senatorem, & prouidentia Con-
sul-m agis. Bellicos terrores procul aman-
da, vt domi pax sit, qua sane fruimur, &
abun-

abundamus. Constant vbiq̃ue egregia
illa tuæ tempore pestilentiaë, & eluuiõis
pietatis, & quæ deinceps exhibuisti in
republicam beneficentiaë, & charitatis
officia, quæ memoriam Pompeianaë ma-
gnificentiaë renouarunt. Cuius tu præ-
stantissimi & Ducis, & Ciuis in gerenda
Republica partes agis, eó maiori voluptate
Ciuium, quòd nomen cum præferas Marij,
re Pompeium exhibeas. Nec tu minus
eo litteratos homines diligis, & colis. Si
enim ille ad Philosophi Possidonij fores
laureatos fasces applicuit, tu inter lauros
victrices, & Quercus foelices tuas, Docto-
rum hominum hederas, & oleas admittis;
nec extra Romam semel, vti Pompeius,
sed intra urbem, & domi tuæ sæpe huius
in litteratos beneuolentiaë documenta
præbes. Id ego iam pridem expertus,
meum istud, quale quale sit, opus ad te de-
fero, vt illud nomini vmbra tui tegas, &
virtutum radijs illustres; nec alienum à di-
gnitate, & munere tuo eius est argumen-
tum, cum Sanctus Iacobus, de cuius in Hi-
spa-

Ispaniam aduentu agitur, Ducis eximij ad-
uersus hostes Fidei sæpius partes egerit, ac
visus sit in acie, & in castris cum militibus
versari, & quod tu in Romana Ecclesia
obis, illud in Hispanica officium exercere.
Quare cum & Auctor sit multis nomini-
bus tuus, & opus hoc nomine non alie-
num, vtriusque Patrocinium minimè, opi-
nor, detrectabis. Nec ingratum tibi exi-
stimo fore munus, quod á grato animo
proficiscitur, & vsui, ad honestum inter
tot bellica, & ciuilia negotia diuerticulum,
esse poterit: Vale.

AD LECTOREM

PRAEFARI opus non erat
nisi mos in legem abisset.
Hæc iubet. Paucis dicam.
Causas, & rationem su-
scepti operis habes eius ini-
tio. Tuum erit de ijs iudicare: De dis-
positione, ac stylo eadem tibi potestas esto.
Illud moneo: ne velis, quod alij solent, for-
mam operis ad tuum genium fingere, &
quod ad tuum palatum non faciat, id pu-
tare insipidum. Vt cuique sua est facies,
& habitus, ita stylus, & dictio. Iniurius
esset naturæ, qui ad sua lineamenta aliorum
vultus exigeret. Iniquus arti, qui ad suum
stylum alienum reuocaret. Aliud vnus,
aliud alter stomachus condimentum appe-
tit. Alius exilem, & gracilem, alius pro-
cerum, & obesum habitus decet. Sine me
meo stomacho, & habitu frui, nec stylum
corrigas, qui mihi est ingenitus. Corrum-
pes

pes enim, non corriges; per me semper licuit
alijs sua dictione uti, liceat mea per te mihi.
Non detrecto corrigi, sicubi errem, sum quip-
pe ingenuus, & Augustini, quo nemo can-
didior, discipulus. Sed nolo emendari, nisi
iure, ac ubi insit error. Sunt verò, qui quod
errore caret, quòd genio non respondeat suo;
in eo erratum velint. Id sanè deprecor,
quod sit cum iniustum, tum ineptum; de me
ita iudica, uti me de te iudicare velles. Ho-
mo homini Deus, & homo homini lupus.
Ita sumus natura comparati. Cæterum
utcumque de me statuas, illud comperies, me
vni maxime, in ijs quæ scribo, veritati stu-
dere. Vale.

INDEX

CAPITVM

- C** AP.1. *Occasio, & ratio suscepti operis* pag.1.
 Cap.2. *Quid Cardinalis Baronius senserit, & cur, & an Iure de eo Hispani querantur.* p.7.
 Cap.3. *Rationes dubitandi an S.Iacobus in Hispaniam venerit proponuntur.* p.12.
 §.1. *Chronologia.* p.12.
 §.2. *Proponitur hæc difficultas Chronologica verbis D.Roderici Ximenij in Concilio Lateranensi apud Baronium, & Loaysam.* p.15.
 §.3. *Adducitur correctio antiqui Breuiarij Romani, in quo affirmatio aduentus in Hispaniam S.Iacobi Apostoli tollitur, & in traditionem mutatur.* p.16
 §.4. *Afferuntur duo Innocentij I. & Gregorij VII. ex Baronio aduersus accessum Iacobi Apostoli in Hispanias testimonia.* p.17
 §.5. *Arguitur ex defectu authoritatis priscorum Authorum ac suspecta fide illorum, qui ab Hispanis recentioribus adducuntur.* p.19
 §.6. *Ex ipsorummet scriptorum Hispanorum inter se contentione arguitur S.Iacobum in Hispanias non venisse.* p.21.
 Cap.4. *Ex antiquitate, & Primatu Ecclesie Toletane ostenditur S.Iacobum Apostolum in Hispania non fuisse.* p.23.
 Cap.5. *Authoris sententia statuitur, affirmans S.Iacobum in Hispaniam venisse.* p.25
 Cap.6. *Ex translatione Corporis S.Iacobi Apostoli ex Iudea*

- daa in Hispaniam eius vini in eam aduentus probatur .*
 pag. 31.
 Cap. 7. *Hispanorum in S. Iacobum Apostolum Clientela ,*
& eiusdem in eisdem Patrocinium aduentui in Hispa-
niam suo testimonium idoneum reddunt . p. 34.
 Cap. 8. *Hispanorum in retinenda fide incorrupta: in tuen-*
da constantia, in propaganda diligentia, argumento
sunt, eos à Iacobo Apostolo Euangelium accepisse. 43.
 Cap. 9. *Nouum ex Actis Concilij Rbemensis sub Leone*
IX. anno 1049. celebrati pro D. Iacobi in Hispanias
aduentu argumentum . p. 51.
 Cap. 10. *Argumenta proposita quae impugnabant Iacobi*
in Hispaniam aduentum soluuntur . p. 55.
 . 1. *Satisfit primo ex difficultate Chronologiae desumpto .*
 pag. 55.
 S. 2. *D. Roderici Ximenij adducta superius ratiocinatio*
perspicue refellitur . p. 65.
 S. 3. *Satisfit obiectioni ex correctione Breuiarij Romani*
facta à Clemente VIII. p. 69.
 S. 4. *Respondetur argumento ab Authorum Hispanorum*
diffensione, & contentione ducto . p. 73.
 S. 5. *Testimonia Innocentij I. & Gregorij VII. contra*
producta ex Baronio expenduntur . p. 78.
 Cap. 11. *Soluitur argumentum obiectum ex defectu au-*
thoritatis. p. 86.
 S. 1. *Respondetur Obiectioni petita ex testimonijs aliorum*
Pontificum . p. 86.
 S. 2. *Soluuntur obiecta ex Concilijs .* p. 96.
Antiloquium ad Argumentum sumptum ex primatu. p. 113.
 Cap. 12. *Ratio petita ex antiquitate, & Primatu Ecclesiae*
Toletanae diluitur . p. 121.
 Cap. 13. *Non tanti esse testimonium D. Roderici Xime-*
nij, etiam si illam sententiam traderet, ut propter illud
S. Ia-

- S. Iacobi in Hispaniam aduentus in dubium reuocari
debeat.* p.142.
- Cap.14. Aduentui in Hispaniam S. Iacobi Ecclesiastica
authoritas suffragatur.* p.149
- S.1. Probatur ex summis Pontificibus.* p.149.
- Cap.15. Probatur ex Concilijs.* p.154.
- Cap.16. Probatur ex Breuarijs.* p.163.
- Cap.17. Falsum esse, & commentitium istum Commen-
tarium manuscriptum Toletanum à Garcia Loaysa in-
uentum perspicue ostenditur.* p.168
- Cap.18. Alij errores in ea enarrationis parte, quæ ad Com-
postellanum Episcopum pertinet, commemorantur, &
confutantur.* p.176.
- Cap.19. Hanc ratiocinationem Roderici Ximeni nulla-
tenus esse, idoneis argumentis suadetur.* p.183.
- Cap.20. Tandem ea narratio maioribus argumentis aper-
ta falsitatis conuincitur, & prorsus refellitur.* p.187.
- Cap. vltimum. Obiectio ex Pauli ad Romanos cap.15.
num.19. Epistola remouetur, & aditus Iacobo in His-
paniam ex Anastasij doctrina aperitur, & liber clau-
ditur.* p.195.

INDEX AVTHORVM.

A

Abbas Vrspergensis
Abrahamus Ecchellenſis
Alanus Copus
Albertus Magnus
Anaſtaſius Antiochenus
Antonius Caracciolus
Antonius Auguſtinus
Ambroſius
Ambroſius Morales
Apollonius
Arator
Athanafius
Auguſtinus
Author Chronici Caſſi-
 nenſis
Anaſtaſius Sinaita Anony-
 mus autor
Aprincius
Alfonſus Toſtatus
Antoninus
Archiuium Lateranenſe
Archiuium Alcobatianum
Archiuium Sanctæ Crucis
 Conimbricenſe.

B

Barboſa

Baronius
Bartholomæus Rainaldus
Baſilius
Beda
Bellarminus
Bernardus de Britto
Biſciola
Biuar
Boerius
Bofius
Breuiarium Romanum
Breuiariū Mozarabicum
Breuiarium Comenſe
Breuiaria diuerſa
Bzouius.
Braulius.

C

Caliſtus ſecundus
Caietanus
Carolus Borromæus
Caffaneus
Cherubinus
Chryſoſtomus
Ciaconius
Cornelius
Cornelius à Lapide
Concilium Sueſſionenſe
 Con-

Concilium Rhemenſe
Concilium Gerundenſe
Concilium Londinenſe
Concilium Elibertinum
Concilium Baſilienſe
Concilium Lateranenſe
Concilia Braccharenſia
Concilia Tolerana
Cyprianus
Cyrillus Hieroſolymita-
nus.
Canifiſus

D

Didacus Caſtillo.
Dominicus Soto

E

Epiphanius
Euſebius.
Euthymius.
Eleca Epifcopus Cæſar-
auguſtanus

F

Flavius Dexter.
Freitas.
Fulbertus Carnotenſis

G

Garcia Loayſa.
Garibay.
Gaſpar Sanchez.
Gelaſius.
Genebrardus -
Gloſſa ordinaria.
Gloſſa inter linealſs.

Gracianus.
Gregorius Turonenſis.
Gregorius Nicenus.
Gregorius Magnus.
Gregorius Septimus.
Gilbertus de Tornaco
Guilielmus Durantes

H

Hilarius
Hieronymus.
Hilarius.
Hincmarus.
Hormiſdas.
Hugo Cardinalis.
Hugo Portugallenſis

I

Innocentius I.
Ioannes Salazar Tama-
yus.
Ioãnes Solorzano Pereira.
Ioannes de Boſco.
Ioannes Lorinus -
Ioannes Arboreus.
Ioannes Grimaldus.
Iſidorus.
Iſmael Abulfada.
Iulianus Perez.
Iulianus Toleranus.
Iulianus Pomerius.
Juſtinianus.
Ianſenius.
Iacobus Midendorpius
Iacobus Philippus Berga-
mas la-

Iacobus de Voragine

Ioannes Belletus

Ioannes Raulinus

Ioannes Vasaëus

L

Leo III.

Leo IX.

Ludouicus Romanus.

Lupoldus Bebebergius.

Luitprandus

M

Maffeius.

Magister Historiæ Schola-
sticæ.

Maldonatus.

Mariana.

Mastrillus.

Menochius.

Michael Erze Ximenius.

Missale Ambrosianum.

Missale Gothicum.

Missalia Varia.

Martinus Polonus

Michael Deluillar

N

Nicephorus.

Nicolaus de Lyra

Notkerus

O

Occumenius.

Ofius.

Ouidius.

Otto Frisingensis

P

Pandulphus.

Petrus Gregorius.

Platina.

Plutarchus.

Petrus de Natalibus

Prudentius

Pelagius Ouetenfis

Q

Queuedo.

R

Resendius.

Ribadeneyra.

Rodericus Ximenius.

Rodericus à Cugna.

Rogerius.

Rota Romana

S

Salmeron.

Seraphinus.

Seraphinus Binius.

Spondanus.

Stephanus VI.

Suarez.

Sugerius.

Supplementum. Biblio-
thecæ Patrum.

Santpirius

T

Tertullianus.

Theodoretus.

S. Thomas.

Toletus.

Tri-

Trithemius.
Turpinus.
Turrecremata.
Tyrius.
Thomas Stapletonus
Thomas Cantipratensis
Thomas à Villanoua

V

Valdez.
Vasconcellus.
Vasquez.

Virgilius ;
Vvilielmus Malmesburi-
ensis.
Vincentius Ferrerius
Vincentius Bellouacensis
Vsuardus
Vvfalafridus Strabo

Y

Yepes.

Z

Zurita.

FACULTAS R. P. GENERALIS.

INspectis approbationibus potestatem facimus auctori hoc opus excudendi in Conuentu nostro S. Mariæ de Araceli die 22. Maij 1662.

Fr. Michael à Sambuca Minister Generalis.

Hanc Diatribam de Aduentu S. Iacobi in Hispaniam ex commissione Nostri Reuerendiss. Patris Generalis à me reuisam ad studiosorum vtilitatem publica editione dignam censeo. Datum Romæ in Conuentu S. Mariæ de Araceli die 20. Maij 1662.

Fr. Petrus Paulus Lotticus Sacra Theologiæ Lector Generalis, & Diffinitor.

Hunc librum iussu Reuerendiss. P. Nostri Ministri Generalis recognoui, & dignum iudico qui typis mandetur.

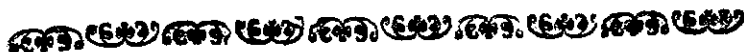
Fr. Alexius Romanus Sac. Theologiæ Lector Generalis, & Diffinitor.

Imprimatur.

Si videbitur Reuerendiss. P. Mag. Sacri Palatii Apostolici.

O. Gar. Vicefg.

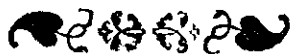
Imprimatur.

Fr. Raymundus Capisuccus Sacri, & Apost. Pal. Mag. Ord. Prædicatorum.

DIA-

D I A T R I B A
DE ADVENTV
S. I A C O B I
IN H I S P A N I A M.

C A P V T P R I M V M.

Occasio, & ratio suscepti operis.

NOCERE interdum amorem, cum nimius est, experientia docet. Adeo extrema vitiosa sunt, vt cum ad ea deflectimus, à ratione, ac virtute deuitemus. Id & in Iure deprehenditur, quod cum summum est, iniuria fit. Sed in amore mirerè, quòd ab odio cum longissimè absit, tam officit amico, quàm solet officere inimico. Illud vulgo paradigma affertur. Simiam Catulos suos miro
A amore

Nimius interdum amor officit.

amore prosequi, & tam eos arctè amplecti, vt interdum ipso amplexu occidat. Atque adeo verum sit dicere, cum eos deperit, cogere depereundo perire: sed hoc in bellua, quæ ratione caret, vtcunque ferendum. Ab homine, qui rationis compos, & virtutis capax est, hoc vitium alienum esse debuit. Verum praua, ex labe illa prima originis, nobis innata libido, sæpe rationem, iusque peruertit. Itaque amore sæpe abutimur ad perniciem carorum, cum ijs vehementer volumus: Quanquam non iam ille amor sit, sed cupiditas; imò & inuidia, proindeque degener, ac in odium vergens affectus. Vsuuenire solet, vt quod vehementer amamus, eo magnopere frui cupiamus, ac iuxta nolumus, vt fruantur alij; qui si eiusmodi participes esse conentur, in eos odium ex cupiditate, ac liuore existit; quare malumus rem dilectam extinguere, quàm cum alijs communicare. Itaque si originem attendimus, Amor est; si exitum, Cupiditas, & odium. Satis dolendum, quod in vitium virtus transeat; sed multò maximè dolendum, quod res, quæ amatur pereat; nam vitia emendare possumus, rem quæ periit, recuperare non possumus.

Degenerat in
cupidinem.

Hispanorum
in S. Iacobum
quātus amor.

Quorsum hæc? Non ab re sane! Quantus sit Hispanorum omnium in sanctum Iacobum amor nemo nescit: cum non eius extent igniculi, sed pateant incendia. Verum quod ea Gens in populos diuiditur, dum singuli Iacobo frui tanquam proprio volunt, & in suam Prouinciam trahunt, alij alios repellunt, ne eodem potiantur, & in cupiditatem, & liuorem abeunt, vnde turbæ, & factiones existunt; ac proinde in odium mutuum.

amor

amor primus degenerat; &, quod deterius est, dum vnusquisque ad suam prouinciam Iacobum studet rationibus trahere, alij aliorum argumenta refutant, & enervant, adeo vt impugnando singula, nulla ratio habendi reliqua esse videatur. Planius dico. Aduenisse Iacobum in Hispaniam certo est certius. Illud minus constat, in quam Prouinciam venerit. Cum ergo Hispania in multas sit distributa, singulae cum sibi pio quodam studio vendicant, atque adeo suum dicunt, idque rationibus conantur ostendere, quae cum hinc inde apponantur, dum alij alios refutant, dubium reddunt, in quam venerit; cum autem non potuerit venire in Hispaniam, nisi per vnam Prouinciam, & ij monstrent in nullam certam, contra singulas argumentando, venisse, fit vt, an in Hispaniam venerit? dubitetur.

Ex eo dissidium.

Nec satis est ijs Iacobo frui, quod facile esset ad componenda dissidia, ita vt illum ordine quodam, serieque temporis vna post aliam Prouincia exceperit, sed vnaquaque illum cum praerogatiua primatus habere vult: tam enim sunt Religionis amantes, vt primas habere velint, non contenti habuisse, nisi prius alijs habuerint. Itaque de primis contendunt, quod turpe videatur in secundis, tertijsue consistere. Ita sunt ad honores Hispani comparati, vt aut summos, aut nullos velint. Igitur Tarraconensis Prouincia ad se vocat. Bética sibi deberi ait. Lusitania suum esse contendit. Callaecia ad se trahit. Omnes cum apprehendunt, & dum conantur arripere, in diuersa trahunt, & lacerant, vt nusquam videatur esse, quod apud singulas esse minimè patiantur. Accidit Iacobo

Singulae Prouinciae in eo fruendo primas partes vendicant.

Plutarch

mortuo, quod ille Pancratiaſtæ (cui Teletia nomen fuit) Græco viuo, qui cum victor in ludis Pythijs existeret, magnūque erga se omnium studium accendiſſet, anſam dedit, contentioni inter ſe multorum, ad quos nimirum is victor pertineret. Exatſere omnes habendi cupiditate; ea incitati, in eum irruunt; alij eum hinc, alij inde, alij aliunde apprehendunt, & dum magna vi ſinguli ad ſe trahere nituntur, miſer Iuuenis in partes diſtractus, ac dilaceratus periit. Nec opus eſt exemplum in uſum reducere. Satis in rem quadrat.

Venustum
paradigma

Haud temerè dico. Niſi Hiſpani inter ſe mutuo opinionibus diſſiderent, & diſſidendo alij alios impugnarent, non auderent exteri hanc veritatem in dubium reuocare. Nec antequam noſtri inter ſe contenderent, eam inſiciari auſi ſunt. Tunc auſi, quando viderunt nos in factiones diuidi, & bella ciuilia imitari: minimè auſuri ſuis nos telis petere, ſi noſtra in ſe intenta, ac non in nos conuerſa vidiffent. Noſtris ergo nos argumentis oppugnant: ſciunt nimirum ea valida, & robuſta eſſe, ac Hiſpanum non niſi ab hoſte Hiſpano ſolere vinci, atque vti adamas adamante frangitur, ita Hiſpanum Hiſpano infringi. Ex quo igitur Rodericus Ximenius, ſummus id temporis omni genere litterarum vir, in Lateranenſi ſub Innocentio III. Concilio, ſui aduerſus competitores Primatus aſſerendi ſtudio, excogitatis argumentis aduentum Sancti Iacobi in Hiſpaniam negauit, coeperunt illum externi ſcriptores inſiciari; quemadmodum poſtea referemus. Acceſſerunt Roderico Ximenio alij, non qui negarent aduentum, ſed de illius inter ſe tempore, locoque diſputarent, quo-

Hiſpanus nō
niſi ab Hiſ-
vincitur.

Roderici Xi-
menij Tole-
tani Archieſ.
in Lateranen-
ſi Concilio de
aduentu Ia-
cobi in Hiſ-
paniam opi-
natio.
Quos ea ani-
mos Aduer-
ſarijs fecerit.

quorum argumentis alij scriptorès vfi eum in dubium reuocarunt. Nec temerè, aut incertè loquor. Nemo fermè est Author Hispanus, qui de antiquitate, aut primatu Ecclesiæ in sua, vbi natus est, & in qua scribit, Prouincia scribat, quin conetur asserere, ac persuadere S. Iacobum primùm in eam appulisse, & ibi prædicasse, imo & Ecclesiam instituisse. Quo fit vt aliorum idem sibi vendicantium rationes, & argumenta confutet: vt mutuo sibi fidem detrahant, & Cadmi militum instar, suis se styliis confodiant. Idque ingenuè fateatur vnus ex ijs haud obscurus author Ioannes Salazar Tamayo, quem paulo post citabimus. Nec solum de loco, sed etiam de tempore disputant, vt nihil certi videantur statuere; atque adeo historiarum veritas laborat. Audiamus Idoneum lanè (vt Baronium in suum locum referuemus) Spondanum in notis ad annum Christi 44. num. 7. *Diuisionem*, inquit, *Apostolorum*, cum alij in alios annos referant, Hispani illi, qui contra Baronium scripserunt, vt suam tueantur traditionem de Sancti Iacobi in Hispaniam accessu, nonnullis haud adeo contemnendis coniecturis, & argumentis probare nituntur, tunc contigisse, quando Petrus, & Ioannes petierunt Samariam, vel etiam post Domini Ascensionem, & aduentum Spiritum Sancti, etiam si non omnes ad suas statim prouincias profecti fuerint. Quorum tamen argumenta alij, qui eadem licet cum ipsis de accessu S. Iacobi sentientes, alijs certis, vt putant, rationibus resellunt: Eruntque opinor alij, qui istorum rursus argumentationes confutabunt. Vt nouum profecto ipsi met ruinae periculum asferre videantur.

Ioannes Salazar Tamayo.

Spondanus

Spondani de diffensione Hispanorum inter se iudiciũ

6 *Diatriba de Aduentu*

Quæ Auctori
occafio ope-
ris ?

Diu est, quod optaueram huic malo, meo inter-
posito, mederi, sed nunquam antehac per occupa-
tiones, & peregrinationes licuit, nec dabatur oc-
casio calamum non vocatum huc aduertere, nec
aliena scribere à meis, in quibus versabar, scholis
audebam, sed cum hoc anno M.DC.LX. in Alma
huiusce Urbis Academia Cathedra de Historia
Ecclesiastica de nouo à Summo Pontifice Alexan-
dro VII. eximio litterarum, & litteratorum ho-
minum Patrono, instituta, & mihi assignata fuerit,
ac ipse me legendi cursus eò deduceret, vbi Apo-
stolorum diuissio, & in suas prouincias missio facta
fuit, nactus idoneam de S. Iacobi Prouincia, & in
ea prædicatione dicendi occasionem, eam arripe-
re decreui, meumque in hac controuersia calcu-
lum inter nostrates scriptores doctissimos ponere.
Omnia quæ allaturus sum, in ipsis fontibus vidi,
nec quenquam recentium Hispanorum, qui hac
de re scripserunt attingere prius volui, quam meo
proprio labore, ac studio hæc, qualiacunque de-
mum sint scripta, maiori ex parte elaborassem.

C A P V T II.

*Quid Cardinalis Baronius senserit,
& cur, & an Iure de eo Hispani
querantur.*

QVERIMONIAS primum remoueo: tum nostras de Cardinali Baronio, quod aduentum Sancti Iacobi in Hispaniam reuocarit in dubium, & infusa dubitationum caligine, obscurarit: tum externas de authoribus nostris; quod Baronium eo nomine male accipiant, & tantum virum, cui nostra secula paucos pares tulerunt, acerbius quam par est, reprehendant. Id ego autem non ex Hispanis, sed Italis, ac Gallis authoribus noui, qui de nostris in Baronium inuestiuis queruntur. Ex quibus vnus Spondanus ad annum 44. num. 4. sic ait. *Aduersus Baronium consurrexit pro suarum Ecclesiarum traditione vniuersa Hispania, multis ea de re à quocunque hominum genere editis scriptis, quae si vidiasset Baronius, etiamsi id non necessariò euincant, quod volunt, sunt eiusmodi, ut eum potuerint in priori sententia continere. Nec sanè displicet zelus eorum, sed vix est, ut alicui homini non Hispano probari possit affectus ille nimius, quo in tanti viri memoriam cunctis Catholicis venerandam inuehi gaudent. Gaudeant magis in fide perflare, quam suae ab ipsis Apostolis, suae ab eorum successoribus acceperunt, & praeceptorum memores in timore, & tremore salutem suam operentur.* Grauius de nostris Scriptoris queritur Spon-

Iure ne, an iniuria de Baronio Hispani Authores querantur?

Spondani de Hispanis in Baronii gratiam speciosa querela,

Spondanus, nec existimo grauius quenquam de alioj solere queri, cum eos præsertim moneat de cura salutis æternæ, ac nimium illum Hispanicum affectum vniuersæ Hispaniæ attribuat, quasi omnibus probetur studium illud, siue, vt appellat, *Zelus*, Baronium reprehendendi. Illud mihi displicet, quod ait *Homini non Hispano probari non posse Zelum tuendi* suas traditiones, quod eo cogor ad tanti viri reprehensionem peruenire. Cum si conferantur quæ Galli scriptores aduersus Baronium scribunt, multò plura, & acerbiora in eum dicta inueniantur. *Non videmus mantica quod in tergo est*. Non sunt Hispani nostri magis tenaces suarum, quàm suarum Galli, traditionum, nec minus irarum aduersus eos, qui improbare conantur, intemperantes. Condonandum Hispanis est, si quid acerbius in Baronium dicunt in causa tam graui, quam qui impugnat veluti iugulum honoris Religiosi petit, quo nomine Hispania tota de Iacobi Apostoli aduentu gloriatur.

Excusantur
Hispani

Purgatur Ba-
ronius,

Baronius

Equidem lecto Baronio non video, cur nostri tam cum eo acerbè expostulent. Nam nec imprudenter, opinor, se gessit, nec immoderatè. Non enim sententiam illam primam suam, quam in Martyrologio tenuerat, prorsus retractauit, vt oppositam sequeretur, sed exponens quæ postea in Concilio Lateranensi à Roderico Ximeno contra sunt allata, tam se eo testimonio moueri dicit, vt in dubium reuocet, quæ in martyrologio antea dixisset. Ex ore Baronij verba desumamus. Is anno 816. narrato euentu litis inter Rodericum Ximenium, & alios Metropolitans Hispanos super Ecclesiarum primatu agitata, & producta Ximenij ratio-

cina-

cinatione. *Hic fuit, inquit, ille insignis Rodericus Archiepiscopus Toletanus rerum Hispanicarum historia scriptor ore omnium predicatus, cuius fateor percussus auctoritate substitierim aliquantisper, & reuocarim in dubium, quæ in notis ad martyrologiũ de aduentu Iacobi in Hispanias, dixisse meminerim, atque omnia altiori indagine, grauiorique expendenda cautè putarim, ob ea quæ à tanto viro in tanto Concilio sine tanti aduersarij redargutione reperiuntur asserta.* Modestè quidem, & grauius ista Baronius. Quem enim illa non mouerent? Itaque dubium cum acta eo in Concilio reddiderunt. Cur ergo tam actiter, & acerbè Hispani quemadmodum scribit Spondanus, eum eo expostulent causam, ego certè non video. Non nego Baronium illo ipso loco multa de nouo excogitasse argumenta, quæ dubitationem illam suam augerent, & in oppositam partem inclinarent, in quam demum propendere videatur; significasseque cum ea non diluerit, imo exaggerauerit à prima sententia demotum fuisse. Verùm cum id apertè non dicat; sed rem in medio relinquat, non est, quòd eum præuaricationis insimulemus, aut inconstantia arguamus. Ego certè non ausim, quod Spondanus affirmat, asserere, *Baronium hic retractasse quæ pro eadem Iacobi profectiõne olim in notis martyrologij dixisset.* Nec enim perinde est reuocare in dubium, ac retractare. Cum qui reuocat in dubium, suspendat iudicium; qui retractat, priori relicta, imo & improbata sententia aliam amplectatur. Quod Baronium nego fecisse.

Spondanus
vellicatur

Mihi quidem etsi patria Lusitanus, atque adeo Hispanus, sim, ac ex ijs qui potiori fortassis iure Iacobum

Ximenius re-
prehenditur.

In quo peccat
rit Baronius

cobum Apostolum ad se trahunt, altius ista pendenti illud videri solet, iustius nobis de Ximeno, quam de Baronio esse querendum; Cum ille auctus fuerit primus, quod sciam, aduentum Iacobi in Hispaniam apertè, ac peruiacaciter negare, & traditioni manifestæ refragari. Huic ego sanè merito succensuerim. Baronio minus, quod illum suæ dubitationis Authorem habuit, quem nisi haberet, non dubitaret, cum præsertim Baronius Hispanus non esset. Vnum est quod in Baronio non probo, tantum fidei habere Ximeno voluisse, ut eius auctoritatem tot alijs argumentis pro Iacobi in Hispanias aduentu, ac vni præcipuè Traditioni prætulerit. Nec enim quicquam, cum illam declamationem (eiusmodi quippe est) accuratè legissem, de opinione, quam imbiberam dubitavi; imo cum lentius rationes eius hominis expendi, penè contempsì, quod cum non pauca in ijs futilia, tùm quædam falsa deprehendi, ac omnia compèri à feruido ingenio temerè, ac inconsideratè profecta. Itaque nihilo magis sum motus, quàm rupes, cum fluctibus quatitur; ac miror tam ijs Baronium moueri potuisse, nisi fortè; ut suspiciones etiam meas, & coniecturas aperiam, occasione illa uti Baronius voluit, & speciosum dubitationi suæ titulum obtendere, ut honestius dubitasse videretur.

Authores qui
negant Iacobi
in Hispaniam accessu

Et quoniam nonnulli cum Baronio Authores partim ante illum, partim post illum in dubium reuocent accessum huius in Hispaniam Apostoli ijsdem fermè, quæ apud Ximenium sunt argumentis vsi, operæ pretium duco eos recensere, ut hac ratione minuam inuidiam in Baronium concit-

tam,

ram, cum eius causam in plures contulero. Inter Antiquiores numerandus est Antonius Augustinus, apud quem citatur illa historia Roderici Ximenij, quam è manuscripto antiquo Toletano produxit Garcias Loaysa in Epist. Iuris Cano. tom. 2. lib. 19. tit. 16. cap. 2. p. 179. & 1. p. lib. 1. tit. 11. cap. 2. & Ioannes de Bosco in sua Bibliotheca Floriacensi, qui adducit testimonium P. Gregorij VII. lib. 1. Regist. Epist. 64. ad Episcopos, & Reges Hispaniæ, quem Ioannes Solorzano Pereyra cum D. Gregorio Magno videtur citando confundere. Baronius anno Christi 44. num. 7. & tom. 9. annal. anno Christi 816. & Spondanus ad annum 44. & Bisciola, & omnes alij Baronij traductores, & sequaces. Et Ioannes Lorinus in Acta Apostolorum cap. 12. vers. 2. pag. 536. Animaduerto Garciam Loaysa virum eruditissimum, authorem esse Rodericum Ximenium negasse aduentum Iacobi in Hispaniam, & illud manuscriptum Toletanum, in quo illius in Lateranensi Concilio causæ disputatio narratur idoneum esse, non assentiri tamen Ximenio, imo eo in loco, idest in notis ad Concilium Toletanum sub Gundimaro Rege affirmare, Iacobum Apostolum omnino in Hispania Euangelium prædicasse; quod oportet obseruare, eò quod video à nonnullis inter alios authores affirmantes aduentum minime illum citari, vnde aliquis suspicari posset eum in opposita fuisse sententia.

Antonius Augustinus.

Ioannes de Bosco.

Solorzano Pereyra.
Baron.

Spond.
Bisciola.

Lorinus.

CAPVT III.

*Rationes dubitandi, an Sanctus Iacobus
in Hispaniam venerit, propo-
nuntur.*

S. I. *Chronologia.*

PRæmissis auctoribus; quibus ij in eam sen-
tentiam inducti sint, rationibus videamus.
Prima, & potissima est à Chronologia du-
cta, vnde inuicta argumenta peti solent. Ex ea
sic formant Aduersarij Syllogismum. Vel Sanctus
Apostolus venit in Hispaniam ante diuisionem
Prouinciarum inter Apostolos, vel postea. Non
ante, non postea, ergo non venit. Propositio est
iustum dilemma, & negari nequit; Assumptio si
detur, illatio sequitur, & conuincit. Tota vis redit
ad minorem. Secunda pars, quòd sit facilius pro-
batur, nam diuisio Prouinciarum, & Apostolorum
ad eas missio, non nisi mortuo Iacobo contigit. Hic
enim, vti ex supputatione annorū ab omnibus fer-
me Chronologis recepta constat, occisus est anno
à Christo nato 44. post Ascensionem, 10. antequam
apertum ad fidem Gentibus ostiū esset, hoc quip-
pe non nisi postea liberato ē vinculis Petro referarū
paradigmate obiecto linteī, quod habetur apud
Lucam cap. 12. accidisse, in confesso apud omnes
est; & latè ostendit Baronius tom. 1. ad eum annū,
quem sequuntur tum eius asseclæ, tum alij Scrip-
tores. Quo autem anno facta fuerit sortitio, & dis-
tributio Prouinciarum, de eo controuersia est. Qui-
dam

Dilemma à
ratione tem-
poris petitum.

Quo anno sit
Iacobus occi-
sus

Luc. 12. Act.

dam statim post Cornelij conuersionem, & linteivisionem, hoc est eodem anno 44. Claudij Imperatoris II. quod multis cum Baronio placet. Quidam non nisi post primum Apostolorum Concilium Hierosolymis celebratū anno Christi, 51. post quæ Ascensum in Cœlum 18. Claudij 9. quemadmodum putat Baronius, factam malunt, quod quidem tradere videtur Chrysostomus Hom. 75. in Acta, & in Lorino videre est, tum Act. 9. tum 15. & alijs commentatoribus eius libri. Vtunque sit, nemo fermè est Auctor, qui neget Apostolorum dispersionem post necem Iacobi factam esse, nemo qui affirmet antea contigisse, atque adeo, quæ erat secunda pars dilemmatis, nequit affirmari. Superest prima pars eiusdè, nempe Iacobum antequàm huiusmodi dispersio fieret Hispanias petiisse; Hoc autem improbabile, imo & adinaton, multis esse monstratur. Primo, quia non licuit Apostolis, antequàm de Cœlo declaratum esset, Gentibus Euangelium prædicare; Igitur fas non fuit Iacobo prius, quàm illa Diuinæ voluntatis manifestatio fieret è Iudæa ad Gentes proficisci, mortuus autem erat Iacobus, cum illa visio Petro apparuit, igitur antè venire non potuit. Secundo: si vnquam licuit venire Iacobum, tum certè fuit, quādo lapidato Stephano persecutio magna in Ecclesia, & Discipulorum dispersio facta est, de qua Lucas cap. 8. act. Verum scriptura repugnat, cum excipiat Apostolos, negetque adeo eos fuisse dispersos: ait quippe textus. *Omnes dispersi sunt per regiones, Iudæa, & Samaria, præter Apostolos.* Exire igitur Iacobo non licuit, si erat Apostolus; cum Lucas disertè dicat Apostolos mansisse; quid enim manifestius, quam illa ex-

Quando facta
Prouinciarū
ab Apostolis
inter se ad
Euangelizan-
dum partitio

Baronius
Chrysost.

Lorinus

Ante linteivisionem, & conuersionem Cornelij nō licuit Gentibus prædicari, assumitur.

Act. 4.

Act. 8.

Exitus è Iudea, & in Hispaniam aditus Iacob oper tempus interdictus.

Nulla de illius Predicatione in Hispania mentio

Apollonii antiquissimi auctoris sententia de Apostolorum profectioe.

ceptio. *Præter Apostolos.* At dicet aliquis, postea exiisse. Tempus certè non apparet, quæ est tertia negandi ratio; nam à cæde Stephani ad Iacobi necem quamvis anni circiter decem interfluxerint; nulla tamen fuit occasio egrediendi. Hæc enim vel esse debuit voluntaria, vel violenta. Illa nulla ratione nixa, atque adeo iusta non erat. Hæc nulla item legitur fuisse, præter illam Stephani causa persecutionem motam, igitur temerè affirmatur alia. Quarta ratio est: incredibile videtur esse, si hoc accidisset, Iacobum adiisse Hispaniam, illud silentio prætereundum; tanta enim res erat, ut narrari debuerit ab auctore sacro. Cum præsertim ille de Philippo commemoret isse in Samariam, & ibi euangelizasse, deinde monitum ab Angelo arripuisse viam, quæ descendit ab Hierusalem in Gazam; & conuertisse ad fidem Eunuchum illum Aethiopem Candacis Reginae Aethiopum; quem tamen constat Apostolum non fuisse; sed vnum è septem Diaconis. Si ergo Lucas tam de his accuratè scripsit, quæ sanè non admodum sunt illustria, quomodo prætermitteret rem tantam, tamque memorabilem, uti erat Iacobi maioris vnus è præcipuis in Hispanias Euangelij prædicandi causa profectio? Ne alia commemorem; quæ de alijs Apostolis scripta reperimus, minus certè clara, quam fuit Iacobi profectio.

Confirmatur huiusmodi ratio Principalis ducta ex difficultate Chronologica, eo quod Apollonius vetus, & grauis auctor scribit. *Diuino monitu iussos Apostolos habere duodecim annis in Hierusale.* Quod si verum est, non potuit Iacobus inde ad Hispanias proficisci, cum anno post mortem Christi

fitio. iugulatus sit. Et si autem hæc Apollonij sententia insolens videatur, atque ob id ne Baronio quidem probetur, indicat tamen Apollonium sensisse Iacobum ante mortem suam Hierosolymis excedere non potuisse. Quod non leue momentum est auctoritatis contra Hispanorum Traditionem.

*S. II. Proponitur hæc difficultas Chronologica, verbis
D. Roderici Ximenij in Concilio Lateranensi
apud Barontum, & Loaysam.*

Quoniam nulla re magis externi, quàm D. Roderici Ximenij autoritate mouentur, quemadmodum de Baronio proxime diximus, & nunc de Lorino erudito Authore obseruamus, ac monemus, qui in eadem cum Baronio est nauis Comment. in cap. Act. 12. num. 2. oportere existimo postquam singula produxero argumenta, quæ hinc inde incertis, certisque authoribus collegi, ea ipsa, quoniam apud eum sunt, pene omnia verbis ipsius met Roderici Ximenij proponere. Sic ergo ille aduersus Compustellanum in codice manuscripto Loaysæ.

Baronius.
Lorinus.

Si inducat etiam primam Diuini Verbi promulgationem, & plurimorum conuersionem ad fidem Christi in Hispania, qui Diuinam paginam nouerunt testimonium perhibeant. Ego tantum legi datam ei fuisse potestatem prædicandi in Hispania; sed interim cum per Iudæam, & Samariam Diuinam legem seminaret, sub Herode Hierosolymis truncato capite exhalauit animam, & Domino reddidit. Quomodo ergo prædicauit, quò nondum ingressus est? Aut sine prædicatione quos obsecro conuertit ad Dominum?
Me-

Roderici Ximenij iudiciū
suis verbis expressum.

Memini bene in primis me annis accepisse à quibusdam Sanctis Monialibus, & Religiosis viduis paucos admodum eius prædicatione ad fidem conuersos esse, in quacum tam exiguos progressus effici videret, in patriam reuersus fatus sumctus est.

Compendio dixit Rodericus, quæ nos latius dicendo in argumenta extendimus; at hoc ille præcipuè tanquam Achille vsus est ad Compostellannum Præsulem confutandum.

S.III. Adducitur correctio antiqui Breuiarij Romani, in quo affirmatio aduentus in Hispaniam S. Iacobi Apostoli tollitur, & in traditionem mutatur.

Mutatur affirmatio in traditionem Hispanicam.

CVM in antiquis Breuiarijs, quæ ante Clementem VIII. Pontificem in vsu erant, hæc esset de aduentu Sancti Iacobi in Hispaniam particula inserta. *Mox in Hispaniam profectus ibi aliquos ad Christum conuertit, ex quorum numero septem postea Episcopi à B. Petro ordinati in Hispaniam primi directi sunt.* In recognitione, & correctione facta à Clemente VIII. sic est correctæ, & mutata. *Mox in Hispaniam adijssè, & aliquos ibi conuertisse illius Prouinciæ Ecclesiarum traditio est.* Quæ correctio infirmat rei veritatem, cū ex affirmatione, quæ vna est formula ad certum aliquid statuendum idonea, in traditionem transierit: quasi nollet Clemens Romani Pontificis approbantis autoritate penè propria accessum illum confirmare, sed in Hispanicam nationem transferte; quo indicauit non admodum firmum esse, cui suum calculum subtrahebat. Idque senserunt Hispani, qui de eo queri primum, mox turbari, & tumultuari ceperunt.

S.IV.

*§. IV. Afferuntur duo Innocentij I. & Gregorij VII.
ex Baronio aduersus accessum Iacobi Apostoli
in Hispanias Testimonia.*

DE testimonio Innocentij, quod subdit anno
816. Christi, tom. 9. argumento Chronolo-
gico Ximenij Baronius, hæc illius est eo loco sen-
tentia. *Ceterum, ait, si consulatur antiquitas, unde
omnino peruenerit Euangelij prædicatio in Hispa-
niam duo id Sanctissimi, atque doctissimi Romani
Pontifices Innocentius I. & Gregorius VII. conscri-
pserunt. Habet ista quidem Innocentius in Epistola
ad Decentium Eugubinum Episcopum. Legant, in-
quit, sin his Prouincijs, nempe Italia, Gallia, His-
pania, & Africa alius Apostolorum inuenitur, aut
legitur docuisse. Quod si non legunt, quia nusquam
inuenitur, oportet eos hoc sequi, quod Ecclesia Roma-
na custodit, à quo eos principium accepisse non dubium
est. Hæc ipse. Quibus luce clarius demonstratur
ante ipsius Innocentij tempora nec quicquam de San-
cti Iacobi accessu in Hispaniam esse conscriptum, di-
cam amplius, neque cognitum, vel si cognitum, certe
creditum, neque post multa temporum secula. Siqui-
dem Gregorius huius nominis Papa VII. in Epistola
data ad Hispaniarum Reges Alfonsum, & Sancium,
quæ scripta reperitur quarto kalendas April. indict.
12. qui numeratur annus Redemptionis millesimus
septuagesimus quartus hæc ipso sui exordio habet. Cum
Beatus Apostolus Paulus Hispaniam se adisse signi-
ficet, ac postea septem Episcopos ab Vrbe Roma ad
instruendos Hispaniæ populos à Petro, & Paulo Apo-
stolis directos fuisse, qui destructa Idololatria Chri-
stianitatem fundauerunt, Religionem plantauerunt,*

Baronius

Innocent. I.
epist. i. ad De-
centium,

Gregor. VII.
epist. ad Re-
ges Hispan.

& officium in Diuinis cultibus agendum ostenderunt;
 & Sanctas Ecclesias suo sanguine dedicauere vestra
 diligentia non ignoret &c. Inferius vero ne quid te-
 mere effutisse videri potuisset testimonium addu-
 cit prædecessorum Romanorum Pontificum, &
 Sacrorum Conciliorum Hispanorum, sic dicens.
 Vnde enim non dubitatis vos suscepisse Religionis
 exordium, restat ut inde etiam suscipiatis in Eccle-
 siastico ordine Diuinum officium, quod Innocentij Pa-
 pæ ad Eugubinum Directa Episcopum vos docet Epi-
 stola; quod Hormisdæ ad Hispalensem missa decreta
 insinuant; quod Toletanum, & Bracharense demon-
 strant Concilia. &c. Quis igitur non intelligat ex his,
 ignoratum hætenus septem illos, quos recentiores tra-
 diderunt Iacobi Apostoli fuisse Discipulos, quos non
 vnus Iacobi, sed Principum Apostolorum Petri, &
 Pauli fuisse ex antiquitatis promptuarijs Gregorius
 predit. Vnde magis, magisque Hispaniarum Eccle-
 sia illustratur, ut quæ ab ipsis Apostolorum Principibus
 sacrum acceperint Euangelium. Hæc nos docent Pa-
 tres, & acta magni Concilij affirmare suadent. Sic
 Baronius, & apud eum Pontifices. Miror tamen
 aliud præclarum Stephan. VI. in Epist. ad Basilium
 Imperatorem minime adduxerit, vbi sic. Insti-
 tutio enim, & Sacerdotium omnium, quæ in Vrbe
 sunt Ecclesiarum à Principe Petro ortum accepit, per
 quem etiam nos sincerissima, & purissima doctrina
 monemus omnes, & docemus. Omisisse item
 aliud Sueffionensis Concilij sub Sergio Papa III.
 Ann. 309. celebrati Concilij. Manifestum est per
 omnem Italiam Gallias, & Hispaniam nullum insti-
 tuisse Ecclesias, nisi eos, quos venerabilis Petrus,
 aut eius successores constituerunt Sacerdotes.

S.V.

Quæ Roma-
 na Ecclesia
 doctrina est.

S. Iacobi in Hispaniam 19

S.V. Arguitur ex defectu authoritatis priscorum Authorum, ac suspecta fide illorum, qui ab Hispaniis recentioribus adducuntur.

Hoc nos argumento primum petijt Ximenius, dum dixit. *Qui Diuinam paginam nouerunt testimonium perhibeant. Ego tantum legi datam ei fuisse potestatem prædicandi in Hispania &c. Quibus verbis negat in sacris litteris quicquam esse, quod ad causam faciat. Id in prima parte sententiæ continetur. In secunda fatetur aliquid se legisse de facultate prædicandi in Hispanijs, sed de accessu, & prædicatione contrarium legisse. Addit quippe. Sed interim cum per Iudeam, & Samariam Diuinam legem seminarēt sub Herode Hierosolymis truncato Capite exhalauit animam.* Hinc Baronius refutata auctoritate Compostellani Præsulis citantis pro se Callistum II. aduersus Tolertanum, sic. *Compostellanus, inquit, succubuit, cum ne dum Callistum, sed nec aliquem alium haberet, quem de prædicatione Sancti Iacobi in Hispaniam in medium afferret authorem; quantumlibet benè venisset instructus, ut in tanta Synodo aduersus tantum Aduersarium causam suæ Ecclesiæ ageret, quem etiam puto, & sponte abstinuisse à citatione fabulosi Turpini (si tamen illo tempore commentitius liber ille scriptus erat) vel à Pseudo Isidori sententia, vel quod falso assertur nomine Bedæ, vel alijs quos assertores eius sententiæ postea prodidere. Totam hanc Baronij periodum in suis commentarijs transtulit Spondanus ad annum Christi 44. num. 1.*

Argumentum
Ximenii in
Lateran. Cō-
cilio.

Baronius.

Spondanus

Quos authores hic nominat, & improbat Cardinalis, eos ipse citarat antea in notis ad Martyrolo-

Authores à
Baronio pri-
mum pro ad-
uentu in His-
paniam Ia-
cobi citari.

rologium, nempe Turpinum in libro de gestis Caroli Magni. Sanctum Isidorum de vita, & morte Sanctorum cap. 73. & Bedam in Collectaneis. Meminit etiam ibi Callisti Papæ II. in litteris Apostolicis, & sermonibus de eiusdem translatione, & in quinque libris de miraculis S. Iacobi. Et Leonis III. in litteris de translatione eiusdem Iacobi tertio Kalendas Ianuarij. Quarum exordium est. *Noscat Fraternitas vestra*. Et Innocentium II. in litteris quibus Papæ Callisti II. commentarius comprobatur; in quo recitatur epigramma Fortunati de Martyrio Sancti Iacobi. Horum tamen omnium nunc eleuat authoritatem Baronius, & quidem ij suspecti esse videntur, per singulos discurrendo.

Authorum m.
affirmantium
aduenisse Ia-
cobum in
Hispania si-
des infirma-
tur.
Turpinus
Isidorus
Beda
Callist. II.

Baronius

Primus Turpinus videtur Fabulosus, non minus quam Rolandus, & alij Heroes ab eo inducti commentitij; ac proinde nullus est hic auctor apud Bellarminum in libro de scriptoribus Ecclesiasticis. Secundus Isidorus, *Pseudo Isidorus*, in eo libro dicitur à Baronio in annalibus, & Spondano eius sectatore; & à Gabriele Bisciola altero Baronij Collectore. Eodem nomine afficitur Beda eo in opere de vita, & morte Sanctorum ab iisdem tribus scriptoribus. Quod attinet ad Callistum Papam, eius monumenta, & epistolas non recipit Baronius, dum ait anno illo 816. narrando euentum litis inter Compostellanum, & Toletanum, Antistites non cessurum Compostellanum, si extarent illa Callisti Papæ II. monumenta; quo ea inficiari videtur. Idem oportet iudicium ferat de epistola Leonis III. super translatione corporis Sancti Iacobi. Quos autem postea Recentioris
me-

memoriæ scriptores adduxerunt inuēti potius, quam inuenti existimari debent. Inter quos Flavius Dexter. ^{Flavius Dexter.} uius Dexter à multis Hispanis doctis, & antiquarijs hominibus suspectus habetur. Eiusdem notæ sunt alij, qui cum ante motam litem nulli essent, ea mota, vnde vnde extare cœperunt. Quod non dissimulauit Baronius exprobrare.

Adiicitur, mirum esse neminem vetustum auctorem siue Græcum, siue Latinum, siue Gallum, siue Italum, siue Hispanum de eius in Hispaniam Apostoli accessu quicquam commemorasse. Excutiantur omnes Bibliothecæ, nullus ante eum Isidorum, idest ad annum vsque 630. prodibit, qui de eo vel obiter meminerit. Quod certè argumento est illum minimè Hispaniam attigisse. Si enim attigisset, in scriptis Patrum aliquod eius rei, vel in annalibus scriptorum, vel in Epistolis veterum Pontificum, vel Conciliorum actis vestigium extitisset.

Ex silentio auctorum antiquorum arguitur Iacobum in Hispaniam non venisse.

§. VI. Ex ipsorum met Scriptorum Hispanorum inter se contentione deducitur S. Iacobum in Hispanias non venisse.

Tetigeram hoc initio: sed leui tamen brachio & obscurius attigeram. Nunc agam, & accuratius; sed paucis. Quot sunt in Hispania Prouinciæ, tot huiusce contradictionis testes sunt. Vtar verbis idonei scriptoris nostræ ætatis. Hispani (is est Ioannes Salazar Tamayo) qui de hac aucthorum inter se Hispanorum contentione in notis ad Aulum Halum priscum è Burdegala, sed Ciuitate donatum Toletana, Poetam, sic scribit. *De portu*

Ioannes Salazar Tamayo.

De præroga-
tuta antiqui-
tatis Hispa-
norum inter
fufcripto num
contentio.

Argumētum
ex ea negan-
di aduentum
formatur.

portu, quo foluit Apoftolus nofter cruenta inter
litterales Hispaniæ populos, licet, pia, contentio est. Pro
Carthaginis Spartariæ emporio stat nofter Halus. Pro
fua opinione stat Sandoual Hift. Tud. fol. 15. quem nos
fubfecuti fuimus in Hiftoria. S. Epitafii cap. 2. num. 6.
fol. 73. Pro Valentia Scolanus. Pro Tarracone Ponfy-
cart. Pro Brachara Accugna. Pro Batica illius fcrip-
tores. Ex quo argumentum formatur hunc in mo-
dum. Non conftat in quam partem Hispaniæ Ia-
cobus appulerit, alijs alias impugnantibus, & qui-
dem Hispanicis argumentis, ergo dum non con-
ftat, quò appulerit, imò cum conftet ad nullum
portum appuliffe, fequitur non veniffe in Hispani-
am. Nam vt veniret, debuit aliqua parte intrare,
facta autem partium diftributione, fingulæ exclu-
duntur; ergo nulla intrauit, atque adeo Hispani-
am non acceffit. Optimè quippe à loco ficut à tem-
pore argumentamur, vt quemadmodum, quod
nec hoc, aut illo tempore fieri potuit, infectum
monftratur; ita quod nec ifta, nec illa parte in do-
mum aliquam, quæ plures aditus non habeat, in-
trauit, nulla ratione intrare potuit. Applicemus
argumentum rei, de qua quærimus. Iacobus vt Hi-
spaniam ingrederetur debuit ingredi, vel per Pro-
uinciam Tarraconenfem, vel per Beticam, vel per
Lufitaniam, vel per Callæciam; in quas Prouinci-
as tota diuifa eft Hispania. Per nullam earum in-
greffus eft, ergo in Hispaniam non eft ingreffus.
Maior eft certa. Minorem certam ipfimet Hispa-
ni impugnando fe mutuò fecerunt. Confequentia
eft neceffaria.

C A P V T IV.

*Ex antiquitate, & primatu Ecclesiæ
Toletanæ ostenditur Sanctum
Iacobum Apostolum in Hi-
spania non fuisse.*

HOC erat præcipuum Aduersariorum argumentum, quod Herculis clauam appellare possis: manu præsertim Ximenii olim in Lateranensi Concilio vibratam, & in capita Pæcesulum competitorum deiectam. Nam hac ille potissimum ratione nixum Compostellanum antiquitatem suæ ob aduentum Iacobi Ecclesiæ asserentem repressit, asserens Toletanam antiquiorem esse, & principatum in Hispania obtinere, quod ab Eugenio primo illius Apostolo instituta, & fundata fuisset excluso prorsus Iacobo, quem nulum in Hispaniam venisse affirmavit. *Antiquior, inquit, est Ecclesia Toletana, qua fundata est à tempore Eugenij, qui Pauli Apostoli fuit discipulus.* Hunc igitur primum conuersionis, & fidei, & Hierarchiæ Hispaniæ ducem, & auctorem facit, ac negat alium quenquam prius eo in Hispania prædicasse, aut Ecclesiam instituisse. nominatim Iacobo excluso, quod sciret, si is venisset in Hispaniam non potuisse Toletanam Ecclesiam, quæ multos post annos in Eugenio inceperat, primatum obtinere. Sanè si primæ Toletanæ sedi sunt dande, quod constare videtur, & tot Pontificum diplomata testantur, necesse prorsus est tollere aduentum Iacobi. Nam si

Quomodo eo
vltus in Late-
ranensi Con-
cilio Xime-
nias.

Eugen. Pau-
li discipulus
primus Xime-
nio authore
in Hispania
prædicauit.

is venit in Hispaniā Toletum certè non peruenit, atque adeo ibi sedem non habuit, nec constituit, quod si venit, alias prius instituit, crexitque Ecclesias, cum Toletum Mediterranea vrbs sit, quò nisi magna Hispaniæ parte peragrata perueniri nequit. Igitur ne Toletanæ Ecclesiæ ius conuelleretur, afferendum onnino est cum Ximenio, eum Diui Iacobi aduentum verum non fuisse. Et quidem is cum acutus esset, & doctus vidit, nisi hoc negaret, causam suam aduersus alios quatuor Præsules Aduersarios non posse sustinere. Cum enim illi à Iacobo suas esse institutas Ecclesias affirmarent, ac ex eo sequeretur ab eo prærogatiuam antiquitatis, & dignitatis accepisse, nisi refelleretur negato illius aduentu Ecclesiæ Toletanæ primatus, qui & antiquitate, & dignitate nititur, stare non poterat. Constabat quippe sedis Toletanæ Eugenium multò post Iacobum Apostolum, siue à Diuo Petro, vti Loaysa, Roma, siue à Diuo Dionysio, Lutetia Parisiorum, vti ex traditione Mariana l. 4. c. 4. affirmat missum, primum auctorem, antistitemque fuisse. Qua de re latissime Loaysa in notis ad decretum Gundemari in Toletano Concilio Aera 548. anno Christi 610. Bonifacio Papa IV. tom. 2. p. 2. Collectionis Binianę. Do aliquos in testimonium locos. *Qui accuratius, inquit, Ecclesiæ Toletanæ primatum prosecuti sunt Romæ à Diuo Petro Apostolorum Principe, totiusque Ecclesiæ Catholicæ Pontifice, summoque Sacerdote institutum ortumque affirmant. Nam cum primum Petrus in Urbem venit, ibique cælestis vita semina fundamentaque iecit, Dionysium in Galliam, Eugenium in Hispaniam misit, viros doctissimos, & sapientia excellentes, qui Paulum ex Gre-*
cia

Loaysa
Mariana

Concilium
Toletanum
Rege Gundemaro.

Loaysa

S. Eugenius,
S. Dionysii
comes fuit.

S. Iacobi in Hispaniam. 25

cia fuerant secuti, eosque Primates in prima Prouinciarum diuisione constituit, ut facilius, & ardentius muneri Apostolico incumberent. Et Paulo post. Eugenius igitur ut in Hispaniam venit, elegit primam, & præclaram eius regionis urbem, in qua cultū Religionis Christiana collocaret in medio totius Prouinciæ sitam, à qua velut à corde spiritus, &c. Et infra. Hic sanctus vir verè homo Dei primus Ecclesiæ Toletanæ Præsul fuit, totiusque Hispaniæ Primas. Et postea. Eugenio vita functo sacerdotij dignitas in Melanthium deriuatur. Et inde perpetua quadam Præsulū successio stirpem Primatus in millesimum quingentesimum, & nonagesimum annum produxit, hoc ordine, &c. Ut igitur hæc veritas Toletani Principatus Ecclesiastici sustineatur, necessarium prorsus videtur, negare Sanctum Iacobum Hispaniam accessisse; quemadmodum D. Rodericum Ximenum negasse comperimus.

Primus Ecclesiæ Toletanæ Episcopus.

C A P V T V.

*Authoris sententia statuitur, Affirmans
Sanctum Iacobum in Hispaniam
venisse.*

CERTVM omnino, & indubitatum esse volo aduentum in Hispaniam Sancti Iacobi Apostoli argumento inuictò, & inuincibili Traditionis, quæ nullis aut artibus eludi, aut machinis expugnari, aut argumentis refelli potest. Hæc satis est ad rem probandam; nec oportet alia præsidia, vel scripturarum, vel librorum, vel

Traditionis
quæ sit vis?
quæta autho-
ritas?

rationum inquirere . Nemo desiderabit amplius, dummodo non ignoret quid sit traditio . Qui dubitabit , ei responsum ex Oraculo Dauidico psal. 45. dabo . *Deus auribus nostris audiuius . Patres nostri annuntiauerunt nobis .* Et psal. 77. *Quanta mandauit Patribus nostris nota facere ea filiis suis, ut cognoscat generatio altera . Filij qui nascentur, & exurgent, & narrabunt filiis suis .* Et Deut. 32. *Memento dierum antiquorum, cogita generationes singulas; interroga Patrem tuum, & annuntiabit tibi, maiores tuos, & dicent tibi .* Hoc ab initio Euangelicæ prædicationis maiores nostri cum Fide Catholica acceperunt , & ad Auos nostros transmiserunt , per quorum ad nos, qui nunc viuimus, manus peruenit, & à nobis ad posteros vsque ad mundi finem transibit . Hoc in pannis , & crepundijs à nutricibus cum lacte haurimus , hoc in cunis ab ancillis cantillantibus audimus; hoc in scholis cum primis elementis discimus , imò cum ipsamet natura Hispanica tanquam ingenitum è maternis visceribus in lucem afferimus . Potentior est hæc traditio, quàm omnia librorum monumenta . De hac nemo dubitare possit, nisi qui Catholicos in Hispania esse inficietur . At est muta traditio . Muta sine libris , & pennis volat cum Fama, eamque vincit . Saxa cum sint muta , magis clamant sæpe , quam linguæ . Nec tamen desunt pennæ, & lingue in Breuiarijs antiquissimis, quæ quo magis exesa, & iniuria temporis consumpta , eo maiori iure clamant : nec solius Hispanicæ linguæ , sed Arabicæ item Breuiaria idem affirmant . Nec id præsidio Traditioni est, sed traditio ijs est venerationi . Veritas quippe traditioni nixa Religioni proxima.

cul-

Psal. 45.

Psal. 77.

Deut. 32.

Venisse Iacobum in Hispaniam traditio est .

Traditio, vel muta loquitur .

cultum inducit. Sanè si quis vltra traditionem, scripta desiderat, hæretico more agit. Solent enim hi omnia Scripturis metiri, & Traditiones irridere. Cum tamen Scripturæ traditiones commendent, & seruari iubeant. Hinc illa vox Maximi apud Augustinum lib. 1. cont. eundem cap. 1. *Si quid de Diuinis scripturis protuleris, quod commune est cum omnibus, necesse est, ut audiamus. Hæ verò voces, quæ extra scripturam nullæ sunt, nullo casu à nobis suscipiuntur.* Hinc alia Pelagij lib. de nat. & grat. cap. 39. *Credamus igitur, quod legimus, & quod non legimus nefas credamus astruere, quod de cunctis etiam dixisse sufficiat.* Sed cum ibi castigat Augustinus. Si multa de Diuina fide sola traditione commendantur, & creduntur, cur non alia traditione nixa fidem, & auctoritatem idoneam habebunt? Suadeo incredulis doctrina Pauli ad Thessalonicenses 2. *Fratres stete, & tenete Traditiones, quas didicistis.* Vbi Chrysostomus. *Hinc patet, quod non omnia per Epistolam tradiderit, sed multa etiam sine litteris.* Eadem vero fide digna sunt, tam ista, quam illa. Et Epifan. hæ. 61. *Oportet ergo Traditione vti, non enim omnia à Diuina scriptura possunt accipi.* Quapropter aliqua in scriptis, aliqua in traditione Sancti Apostoli tradiderunt. Fortè hi duo minus quod Græci sunt audiuntur. Idcirco aduoco Tertulianum in libro de Corona militis cap. 4. *Harum, & aliarum eiusmodi disciplinarum, si legem expostules Scripturarum, nullam inuenies. Traditio tibi prætenditur auctrix; Consuetudo confirmatrix, & Fides obseruatrix.*

Quare magna est in traditione vis ad persuadendum; & quidem maior omni eloquentia. Traditio

August.

Hæretici traditionibus obfistunt.

Thessalon. 2.

Chrysost.

Doctrina Patrum de traditionibus, Epiph.

Tertull.

Breuiaria pro
banc Tradi-
tionem.

Breuiarium
Romanum.

tio autem ista, iam non experientia solum huma-
na, sed sacra etiam, & Canonica, ac tantum non
Diuina, autoritate nititur. Cuiusmodi sunt, quæ
in Breuiarijs traduntur, & toti Ecclesiæ proponun-
tur recitanda: nec enim de Fide sunt, sed sunt ta-
mē irrefragabilis auctoritatis. Igitur vel in eo Bre-
uiario, quo aduersarij conantur hanc veritatem in-
firmare, quod iussu Clementis VIII. recognitum,
& emendatum fuit, & affirmatio historica in nar-
rationem conuersa, de traditione nihil est detra-
ctum, quæ cum integra manserit, perinde fuit, ac
si nihil de Fide aduentus in Hispaniam detrahe-
retur. Etenim in Officio Iacobi in secūda secūdi no-
cturni lectione traditio hæc disertis verbis ponitur.
*nempe Prouinciæ Hispaniæ Ecclesiarum traditionem
esse Iacobum Hispaniam adiisse, & ibi aliquos ad fi-
dem conuertisse.* Quo fit vt traditionem esse istam
negari nequeat. Hoc autem nullum maius esse po-
test de aduentu in Hispaniam Iacobi argumentum.
Quod in hoc ipsum exemplo recogniti, & correcti
Breuiarij in Aduersarios retorto patet. Nam Vr-
banus Papa item VIII. in accuratissima illa sua re-
cognitione, & castigatione, quod erat ex affirma-
tione in traditionem translatum iterum restituit, &
expuncta traditione affirmationem reposuit, sic
enim hodie legitur. *Mox in Hispaniam profectus ibi
aliquos ad fidem conuertit,* quo significauit non mul-
tum interesse, vtrum ea esset traditio, an affirma-
tio; satis quippe constare, quod communi populo-
rum, ad quos id attinebat, consensu, stabilitum
erat, videbatur. Itaque non illa fuit assertæ rei in-
firmatio, sed eiusdem alio dicendi modo affirma-
tio. Si enim diuersa, atque contraria ijs mutatio-
nibus

nibus verborum sententia afferetur non vnus alteri Pontifex refragari vellet .

Oppugnent Aduersarij quantis, & quibus modis velint hanc sententiam, ipsa se satis vna Traditione defendit, quod summi vir ingenij, & iudicij P. Franciscus Suarez, nostræ ætatis insignis Theologus, his grauissimis verbis tom. 1. de Relig. lib. 2. cap. 9. dixit. *Quamuis hoc tempore nonnulli tenta-*

Suarez

uerint hunc Iacobi in Hispaniam aduentum, in dubium reuocare nullo modo possunt antiquissima Traditioni resistere, nec aliquid proponere, quod probabilem rationem habeat. Idem elegans, & doctus eiusdem gentis, & Instituti Historicus P. Petrus de Ribaneyra in vita Sancti Iacobi testatur, cum inductis eorum, qui negant, aut in dubium vocant illius aduētum in Hispaniam, argumētis ait. *Plus esse ponderis in hac vna Traditione, quā in omnibus, quæ contra opponi possunt, argumētis.* Ac ea obturat ora contra sentientium. Quod nos hic etiam agimus.

Ribadeneyra

Verum quanta sit vis Traditionis eo maximè apparet, quod eam negare non est ausus Rodericus Ximenius, quanquam visus sit velle infirmare cum dixit. *Memini benè in primis annis accepisse à quibusdam Sanctis Monialibus, & Religiosis Vi-* *duis paucos admodum eius predicatione esse conuersos; in qua cum tam exiguos progressus effici videret in Patriam reuersus fatus functus est.* Non dubito quod erat ille acumine, voluisse eleuare fidem traditionis reducendo illam ad sola testimonia scæminarum præsertim piarum, quasi his facilius imponi posset. Sed nihil sanè consecutus est; nam asseruit Traditionem, atque in ijs maximè personis, quæ illas integrè, & incorruptè custodiunt. Eiusmodi sunt

Ximenius

Ipsemet Ximenius non audet traditionem infirmari.

C A P V T VI

*Ex translatione Corporis Sancti Iacobi
Apostoli è Iudæa in Hispaniam
eius viui in eam aduentus
probat̃r .*

ET hæc Traditio est . Narrant hanc de in-
uento corpore Apostoli post multa sæcula
Compostellæ anno 800. apud Marianam
816. apud Baronium , *scriptores , qui res Hispania-
rum sunt profecuti* Excipe tamen Rodericum
Ximenium , qui in sua de rebus Hispaniæ Historia,
cum multa de Alfonso Casto Rege commemo-
ret, ne verbum quidem hac de re fecit ; quo appa-
ret quam male in aduentu Sancti Iacobi in Hispani-
am fuerit animatus , cum tam illustrem Histo-
riæ partem omiserit . Narrat eam imprimis ho-
mo veritatis studiosus Mariana lib. 7. cap. 10.
& Loaysa in notis ad decretum Gundemari tom.
2. p. 2. Conciliorum aud Biniū . Locum sepultu-
ræ dumetis, & vepribus obsitum iniuria hominum
altiori obliuione sepelierat . Sed lux è Coelo mi-
cans aperuit Theodomiro Præsuli; nec semel, nec
ab eo solo visa , monuit de abscondito thesauro.
Re ad Alfonso delata , mirum quàm ille sit læ-
tatus . Eius imperio Corpus ex eo , in quo negle-
ctum iacuerat loco, in Templum ibidẽm ædifica-
tum honorificè delatum , & conditum . Legatio ea
de re missa Rauennam ad Leonẽ P. & alia ad Ca-
rolum Magnum . Exinde omnium totius Orbis
con-

Inuentionis ,
& translatio-
nis corporis
Sancti Iacobi
Apostoli his-
toria narra-
tur .

Mariana

Loaysa

Corpus cale-
sti luce illata
proditur .

concurſu gentium celebrati, & coli cæptum. Luce id meridiana clarius eſt, adeo vt translatio corporis Sancti Iacobi Apoſtoli in ſactos Faſtos relata ſit, & dies 30. Decembris ei assignata. Hæc ſumma eſt. Illud argumentum.

Cur à diſcipulis in Hiſpaniam delatum?

Innotuerat ijs Hiſpania.

Referūt mortuum vbi viuis fuerat.

Qua obſecro de cauſa Sancti Iacobi Diſcipuli ex Iudæa illius defuncti corpus (nam ab ijs deportatum ſcribunt omnes, & Loayſa faterur) in Hiſpaniam detulerunt? niſi quod in ea prius cum eodem Apoſtolo fuerant, aut nouerant eum ibi fuiſſe. Certe non alia eſſe potuit; vt rem conſideranti patebit. Quomodo enim, aut cur ex tam diſſita regione, in extremam illam Hiſpaniæ, & mundi partem, quæ Finis Tetra à Nautis dicitur, corpus illud Apoſtoli, ſuſcepto ſtudio, per tantam duplicis maris vaſtitaſtem, emenſo Mediterraneo, & Oceano transportarent? nota illis erant illa littora, illi portus, imo & voluntas Apoſtoli perſpecta, vt eò corpus ſuum poſt mortem transferretur. Nec adhuc moror, quò illuc tempore delatum fuerit, nec enim multum ad cauſam facere arbitror, quod quis forte magni intereſſe exiſtimauit, eodemne quo paſſus eſt anno, quod affirmatur vulgo, an poſtea delatum fuerit? Dummodo enim ſit in Hiſpanias à Diſcipulis comportatum, integra manet vis argumenti, quæſtione temporis, quæ difficilior eſt præciſa; nolo quippe niſi certa, & explorata in argumentum aſſumere. Cum autem perſpectum omnino, ac exploratum ſit corpus Iacobi Apoſtoli in Hiſpaniam à Diſcipulis delatum fuiſſe, eo perſuadere volo, ideo delatum mortuum, quia ibi moratus fuerat viuus. Cui argumento nihil detrahit annus, quo eum Diſcipuli detulerunt.

Fuiſſe

Fuisse autem qui exportarunt Discipulos tradunt omnes, qui de illa Translatione scripserunt, & Baronius, & Spondanus, & Bisciola, & Garcias Loaysa fatentur. Ex quibus hic. *Corpus à Discipulis nauigio impositum ab Ioppe soluentibus in Hispaniam appulit 8. Kal. Augusti, quo die præcipuum eius festum ab Ecclesia colitur, & in Ciuitate Iria situm, demum Compostellam translaturum 3. Kal. Ianuarij, quò die in tota Hispania translatio eius celebris est.* Si quid autem iuuat, nec enim id negem, causam nostram, quod eodemmet anno quo mortuus est, eius sit corporis facta translatio, constat id ex Epist. Leonis III. in qua asseritur tunc facta esse; nec id Baronius, Spondanusue inficiantur; & consentaneum rationi videtur, cum semel accepto corpore æquum esset, vt statim transferretur. Et quidem mos erat, vt Discipuli Magistrorum corpora sepelienda curarent, vti de corpore Ioannis Baptistæ sepulto à Discipulis apud Marcum habemus. Idque exemplo Christi corporis à Iosepho, & Nicodemo curati, & tumulati clarius edocemur. Igitur quod eodem anno Iacobi nostri corpus in Hispaniam sit translaturum, confirmatur maximè eius viui in eandem aduentus, quasi vellent Discipuli illud vnde recens ad patendum venerat, reportare. Imo, si coniectura vti licet, fortè Iacobus citius iugulatus est, quòd maius sibi Iudæorum odium concitauit, quod primus ad exterarum Gentes profectus fuerit, ijsque Euangelium prædicauerit. De quo postea redibit sermo. Illud hic animaduerto, non fuisse ausum Ximenium sepulturam Iacobi Apostoli apud Iriam Flauiam, & translationem inde Compostellam nega-

E

re;

Leo III.
Quo tempore in Hispaniam corpus comportatū.

Discipuli curare soliti corpora Magistrorum.

Coniectura probabilis, cum Iacobus primus Apostolorum obierit.

re; quòd erat ingens contra eundem aduentum
viui inficiantem argumentum: si eo æmuli vii,
aut scirent, aut vellent. Cur tam se timidè, & re-
missè egerint, suo loco dicemus.

C A P V T VII.

*Hispanorum in S. Iacobum Apostolum
Clientela, & eiusdem in eos Pa-
trocinium aduentui in His-
paniam suo testimonium
idoneum reddunt.*

QVI Clientum, & Patronorum causas;
& iura norit, ei demum Sanctum Iaco-
bum venisse in Hispaniam perspectum
erit. Ecquis enim Populus se in alicuius Ducis,
Principisue clientelam dedit, quæ non prius eū vi-
disset suæ Prouinciæ, vrbiue præfectum? Id His-
torias Romanorum legenti constabit; & quidem
ratio persuadet, vt nonnisi ei quem probè noue-
ris, te commendes. Quare ij qui Patrocinium
aliquarum Gentium susceperunt, earum Prouin-
cias peragrarant, easque vel armis domuerant, vel
beneficijs deuinxerant. Cuiusmodi legimus fuisse
Marcellos, Fabios, Metellos, Scipiones, à qui-
bus deuictæ gentes in clientelam sunt acceptæ.

Hoc nomine Hispaniarum populi sese Iacobi
clientes professi sunt, isque se Patronum eorum
præbuit; nec enim alia ratio tum clientelæ, tum
Pa-

Populi sæpe
in Romano-
rum Ducum
clientelâ ve-
nerunt.

Patrocinijsse potuit. Vnde quæso tanta Religio, tot obsequia, tot officia Hispanorum erga Iacobum, tam præsens huiusce tutela, tam certum patrocinium Iacobi erga Hispanos, nisi ex ista huius inter eos habitatione, & prædicatione, ac doctrina? Cur non alium ex Martyribus, vel suis Gentilibus, vel vicinis adsciuerunt? Vnde nosse poterant Iacobum? si Hispanias non lustrasset, si earum populos non erudisset. Certè nullum ex omnibus minus nosse debuerant, si ille è Iudæa non exiisset. Vixit ille parū. Si intra illas angustias in quibus vixit, mortuus esset, ecquis eum tandem agnosceret; aut si nosset, qua ratione eum alijs prætulisset? Aequius sanè erat, vel Petrum, vel Paulum, vel Bartholomæum, vel Matthæum, vel Andream, vel Ioannem, qui non multum recesserunt, Patronum elegire. Iniuriam facerent Hispani Petro, & Paulo Apostolorum Principibus; quorum Petrus authore Methraphaste, & alijs in Hispaniam venit; aut si quod iudico verius, non venit, eò saltem misit Episcopos, vti supra ex Innocentio diximus Epistola ad Decentium. Paulus vero aut Hispanias adiit, testè Mariana, qui magnis id authoribus infra producendos confirmat; aut si minus id probatur, optauit sanè, decreuitque adire, vti in Epistola ad Romanos apertè monstratur. Igitur iustissima causa interuenire debuit, quæ Hispanos compulit ad Iacobum ijs anteferendum; quæ iusta esse non potuit nisi hæc, quæ in eius aduentu niti-
tur. Eum sanè Hispani tanquam Patrem diligunt, quasi Magistrum colunt, quasi Pastorem sequuntur, quasi Dominum veuerantur. Eo duce aduersus hostes, & Patrono vtuntur; præsens eius nu-

Iacobus Patronus Hispania

Cur Hispani non Petrum aut Paulum Patrono elegerunt?

Hispani Iacobi auspicijs bellant, & opem inuocant.

men implorant, eiusque nomine, quasi tessera, se milites eius esse profitentur. Cum pugnam ineunt, vt sibi animos fumant, & hostes exaniment, in prima quæ vehementior esse solet, impressione illam vocem intonant. *Sancte Iacobe: Vrge Hispania, Santiago, cierra España*. Vnde hæc tanta in Apostolo fidentia, tanta spes, tantus ardor, nisi ex insito in eum amore, & ingenita pietate? Itaque militari se illi Sacramento addicunt, & ordine illius nomini dedicato Religiosè eius se obsequio adstringunt; vt nullius erga quenquam alium Sanctum Patronum gentis, clariora extent, quata Hispanicæ erga Iacobum Amoris, & Religionis indicia.

Iacobi erga Hispanos amor, & tutela.

Iam vero quam bene huic amori, & cultui responderet Iacobus! Cura, & sollicitudine Patris, Ducis, Pastoris, Patroni, vt nullo se modo vinci à Clientibus patiat. Eos domi custodit, foris defendit, propulsat mala domestica, externa bella auerit, & cum bellandum est opitulatur, & in aciem prodit, & cum hoste manum conferit, eum que profligat. Nec incognitus, aut obscurus pugnat, conspicuus apparet, & lucet, rutilatque in armis, & ab hostibus noscitur, ceu amet cognosci, & videri, quod gloriosum sibi fore ducat inter Hispanos, & pro Hispanis dimicare. Quoties illū, & Mauri in Hispania, & alię barbaræ Gentes in remotissimis regionibus viderunt equo feroci, ac pernici vectum, galeatum, & thoracatum, nunc hausta intentata, nunc euaginato gladio in se irruere, & voce tonare, ferro fulgarare, vulnere fulminare, & totam aciem impellere, loco mouere, & dissipare, seque *Boanergem*, idest *Filium Tonitru*, repræ-

Pugnare visus pro Hispanis.

præsentare, Hoc sæpe in vtriusque Imperij tum Orientalis Lusitanorum, tum Occidentalis Hispanorum Indiæ accidisse, Indi ipsi victi, & profligati testati sunt. Exempla non pauca, & illustria producunt Alan. Copus dial. 3. Ludou. Rom. Patra lib. 6. Suar. navig. Petrus Massæius Hist. Indic. lib. 4. Anton. à S. Rom. lib. 1. cap. vlt. & lib. 3. cap. 23. Freitas de Imper. Asiat. cap. 18. Solorzano Pereira lib. 2. cap. 4. E tot euentibus vnum in Castellæ, alterum in Lusitaniæ Regno commemorare volo; vnum in obsidione, alterum in acie, vtrumque memorabilem. Primum ex Mariana transcribam. Is est autem de mirabili ad Clauigium victoria, qua & hostes deleri, & Hispania ab infami iuxta, ac miserabili centum Virginum tributo quotannis Mauris pendì solito liberata. *Ramiro Regi dormienti Iacobi Apostoli species obiecta, augustior quam pro humano habitu bono animo esse iubet, de victoria nihil dubitare, numinis ope, quam certò affuturam proxima luce speraret. Rex ad has Iacobi voces excitatus, letusque nuntio, cum ex stratis se corripuisset Præsules, & Magnates ad se vocari iubet, &c. Hac ubi dixit aciem instrui, & signa canere iubet. Nostrum magna alacritate in hostes impressionem faciunt. D. Iacobi nomen magnis vocibus ingeminantes, quod ab hoc initio susceptum in morem abiit, ut Hispanis sit pro Tessera Militari. Barbari nostrorum audacia, quos victos esse putabant, commoti, & celerius intiecta formidine perculsi nostrorum impetum non tulerunt. Iacobus, uti erat Regi pollicitus, in equo candido niueum vexillum præferre visus est, quod rubræ Crucis figura distinctum erat. Eius aspectu nostris vires auctæ, barbaris animi concidebant.*

Alan. Copus
Massæius

Anton. à S. Rom.
Solorzano

Eius rei exempla, & qui ea referant Scriptores.

Mariana
Describitur
ex Mariana.

Memorabilis
ad Clauigium
ope Iacobi
pacta victoria.

Famofum illud de centum virginibus Mauris dandis pactū refcinditur.

bant . Fada fuga fuit , nec minor cades . Sexaginta millia Mauri perempti . Clauigium , quo loco pugnatum fit hoc ipfo tempore , Strages paffim effoffe indicant . Affertarum deinceps in libertatem Virginum non meminit Mariana , cum ante addictarum infami feruitio meminiffet . Conftat fædus illud turpe , tum fefcifsum , liberatam eo iugo Hispaniam . Et à Virginibus illud periculum propulſatum , qui maximus victoriæ fructus fuit . Et hoc momenti accedit , quòd Diuus Iacobus pudicitiae Hispanarum Virginum quaſi Patrocini jure Affertor , & vindex eſſe debuit .

Collimbricæ ſis vrbs Iacobi auſpicij , & auxilio expugnationio .

Eius vrbs elegans deſcriptio .

Alterum huiufce tutelæ exemplum adducam ex Roderici Ximenij Hiſtoria lib.6. cap.11. vbi enarrat geſta Fernandi Regis , qui ad Luſitaniam occupandam expulſis Mauris animum adiecerat . Breui expugnatis Sena , Viſeo , & Lameco , ſic vocat , *Propoſuit* , inquit , *Coimbriam maiorem Ciuitatem cum Dei adiutorio expugnare* . Eſt ea vrbs in Corde Regni ſita , ceu illius cura , & amor : in edito , quòd pulcherrima ſit , & ſpectari cupiat , ſita , collibus modicè aſſugentibus quaſi corona , ſiue ad dignitatem Regiæ Vrbs , ſiue ad cuſtodiam cari pignoris circumdata , ad vſque ripam præter labentis Mondæ per decliues platearum ductus effuſa , ceu vitreum in eo ſpeculum quærat , vt ſe inſpiciat , Narciffus vrbiū , pari amoris euentu , nam quā propior eſt fluuiō , aquis demerſa pænas amoris nimij luit . Ridentis anni oſculum dixeris . Nihil illo Cælo ſalubrius , nihil illo ſolo fertilius . Soles die melius nitent . Sydera nocte purius lucent . Aeris ſubtilitas iuuat , ne radij obtundantur . Eo indigenarum acuuntur ingenia . In-

tra Urbem habitasse credas Venerem ob venustatem Urbis. Circà, in collibus Dianam, in Pratis Floram; in Campis Cererem; in Oliuetis Mineruam; in vinetis Bacchum; in pomarijs Pomonam, & de primatu certare; quod certamen Cornucopia effuso prodigè cornu dirimit, ac sibi litem adiudicat. Oliuarum præterea ferax, sacrum Minervæ domicilium, & Athenas extra noctuas, intra Aquilas redditura. Nempe Academiam nobilissimam in vtero ferens, quam opportune superiore seculo in lucem edidit, oleo perpetuo alendâ. Addit venustatē Amnis, amore Urbis in eius gremiū se insinuans, & margines omni arborum opacitate inumbrans, & florum varietate depingens adulari vult vrbi, vt propius ad amplexus veniat, & altius in sinum penetret. Alueo currit argenteo, immixto quod ex ramentis morsu riparum erasis, aurum colligit. Eo pretio Ciuitatem allicit, & pulcritudini adiicit opes. Interdum eam inundat, qua parte in valles subsidit; nempe superbit hospitio, & extare tumidus vult, vt appareat; quod si arenis abundat; ideo est, quod sitire se, ac arefcere desiderio charę Urbis significat; nisi si arenis castigat audax vadum, quod tantam vndarum molem collegerat ad eluionem. Nullum quippe amnis tam citò tantam molem aquarum colligit, corruantibus eò se fontibus, & riuis, ambitione mixturæ. Ille ob studium visendæ Urbis, ad quam properat, impingit vndas, quæ dum aliæ alijs potiundæ Urbis cupidine agglomerantur, enormiter crescunt, & Ciuitatem, quam amant, obruunt. Sed mox amnem panitet facti, & breui decrefcit, imo & ad arenas penè redigitur, ceu pœnas Vrbi

Conimbricē-
fis Urbis de-
scriptio.

Munda Flu-
uius.

Pops amplif-
simas, & pul-
cherrimus.

bi temeritatis det, ac præ pudore intra arenas con-
ditur, & occultatur, ne compertus sit criminis.
Vix ullus alius longiori, ac pulchriori ponte iungi-
tur fluvius, estque moræ pretium transeuntibus, ex
aspectu Urbis, & Vadi, quod spectare vult, & spe-
ctari. Nec tam ille transit per arcus, quam tri-
umphat: id ex tumore arguitur, quod sæpe attin-
gat fornices, & ruina gemituque domorum trium-
phum cum esse probet, nisi si ex amore Urbis par-
tem illius secum trahere conatur, & similem sui,
id est fluentem, reddere. Munda is est, ab aquarum
munditie tracto nomine, quibus nihil est purius,
nihil splendidius. Arcana vadi patefacit nitore
ingenito indoli incolarum congruo. Flexuosis
sinubus labitur lentus, & sui tenax, implicat se, cum
explicari vult, & sæpius ad se redit, quasi reli-
quisse poeniteat, & liquidis se catenis vincit, ne se
deserat; nempe in astris fons est, dolet recedere,
& petit mare, ceu repetat sidera. Sensatum flu-
uium dixeris, quod caput quærat. Ille demum
alienigena veram speciem Urbis cepit, qui eius si-
tu, prospectu, venustate, amantitate, solo, Cœloque
considerato dixit, se vidisse Civitatem undique ri-
dentem; & tamen demittit lacrymas in eam Cœ-
lum, quod pluuijs sit obnoxia; atque adeo Collim-
bria, ceu Collis imbrium, dicitur, dolente Cœ-
lo non posse se oculos donare, & cor per oculos,
proindeque amoris testes lacrymas mittit, riden-
te Vrbe nimios Cœli amores. Hanc Urbem 7. Lu-
sitaniæ Reges Patriam habuere. Vnus ex alijs
Dionysius. Academiam in ea instituit quam po-
stea aliò trans latam Ioannes III. Rex eidem re-
stituit. Regia quidem amplissima in Sapientia
do.

domicilium assignata . Eo vrbs illa tanquam turrito quodam diademate coronatur . Eæ sunt Athenæ Lusitanæ .

Huiusmodi Urbis potiundæ desiderio ardebat Fernandus . Ergo, inquit Ximenius , ad petendum Cælestæ subsidium Ecclesiam Beati Iacobi visitauit, & implorat, per triduum Diuina auxilio maiestatis Beati Apostoli oraculis confortatus contra Coimbriam exercitum congregauit, ubi fixis tentorijs circumquaque machinas, & Castra lignea eleuauit . Sed quia Ciuitas fortitudine, & magnitudine præminebat, obsidionem contigit diutius protelari . Et paulo post, verum Christianis viriliter insistentibus, & machinis undique quassantibus auxilio Dei, & Beati Iacobi interuentu murus irrumpitur Ciuitatis . Quo viso Arabes consternati Ciuitatem, & opes Fernando Principi obtulerunt, pro vita tantummodo supplicantes, quod Regis clementia acceptauit, & die Dominica hora tertia inuicto Principi Ciuitatis dominium reddiderunt . Eo tempore fertur vir Græculus ex Hierosolyma causa Peregrinationis ad Ecclesiam Sancti Iacobi venisse, qui in deuotione pernoctans audiuit indigenas enarrare, ut Militem in Christianorum prælijs apparere: sed ipse, licet deuotus Apostolo, prædicabat non militem, sed piscatorem; cumque in tali pertinacia permaneret, reuelatione Diuina meruit inueniri equo splendore conspicuo Apostolum presentatum, & armorum insignibus decoratum obsidentibus Coimbriam subuenire . Et Peregrinus, de quo diximus, visionis huius certior factus, & dum hanc captiõis Coimbriae in Ecclesia Apostoli publicè prædicauit, & sicut ipse prædixit, sic postea rei veritas patrefecit; & sic remansit Terra circa Mondacum Fluvium

Iacobi opẽ
Collimbria
expugnatur,

Conimbrica
aspiciis, &
ductu Iacobi
Apostoli ca-
pitur .

uium Fidei Christianæ acquisita. Hæc Rodericus.

Mariana

Quod autem, Militem, Iacobum appellauit pia illa gens, studium erga Hispanos Iacobi ostendit, qui non detrectat munus militiæ, & cum cæteris quasi commilito sub signis meret, & pugnat. Quare, vt scribit Mariana lib. 7. num. 13. tempore Ramiri Regis, cui in eo quod proximè descripsimus prælio militarem operam nauauit. *Additum præterea, vt hostium spolijs diuidendis lege in omne tempus lata, Iacobus Apostolus pro vno milite esset*. Rem miram: eò venisse Iacobum, vt inter gregarios milites censeretur. Verum amorem cultu compensarunt Hispani, nam *vectigal esse*, ait idem Author, *cum & frumentū nonnulli populi pendant*. Omitto templum eodem loco ab Rege Fernando ex manubijs hostium ædificatum, & mundo muliebr ab Regina Vrraca exornatum.

Hispania S.
Iacobo vecti-
galis.

Petr. Gregor.
Tolosanus.
Cherubinus

Iam vero Hispana nobilitas Iacobo, tanquam Duci, militari studio se addixit. Itaque votis se deuouerunt, & ordines instituerunt, quos Diui Iacobi nomine, & insignibus decorarunt; quorum primus fuit Ramiro Rege, post illam victoriam, apud Clauiginm comparatam, de quo præter Historicos Hispanos Petrus Gregor. Tolosanus in syntagm. iuris p. 2. l. 15. cap. 35. & Cherub. in Bullis Pontificijs à Ro. V. expeditis, & in compendio to. 2. in Gregor. 13. Qui ordo clarissimus habetur, & toti Hispaniæ communis est, & in Lusitania item receptus, ac de Spatha extra Hispaniam, in Hispania Sancti Iacobi vulgò nominatur. Sunt præter istum, vnus militum Calatrauz, alter Alcantaræ, qui in Lusitania Auissensis dicitur, qui omnes Iacobo dicati sunt, ac eius nomine appellantur

Ordines Mi-
litares Hispaniæ
D. Iacobo additi.

stantur, quemadmodum obseruat citatus Cherubinus varijs in locis Bullarum in Compendio, vbi refert Indulta, & priuilegia à Summis Pontificibus ijs ordinibus militaribus concessa. Quare omnis Hispana militia Diui Iacobi Militia nuncupatur.

Equidem puto, nec tot officijs, & obsequijs Iacobum Apostolum Hispanos esse profecuturos, nec in eius clientelam tanta demissione, & ardore animi esse venturos, nisi suæ illum Gentis Magistrum, & Patriæ Patrem agnoscerent. Nec illum eos tam arctè esse amplexurum, & in gremium quasi suum, sinumque suscepturum, nisi eos Christo Filios per Euangelium genuisset.

C A P V T VIII.

Hispanorum in reuincenda Fide incorrupta religio: in tuenda constantia: in propaganda diligentia; argumentum sunt, eos à Iacobo Apostolo Euangelium accepisse.

P R I M V S dicendi ardor nobilitas est Magistri: rectè omnino dixit Ambrosius, quod nobilitate Magistri accenduntur discipuli, ad specimen suæ disciplinæ præbendum, eiusque estimationem, & famam augendam. In D. Paulo tons, & ratio huius veritatis est, eo loco, vbi ad Timotheum scribit. *Sciens à quo didiceris.* Monet

Ambrosius

Magisterii,
quanta sit vis
& autoritas.
Timotheus.

eum, vt ita se gerat, quemadmodum ille à quo doctrinam acceperat, cuius memoria stimulo foret, ad similia documenta alijs, quos doceret, tradenda; ac hortatur ne quid à Magistro diuersum doceat, imò ad eius, à quo didicit, imitationem seingat. Itaque volebat Paulus, vt Timotheus magistro responderet: ac ei simillimus existeret. Ex discipulorum quippe doctrina, Magistrorum peritia æstimanda.

Hoc argumento probare volo, Iacobum in Hispania prædicasse, quod talis, & tam excellens eorum doctrina fuerit, vt non potuerit ab alio nisi ab Apostolo Iacobo prouenire. Ac primum: nisi is eos discipulos habuit, exiguos certè sui sanguinis fructus collegit. Primus ille Apostolorum pro Christo sanguinem fudit, Antesignanus aliorum; quantos inde prouentus Ecclesia sperare debuit, cum Martyrum sanguis, teste Tertulliano *semen sit*! Vnde segetes copiosæ pullulent, & messis vberrima existat. Non igitur in illo vno Iudææ angulo ille nobilissimi Martyris sanguis iacuit, penè inglorius; sed eò peruasit, quâ Hispania se tota fundebat, eamque ita irrigauit; vt per vniuersum Orbem cum eorum doctrina, & prædicatione spargeretur; nec tyronis ille sanguis fuit, sed veterani Ducis inter Hispanos exercitati, Eruditus victorijs, Maturus ad palmam, Idoneus ad Triumphum. Si sanguis Stephani Paulum Apostolum peperit; cur non tanti sanguis Apostoli alios Apostolos peperisset? nimis inferior esset hic illo, si intra Iudææ angustias contineretur, ac ea vita Iacobi nimis otiosa esset, si eos terminos non transiliret.

Sumus in re, quæ coniecturis nititur. Equidem cum

Ex Hispanorum Fide, ac doctrina deducitur argumentum prædicationis S. Iacobi in Hispania.

Fructus sanguinis Iacobi ad Hispanos rediit.

Sanguini Stephani conuersio Pauli tribuenda.

cum mecum reputo, quàm citò Iacobus à Iudæis sublatuſ fuerit, cur ille potiusquam alius, ad eadẽ deſtinatus ſit, cauſam exiſtimo, odiũ Iudæo-
rũ, quod vnus ille ex duodecim auſus fuerit Iudæa exire, ac Iudæis neglectis Gentilibus prædicare, extitiſſe. Cur enim in alios non ſæuitum? Cur ab eorum cæde abſtinuerunt? Cur alium Iacobum, minorem tandiu ſuſtinuerunt, & Episcopum in media Hieroſolymorum tolerarunt? Niſi quia ceteri manſerant in Iudæa, & inter Iudæos verſabantur, eoſque docebant; Gentiles non vocabant; nec ad eos eatenus deflexerant. Nihil tam inuiſum, & deteſtabile Iudæis erat, quàm Ethnicorum gens: illos oderant, negligebant, abominabantur. Hinc odij item cauſa in Paulum, quòd gentium erat Apoſtolus. Hinc in Iacobum Apoſtolum ira, & indignatio, quem ſciebant in Hispaniam iſle, & inde rediſſe cum Diſcipulis, quos conſtat habuiſſe, cum hi illius cadauer exceperint, & in Hispaniam, vti proximè diximus, retulerint. Hæc ſanè probabilis coniectura eſt. Ideo placuiſſe Iudæis eadẽ Iacobi. *Videns autem* inquit textus, *quia placeret Iudæis*. Placuit, ex odio quo illum infeſtabantur: non tam quia Chriſtum prædicabat, hoc enim cum alijs erat commune, ſed quia Gentibus prædicauerat, & primus ad eos profeſtus fuerat.

Hinc deduco: illum ſanguinẽ ab Apoſtolo profulum, in Hispanias virtutem ſuam deriuafſe, quod eos pertinuiſſet. Inde ardorem iniectum animis tuendæ Fidei, domi, & foris propagandæ. In quibus ſtudijs nulla magis natio excelluit. Quòd enim attinet ad cuſtodiam puræ, & incorruptæ reli-

Cauſa odij
Iudæorum in
Iacobum eius
ad gẽtes pro-
feſſio.

Actor. 12.

Hiſpanorum
pura, & in-
corrupta Re-
ligio,

Sacrosanctæ
Inquisitionis
Tribunal. Fi-
dei in Hispa-
nia vindex.

Hæresis olim
in Hispania
rara, hodie
nulla.

Aduersus eā
remedia.

religionis. Nusquam tu eam minus inquinatam
hæresum labe inueneris. Nam olim vix eam Aria-
nismus infuscauit, parum Priscillianismus infecit.
Postea deterfa caligine in media fidei luce vixit.
Iam verò à multis sæculis Sanctæ Inquisitionis of-
ficiū ad custodiendam Religionem natum, tota
summo consensu animorum recepit Hispania, eo-
que tanquam arce munitissima erecta, Ecclesiam,
& Fidem puram, & inuiolatam conseruat. Hoc
horrent, tremuntque Hæretici, & Iudæi. Si quid
(nam homines sumus) à quoquam delinquitur,
non aut dissimulanter præteritur, aut remissè ven-
dicatur. Singulæ Hispanorum Prouinciæ sua in-
præcipuis ciuitatibus habent Tribunalia, ad quæ
causæ Fidei reuocantur. Inijs diligenter exami-
nantur, seriò recognoscuntur. Rei acerbissimè pu-
niuntur. Huiusmodi autem mala igni curantur,
ne repullulascant. Aquo hæc spiritu manant, nisi
à Iacobæo tonante, ac fulminante? Eliano simili
ignem è superis in perfidos euocante? Nec vero
solum pestilentia Hæresum libera Hispania, sed eti-
am Schismatum propè immunis. Rarò id genus
contagij in Hispania grassatum, nam in ea Fides
cum amore consensit. Ita Fides hæresim, Amor
Schisma exclusit. Quin ex Hispania ad Indos Ori-
entales, ad Occidentales, ad Asiæ, Africæ, Ame-
ricæque Imperia, ad Insulas per Oceani, & Me-
diterranei maris vastitatem diffusas, Religionis cē-
sores, vindicesque mittuntur. Quo spiritu nisi Ia-
cobi Filij Tonitruī, fulguris animati, quod ab Ori-
ente paret vsque in Occidentem, & per vniuer-
sum terrarum vrbem euagatur.

Hæc ad tuendam Religionem præsidia in His-
pa-

pania, & Colonijs. Venio ad exempla. Quanta est in Hispania erga Superos pietas? Quanta erga Pontifices obseruantia? Quæ diuinorum præceptorum custodia? quæ Ecclesiasticorum obseruantia? Qui sacrorum cultus? quæ in rem diuinam propensio? quæ solemnitatum celebritas? quæ templorum magnificentia? qui ornatus altarium? quæ pompa? quæ supellex? vt cum in sacram. quamlibet ædem intraueris, in Paradisum ingredi te putes. Tanta odorum flagrantia, tanta luminum copia, tanta instrumentorum varietas, tanta vocum harmonia, tantus sacrorum apparatus, tantus ornatus splendorque Templorum? Quid? quòd in sacrosanctum Eucharistæ mysterium, & Sanctissimam Deiparam Virginem tanto amore, ac pietate Hispani feruntur, vt inter cæteros Christianæ Reipublicæ populos eminere videantur? Ecquis verò in amplificanda, & propaganda Fide studia possit oratione complecti? Necessè est totam Orbis vniuersitatem animo comprehendere, & nullum prorsus angulum præterire, ac ea magnitudine, propagatam ab Hispanis Prædicatoribus Fidem metiri; qui exactè nosse illustriores sacras expeditiones velit (nam omnes infinitum esset recensere) legat Bozium de signis Ecclesiæ tomo 1. lib. 4. cap. 2. & 3. Primi Lusitani nostri inceperunt, & sub Ioâne Rege Primo, in Maurusiæ Africæ partem, expeditione contra Septam præcipuam in ea Urbem suscepta, cum armis Religionem intulerunt. Deinde Principe Henrico auspice, Ioannis filio. Alfonso V. & Ioanne II. Regibus totam Africam, quæ ab Atlantico mari ad initia Indici tenditur, idest Congum; Benijnum, Guineam, ac
cite-

Studium religionis, & pietatis apud Hispanos.

De propaganda per vniuersum terrarum orbem Fide cura, & opera Hispanorum.

Sacræ Lusitanorum expeditiones .

Sacræ aliorum Hispanorum Prouinciæ .

Viri Apostolici, Hispani insignes .

citeriores Aethiopiæ regiones Fides ijs ducibus peragruit . Postea Rege Emanuele , & Ioanne III. ad Indiam citra , & vltra Gangem, ad Auream Chersonessum , & Samatram , & Taprobanem, ad Molucas , vsque , & Lequios , tandem ad Sinas Iaponesque eorundem opera penetrauit . Aperto deinde Nouo illo, quem appellant mundo , & America detecta, in immensas illas regiones Hispani , Euangelij lucem intulerunt . Ea ingentes insulas Sancti Dominici , Sancti Francisci , Cubæ , Iamaycam , Campecham , Philippinas : præterea vastissimas illas Mexicanas, Cuzcanas, Cinguitanas, Areguitanas , Paraguayanæ , Tileanas, Nicaraguanas , & quæ in vastissimo Peruano regno continentur , regiones illustrarunt . Rursum in eadem America per Brasiliæ , & Maragnonis ingentes Prouincias Lusitani Fidem catholicam longè lateque amplificarunt . Quo spiritu nisi Iacobæo? cuius sanguis effusus voce melius, quam Abelis clamante, per ora prædicatorum illic vociferatus Euangelium prædicauit ? An ab alio , quam ab Apostolo instituti, tot viri Apostolici in vastis illis, ac remotis regionibus doctrinam Fidei per tot infidias , per tot arma , per tot cædes tradere potuissent ? A quo alio nisi ab Apostolo Ioannes Albuquercius Franciscanus , Alexius Menesius Augustinianus Goenses Archiepiscopi ? Michael Vaz , Didacus Borba Presbiteri ? Turrianus , Gagus , Vilella in Iaponia, Sylueria in Monomotapa, Ouiedus in Aethiopia , Hieronymus Xauerius in Mogoribus, Barreria in Guinea , Anchieta in Brasilia Iesuitæ ? Bucil Catalanus Benedictus in Insulis Americæ à Columbo repertis ? In Mexico Martinus

nus Valentinus Franciscanus. In Cuzco Ioannes Solanus Dominicanus, in Philippinis Martinus Herrada Augustinianus. In Papoiano Ioannes à valle Presbiter, in Chiguana Prouincia Sebastianus Mercenarius Redemptor, & instructi, & incitati Euangelium disseminarunt! Quanto fructu & id paucis, & à properante dici non potest. Vnum tamen & alterum argumentum eius afferâ. Quod attinet ad Indias Occidentales in vno Mexicano Regno Caroli V. tempore baptizati sunt quater decies centena hominum millia, quod ex regijs tabularijs constat: vbi etiam scribitur ab vno Sacerdote baptizato septies centena millia hominum fuisse, quemadmodum commemorat Barbosa de officio, & potest. Episcopi 2.p. titulo 3. cap. 2. num. 42. Ad Orientem quæ conuersio fuit antiquior, & Lusitanorum propria, sub vno Rege Ioanne Tertio maior adhuc fructuum vis collecta. Nec opus est probare pluribus sacrorum illius temporis Heroum adductis exemplis. Vnus certè mihi fatis est Apostolus ille Orientis Xauerus, ingens virtutis, ac Religionis miraculum, qui vel auditis admirationem in animis hominum excitat, cum sensu pietatis coniunctam, ad meam istam coniecturam firmandam. A quo enim Apostolicus illius, & spiritus, & doctrina nisi à tanti Apostoli exemplo, & schola duci potuit? aut cuius ille nisi Iacobi auspicijs tot barbaras gentes ad Fidem Catholicam perduxit, quot non iam dico vnus, sed ne multi quidem Hæresiarchæ, auerterunt. Ebulliebat nempe in venis illius virtus sanguinis, quem Iacobus Apostolus pro Christo primus effudit. De quo viro illud est apud Bossum lib. 6. de signis

Fructuum ex
Hispanarum
predicatione
collectorum
exempla.

S. Franciscus
Xauerus elo-
gium.

Ecclesiæ elogium. *Vniuersi*, inquit, *Hæretici ab Ecclesiâ Christianâ constitutione per tot secula, per annos mille quingentos, & amplius haud traduxere ad hæreses suas tot gentes, aut idololatrias, aut alioquin à Christi cultu alienas, quot vnus Xauerus ad Cultum Christi annis undecim. Hæretici peruerterunt semper Christianos. At gentes à Christi cultu alienas nunquam perduxere ad illum. Quis itaque numeret, quot Hæreticorum millia in re præstat vnus Xauerus? Vnus Xauerus plures gentes Christo adiunxit, quàm innumera inimicorum millia ex omni gente, & natione, è toto terrarum orbe per annos mille quingentos auerterunt. Quis hic non obstupescat?*

Non potuerunt hæc studia religio nisi à magistro Iacobo Apostolo proficisci.

Id ex Martyrum copia, & constantia confirmatur.

Hunc, & alios Fidei magistros, & Prædicatores non debuit alius institutor, & doctor erudire, nisi Apostolus. Ea enim quæ præclara, maximaque in conuersione Gentium hæreticorumque gesserunt, non aliter gesserunt nisi quod ardorem, & doctrinam ab illius fontibus hauserunt, qui primus & ijs prædicauit Euangelium, & suo sanguine confirmatum ad eos transmisit. Ita docuerunt alios, uti *memores eius à quo didicerunt*. Nempe à Protomartyre Apostolorum. Claudio. Non solo verbo, ac exemplo doctrinam Fidei tradiderunt, sed etiam sanguine confirmarunt. Nullius, absit inuidia verbo, nationis plures martyres reperies, quàm Hispanicæ, quod ei plures gloriosæ mortis occasiones contigerunt, nec opus est enumerare cum varijs in monumentis scripti reperiantur. Id tantum dico. Eorum sanguinis riuos ad illud Iacobæi caput, & fontem sanguinis referendos.

CAPVT IX.

*Nouum ex Actis Concilij Rhemenfis
sub Leone IX. Anno M. XLIX.
celebrati pro D. Iacobi in Hi-
spanias aduentu ar-
gumentum.*

HOC à me primum, quod sciam, reper-
tum, & productum. Debeant mihi Hi-
spani hoc ex Rhemenfi Concilio (quis
crederet?) ad faciendam sententiæ nostræ fidem
illustre opinor, & solidum testimonium. Coege-
rat Leo IX. Anno M. XLIX. Sanctissimus antea
Bruno, è Tullensi Episcopo Pontifex, frequens ex
Vniuersa penè Gallia adiectis non paucis è Germa-
nia, & Anglia, & Italia Patribus Rhemenfi in
Urbe Concilium. In quo de re Ecclesiastica, &
morum disciplina seriò, ac seuerè actum. Caput re-
rum fuit statuere, quòd solus Romanus Pontifex Vni-
uersalis Ecclesia Primas esset, & Apostolicus. Et
Anathema dictum, ei, qui alium quempiam, præter
Romana Sedis Antistitem vniuersalis Ecclesia Pri-
matem esse assereret. Postea variæ Episcoporum
causæ agitatae, ac definitæ sunt, & nonnulli crimi-
num, de quibus postulabantur, comperti iure dam-
nati. Inter quos. Excommunicatus est Sancti Iacobi
Archiepiscopus Galliciensis, quia contra fas sibi
vendicaret culmen Apostolici nominis. Hic locus
rem prorsus continet. Nam hic S. Iacobi Archie-

Concil. Rhe-
menfis Acta,
tom. 3. p. 2.

Solus Roma-
nus Pontifex
primas Vni-
uersalis,

Archiepisco-
pu Gallicien-
sis usurpat no-
men Aposto-
lici Primatis.

Excoꝛmuni-
catur.

Prætextus fuit
Cathedra, &
Ecclesia Ia-
cobi.

piscopus Gallicienſis haud dubie Compoſtellanus translata cum eo Irienſi ſede ante annos 200. erat, qui eo nomine ſibi arrogabat titulum, & locum Apoſtolicum, quod cum Apoſtoli, ſedem obtineret, ideſt Iacobi, culmen Episcopatus ſibi obuenire credebat. Quod certè non auderet, niſi certò ſciret eam Eccleſiam à Sancto Iacobo eſſe erectam, & fundatam. Non probo arrogantiam, nec excuſo factum: ſed ex eo deduco occaſionem quæ illi eos animos faciebat: nec enim temerè tantum præſumere auſus eſſet. Obtentu illius in Hiſpaniam per Galliciam Iacobi aduentus, & in ea Prouincia primæ, vti opinabatur, ſedis conſtitutæ, culmen illud, & apicem dignitatis vendicabat. Hoc nobis in argumentum ſufficit ad confirmandam eius aduentus traditionem. Hanc eo facto aſſeimus, cætera condemnamus, nec enim admiſſo quod Iacobus in Galliciam veniſſet, & in ea ſuam Cathedram poſuiſſet, quod extra controuerſiam putabat ille Archiepiſcopus, ſequebatur in ſupremo eſſe ſtaſigio Apoſtolicæ dignitatis. Cum ei tantum ſedi conueniret, in qua Princeps Apoſtolorum Petrus ſediſſet: cui id iure Diuino congruebat, & cuius perſonam illa prærogatiua ſequebatur. Alioquin Episcopos Hieroſolymitanus, quod S. Iacobo Apoſtolo Fratri Domini ſucceſſiſſet, parem ſibi nomen, & locum arrogaret. Quare merito ille ſuæ temeritatis Anathemate percuſus poenas dedit: nobis tamen illud ijs inuolutum documentum reliquit *Traditionis* & antiquiſſimæ, & teſtatiffimæ. Nempe S. Iacobum, & in Hiſpaniam veniſſe, & in Gallicia Eccleſiam crexiſſe, ac ſedem Episcopalem collocariſſe.

Huic

Huic argumento nouum robur additur illo Caroli Magni facto, quod refertur in libro Lupoldi Bebenbergij de veterum Principum Germanorum Zelo in Christianam religionem, & Dei ministros, qui habetur tomo vlt. Bibliothecæ Patrum, vbi sic cap. 11. *Idem Carolus Magnus sub annum Domini 794. in Franckesfurt magnam Synodum Episcoporum Germanorum, & Gallorum; & Italarum (cui etiam affuerunt legati sedis Apostolicæ) congregauit, vbi inter alia hæresis cuiusdam Episcopi Felicis, qui Christum secundum quod est homo, adoptiuum Dei Filium esse dicebat, tertio est condemnata, ut in Francorum historia, & Chronico Eusebij plenius continetur. Idem etiam Carolus in Ciuitate Compostellana constituit Episcoporum Concilium, vbi amore B. Iacobi Apostoli instituit ut omnes Reges, & Præsules, seu Principes Christiani Hispaniæ, ac Galliciæ, Episcopo Compostellana Ecclesiæ obedirent, ut unusquisque possessor vnius domus totius Hispaniæ, & Galliciæ quatuor numos annuatim ex debito Ecclesiæ Compostellanae solueret; utque ab omni essent liberi seruitute, constituens ut virgæ Pastorales, Episcopales, & Coronæ Regales per manus Compostellani Episcopi ad honorem Sancti Iacobi prabeantur. Prout hæc in speculo histor. lib. 25. cap. 17. latius continentur. Certe rem tantam non instituisset, nec decreuisset Carolus, nec alij paterentur, nisi ea illo iure, quod ex aduentu S. Iacobi Apostoli de sepulcro Compostellæ locato, eò ex Iria vrbe translata honoris prerogatiua extitit, niteretur. Hoc nomine prælatus est vniuersæ Hispaniæ sacris profanisque Principibus Antistes Compostellanus, quem tanquam Iacobi Apostoli successorem suspiciebant. Neque eleuari*

Confirmatio
superioris ar-
gumenti.

Ex edicto
Caroli Ma-
gni.

Lupoldus Bu-
benbergius.

Tomo vlt. Bi-
bliothecæ Pa-
trum.

Compostel-
lanus Anti-
stes omnibus
Hispaniarum
præponitur.

Vestigal eius
Ecclesiæ à re-
liqua Hispa-
nia penditur.

Iude conie-
ctura fit ad
offerendum
aduentum S.
Iacobi;

Speculum
historiale il-
lum adstruit.

eleuari argumentis. fides poterit occurrendo: id datum esse Corporis sepulturæ: nam ea causa leuior est, quam pro pondere obedientiæ, ac seruitutis, quæ altiori ex principio ducebatur, nempe dignitatis ob doctrinam, & sedé in ea Iacobi, cuius personam Præsul Compostellanus gerebat. Hinc illa postea Compostellani Episcopi ambitio, arrogandi sibi nomen, & culmen Apostolici præsulis, quod solum erat Romani Pontificis, eoque iure summo spoliatus fuit Compostellanus, & si secus faciendo pergeret, anathematizandus. Cur autem eo argumento non fuerit obstructum os Ximenio suo loco dicemus. Interim satis sit, eo uti ad persuadendum D. Iacobi in Hispaniam, quod nunc agimus, aduentum. At ut nequid omittamus quandoquidem author nos remisit ad speculum Historiarum, in eo reperitur S. Iacobum in Hispaniam venisse, illicque prædicasse, & discipulos habuisse, ut ubi vnum narratum inuenimus, alterum etiam relatum inueniamus, & vtriusque nomen Aduentus, & Dignitatis, in eodem speculo intueamur, & obseruemus.

CAPVT X.

*Argumenta proposita quæ impugna-
bant Iacobi in Hispaniam aduen-
tum soluuntur.*

*S. I. Satisfit Primo ex difficultate Chronologia
desumpto.*

DILEMMA hoc erat Cornutum, *vel*
inquit *venit in Hispaniam Iacobus ante*
diuisionem Prouinciarum: vel postea:
neutrum esse posse monstrabat, ergo non venisse
inferebat. Cui trifariam respondeo. Primò non
constare, quo tempore huiusmodi diuisio facta
fuerit. Vnde enim id assumitur? non est in scrip-
turis definitum tempus. Videmus paucos Aposto-
los nominari in Actis post Pentecostem. Imo
quatuor tantum mentionem fieri videmus. Petri,
Ioannis, vtriusque Iacobi; de alijs ne verbum
quidem. Vbi erant? Aut si erant Hierosolymis,
aut in Iudæa, cur nõ uti priores nominantur? si quis
velit affirmare illos in suas iam Prouincias abiisse.
Vnde quæso mendacij arguetur? Nec enim si Hie-
rosolymis essent, omitti eorum nomina debebant,
quemadmodum ante omitti non solebant. Quod
si verum est, quod Ximenius asseruit in Concilio
Lateranensi, diuisæ sunt Prouinciæ ante illius mor-
tem, quod Aduersarij inficiantur, vincimus. Ait
quippe *legisse se datam ei fuisse potestatem predican-
di in Hispania*. Quæ si data fuit, viuo non mor-
tuo data fuit. Igitur hoc, cui tantum tribuit Ba-

De tempore
quo facta est
Apostolorum
in prouincias
suas profecto
non constat.

Ximenius
quod lentiat

De eo Caietani sententia.

ronius, authore in dubium reuocare possumus, quod ille statuit, non nisi post Iacobi Apostoli cædem, factam esse Prouinciarum diuisionem. Et quidem grauem habemus authorem, qui dicat generalem illam Apostolorum diuisionem in illo primo postquam conuersus est Paulus, idest multo ante necem Iacobi, anno accidisse. Is est Caietanus, quem fidenter, vel Baronio opponamus.

Baronius non nisi post necem Iacobi diuisionem Prouinciarum factam vult.

Verum esto: demus Baronio, quod vult, non nisi Iacobo interfecto diuisas fuisse Prouincias. An ex eo necesse est sequi, illum non potuisse antea in Hispaniam venire? At non licet per sacram Chronologiam. Licet: idque demonstro, sitque secundus diluendi argumenti modus. Potuit, vel statim post lapidatum Stephanum, occasione exorta subinde persecutionis, vel post eam sedatam multò ante mortem suam Hispaniam adire. Nam cum inter utramque Stephani, & Iacobi cædem nouem ad minus anni intercefferint, Stephanus quippe anno eodem, quo Christus est passus, idest 34. Iacobus vero Anno 44. mortem oppetijt, satis apparet superfluisse temporis, vt in Hispaniam venire potuerit.

At non potuit, aiunt, occasione illius persecutionis exire: cum sacer Textus excipiat Apostolos, ait enim *Præter Apostolos* Do. quid inde? superfluerunt octo integri anni, quo tempore fas fuit inuiolato textu exire. Iam ergo hic non obstat aduentui. Potuit exire iam sedata persecutione. cum satis temporis ante mortem suam superesset: sed nolo tam liberalis esse. Dico sine vlla textus iniuria posse affirmari Iacobo in illa persecutione in Hispaniam secedere licuisse. Patet; nam illa
par-

particula *Præter Apostolos*, non necessario comprehendit omnes, sed satis est, si ad maiorem partem referatur. Solet hoc in sacris litteris fieri, in quibus sæpe synecdoche fit, & syllepsis, quemadmodum Maldonatus Matth. 27. ubi componens illos Euangelij locos de latronibus cum Christo crucifixis, quos plurali numero Matthæus, & Marcus efferunt, cum tamen vnum Lucas fuisse disertè scribat, ad synecdochen recurrit. Itaque mitius hic dicitur, *præter Apostolos*, non quod omnes significantur, sed plures ex Apostolis. Quod suadeo vicinæ particulæ sensu, *Omnes dispersi sunt.* idest Discipulis; ubi ly *Omnes* incertum, ait Lorinus, relinquit, *an omnino omnes, an soli antiquiores Discipuli?* Quod si particula expressa *omnes* non cogit de omnibus Discipulis rem intelligi: multo certe minus coget illa phrasis *Præter Apostolos*, quæ non afficitur illo termino *Omnes*. Adde præterea in sensu multorum Patrum, locum esse negandi Omnes Apostolos mansisse, ac nullum in ea tunc persecutione exiisse. Nam multi Patres existimant illum Philippum, qui cum cæteris Discipulis tunc ad prædicandum in Samariam iit, & Eunuchum Candacis Reginæ baptizavit, Apostolum fuisse. Non probo sententiam, sed ea vtor ad suadendum, non intelligendum cum locum de omnibus vniuersim Apostolis, cum aliqui Patres non cum sic intellexerint: & affirmarint aliquem Apostolum exire potuisse, cuiusmodi crediderunt fuisse Philippum. Cum vero hi Patres ita senserint de Philippo, non erit cur timeamus idem dicere de Iacobo: nec enim illa particula *Præter Apostolos* omnes prorsus comprehendebat: cum in eorum Pa-

Maldonatus.
Matth. 27.

Lorinus in
Act.

Confirmatur
ex prædicatione Philip-
pi.

Qui Patres
cum fuisse
vnu ex Apo-
stolis censente
Hilar.
Beda
Magister hi-
stor. Scholast.
Albert. Mag.

Lorinus
Augustin.

Baronius

Baronius lo-
cum Actorum
secundum no-
stram senten-
tiam explica-
uit in Marty-
rologio.

Tempus ido-
neum profe-
ctionis Iaco-
bi in Hispan-
iam.

Occasio op-
portuna.

trum sententia vnus ex ijs Phillppus, quem cre-
debant Apostolum, exiisset. Sunt autem hi Pa-
tres Hilarius, & Beda Matth. 21. ex alijs Magister
Historiæ scholasticæ, & Albertus Magnus, & alij
authores, quos tacito nomine citat Lorinus Acto-
rum 8. Augustinus autem an fuerit Apostolus tra-
ctatu in Ioannem 6. dubium relinquit. Quod non
relinqueret, si iste id locus non ferret. Quare ni-
hil obstat quominus Sanctus Iacobus Apostolus in
ea persecutione cum Discipulis exire Iudæa, &
quocunque terrarum vellet, ire potuisset. Quid?
quod ipsemet Baronius in Martyrologio secutus
priorem, quæ est nostra, de aduentu Iacobi in
Hispaniam sententiam, ita exponit eum locum.
Actorum *Præter Apostolos*, id est *ex maiori parte*,
quemadmodum proximè interpretati sumus. Ita-
que nobiscum sentit, is qui nos eo nomine vult
impugnare. Itaque semper sequimur Baronium.

At non est necesse ad has angustias redigi. Se-
data illa persecutione in tanto numero annorum
licuit per sacrâ Chronologiam Iacobo in Hispani-
am proficisci, quemadmodum, ex supputatione
Baronij apparet. Totum enim nouem annorum
spatium inter Stephani, & Iacobi cædem, vti pro-
ximè diximus, intercessit.

Si quis autem ex me scire desiderat, qua occa-
sione, quo tempore Iacobus Iudæam reliquit, &
Hispaniam petierit, dicam ingenuè. Existimo
probabile cum Lazaro, & Maria Magdalena, Mar-
tha, & socijs nauim conscendisse (in quam ij om-
nes impositi, sine velo, ac gubernaculo fluctibus,
& ventis obnoxij, vt perirent) quæ cum Dei vo-
luntate regeretur, emenso vastissimo illo pelago
Ma f.

Massiliam appulit; cumque ibi socios exposuisset, qui satis erant ad Gallia Maritimos illos populos instituendos, Iacobum in Hispaniam detulisse, ut in ea Euangelium prædicaret. Coniectura hæc est, sed non opinor, reiicienda. Cui momentum addo ex alia. Anglicani Auctores narrant in eadem naui fuisse Iosephum ab Arimathia, nobilem illum Decurionem, qui in Britanniam Euangelizandi causa nauigauit. Ita Historia Anglicana, manuscripta, quæ in Bibliotheca Vaticana asseruatur. Quemadmodum ergo Iosephus abiit in Britanniam, potuit Iacobus petere Hispaniam: vel in eadem naui, vel postea in alia eò à Gallia soluente. Multò tamen certius est Iacobum in Hispaniam, quam Iosephum in Angliam appulisse.

Alia melior coniectura est. Quod in ea item naui fuit Maria Salome Iacobi Mater, quam fama est, authore Baronio, in notis ad Martyrologium, die 25. Iulij Diuo Iacobo sacro, in Italiam venisse, & apud Hernicos quieuisse; sicuti produnt monumenta Ecclesiæ Verulanæ. Vbi corpus eius seruatur. Quod si verum est, multum iuuat meam sententiam. Decuit enim, imò & oportuit Filium Iacobum matrem suam comitari, & solari, cum præsertim Ioanni non liceret, quod ad eum pertinebat Sanctissimæ Virginis cura, quam omittere non poterat, cum à Christo in Cruce illa ei fuisset commendata. Quare ne in hoc quidem Baronium deferimus.

Restat adhuc ingens specie difficultas. Non licuisse Iacobo, nec ulli alij Apostolo, aut Discipulo Gentibus Euangelizare ante illam lintei visionem, per quam aduersarij volunt apertum

Magdalena cum Lazaro, & Martha appellat Magdalenam. Iosephus item ab Arimathia an ierit in Angliam?

Historia Anglicana.

Venisse cum Magdalena, Iacobum mari in Galliam ducunt in Hispaniam coniectura.

Mariam Salome matrem Iacobi tenuisse Italiam fama est.

Baronius.

Obiectio ex visione lintei & cōuersione Cornelij, antequam non licuisse gentibus euangelizare ex Baronio.

ostium esse : ita vt Petrus auctor eius potestatis fuerit , & Cornelius primus è gentibus in Ecclesiam receptus . Quæ cum prædicatione Iacobi in Hispania stare nequeunt . Huic difficultati occorro primò , concedendo quod volunt , nempe ante illud tempus non licuisse cuiquam Gentibus prædicare : negando tamen inde sequi , Iacobum non potuisse in Hispania prædicare, nimirum Iudæis ibi commorantibus : quod item Baronius concedit, imò & occupat, ne quis obijciat, quòd illum pupugerat . Sic enim in Martyrologio ait . *Hæc autem de accessu Iacobi in Hispanias non sic accipias , vt illic prædicauerit gentibus Euangelium (nondum enim decreto Apostolorum illis fuerat ostium reſeratum) sed Iudæis tantum suis non gentibus Christum annuntiavit* : qua ratione Baronius eam in nostra sententia soluit difficultatem . Secundò : negando quod tantopere inculcat Baronius , non licuisse ante illam visionem Petri Gentiles ad Fidem Christi conuertere . Ac vt verum fatear, nescio quòd hoc tam sibi persuaserit Baronius , & in oppositam sententiam inuehatur: arguens eam erroris, quod etiam notat, miraturque Lorinus in acta cap.6. versu 27. Nam neque rationi, neque scripturæ illa opinio Baronij conformis est . Non ratio, quia mortuo Christo Synagoga expirauerat : & lex gratiæ nata fuerat, quæ gentes admittebat omnes : adeo vt ille Centurio, qui aderat morienti Christo, iam tunc Christum nosset, ac in eum crederet: nec decebat, vt Gentiles, dum illa visio lintei fieret, excluderentur à gratia , & baptismo Christi . Vrgeo rationem: si Gentilis aliquis vellet conuerui ad Christum , quomodo conuerui de-

be-

Soluitur primò ex eodem Baronio .

Baronius

Soluitur secundò negando non licuisse prædicare Gentilibus ante conuersionem Cornelii .

Baronius

Lorinus

Licetum fuisse post mortem Christi gentilibus Euangelizare monstratur .

bebat? Esse ne prius Circumcidendus? an non? sane dici nequit esse Circumcidendum; cum Circumcisio iam expirasset, & tantum Iudæis esset permissa, vt Synagoga eum honore sepeliretur. Igitur baptizandus erat sine Circumcisione: hoc autem quid est, nisi conuerti Gentilem ad Christum? Nisi fortè velit dicere Baronius nullum eo tempore Gentilem posse conuerti. At hoc quam sit absurdum; apparet. Ego quidem non audeo affirmare, eos prius circumcidendos. Sed tantum baptizandos. Quamdiu enim non fuit baptismus opus erat circumcidi, quemadmodum faciebant Profelyti. At post Baptismum, & mortem Christi non erat opus circumcisione gentilibus, imo nec me iis authore licebat: quia solis Iudæis licebat, dum lex gratiæ non erat satis promulgata. Hoc ad rationem pertinet: illud ad scripturam. Inuenimus in Actis Apostolorum Gentilem baptizatum, & è gentilismo ad Fidem Christi vocatum. Hic fuit Aethiops ille Eunuchus Candacis Reginae, quem fuisse non Profelytum, sed omnino Gentilem communis Auctorum sententia est: quicquid Baronius reclaimer. Ita Eusebius lib. 1. Hist. cap. 1. in fine, & Nicephorus lib. 2. cap. 6. & Arator carm. in Acta, & Glossa ordinaria, & interlinearis, Hugo, & Caietanus. Idem tradit perspicue Sanctus Thomas cap. 12. in Ioannem lect. 4. Albertus Magnus, Iansenius, Ioannes Arboreus, Claudius Guiliardus, Maldonatus, & Toletus, & Lorinus, apud quem hi omnes citantur: qui opinionem Baronij deserit, & nostrâ multis persuadet. Sed nemo melius Maldonato in Ioannem cap. 13. & Toletus ibidem. Certè Patres eam tradidisse videntur, dum aiunt

Idoneum argumentum à dilemate ducto ex Circumcisione.

Gentilium, baptizatorum exempla ante Cornelium Baronius. Eunuchus Candacis Aethiops à Gentilismo ad Christum conuersus. Euseb. Nicephor. Arator Gloss. ordin. Hugo Caietan. S. Thom. Albert. Iansen. Ioan. Arbor. Guiliard. Maldon. Tolet. Lorin. Corneli.

62 *Diatriba de Adventu*

Psalm.
Basil.
Theodor.
Oecumer.
Euthym.
Beda

in hoc Eunuchō impletam illam Prophetiam Davidis, *Aethiopia praeueniet manus eius Deo*, vti videte est in Batilio, siue Theodoreto, & Oecumēnio, & Euthimio in eum psalmum. Significat idem Beda in cap. 8. Aſtor. quem omnino id affirmare sentit Lorinus.

Ioan. 12.
Gentiles veniebāt Hierosolyma, adorandi causa, id quērispernitum.
Maldon;
Lorin.
Lib. 2. Machab. 2.

Ratio autem cur Baronius negat fuisse Gentilem sumpta ex eo quod *venerat adorare in Hierusalem*: atque adeo esse profelytum, nec enim nisi eiusmodi esset, adoratum venisset, ea certē nulla est: quia multi gentiles, non profelyti, adorandi causa Hierosolymam ibant. Patetque ex loco Euāgelij Ioan. 12. in quo dicitur: *Erant autem quidam Gentiles ex his, qui ascenderant, ut adorarent in die festo*. Quos nemo vnquam, opinor, dubitauit Gentiles fuisse: ac ex ipso textu constat, idque disertē tradit Maldonatus. Et Lorinus aptē animaduertit Templum illud *famosissimum* in toto Orbe nominari in lib. 2. Machab. cap. 2. & in eo Heliodorum hostiam obtulisse, ac eodem misisse munera Cyrum, & Dariū: vt Elidræ narrat historia. Quid? quod Magnus Alexander illud item est reueritus, & Iaddū Pontificem adorauit. Quid? quod ante hos Zachæus, Gentilis cum esset, fuit tamen ad Christum à Deo vocatus, & à Christo conuersus, nec tamen erat profelytus quemadmodum Euangelium significat, cum narrat murmurasse de Christo Iudæos, quod ad *hominem peccatorem diuertisset*. Ita de Zachæo censet Tertullianus, qui eum Allophylum vocat lib. 4. contra Marcionem cap. 37. Cyprian. lib. 2. Epistolarum epist. 3. & lib. de ope, & elemosina. Ambrosius in Luc. cap. 19. Chrysostomus hom. de Zachæo; idque ex recentibus

Zachæus quis
& qui ad Christum conuersus.

Tertull.

Cyprian.
Ambros.
Chrysostom.

bus multis argumentis confirmat Maldonatus in Maldonat.
Luc. cap. 19.

Accedit, quòd Baronius in suo Martyrologio tradit Mariam Magdalenam cum Lazaro, & Martha, & Maximino, & alijs socijs Massiliam in Gallia appulisse, & quidem multò antequam illa linteï species Petro esset obiecta, ac opinione Baronij 8. ante annis. Videtur autem esse incredibile tot annis nulli gentili prædicasse, aut nullum ad Fidem ex ijs conuertisse, ac expectandum fuisse, donec Petro illa reuelatio fieret, & ad illos ea fama perueniret. Quòd si centum annorum spatium non peruenisset, nullus aditus ad salutem gentilibus aperiretur? Præterea constat Samaritanis fuisse prædicatum, quos certè paulominus, quàm gentiles Iudæi auersabantur: ac idcirco eos cum gentilibus coniunxit Christus, cum dixit. *In viam gentium ne abieritis, & in Ciuitates Samaritanorum ne intraueritis.* & patet ex verbis Ioannis 6. *non enim contutur Iudæi Samaritanis, & ex maledicto Iudæorum in Christum Samaritanus es tu, & Dæmonium habes.* Si ergo Samaritanos licuit ad Christi fidem traducere, cur non etiam Gentiles licuisset?

A Magdalenâ, & socijs multos Gentiles tractos ad Christi fidem probata Baronius

Samaritanos quantūper oderint Iudæi.

An fuerint ad Christum tracti ante conversionē Cornelii.

Ad locum autem Actuum 10. vbi narratur visio linteï, & vocatio, & Baptismus Cornelij, quo exemplo aperta est Gentilibus porta in Ecclesiam, haud difficilis est responsio. Nam tunc aperta fuit palàm in Iudæa: vbi id minus videbatur licere, quia Iudæi erant electi ob Patres, atque ad eos tantum videbatur facta promissio salutis; proinde necessaria erat reuelatio voluntatis Diuinæ, ut etiam inter Iudæos Gentilibus locus veniendi

Locus Act. 10. à Baronio magna vi obiectus exponitur.

ad

64 *Diatriba de Aduentu*

ad Fidem Christi esset; vt hac reuelatione, & miraculis eam consecutis, pateret Deum nullo discrimine, Gētilis Iudæus ve foret, quenquam habiturum. Id autem Petro reuelandum fuit, & quia ad eum tanquam Pastorem pertinebat, & quia Iudæorum præcipue curam gerebat, ac proinde gentiles difficilior videbatur admissurus. At vero extra Iudæam, vbi rari, aut nulli erant Iudæi; omnes huiusmodi rationes cessabant: ac proinde licebat Apostolis, & Discipulis eò intrantibus ijs Fidem, & Euangelium annunciare. Quemadmodum fecisse credimus Iacobum in Hispania, & Magdalenam in Gallia: & fortasse Iosephum ab Arimathia in Anglia: & Mariam Salome in Italia. Imo & Magos in Arabia, & hunc ipsum Eunuchum de quo proximè egimus in Aethiopia. Quem ait Irenæus lib. 3. cap. 12. in ea regione Euangelizasse: eum que ob id Hieronymus in cap. 53 Isaïæ, & Epistola 103. *Apostolum Aethiopum, ac Magistrum*, vocat. Sane haud ille Circumcisionem docuit, sed Baptismum. Verum quidem est posse respondere Baronium, Aethiopes circumcidi solere. At de alijs id affirmare non potest: ne in eam modò quæstionem deflectamus.

Appendix illa primi argumenti, nempe Apollonij opinio: Apostolos iussos à Christo non excedere Hierosolymis ante duodecim annos: quam Baronius Anno 39. Christi ex Eusebio refert, ibi ab eodem refutatur his verbis. *Profecto maioris esse Fidei Acta Apostolorum à Luca conscripta quavis autoritate maiorum, nemo negabit: certè ante illud tempus Petrum, & Ioannem Hierosolymis recessisse, ac Samariam petisse, quin & ipsum Petrum,*

vlt

Intra Iudæam non licuit palam Gentilibus euangelizare ante lin-tei visionem.

Extra licuit, & firmatur exemplis

Irenæus.
Hieronym.

Apollonij de missione Apostolorum opinatio refellitur.
Baronius.

S. Iacobi in Hispaniam. 65

ut vidimus Siriam Palestinam vifitando Ecclesias peragrasse, imo & ut suo loco monstrabimus, eundem ante dictum tempus è Carcere ab Angelo liberatum, non tantum Hierosolymis, sed, è Iudæa etiam excessisse, ex iisdem actis certum, & exploratum habetur, adeo ut omnis prorsus de duodecim annorum mora sententia Apollonij confutetur. Hac ratione primum argumentum solutum manet.

*§ II. D. Roderici Ximenij adducta superius ratio-
cinatio perspicue refellitur.*

T Raditione, quicquid ex aduerso Ximenius obijcit, confutatur. Sed volo manum cum hoc aduersario conferere, eumque suomet gladio iugulare. Primum postulat dari sibi ex scripturis auctores. Det ille item nobis auctorem ex Scripturis qui neget. Pares itaque hac in re sumus. Traditione vincimus, cui nisi ille credat, quomodo nobis persuadebit Eugenium Primum fuisse Episcopum Toletanum? nec tamen ea est vniuersæ Hispaniæ, sicuti est Iacobæi aduentus, traditio. Virgeo item Baronium. Dicat ille, quibus scripturis probetur, Petrum Romam venisse, cum tamen nihil eo magis certum sit. Non sunt ergo semper Scripturæ postulandæ; satis est monstrare Traditionem, ac nihil ei scripturas officere, quod nos accuratè, opinor egimus.

Redeo ad Ximenium: admissa narratione de qua postea. Vidit ille quantum in traditionibus momenti esset, ac eleuare conatus est eam de aduentu in Hispaniam Iacobi traditionem; eamque Religiosis quibusdam viduis, & Monialibus attri-

Confutatur
Ximenii de
scripturarum
argumento ad
probandū ad-
uentum Iaco-
bi in Hispa-
niam petito
sententia.

Non sola Scri-
ptura Sacra
res probantur

Ximenius ele-
uare conatur
Traditionem

buit, ceu eam vellet infringere . At quomodo potuit negare illam , qua cæteri omnes Hispaniæ Primates nitebantur . Itaque vnus ille traditionem inficiabatur , cæteri affirmabant . Erant autem Braccharenſis , Compoſtellanus , Tarraconenſis , & Narbonenſis , illi duo præſentes ; hi ore illorum, quos ſibi abſentes ſubſtituerant . Hi autem reliquam Hiſpaniam repræſentabant . Hiſ ergo credendum non Ximenio ; non enim ille poterat ſolus traditionem conuellere : quæ in pluribus reſidet , & fidem publicam habet . Nec multum Ximenio eſſe fidendum in ijsquæ ſcripſit , eius hiſtoriæ leæa demonſtrant, in quibus non pauca inueniuntur , quæ tamen propter inopiam ſcriptorum , & temporis illius iniuriam ſcriptori aliàs inſigni benignè condonanda . Et quidem quod attinet ad res Hiſpanicas, legat notas Vaſæi qui vult, & nōnulla fluxe fidei reperiet. Ego in Romanis rebus aliquos errores deprehendi , qui viro docto irreperſerunt. Cap. 2. ait Aeneam cum Alcanio filio, & Niſo , & Euryalo nobilibus nauigaſſe . Non nouerat alios Ximenius in comitatu Aeneæ nobiles præter hos duos , qui neduces quidem copiarum erant : ſed inter milites numerabantur . Vbi Mneſthea , Sergeſtum , Gyam, Cloanthum reliquit . Hos legimus nobiles , & primates eſſe . Niſum , & Euryalum commilitones , & nobile par amicorum accipimus . Deinde eodem capite Poeticum Virgilij de Didonis amoribus cum Aeneæ commentum recipit , & pro vero narrat . Egregia ſane ſcriptoris fide ; & Ouidij carmina recitat pro oraculis . Quæ cap. 3. de Latino Euandro , & Aeneæ , ac Turno commemorat , minimè cum Liuij ,

&

Maiores habenda fides . Metropolitanis Traditionem affirmantibus , quàm Ximenio neganti.

Aperiuntur , & taxantur errores Ximenii in hiſtoria.

In tebus Trojanis , & Romanis lapſus Ximenii .

& Dionysij, & aliorum historijs consentiunt: posset qui tantum fabulis studet, & traditionibus aliquid dare. Cap. 4. confundit Procam cum Amulio, & Procam Fratrem Numitoris facit. Qua fide? nimirum: eà quā traditionem Hispanicam negauit. Verum est eum postea Amulium Procæ loco posuisse. Ac ne sic quidem errore se eximit, cum ex duobus vnum compingat. Iam vero cap. 4. ait: Romulum Numitorem Auum suum occidisse. Se solo nimirum authore. Sed ille mirus est, & quod mendum typographi putem, error in eodem capite. Sex tantum Reges Romanos agnouisse. Cum lippis, tonforibusque sit notum, eos septem extitisse! Deus bone? Hoc ne Ximenius ignoraret? Tarquinium Priscum cum cæteros, numerasset, prætermisit, & Superbo tantum tribuit, vt ex eo fecerit duos. Amabat vir ille elatos, & vehementes. Quid? quod cap. 6. recensens Romanos Consules, & Dictatores, ita hinc, inde eos carpit, vt sine vllō delectu, & ordine præpostero plures numeret. Nec melius pugnas Anibalis cum Romanis ducibus, ac de ijs partas victorias commemorat. Additque in prælio apud Fluuium Sarnum ictu Annibalem amisisse oculum. Nec de illo ad Sarnum prælio constat, & constat Annibalem non ex ictu, sed ex glaucomate in palustribus locis contracto oculum amisisse. Perperam autem victorias Scipionis enarrat, sed ibi turpiter labitur, vbi vni Scipioni Africano victoriam de Annibale, & excidium Carthaginis attribuit. Equis enim ignorat Scipionem maiorem vicisse quidem Annibalem, sed euerforem Carthaginis non eum, sed Scipionem Aemilianum, qui minor est dictus,

Insignis error eiusdem.

His lapsus in hosticis.

eiufque nepos adoptiuus extitit, fuiſſe? Tandem cap. 10. & vltimo Iulium Cęſarem Generum Pompeij vocat, cum ſocer eſſet. Narrat Pompeium inuitatum ad conuiuium inter epulas interfectum, ac neſcit in lembo à priuatis militibus occiſum. Ibidem affirmat Sextum Pompeium in prælio ad Mundam cecidiſſe. Cneium verò euafiſſe, cum contrà acciderit. Non nego magnum eſſe Authorem Ximeniam, & vt illa erant tempora, eruditum, & accuratum: toties tamen ab ſcopo aberrauit. Quo igitur iure, cum tot menda in breui hiſtoria admiſerit, vult ſibi fidē in Concilio adhiberi? Equidem non ei credidero, etiam ſi pertinaciter neget, Iacobum in Hiſpaniam veniſſe, & credenti Baronio, vel ſaltem dubitanti hæc obijciam in hiſtoria peccata, quæ miror eum non legiſſe, nam ſi legiſſet eum ab illo argumēto aduerſus traditionem conſictō minimè abſoluiffet. Doleo me in ea tempora non incidiſſe, nec in eo Concilio intereſſe potuiſſe. Equidem ſi intereſſem non paterer ab eo Traditionem ſacratiffimam ijs artibus conuelli: eumque acriter reprehendiſſem, & ab illa loquendi licentia reuocaſſem. Clamarem cum Stephano Papa apud Cyprianum. *Nihil innouetur: niſi quod traditum eſt.* Et nomine Episcoporum tacentium clamanti Ximeno responderem, quod Nyſſenus Ablauio in Epiftola. *Sin autem, noſtra oratio propoſita quæſtione infirmior arguatur. Traditionem quidem quam à Patribus per ſucceſſionem accepimus, ſeruabimus, in perpetuum firmam, & immotam.* Demum Baronio ob authoritatem Ximenij titubanti, & à ſcriptis primum reſilienti opponerem, quam ille Chryſoſtomi aſſert in ſuis an-

Fid. s. Ximenii tot errorum argumento intrinſigitur.

Cyprianus

Traditione ſatis Ximenius refutatur. Nyſſenus

Chryſoſt.

annalibus Anno Christi 153. num. XXIX. maiusculis characteribus scriptam sententiam. *Traditio est: nihil quæras amplius.* Et ad Episcopos competitores conuersus illud Pauli 2. Thessalon. 3. contenta voce dicerem. *Fratres Hæc, tenete Traditiones.*

S. III. Satisfit obiectioni ex correctione Breuarij Romani, facta à Clemente VIII.

E T si satis opinor suprà illam diluerim, imò, & retorserim, volo tamen paulò accuratius refellere, commemorando ea, quæ in restituenda solemnî, & veteri lectione Urbano VIII. Pontifice acciderunt. Atque vt altius ordiamur. Antiquum Breuiarium Romanum venisse Sanctum Iacobum in Hispaniam certò affirmabat: idque Pius V. in sua correctione integrum, ac inuiolatum esse voluit. Postea cum Cardinalis Baronius ob illud manuscriptum Toletanum à Garzia Loaysa infeliciter repertum, de eo capisset ambigere, tanti viri authoritas Urbem commouit. Exorta igitur contentio est, vtrum deceret antiquam illam formulam retinere, quæ eius rei auctorem Ecclesiam Romanam significabat, & publicæ Fidei, sacræque quodammodo faciebat? An aliam de nouo concipere, quæ ad Traditionem Hispaniarum, rem cum Fide tantum Hispanicæ gentis, traduceret: vt illa suis Authoribus nixa staret, nec intra Romanos sinus reciperetur. Visum hoc est Clementi VIII. æquius, & congruentius: cum præsertim affirmata traditione, minime labare Historiæ Fides videretur. Magnum huic sententiæ pondus ad-

Urban. VIII. examinat, & recognoscit Breuiarium Romanum.

Aduentus S. Iacobi ex Breuiario constabat.

Baronij authoritas dubitantis formulam Breuiarii mutandi causa.

Cler. VIII. ei mouetur. addebat Cardinalis Baronij, cuius grauissimum erat iudicium, noua de aduentu Sancti Iacobi in Hispaniam dubitatio. Quare illo in primis authore, mutata est prisca, & vetus, noua *Traditionis* inserta particula, formula narrationis, quæ huiusmodi fuit. *Mox Hispaniam adijisse, & aliquos Discipulos ad Fidem conuerisse, Ecclesiarum illius Prouincia Traditio est.* Peruenit ad Hispanos fama: non potuerunt non vehementer dolere de inexpectata correctione: cumque inter cæteros eius gentis homines vnus eruditus, & insignis amator Patriæ Didacus à Castillo Romæ tum esset, obfistere Decreto voluit, & prisca Breuiarij formulam sustinere. Scripsit super eo Commentarium, quem cum ipsimet Baronio legendum dedisset, miratus is, confirmauit idoneum esse, & sibi omnino probari. Non potuit tamen scriptum, quod iam erat typis cūsum reuocare. Donec Urbano VIII. Pontifice, qui seriò de recognitione Breuiarij, & Missalis, & cæterorumque ad Diuinum cultum, sacrosque ritus pertinent officiorum, & correctione agitabat, adnitente D. Michaelē d'Erze Ximenez viro impigro, & docto de restituenda veteri lectione, & inducenda noua agicoeptum. Dura Prouincia videbatur, sed interuentu Cardinalis Borgiæ, legati Hispaniæ ad Urbanum Pontificem Regij admissa, & suscepta causa fuit. Nihil diligentius, & accuratius examinatum, nihil sæpius, & pensculatius tractatum. Donec re perspecta, & explorata, noua lectio antiquata, & vetus renouata. Hac formula. *Mox in Hispaniam profectus ibi aliquos ad fidem conuertit.* Cuiusmodi hodie vbique habetur, & legitur. Nar-
rat

Affirmatio in
Traditionem
transit.

Baronius ite-
rum fauet S.
Iacobi adue-
ntum.
Opponunt se
acriter His-
pani.

Suscipit cau-
sam Urbanus
VIII.

rat hæc latius idem Michael Erze Canonicus Legionensis initio libri, quem Hispanico sermone eruditè, ac solidè de aduentu Sancti Iacobi in Hispaniam scripsit. Cuius ego tamen auctoritate uti nolo, quòd & Hispanus, & huius causæ Actor fuit. Afferam itaque testimonium Bartholomæi Ranaldi Lucensis, Protonotarij Apostolici in notis ad annum 1635. die 25. Iulij vbi sic. *Affirmatiua inquit, quæ habebatur in Breuiario Romano Pij V. de predicatione Sancti Iacobi in Hispaniam, & per recognitionem Clementis VIII. reducta fuerat ad traditionem illarum Ecclesiarum illius Prouinciæ, nunc restituta est in ampliori forma per nouam Sanctissimi Urbani VIII. recognitionem.* Quod ipsum alias repetit. Nec opus est alia fide, cum ipsummet Breuiarium satis per se loquatur. Hac autem voce litterariæ ibi controuersiæ silentium impositum. Ecquis enim deinceps audeat contradicere? Adeo ut me penè pudeat istam quæstionem excitasse, verum, non quòd quis ambigat disputo, sed ut quāto sit iure restituta lectio, constet, acta confirmo.

Erze Xire-
nez.

Bartholomæ-
us Ranaldus

Deleta Tra-
ditione resti-
tuitur Affir-
matio.

A P P E N D I X .

Quoniam multum operæ in hoc argumento ex Breuiarijs sumpto, posuimus, oportet eius rei causam reddere. Ea demum est, quod video Baronium hoc genus probandi magni facere: ac mihi ad ei persuadendum Sanctum Iacobum venisse in Hispaniam nullum aptius argumentum obuenire potuisse; quandoquidem eo maximè confirmatam vult Sancti Dionysij Areopagitæ in Gallias profectionem, & prædicationem,

Quanta sit fi-
des Breuiarijs
habenda.

&

Dionisii Are-
opagite ad-
uentus. & pre-
dicatio in
Gallia.

Baronius, qui-
antum defe-
rat authorita-
tis sacris offi-
ciis, & Mar-
tyrologiis.

Missale Ani-
brofianum.

Hincmarus

Gregor. Tu-
ronensis.

& Parisijs sedem, quæ haud minus historia facilis est probatu, quàm ille esse duxit Sancti Iacobi in Hispaniam aduentum, & in ea doctrinam, propter ambiguas de eo, ac discrepantes Gallorum sententias. Quas ille tamen imprimis componit, adducta Missalium, & officiorum Gallicanorum auctoritate. Produco autem locum, qui est eiusmodi ex Martyrologio Romano Octobris 9. Anniversario Sancti Dionysij die. *Quod autem inquit pertinet ad testimonium Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, quo idem Hincmarus eandem rem comprobata affirmat, cum ad eam probandam citat antiqua Missalia Gallicana, ea probata dicit auctoritate Romanorum Pontificum Innocentij, Gelasij, atque Gregorij, quorum ea de causa epistolas apud eandem Parisensem Ecclesiam extare testatur, in sacris enim Missæ prefationibus moris erat vitam illius Sancti, cuius solemnitas ageretur, summam collectam publicè recitari, ut etiam in Sacramentario S. Gregorij, & in Missali Ambrosiano hætenus cernitur. Et rursus. Ad illud etiam quod idem Hincmarus ait. Et Gallica intimat contestatio, sufficere possunt nimirum antiquorum tot Missalium Fides, & acta ipsa, quæ ex antiquis monumentis, & à Visbio Hilduinus collegit. Et tertium ibidem. Trophimum Arelatem, Paulum Narbonam, & Martialem omnes liquidò constat ab Apostolis esse directos, prout acta, & antiqua Martyrologia testantur. Quibus tantum Fidei inesse vult, ut ijs Gregorium Turonensem. Magnum certè Authorem refutet. Et quamquam hic tertius locus non faciat mentionem de Breuarijs, perinde est, ac si faciat, cum de actis loquatur, quæ in Breuarijs continere solent. Et quidem sunt hæc maioris*

Fidei cum sint ab Ecclesia, siue iubente, siue approbante intexta. Quare quo argumento Baronius Gregorium Turonensem refellit, eodem nos Baronium uirgemus, eique persuademus Sanctum Iacobum in Hispania prædicasse.

Baronius igitur argumentum conuincitur.

§. IV. Respondetur argumento ab Authorum Hispanorum dissensione, & contentione ducto.

EO nos petit Spondanus tomo 1. annal. Baronij Anno 44. num. 7. in fine, ubi ait. Hispanos alios aliorum argumenta refellere, & ruinæ periculum ædificio afferre. Facile tamen hoc argumentum confutatur; nam ex eo, quod singulæ Prouinciæ pugnent pro Iacobo, ad se trahendo, non sequitur eum in Hispaniam non uenisse: imò sequitur uenisse, nisi enim uenisset, non contenderent eum ad se trahere Prouinciæ. Igitur idcirco conatur eum sibi singulæ uendicare, quod certum putent eum in Hispania fuisse. Vnde ineptum est argumentum: singulæ pugnant, & impugnant alias, ergo non uenit. Imò quia uenit, idcirco unusquisque conatur eum ad se trahere. Alioqui pugnando pro se, & impugnando alios, sequitur Homerum Græcum non fuisse, quia tot de eo Ciuitates contendebant. *Smyrna, Rhodus, Colophon, Salamin, Los, Argos, Athenæ*; nemini sane in mentem uenit negare Homerum Græcum fuisse, quod dissensio, & contentio de eo inter septem Ciuitates fuit. Cur ergo non de Anacharsi, aut Numa Pompilio ciuitates illæ inter se pugnarunt? nimirum quia sciebant Anacharsim esse Scytham, Numam Romanum: nec posse conari eos, qui Græci non erant,

Spondanus

Illius argumentum refellitur.

De patria. Homeri inter Græcos contentio.

ad Ciuitates Græcas trahere. Homerum vindicare poterant, quia cum in Græcia natus esset, poterat in illa, vel illa Ciuitate nasci. Ita, cum constaret Iacobum Apostolum Hispaniam petiisse, ac non posset in eam, nisi per aliquam certam intrare, volebant singulæ Prouinciæ affirmare, in suum primum portum appulisse. Idque ex studio, & pietatis, & Religionis in Apostolum profectum; quod inane prorsus esset, nisi Iacobus ad eas regiones peruenisset. Sin dicat Aduersarij, cur Prouinciæ Hispaniæ de Ioanne, Bartholomæo, Matthæo, aut Simone, aut de Iacobo minore non litigant, non contendunt; nisi quia sciunt horum neminem in Hispaniam venisse? Hinc igitur firmissimum sumitur argumentum penerrasse Iacobum Apostolum in Hispaniam, quod non de alijs, sed de illo vno singulæ tam acri, & pertinaci studio concertant. Cumque de Petro, & Paulo item possent, quod non sit improbabile eos ad Hispaniam peruenisse, quemadmodum supra indicauimus, asserere; nulla tamen de illis sibi vendicandis contentio est inter Hispanos authores: quasi ij ad se non pertinerent, alijs Prouincijs relinquunt. In solo Iacobo Apostolo morantur. Hinc Tarraconenses, hinc Bætici insiliunt, apprehendunt, & ad se trahere student, quod existimant cum venit in Hispaniam in suos portus appulisse; atque adeo posse singulos pro iure hospitij vendicare. Et quidem ex argumentis quæ quisque pro se adducit, apparet Apostolum totam fermè Hispaniam peragrassè. Idque fortasse æquius esset dicere; & omnibus commune aduentus, & Prædicationis bonum facere. Sed Hispani eo non contenti,

Prouinciæ Hispaniæ de S. Iacobi aduentu singulæ contendunt.

Id argumentum est cum in Hispaniam venisse.

Qui populi in Hispania sibi vendicare B. Iacobum primo velint.

renti, dum quisque vult illud hospitium vendicare, alij alios impugnant: non tamen ij negant Iacobum apud alios fuisse, & prædicasse, dummodo enim primi in eo excipiendo fuerint, non dubitant eum alijs communicare. Sed negant prius ad alios, quàm ad se venisse.

Hoc certam ex pietate, & amore in Iacobum ortum

Debuissent facere Hispani in Iacobo viuo, quod Galli in Iacobo mortuo. Aiunt quippe se Tolosæ habere Corpus Iacobi maioris. Sed quod negare non possunt illud Compostellæ Leone III. Pontifice, Carolo Magno Imperatore, Alphonso Casto Rege inuentum esse affirmant se Tolosæ illius partem idest caput habere: ac ea contenti quiescunt, quæ admodum scribit Resendius ad Kebedium. Quæ de re sic Spondanus tomo primo ad illum Annum Christi 44. num. 4. ad finem. *Quod vero attinet ad Corpus Apostoli, gloriatur & Tolosa nostra de possessione illius, aut certe magnæ partis. Nec quæ aduersus hanc assertionem protulit vnus ex recentioribus Historicis Hispanis (nempe Maurus Castell Ferrer in Historia Sancti Iacobi lib. 3.) eiusmodi sunt ut id negent. Aiunt illa quidem esse Compostella Corpus Sancti Iacobi, sed non dicunt esse integrum. Rectè quidem, & prudenter (opinor) Spondanus, non solum de Corpore Sancti Iacobi Apostoli, sed de alijs etiam quæ in illo augusto templo esse omnium penè Apostolorum dicuntur, affirmavit: hac enim ratione verum erit, ea ibi condi, & seruari. Nam cum Sanctorum Petri, & Pauli, & Philippi, & Iacobi, & Bartholomæi corpora Romæ sint; Diui Thomæ vel Edeffæ, vel Calaminæ, Matthæi Amalphi, Iacobi Compostellæ; qui de illo Tolosano Templo affirmant nouem, vel de-*

Galli rectam se habere Corpus S. Iacobi,

Spondanus

Tolosates an & quomodo tot corpora Apostolorum sibi vendicent

Gallos suo
exemplo con-
uincimus.

Andreas Re-
fendius.

De D. Dio-
nyfio Areopa-
gita quæftio.
An venient in
Galliam?
Baronius
Refendus

cem, vti ego illac à transiens audiui, Apostolorum Corpora condita seruari, non potest omnino, ac ex integro sustineri: sustinebitur autem ea ratione, vt cum pars aliqua ibi sit collocata, ex parte totum per synecdochin intelligatur. Verum quia corpus viuum non est capax huiusce diuisionis, nec Diuus Iacobus per partes esse in singulis Prouincijs potuit, demus temporibus, id quod artubus tri- nequit, & concedamus Sanctum Iacobum Apostolum vnum & eundem totam Hispaniam peragrassè, & diuersis temporibus in ijs quæ litigant Prouincijs fuisse. Imitandi nobis sunt Galli, qui Traditionibus suis tanquam Polypi faxis suis adhærent; nec vlla se ratione ab ijs auelli patiuntur, cum tamen aliquæ aliarum gentium traditionibus noceant, quæ de re cum ijs expostulat Refendius ad Kebedium. Igitur vndecunque arripi, & trahi sua monumenta viderint, non curant, hærent firmiter, in eodem stant vestigio, nec moueri se patiuntur. Quid tam in Historijs difficile, quam Dionysij Areopagitæ in Gallias profectio, & sedes Parisijs locata, & iuxta illam principem Urbem Martyrium? Adeò vt fateatur Baronius ea de re quæstionem ante 700. annos agitaram, & definitam: nec tamen prorsus solutam: imò à nonnullis sui temporis scriptoribus in controuersiam deducis, nec id solum, verum postea experti sumus à nobilissimis Gallis Authoribus aperte negari eum Areopagitam fuisse: in qua sententia est vir eruditissimus Refendius, nec ideo tamen Galli ab ea, quam semel imbiberunt traditione volunt recedere, eosque qui alium conatur Dionysium intrudere, magna vi repellunt, quin imo & apud se affirmant eius-

eiusdem martyris corpus esse cum tamen illud sibi vendicent Ratisponenses, Germani: quibus item adiu dicauit Leo IX. Diplomate dato, & in 3. tom. Conciliorum 2. p. post eius epistolas adducto. In quo declarat Corpus S. Dionysij excepta minima parte dextræ manus in monasterio S. Emmerani Ratispone reperiri, & iubet Gallis, vt eo dimisso Corporibus S. Eleutherij, & Rustici sint contenti. Nec ij tamen desistunt à contentione, & vehementius, & acrius, ac iustius sanè pro Corpore Martyris pugnant, quam Græci pro corpore Patrocli olim pugnassee in Homero leguntur. Non sunt ij nobis Hispanis constantiores; hac enim certè virtute vincimus: ne igitur cuiquam, quicumque ille demum sit, qui Sanctum Iacobum velit subducere, & auertere, cedamus: eique firmiter adherentes, siue illatam vim, siue adhibitum astum propulsemus.

Atque vt alio idoneo item exemplo vtamur. Gallis persuasum est penes se esse Caput Ioannis Baptistæ, quod ijs Baronius in Martyrologio prorsus negat, affirmans alterius Ioannis Martyris illud fuisse. Tenent nihilominus Galli mordicè susceptam thesim, & Baronio diem dicunt, quod illa eos possessione voluit exturbare. Mirabilius est, quod cum legant Augustæ Prætorix in Subalpinis partem saltem eiusdem capitis seruari, & penè constet illud Romæ, excepto mento ad S. Syluestri in Monasterio Monialium ab omni fermè Europa coli, non desinunt tamen affirmare Angeliaci partem vnā, alteram Lugduni, alteram Ambiani se habere: vt necesse sit illud caput aut multiplex esse, aut tamquam panes illos Euangelicos,

De capite Ioannis Baptistæ nobilis cōtrouersia.

Qui dicant apud se esse, cum Romæ sic

Galli Baro-
nio licem su-
per eo inten-
dunt.

Seruatum fuit
Caput Ioan-
nis Baptistæ à
Monialibus
tempore Bor-
bonicæ inua-
sionis.

Spondanus, &
Galli refuta-
tur.

licos, & pisces in manibus portantium multipli-
catum fuisse: nisi forte quod in Borbonica clade
milites non potuerunt efficere, à quorum rapina,
& furore Moniales illæ caput auerterunt: postea
pij aliqui, & religiosi viri perficere potuerunt. Nec
obstat pugnasse inter se illos in Gallia populos de
capitis possessione, quominus affirmant eo se frui,
saltem in partes secto, vt omnibus sufficiat. Hoc
nos Hispanos documento erudiunt, vt etsi de ad-
uentu Iacobi in certam aliquam Hispaniæ Prouin-
ciam dubitemus, eum tamen in Hispaniam venisse
fateamur. Imò & suo Gallos exemplo coercea-
mus, eosque doceamus posse nos mutuo de ad-
uentu Iacobi in singulas Prouincias ambigere, nec
tamen dubitare vlla ratione posse, quin Hispaniam
adierit, eamque prædicatione sua illustrarit. Quod
extra omnem controuersiam esse volumus: idque
opinor certissimis argumentis monstramus.

*S. V. Testimonia Innocentij I. & Gregorij VII.
contra producta ex Baronio expenduntur.*

Innocentij I. testimonium duas habet partes.
Prima affirmat in Italia, Gallia, Hispanijs, Afri-
ca, atque Sicilia nullum instituisse Ecclesias, nisi
eos quos venerabilis Apostolus Petrus, aut eius
successores constituerunt Sacerdotes. Hæc nihil
continet aduersum Traditionem generalem, quæ
tradit Iacobum in Hispaniam venisse, & ibi præ-
dicasse, sed aduersum traditionem Ecclesiarum
particularium, quæ affirmant ab eo esse institutas,
& Episcopos à Iacobo accepisse. De quo ego ab-
stineo dicere, qui id ago, vt probem generatim

Non sequitur
Epistolæ
Innocentij I.
ad Aposto-
licos non
fuisse in
Hispania.

Iacobum euangelizasse in Hispania, quod fieri potuit sine erectione Ecclesiarum, & institutione Episcoporum. Quare stat mea veritas cum Innocentij doctrina. Do Innocentio solum Petrum, & successores Pontifices misisse in Hispaniam Episcopos, & Ecclesias in ea instituisse. Nego tamen Apostolum Iacobum non prædicasse: aliud quippe est prædicare, aliud Ecclesias instituere. Cum præsertim constet apud veteres authores Iacobum septem tantum, aut nouem homines conuertisse, qui non sunt satis ad Ecclesiam, ne vnâ quidem instituendam, ne dum ad plures, quas Innocentius inficiatur erectas. Hac ratione manet antiqua traditio inconcussa, vti à nobis est proposita, & asserta. Ita sentit Ioannes Valsæus diligentissimus antiquitatis indagator, & vindex, qui tradit anno 44. Christi sex Episcopos Roma in Hispaniam missos à Petro, & Paulo fuisse. Ijs tantum laborandum est, qui aiunt in suis quas volunt præcedere alijs iure antiquitatis Prouincijs Ecclesias erectas, & Episcopos institutos. Quod ego in medio relinquo: nec volo aut affirmare, aut negare. Cuique suum ius, & arbitrium liberum relinquo. Cum Innocentio non contendo, qui mecum non pugnat. Et quidem pars ista difficultatem non habet. Sanè Bosius de signis Ecclesiæ lib. 4. cap. 5. Aduentum D. Iacobi in Hispaniam confirmat. Episcopos non veretur Romæ assignare, quòd eos à Petro, & Paulo Hispania accepisset.

Ioan Valsæus.

Quinam instituerint Ecclesias in Hispania?

Qui eò miserint Episcopos?
Bosius.

Secunda negotium faceffit. *Aut legant, inquit, si in his Prouincijs alius Apostolorum inuenitur, aut legitur docuisse?* negat, igitur vsquam legi, alium Apo-

Apostolum ibi docuisse, idest prædicasse, præter Petrum, non quòd hunc in ijs Prouincijs prædicasse affirmet, sed quod eò miserit Prædicatores. Hac particula videtur excludi Iacobus Hispania. Primum miretur quis Innocentium negare legi vsquam, alium Apostolum eas adisse Prouincias, cum Paulus in Italiam venerit, & Romæ fuerit, & docuerit: idque de Fide constet, cum in Actis Apostolorum habeatur. Deinde vt de Hispanis loquamur, quot Patres tum Græci, tum Latini scribunt Paulum ibi prædicasse? ij sunt Hippolytus in libello de septuaginta duobus discipulis. Athanasius ad Draconisium. Cyrillus Hierosolymitanus Catech. 17. Epiphanius hæresi 27. Chrysostomus in præfat. in Epist. ad Hebræos, & de laudibus Pauli hom. 7. & in Matt. hom. 76. Theodoretus in Epist. ad Timotheum cap. ultimo, & in Epist. ad Philip. cap. 1. & in Psalm. 116. Hi ex Græcis. Ex latinis Hieronymus in Isaiam cap. 11. Gregor. Papa lib. 3 1. moral. cap. 22. Isidorus de vita, & obitu Sanctorum cap. 71. Beda in Martyrologio 11. Kal. Aprilis, & alij recentiores. Verum non poterat hos nosse omnes, aut legere Innocentius, qui erat multis antiquior. At non paucos legere, & nosse potuit, qui eo fuerunt antiquiores. Potuit Hippolytum, potuit Athanasium, potuit Cyrillum, qui haud dubiè ante Innocentium fuerunt. Potuit præterea Epiphaniu m, & Chrysostomum, & Hieronymum æquales legere: nullos tamen legisse mirum est; quòd si legit, quomodo negat id scriptum inueniri, cum præsertim postea dicat in Epistola. *Quod si non legunt, quia nusquam inueniunt?* Possent enim respondere Hispani in his

Hippolit.
Athanas.
Cyril.
Epiphan.
Chrysost.
Theodor.
Hieron.
Gregor.
Isidor.
Beda

se authoribus inuenisse, & legisse Paulum in Hispania versatum fuisse, & ibi Euangelizasse. Igitur possent etiam dicere Innocentio Iacobum in Hispaniam penetrasse, & in ea prædicasse: seque id traditum accepisse. Sed quoniam credibile non est, Innocentium nullum ex his, aut alijs, qui scripsere Apostolos in ijs, de quibus loquitur Prouincijs prædicasse, legisse vnquam: diligenter inspecto textu Epistolæ, & considerata mente Innocentij apparet, cum eo tantum sensu locutum, quo caperat negando vllum alium Apostolum præter Petrum Ecclesias in ijs Prouincijs erexisse, & Episcopos instituisse: atque adeo hanc secundam partem ad primam redire: nec aliud Innocentium, quàm quod in ea primum asseruerat, deinceps affirmare. Non enim negare poterat Paulum Romæ prædicasse, sed quia Romæ nec Episcopum dederat, nec Ecclesias instituerat, non habuit rationem aduentus, nec prædicationis, quia de ista minimè cogitabat: sed de illa tantum quæ cum erectione Ecclesiarum, & institutione Episcoporum coniuncta erat, mentionem facere voluit. Patet hoc ex contextu Epistolæ, quæ scopum continet, quò eius mens collimat: is erat conseruare, & custodire Ecclesiastica instituta, & traditiones communes, & antiquas, & ad publicam disciplinam spectantes, quas nolebat nouis, & peregrinis institutionibus misceri, & corrumpi. Hæc autem, quoniam non pertinebant ad priuatam singulorum Fidem, sed ad communem Ecclesiarum administrationem de earum institutione loquebatur, eo argumento, quod cum illæ à solo Petro, & successoribus essent erectæ, non deberent alijs institu-

Exponitur textus Epistolæ Innocentij.

Innocētii ver-
ba adducun-
tur, & in rem
nostram ex-
plicantur.

De ritibus, &
ceremonijs
Ecclesiasticis
loquitur In-
nocētius non
de doctrina,
& prædica-
tione Fidei.

tionibus regi, quam ijs quas initio à suis authori-
bus acceperant. Audiamus Innocentium. Si in-
stituta Ecclesiastica, ut sunt à Beatis Apostolis tradita
integra vellent seruare Domini Sacerdotes, nulla di-
uersitas, nulla varietas in ipsis ordinibus, & conse-
crationibus haberetur; sed dum unusquisque non quod
traditum est, sed quod sibi visum fuerit, hoc æstimat
esse tenendum, inde diuersa in diuersis locis, vel Ec-
clesiis aut teneri, aut celebrari videntur, ac sit scan-
dalum populis, qui dum nesciunt traditiones antiquas
humana præsumptione corruptas, putant sibi, aut Ec-
clesias non conuenire, aut ab Apostolis, vel ab Aposto-
licis viris contrarietatem inductam. Hoc nequit
de Fidei documentis intelligi, nec enim de ijs po-
terat esse diuersitas, aut in his corruptio: nec ea-
rum pro arbitrio mutatio. Itaque de institutioni-
bus, & administrationibus communium, & publi-
carum rerum ad Ecclesiam spectantibus sermo
erat. Has autem ille omnino volebat incorrup-
tas, & inuiolatas seruari. Quis enim nesciat inquit
aut non aduertat id quod quod à Principe Aposto-
lorum Petro Romanæ Ecclesiæ traditum est, ac nunc
usque custoditum ab omnibus debere seruari, nec su-
perinduci, ac introduci aliquid, quod aut authorita-
tem non habeat, aut aliunde accipere videatur exem-
plum? præsertim cum sit manifestum in omnem Ita-
liam, & cæter. Iam intelligit, opinor, lector quid
sibi Innocentius velit, & quid neget, dum inficia-
tur alium Apostolum præter Petrum in ijs Prouin-
cijs docuisse, hoc enim verbo vitur data opera
Pontifex; non negat Prædicasse, sed docuisse: le-
gant si in his Prouincijs alius Apostolorum inuenitur,
aut legitur docuisse. Quod verbum ad communem
Ec-

*Ecclesiarum institutionem pertinet, & Ecclesiasticam disciplinam, de qua Innocentius agebat. Non obstat igitur hoc verbum quominus aliquis Apostolus prædicasset, & conuertisset priuatos: id tantum vetat, ne quis credat aliquem ibi Ecclesiam fundasse, & disciplinam Ecclesiasticam tradidisse: idque ex adiunctis in ea Epistola capitulis patet, quæ octo sunt, omnia ad rerum sacrarum communes institutiones pertinentia vti manifeste apparet. Summa est: Innocentium inficiari quæquam alium præter Petrum, & successores Ecclesias instituisse, idque verbo docere significasse, non vero inficiari vllum alium Apostolum prædicasse. Hoc sensu dixit Stephanus Papa VI. Epistola ad Basilium Imperatorem: *Institutio enim, & sacerdotum omnium, quæ in Orbe sunt Ecclesiarum à Principe Petro ortum accepit, per quem etiam nos sincerissima, & purissima doctrina monemus omnes, & docemus.**

Adijcio: quocunque tandem sensu verba sumantur, non rueret traditionem; cum Innocentius solum mentionem scriptorum faciat, negetque vspiam legi. Potuit enim non legi, & tamen tradi. Quo nihil Traditioni detrahatur, qua nos quidem, vti supra sæpius diximus, nitimur, nec multum de Auctoribus laboramus.

Eadem est responsio ad locum Gregorij VII. quem obijcit deinde Baronius. Ille enim disertè ait, *Septem Discipulos Episcopos ab Vrbe Roma ad instituendos Hispania populos à Petro, & Paulo directos fuisse.* Quod nolumus inficiari. Potuerunt enim hi, siue Discipuli Iacobi fuerint, siue Petri, siue Pauli, ordinari Episcopi Romæ, & inde ad

Stare optimè cum Innocentij I. epistola Iacobi prædicationem ostenditur.

Summa doctrina Innocentij.

Inter Traditionem, & Scripturam subtilis, sed apta distinctio.

Gregor. VII. locus exponitur.

De missis in
Hispaniam à
Petro, & Pau-
lo Episcopis
intelligendus
Gregorius.

Paulus an
venerit in Hi-
spaniam.
Gelafius ne-
gat.
capit. Beatus
22. q. 1.

Qui & quo-
modo mitti
potuerint à
Petro, & Pau-
lo in Hispa-
niam Episco-
pi?

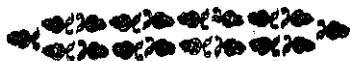
Hispanias mitti; quod placuit Baronio melius in Martyrologio sentienti. Verum quidem est Gregorium videri in ea opinione esse: Paulum in Hispania prædicasse, vti optauerat; & significauerat se facturum. Et idcirco adieciſſe. *Vnde enim non dubitatis vos suscepisse Religionis exordium, restat, ut inde etiam recipiatis in Ecclesiastico ordine diuinum officium.* Verum hæc sententia contradicit Gelasio Papæ, qui negat Paulum Hispaniam petiſſe, ac refertur 12. quæst. 2. cap. *Beatus*, vbi sic. *Beatus Paulus Apostolus non ideo (quod ab sit) fefelliſſe credendum est, aut sibi extitiſſe contrarius, quoniam cum ad Hispanos se promiſſet iturum, dispositione diuina maioribus occupatus ex causis impere non potuit quod promiſſit. Quantum enim ipsius voluntati interfuit, hoc pronunciauit, quod reuera voluisset efficere. Quantum enim ad Diuini secreta consilij, quæ ut homo omnia non potuit, licet Spiritu Dei plenus agnoscere, superna prætermiſſe dispositione præuentus.* Igitur non à Paulo ij Discipuli, quos cum Petro misit in Hispaniam ab eo ibi erant ad Christum conuerſi; sed aut iidem fuerant Iacobi, quos cum Romam venissent Petrus, & Paulus instituiſſent Episcopos: aut alij præter eos, quos ordinatos Romæ in Hispaniam ire iusserunt. Vtunque sit: potuit Paulus in Hispaniam mortuo Iacobo venire, & vnâ eius partem lustrare, in quam Iacobus non penetraſſet: cuiusmodi erat illa sita in medio Hispaniæ, vbi Reges erant, ad quos scribebat Gregorius, & ibi Euangelium prædicare. Cum præfertim tam paucos Discipulos Iacobus Apostolus conuertisset. Et quidem maximus fructus in Hispania collectus Discipulorum Iacobi labor

S. Iacobi in Hispaniam 85

bor fuit , qui cum eò Hierosolymis cum Magistri corpore rediissent, illo Iriæ Flauiaë tumulto, operam dare Euangelio cæperunt: & sanè Romanæ ierunt, vt à Petro ordinati, & à Paulo instituti, ac eorū authoritate freti in Hispania Ecclesias erigerent, & doctrinam Romanam traderent, quemadmodū graue authores, ac iuxta eos Aegydt. Lusitanus, quem infra citabimus, scripsere. Itaque nihil ex his Pontificum Epistolis aduersus Traditionē deducitur. Summa est: Vtrumque id solum velle, vt Primi qui in Hispania fuerunt Episcopi, ij à Petro & instituti, & ordinati, & missi cum Episcopali dignitate Roma in Hispanias fuerint. De quo non contendimus. Imo cōcedimus his duobus Pontificibus, quos opposuit Baronius, & Stephano VI. & Concilio Sueffionensi, quos nobis obiecimus, Institutiones Ecclesiarum Cathedralium, & Episcopales sedes vnquam nisi à Petro, eiusque successoribus emanasse, quo sensu qui legitimus est, apparet, integram fuisse Iacobi Apostoli in Hispania prædicationem paucis ijs conuersis, qui postea Hierosolymis cum Apostoli corpore redeuntibus à S. Petro Episcopi ordinati Hispaniam repetentes Ecclesias ibi fundarunt.

Quos Iacobus in Hispania discipulos habuerit?

Non contendimus de Episcopis sed de Iacobi in Hispaniam aduentu.

CAPVT XI.

Soluitur Argumentum obiectum ex defectu Authoritatis.

§ 1. Respondetur obiectioni petite ex testimonijs aliorum Pontificum.

Traditione
fatis tradita
comprobatur

IN hoc argumento desiderauit primùm Ximenius authorem scripturæ sacræ. Cui nos traditionem obiecimus, quemadmodum de nonnullis, quæ non sunt in sacris litteris, rationem à nobis petentibus hæreticis facere solemus. Iam supra monuimus Ximenium, qui negat, oportere aliquem locum scripturæ, quo nitatur afferre: cum præsertim impugnet apertam traditionem; quare nobis, qui tenemus priscam traditionem, aduersarius aliquid fortius debet opponere: non est autem aliud fortius, quàm scriptura, ergo ea contrà erat à Ximenio ponenda. Nullam tamen potest producere, igitur causa cadat necesse est. Deinde quæro ex eo, in quo libro, aut parte scripturæ legit, *datam fuisse potestatem Apostolo Iacobo in Hispania prædicandi*? nusquam enim hoc in sacris litteris inuenitur. Legit ille in alio authore, quem suo loco indicabo, & proficiam indicando. Quod si ad Traditionem recurrat, eadem Traditio addit, cum in Hispaniam venisse, & in ea prædicasse. Truncatam affert ille tradit traditionem: aut totam ponat, aut totam auferat.

Argumentum
ad hominem
contra Xime-
nium.

Baronius,
quos autho-
res antea ci-
tarat, earum
fidem infir-
mat.

Venio ad Baronium, qui dubius omnium quos ante produxerat eleuat Authorum fidem, neque Calisti II. commentarios, neque Leonis III. admittit ser-

sermonem, nec Epistolam. Turpinum figmentum putat. Isidorum, & Bedam Pseudo Isidorum, & Pseudo Bedam appellat; & alios recentiores non curat, ceu commentitios, & à defensoribus huius sententiæ obtrusos. Primum; culpam nos Baronius haud sine iniuria potest, quòd hosce Authores citemus, cum ipse eos item in notis Martyrologij, quando idem nobiscum sentiebat, citauerit. At ille mutauit sententiam, & authores neglexit, imò & fidem ijs abrogauit. Id quærimus, an iure fecerit? Certè mutasse sententiam Baronium non dixerim: in dubium reuocasse concesserim. Nimis apud eum valuit Roderici Ximenij autoritas, quem tamen Turpino similem magna ex parte euasisse superius, tot illius detectis, & productis erroribus monstraui.

Nimis detulit Baronius Ximenio

Verum volo Baronium modestè admonere, non posse illum, semetipso authore, quosdam ex ijs authoribus, quos hic reijcit, contemnere. Atque vt omitram, de quibus seorsim sum dicturus, Pontifices Callistum, & Leonem. Inuenio apud Baronium in annalibus in quibus maiorem sibi haberi fidem cupit, & in eodem primo tomo Annalium, & postquam hæc de his authoribus refellendo eos scripsit, vnum ex ijs Isidorum in operibus quæ reiecerat citatum: & inde testimonia ad faciendam fidem suo iudicio idonea desumpta: eumque inter grauissimos Ecclesiæ Patres collocatum. Dum enim recenset Patres qui Paulum Hispanias adiisse tradiderint, Isidorum etiam numerat, & citat librum de vita, & obitu Sanctorum. Verum quidem est eum se purgare addendo *Isidorum, inquit, aut quisquis ille est autor*. Ingenuus
sum

Exasinantur sigillatim authores nostræ sententiæ, & probantur.

Isidorus

sum fateor, & ille cautus. Sed non elabatur. Nam dum ille siue nomine Isidori, siue alio citat, non eius eleuat auctoritatem, imo ea illam Patrum confirmat sententiam: nec Pseudo Isidorum vocat, sed quisquis demum sit, eum recipit. Cur ergo reijcit, & cum iniuria, quando authorem aduentus in Hispaniam Iacobi facit? Ferat eum, ac eodem modo, quo postea citet: dubitet de nomine authoris, libri non detrahat auctoritati. Sinat adduci ab Hispanis quemadmodum ab ipso in hoc Annalium loco adducitur. Non multum enim opinor, curant Hispani, sit ne Isidorus, an alter suæ ætatis scriptor, dummodo sit idoneus, cuiusmodi eum Baronius esse putat, dum inter Patres grauissimos recenset. Nec debuit Baronius eum librum tanquam nothum repudiare, cum Bellarminus accuratus, & cognitor librorum, & censor, illum, tanquam germanum foetum agnouerit, vti videre est in Catalogo scriptorum. Certè illo Isidoro Authore confirmat hanc rem Mariana in historia lib. 4. cap. 2. quos ego duos eruditissimos viros Baronio fortiter opposuerim. Quod attinet ad Bedam video illa collectanea suspecta esse: nec audeo Bedæ tribuere; verum, & auferre non audeo; non esse tamen contemnenda, patet ex Censura Parisiensi, & Bellarmini in Catalogo iudicio. Do tamen, vt Bedæ non sint, nego idonei authoris non esse. De Turpino haud multum laboro: nec enim opus est eo authore ad traditionem, quæ omni fortior est authorum testimonio ad rem probandam. Et tam sum procul à reprehendendis Conpostellano, & Braccharensi, & cæteris Metropolitans, quod in Lateranensi Concilio non refutarent

Bellarmini
auctoritate
confirmatur
Isidori Fides

Mariana as-
sentitur Bel-
larmino de
Isidoro.

Beda ad exa-
men vocatur.

Recognoscitur,
& appro-
batur à Pari-
sienfibus, &
Bellarmino.

Turpinus ne-
gligitur quod
ad causam
non faciat.

erunt Ximenium productis authoribus , quod maluit Baronius facere , vt eos potius magnopere laudem, quòd solius Traditionis rationem habuerint : qua vna obiecta satis superque omnia Ximenij argumenta confutabantur.

Sed iam ad Epistolas Leonis III. & Callisti II. commentarios . Non audeo de illorum fide ambigere . Qui enim integræ epistolæ tam aptæ , tamque probabiles illis commentarijs insertæ cōfictæ sint ? Et quomodo commentarij illi satis longi , & eruditi , & ad genium Callisti facti, eiusque pietatem spirantes ab alio quam ab eo scribi potuerunt , aut quomodo incerto authore irrepere in Vaticanum , & tantum authoritatis habuere ? Quid in ijs quæso est , quod aut mendacium , aut superstitionem oleat ? At , inquit Baronius , non illarum meminerunt ij , qui cum Ximenio contendebant ; si enim eas nossent , afferrent , seque illarum authoritate munirent . Quasi verò ijs locum dederit respondendi Ximenius , cum ab eo præsidia omnia occupata , & erepta competitoribus dicendi potestas fuerit . Dicam prius de Callisto II. quoniam in eius operibus continentur Epistola , & Sermo Leonis III. qui solitarij nō inueniuntur . Igitur Baronius in notis ad Martyrologium die 25. Iulij affirmat hos commentarios Callisti idoneos esse , & quod caput est iudicio Innocentij II. Profero Baronij verba : *Habentur* , inquit *litteræ Innocentij Papa II. habentes subscriptionem S. R. E. Cardinalium , qui illis vixere temporibus , quibus eiusdem Callisti commentarium comprobatur* . Igitur si hoc semel reperit Baronius , qui potuit postea dubitare ? An illud Innocentij in

Leo III. & Callistus II. ad calculos reuocantur

Pro fide illorum operum argumenta.

Baronius

Callisti commentarij confirmantur ,

Baronij in Martyrologio unum rectum de iis iudicium .

Testimonium Innocentij II. pro Callisto .

eo coetu Cardinalium iudicium fidem non facit, aut meretur? Quid? quod idem Baronius addidit momentum adiciens: *Latini vero hac die agunt* (loquitur de solenni eius Sancti festiuitate) *quando eius venerandum Corpus ex Iria Flauia Compstellam translatus est: ubi haecenus celeberrimo totius Christiani Orbis officio colitur, ut constat ex Apostolicis litteris Callisti Papae II. quibus etiam expressum habetur, ut tertio Kalendas Ianuarij celebretur eius translatio Hierosolymis facta Galliciam, itemque electio: rursus, autem x. v. Nonas Octobres solennitas agatur, qua recoluntur eiusdem S. Iacobi miracula. Et quod mirum est Trithemij auctoritate idem Baronius paulo inferius hoc Callisti opus confirmauit, dum sic Trithemius, ait, de viris illustribus dum recenset Callisti Papae commentarios ait illum copioso sermone, & maxima diligentia tractatum scripsisse de miraculis S. Iacobi. Hucusque authore Trithemio. Deinde ipse Baronius de suo penu legimus inquit eiusdem Callisti nomine de ea re quinque libros digestos, quibus continentur miracula eiusdem Apostoli virtute edita, licet, ut constat ex ratione annorum numeri, aliqua fuerint superaddita, atque illis admixta. Habentur & eiusdem Callisti sermones de translatione S. Iacobi, itemque ea de re Epistola.*

Aliud Baronij.

Aliud Trithemij.

Rursus momentum addit Baronius.

Baronius notat: est.

Illustris eius in Annalibus sententia.

Verum: dixerit hoc Baronius in notis ad Martyrologium. In annalibus tamen cecinit palinodiam. Nego nam I. tomo Annalium, quod pulcherrimum eius operum est, Anno 44. dicta prius in notis affirmat, isque standum esse confirmat. *Quod vero inquit ad ipsum Iacobum pertinet, cum Hispaniarum Ecclesiae omnes ex equo profiteantur*
eun-

eundem Apostolum antea in Hispanias esse profectum, illicque primum prædicasse Euangelium, & aliquot collegisse discipulos: nihil amplius, quod de ea re dicamus habemus, quam quæ sunt à nobis in Martyrologio Romano notata, quæ consulat, qui hæc cupit.

Quod si quis obijciat Baronium postea mutasse sententiam, & hac demum standum esse, quoniam posteriora consilia meliora, ad idque persuadendum, verba, quæ habet tomo 9. Annalium longè post scripto, quæ nos supra adduximus proferat: quibus Anno 816. num. 50. proscrit Callistum, Leonem, Isidorum, Bedam, & Turpinum de Iacobo Apostolo scribentes, ceu nothos authores, opponemus Baronio posteriori ultimū Baronium, atq; adeo maturiorem, & doctiorem. tomo 12. anno 1121. num. 4. ubi scribit: illud opus Callisti à se tomo 9. improbatum, legitimum eius foetum esse. Referens quippe particulam historiæ Vuilhelmi Malmesburiensis ad probandum Callisti Papæ erga S. Iacobum studium, narrat eum concessisse Anglis Compostellam inuisendi, & colendi ergò S. Iacobi sepulcrum euntibus, pares indulgentias, ijs quas lucrarentur, si Romam ad Limina Apostolorum venissent, Igitur sic Vuilhelmus. *Adeo ut Anglos peregrinos magis ad sanctum dictum Iacobum Compostellanum videlicet, quàm Romam pergere admoneret, pro via longitudine ad illum locum his euntibus idē benedictionis refundendū commodum, quod habent, qui Romam semel irent.* Hactenus Vuilhelmus. Tum Baronius. *Fuit planè Callistus studiosissimus S. Iacobi Compostellani, & de eius miraculis volumen confecit, quorum non*

Occupatur & remouetur obiectio.

Baronius sibi ipsi opponitur.

Vuilelmus Malmesburiensis.

Baronius nostræ suffragatur sententiæ

*nulla recitat in suo speculo historiali Vincentius Bel-
louacensis: Ecquis non miretur Baronium hic re-
cognoscere, & approbare librum Callisti, quem
antea tomo 9. improbarat, & reiecerat? Magna
vis veritatis est, in quam demum nec opinantes
compellimur. Itaque siue Baronium iuuenem, si-
uè senem sequamur, Callisti opera recipiemus,
nec ipse nos vituperare poterit, si eundem ter ita
sentientem eidem semel aliter opinanti antepona-
mus. Cum præsertim ille in notis ad Martyro-
logium hunc librum autoritate Innocentij Papæ
II. munierit his verbis proximè adductis, quæ
rursum afferimus. *Item litteræ Innocentij Papa II.
habentes subscriptionem S. R. E. Cardinalium, qui
illis vixere temporibus, quibus eiusdem Callisti com-
mentarius comprobatur. Quod testimonium ille
dum ab ea recessit sententia infringere debuisset.
At integrum reliquit. Ei nos igitur adhæremus.**

Indicium Se-
nermi Bin ii
de Callisti o-
pere præcla-
rum.

Cum præsertim in vita Callisti II. quæ habetur
tomo 3. Conciliorum part. 2. in Collect. Binij ita
sit scriptum. *His rebus præclare gestis Pontifex de
Ecclesia optimè meritis multis præclaris constitu-
tionibus, quæ in Decreto Gratiani recitantur, &
quodam opusculo de S. Iacobo in lucem edito clarif-
simus migravit ad Dominum.*

Leonis III.
scripta, & ser-
mones excu-
tiuntur.

Quod attinet ad opera Leonis III. illa sunt ser-
mo, & Epistola, quæ habentur in lib. 1. operum
Callisti, quæ dum probat, vti proximè diximus
Baronius, hæc duo ibi contenta, & Leoni III.
attributa improbare nequit. Tum in epistola,
tum in sermone perspicuè, & sapissimè confirma-
tur Iacobi aduentus in Hispaniam, & ibi eiusdem
prædicatio; & quidem Baronio autore, quem
sibi

Baronius ijs
fauet.

sibi semper oppositum volumus, ut maior sit vis argumenti retorti, quam directi. De litteris constat. In Martyrologio enim sic. *Habentur litterae Leonis Papae III. de translatione S. Iacobi in Hispaniam facta 3. Kalend. Ianuarij. Est earum exordium Noscat fraternitas Vestra.* de sermone Leonis nihil ibi habet Cardinalis, sed cum in eodem libro Callisti reperiatur, eiusdem cum litteris fidei sit oportet. Et quidem verisimile est in tam mira, & celebri inuentione corporis S. Iacobi, eo Pontifice reperti, sermonem ea de re ad populum habitum fuisse; sed quoniam de sermone tacuit Baronius, & nonnulli negant Leonis III. esse, quod malunt Leoni IV. assignare, quamuis non multum interfit, modò vnus eorum sit, vtrius authoris fuerit, volo tamen ei fidem facere magni viri auctoritate, idest Ioannis Grimaldi Archiuio Vaticano praefecti, Baronij coetanei, & familiaris, qui libro suo de selectis Pontificum rebus, dicato Cardinali Cobellucio sermonem hunc Leonis III. integrum cum litteris inserit, eamque illi adscribit, & in Dedicatoria sic: *Ex dictis inquit colligitur Leonem III. deuotissimum fuisse gloriosissimi Apostoli Iacobi, quem diuina procurante gratia patronum suscepit.* Deinde *Reperitur ait inscriptus sermo à Callisto II. annis iam proximè quingentis in antiquissimo codice de vita, & miraculis S. Iacobi maioris relatus, qui quidem liber ab ipso Callisto editus, & forsàn singularis in bibliotheca Vaticana Basilica pretiosis libris hodie extat.* Et quoniam hunc ego authorem vice Baronij adduxi, oportet monstrare Baronium ei assentiri. Igitur in eadem dedicatoria. *Hunc sermonem inquit*

Ioannis Grimaldi calculus pro sermone Leonis III.

Baronij cum illo consensio

quit à Leone III. editum ob doctrinam, & pietatem
satis commendabat Card. Baronius. Semper Baro-
nium eorum quæ probare volumus authorem ha-
bemus.

Argumenta
ex Hormisdæ
& Concilio
Toletano, &
Braccharenfi
desumpta.

Et quoniam adiecit Baronius in Epist. Grego-
rij VII. quam attulit ad infirmendam sententiam
de aduentu S. Iacobi in Hispaniam illa verba vlti-
ma, quæ nouas impugnationes continent, oportet
ea expendere. Clausula est. *Quod Hormisdæ ad
Hispalensem missa decreta insinuant, quod Toleta-
num, & Bracharense demonstrant Concilia.* Hic
igitur videntur tria aduersus nostram sententiam
testimonia, & quidem grauissima contineri. Vnū
Hormisdæ. Alterum *Concilij Bracharenfis.* Ter-
tium *Concilij Toletani.* Quæ cum post Innocentij
Epistolam proximè allatam referantur, apparet
negare hos Patres, cum Innocentio, Iacobum Hi-
spanias petiisse. Et quamquam superius satis pro
re dictum sit, oportet hic de nouo, quoniam cum
Baronio de fide incitandis authoribus contendim-
us, horum testimonia examinare; & an contra
nos, & an secus sint, accuratius inquirere.

Decreta Hor-
misdæ ad exa-
men vocan-
tur.

Garcias Lo-
aysa

Primus esto Hormisdas. Videamus quid ille
dicat in decretis missis ad Hispalensem Episco-
pum. Fateor quidem hæc decreta Hormisdæ: imo ne vllam
quidem epistolam ad Hispalensem Episcopum,
cum tamen multum hac in re studij posuerim.
Reperi vnam ad omnes Hispaniæ Episcopos, quæ
est 25. & aliam ad eisdem quæ est 51. sed datā ab
eo ad Hispalensem Episcopum nullam inueni. Gar-
cias Loaysa in notis ad Concilium Gerundense,
apud Binium, ait se in collectione sua decreta-
lium

ium posuisse Epistolā vnā Hormisdæ ad Ioānem Tarraconensem Episcopum, qui præfuit Concilio Gerundensi, atque hic fortasse est de quo mentionem facit Hormisdas in Epistola 51. dum ait: *Ioannes Frater Coepiscopus noster*. Illud affirmo ex Epistolis Hormisdæ apparere illum mire obseruantem, & religiosum custodem esse traditionum, & institutionum Romanæ Ecclesiæ, & magnopere commendare illarum obseruantiam, & custodiam, idque ex ipsismet litteris ad illos Hispaniæ Episcopos constare, atque huius exortationis multa in alijs epistolis esse documenta. Nam in singulis penè, quas ad Episcopos scribit, tertio quoque verbo eius rei mentio inuenitur. Exemplum est in ea, quam scribit ad Sallustium constitutum vicarium per Baticam, & Lusitaniam, quæ est 26. & in hoc argumento tota versatur. Summa est. *Paternas inquit Regulas, & decreta à sanctis definita Concilijs omnibus seruanda mandamus*. & epist. 25. *Custodiamus Catholica instituta*: & tota eius series his mandatis constat: ut huic Pontifici is videatur finis constitutus. Ac proinde frequentia fieri iubet Concilia in quibus de obseruantia illarum Apostolicarum, & Paternarum institutionum tractetur. Verum nihil omnino in hisce epistolis inuenitur, quod Iacobi Apostoli prædicationi officiat. Imo ne vllum quidem de Petri, & Pauli in eam Prouinciam, vel professione, vel legatione verbum occurrit. Itaque nisi Gregorij tempore alia extabat Epistola, in his quas legimus nulla de Petro, & Paulo, vel ab alijs missis Episcopis fit mentio. Quod si fieret, ea ad accipiendas regulas istas, & normas Ecclesiasti-

Seuerinus Bini.

Concilium Gerundense.

Epistola Hormisdæ ad Episcopum Hispanensem non potuit ab auctore reperi

Hormisdæ in seruanda, & tuenda Ecclesiastica disciplina studium

Litteræ Hormisdæ ad Sallustium Vicarium in Baticam, & Lusitaniam.

Hormisdas iubet frequentius cogi Concilia.

Nihil contra Iacobi in Hispania prædicationem.

siastica disciplinæ dicta Pontificis pertinerent, nam hic in sua epistola post quam de missis in Hispaniam à Petro, & Paulo Episcopis, & plantata ab ijs religione egit: ad diuini officij, & ecclesiastici cultus documenta diuertit. Quod nos minimè inficiamur, imo cum Innocentio I. falsi fuimus distinguentes inter prædicationem Evangelij, & institutionem Ecclesiarum, & Episcoporum consecrationem, & traditam ab ijs ecclesiasticam doctrinam. Quod est argumentum illius epistolæ Gregorij, & in hanc mentem trahit Hormisdæ: quòd sciret eum acerrimum esse harum traditionum assertorem, & custodem.

Gregorij 7
cum Hormis-
dæ consensio.

§. II.

Soluuntur Obiecta ex Concilijs.

Inspiciuntur,
& recognos-
cuntur Con-
cilia.

Omnia Tole-
tana author
examinat.

Concilium
Toletanum 1

VEniamus ad Concilia. Nominat Gregorius in ea Epistola duo Toletanum, & Bracharense, sed numerum omisit, & nos reliquit ambiguos, de quonam loquatur Concilio? Igitur legenda omnia mihi fuerunt. Ac primum de Toletano, quod primum ab eo nominatur, dicam. Vique ad Tempora Gregorij VII. qui floruit anno 1073. Concilia Toletana (loquor de ijs quæ sunt in Canone) xvij. celebrata inuenio. Incipiamus à 1. quod habitum fuit anno 400. Anastasio Papa, Arcadio, & Honorio Imperatoribus. In eo 20. sunt canones ad Ecclesiasticam disciplinam pertinentes. Nullus eorum quicquam ad institutum Gregorij pertinet. In regula Fidei, quæ est adiuncta, nulla nisi de credendis articulis mentio aduersus Priscillianistas. Adij-
citur

citur in exemplari Professionis Episcoporum ad finem, quod ad causam Gregorij facere potest & cum de cæteris egero Concilijs proferam; secundum cum isto primo ita confunditur, ut vix ab eo distinguatur, atque adeo ad primum redit. Eò reuertemur, cum reliqua absoluemus.

II. Toletanū ex aliud à primo. & oritur ab eo non potest.

Secundum Concilium, sic dicitur à Binio, & Loaysa, incidit in tempus Bonifacij Secundi, anno Domini 531. Eius quinque canones sunt: in nullo eorum mentio est de missis Episcopis, aut Ecclesijs ab ijs in Hispanias erectis. Omnia ad morum doctrinam spectant.

II. iustum, & germanum.

Tertium, ac celeberrimum Papa Pelagio II. Rege Reccaredo. Anno 586. In eo statuitur veritas Niceni Concilij aduersus Arium, & iste cum suis erroribus damnatur, & Fidei catholicæ iuxta Oecumenica Concilia fit professio. Illud videtur rem Gregorij continere, quod I. canone statuitur *Vt permaneant in suo vigore Conciliorum omnium constituta, simul & synodica sanctorum Præfulum Romanorum epistola*. Atque hæc observatio antiquorum Canonum magnoperè commendatur. Nihil reliquum est, quod detrahat prædicationi, nec de Ecclesijs vlla fit commemoratio.

III. Canon productur.

Concilium sequens, IV. ego dicerem, sed numero caret, tempore Bonifacij IV. & Regis Gundemari Anno 610. congregatum, super Primatu habitum est. De cæteris silentium.

Toletanum Concilium præter numerum.

Igitur Concilium IV. Anno 638. Honorio Papa I. & Sisenando Rege insignè extitit, & quoniam ad hoc præcipuè respexisse puto Gregorium VII. nunc præmitto: ad illud rediturus.

IV.

V. Concilij eodem Honorio Pontifice, & Chin-

V. Canones IX.

N

tilla-

zillano Rege Anno 636. nouem canones vacui sunt prorsus eo, quod in Gregorij Epistola cōtinebatur.

VI. Canones XIX. VI. Concilij sub eodem Rege Chintillano, & Papa Honorio Anno 636. decemnouem canones sunt, omnes ea de re silent. De fide, ac moribus loquuntur.

VII. Canon. vi. In VII. quod in tempus Theodori Papæ, & Chindasuindi Regis incidit materies longè diuersa tractatur. Ea in sex canones distribuitur; omnes doctrinæ sunt pleni; sed morum. Nihil autem habent cum illa, quam asserit ex Gregorio Baronijs, commune.

VIII. Canon. xii. VIII. Illustre sanè extitit Martino Pontifice, & Recesuintho Rege Concilium anno 653. duodecim canones comprehendens: in quibus de Fide catholica, de institutionibus Clericalis ordinis, & correctione vitiorum in eum irruentium, & citra mentionem illius Episcopalis in Hispaniam missionis agitur.

ix. x. illud xvii. hoc vii. Canones habuit. Duo Concilia IX. & X. sub Vitaliano Papa, & Recesuintho Rege Anno 655. & 656. celebrata, eiusdem sunt argumenti. Illud decem & septem, istud septem Canonibus constat. Varia ad reformationem disciplinæ, ac morum documenta tradunt, sine villo ad erectionem Ecclesiarum respectu.

XI. Rege Vuamba quid in eo decretum XI. Toletanum cadit in tempus Adeodati Pontificis, & Regis Vuambæ anno 675. Præclara, eius initio, Fidei secundum doctrinā quatuor Proximorum Conciliorum professio habetur. Articulo quintodecimo multas benè instituendæ Ecclesiasticæ Reipublicæ regulas exhibet; in tertia antiqua decreta seruari iubentur, sed ea nominantur, quæ sunt nationalia. De sede Romana sermo nullus

nullus. Episcoporum inter se, & cum Metropolitano consensus commendatur.

In XII. Concilio, est, quod pertinet ad Epistolam Gregorij, itaque nunc de eo dicere abstinco, & in suum locum referuo. XII. ad rem pertinet.

XIII. Concilium Toletanum totum versatur in Fide profitenda, & in vitijs corrigendis. Habitu Leone Secundo Pontifice, & Ervigio Rege. XIII. Canones xii.

Duodecim canones continet.

XIV. Concilium Anno 684. Benedicto Secundo Pontifice, ac Ervigio Rege congregatum, canones duodecim de Fidei professione secundum prisca concilia edidit. XIV. Canones xii.

XV. Concilij duæ sunt partes: in prima Fidei Trinitatis professio exponitur, & defenditur. In secunda liberatur Rex Egica à iuramento præstito Regi Ervigio defuncto, quod istud alteri solenni iuramento, quod cum Regno iniit Reipublicæ exhibuit, erat contrarium. Ita Respublica Regiæ domus vtilitati anteposita. Annus Concilij fuit 688. tempus Sergij Pontificis, & Regis Flauij Egicanis. XV. bipartitum.

XVI. Tres partes habet. Prima confessionem illustrem mysterij Trinitatis. Secunda decretum de reformatione. Tertia commendationem fidelitatis erga Regem Flauium Egicanem, & damnationem Siberti Toletani præfulis ob coniurationem aduersus Regem, qui ob eam deponitur, & proscribitur, & eius loco Felix Hispalensis Episcopus sufficitur. Incidit hoc Concilium in annum 693. tempore Sergij Papæ, & Regis Flauij Egicæ, siue Egicanis. XVI. tripartitum.

XVII. Versatur in ritibus Ecclesiasticis asserendis

XVII. de Ecclesiastica disciplina, de negotiis Regis, & Iudæorum punitione.

XVIII. soli argumentum extat.

Ximenius

dis in Rege, & eius Regia familia laudanda, & Deo commendanda, & munienda, & Iudæorum ausibus coercendis, iisque ad meliorem frugem reducendis. Celebratum fuit Rege Flavio Egicane, Sergio Papa Anno 694.

Concilij XVIII. exemplar non extat. Illud de eo ab Roderico Toletano scriptum accipimus, super ordinatione Regni celebratum. Annus fuit 710. Papa Ioanne VI.

Enumeratis Concilijs, ac eorum inspectis accuratè, & relatis fideliter argumentis, apparet, de tribus tantum posse intelligi Gregorium VII. in Epistola. Videamus ergo, vtrum aduersus nostram quæ communis est, & certa prorsus sententia, in ijs quicquam inueniatur.

Atque ut à proximo incipiamus. In Concilio XII. can. 4. maiorum institutiones præcipiuntur seruari, & custodiri. Deinde de ordinandis Episcopis iuxta doctrinam Pauli in Epistola ad Titum, & Concilij Niceni, Laodicensi, & Africani 11. illud solum statuitur, *ut in una Ciuitate unus tantum Episcopus sit, & Diœceses, quæ nunquam habuerunt Episcopos, ijs careant, & Diœceses, quæ habuerunt, habeant.* In hanc sententiam adducuntur exempla aliorum Conciliorum. Et intra hos terminos hæc doctrina definitur. Atque adeo de isto Concilio locutum non fuisse Gregorium patet, nisi si voluit respicere ad illud, quod obiter dicitur eo in canone. Paulum præcipere Tito *ut Episcopos per Ciuitates constituere debeat.* Sed cum hic nihil adiiciatur de Petro, non est verisimile de hoc Gregorium Concilio cogitasse.

Adeamus IV. Concilium: quod puto ante oculos

Expenditur
in rem nostrā
Concil. XII.

Ad Titum

Nihil nocet
nostræ senten-
tiæ.

los Papam Gregorium, cum illam particulam adscripsit de Toletano Concilio, habuisse. Canone quinto, vel sexto, pro diuersis editionibus, agitur de Sacramento Baptismi his verbis: *Proinde quid à nobis de Sacramenti diuersitate faciendum sit Apostolica sedis informemur praeceptis: non nostram sed paternam institutionem sequentes.* Beata ergo Memoria Gregorius Romana Ecclesiae Pontifex, qui non solum partes Italiae illustrauit, sed & longè excellentes Ecclesias sua doctrina perdocuit, efflagitante Sanctissimo Leandro Episcopo de hac Hispania diuersitate, quid potius esset sequendum, sic ait. *De trina uero mersione (quae erat quaestio) baptismatis nihil responderi uerius potest, quàm ipsi sensistis, quia in una fide nihil officit sancta Ecclesia consuetudo diuersa.*

Canone 16. statuitur recipiendum esse librum Apocalypseos, quia multorum Conciliorum, & synodica sanctorum Praefulum Romanorum decreta Ioannis Euangelistae esse praescribunt. Hi duo Canones cum referantur ad doctrinam Pontificum Romanorum, videntur ad rem Gregorij Pontificis volentis Hispaniae Episcopos ad formam disciplinae Romanae reducere, pertinere. Sed quid inde contra D. Iacobi in Hispania praedicationem colligi possit, non apparet.

Verum ne istud quidem Concilium mouere potuit Papam Gregorium ad proferendum pro sua illa de Episcoporum, & Ecclesiarum Apostolica institutione testimonium. Cum nulla hic mentio ea de re facta legatur.

Igitur constat de illo Concilio Toletano sermonem esse, quod multi non distinguunt ab illo primo

Producitur
IV. Conciliū
Gregor. Ma-
gnus.

Leander
Trina mersio
in Baptismo.

Canon de re-
cipiēdo libro
Apocalypse-
os.

Nil detrahi-
tur de tradi-
tionis verita-
te.

Ambr. Mor.
Garc. Loaysa
Baronius
Binius

De I. Concilio
Toletano
Concilio inter
hos authores
dissentio.

Innocent. I.

Duo fuisse
Concilia vñ
sub Anastasio
alterum sub
Innocentio
contra Mora-
les, & Loay-
sam statuitur.

Materies II.
Concilii To-
letani diuersa
a I.

primo celebrato tempore Anastasij, in quibus sunt duo grauissimi auctores Hispani Ambrosius Morales, & Garcia Loaysa, contra quos sentit Baronius, & Binius, quibus ego assentior, nam illud primum sub Anastasio factum: istud secundum sub Innocentio I. habitum est, nisi velimus dicere illud primum Concilium in annum sequentem productum: ita vt ad Innocentium I. peruenerit; utcumque sit de isto secundo Concilio nihil extat certum; nec illud affertur, aut à Loaysa, aut à Binio qui tomo 1. Concil. post Innocentij Epistolas inter alia, quorum summam texit, Africana Concilia hoc quoque Toletanum nominat: eiusmodi præfixo titulo *Toletana Synodus sub Innocentio*. Quod quidem argumentum est eā Synodum fuisse diuersam, cum ad illam Innocentius Epistolam scripserit, quæ est 23. Ex qua constat de qua sit ea Synodus re instituta, nimirum de ordinatione Clericorum, de cuius forma, & modo in Hispania erat dissidium, quod in schisma eruperat. Cum hoc igitur munus ordinandi ad Episcopalem curam pertineret, & Episcopi de eo minimè conuenirent, coegerunt Concilium, vt ea dissentio tolleretur. Patribus igitur iam congregatis scripsit illam epistolam Innocentius, in qua deprehenditur Synodi materia, & traditur ab Innocentio ratio, quam sequi deberent in ordinando. Quæ omnino ad maiorum institutiones erat reuocanda: tanquam ad certam regulam normamque præstitutam. Audiamus Innocentium: ille nos docebit quàm hæc doctrina faciat ad causam Gregorij, nec tamen nostræ officiat. Igitur. *Sæpe me, & nimirum cum teneret cura sollicitum super dissensionis schis-*

*schismate Ecclesiarum, quod malum per Hispanias
latius in dies separationis gradu incedere fama prolo-
quitur, necessarium tempus emerfit, quo non possit
emendatio tanta differri, & deberet congrua medici-
na prouideri. Nam de ordinationibus, quas praua
consuetudinis vitio Hispanienses Episcopos celebraſſe
cognoscimus, fuerat aliquid secundum Maiorum
traditionem statuendum, nisi perpenderemus ne per-
turbationes quam plurimas Ecclesijs moueremus, quo-
rum factum ita reprehendimus, ut propter numerum
corrigendorum, ea qua quoquo modo facta sunt non
in dubium vocemus, sed Deipotius dimittamus iudi-
cio. Decreuit deinde quid agendum sit, ex Con-
cilij, & Patrum sententia. Hic ergo inuenimus
curam Pastoralem communem Pontificis Romani
ad omnes Ecclesias extendi, & Episcopos ad illam
pertinere: iisque formam ordinandi ab Romano
Pontifice praescribi, & ab eo perperam facta repre-
hendi, quae omnia indicant Episcopalia munera
ad Romanam amussim esse reuocanda. Hoc autem
rem continet Gregorij VII. qui volebat Eccle-
siarum illarum Hispaniae officium ad regulam, &
normam Romanam redigere, & apte monebat
Reges illos ad quos litteras dabat, omnia quae
ad cultum, & Religionis usum pertinebant Roma,
vnde venerant Episcopi, accepisse. Id autem hu-
ius exemplo Concilij confirmauit. Cui Innocen-
tij I. ordinandi leges ex maiorum traditione praes-
cripſit. Ex quo item constat nihil eo sententiae
nostrae detrahi, quae tantum agit de doctrina Fi-
dei, & praedicatione Euangelij: non de constitu-
tione, ac disciplina Ecclesiastica.*

*Pergo venire ad Concilia Braccharenſia. Tria
sunt*

Innocentij I.
Epistola.

De vitiis quae
in Hispania
ordinatio Epi-
scopos acci-
debant.

Iis Innocen-
tius tentat oc-
currere.

De hoc Con-
cilij eget Gre-
gorius VII.

Cum eo fiat
doctrina tra-
dita de adue-
tu Iacobi,

sunt apud Seuerinum Binium ante Gregorij VII.
 tempora quorum primum ponit Binus Anno Chri-
 sti 563. Ioanne Papa III. Verum aliud fuisse anti-
 quius tēpore Leonis Papæ III. anno incerto, ferme
 410. monstrat Frater Bernardus de Britto Historio-
 graphus insignis Lusitanus in 2. p. Monarch. Iustit.
 1. 2. quod agnoscit, & probat Spondanus Anno
 563. additamento ad Baron. Barbosa De officio,
 & potest. Episcopi 1. p. tit. 3. cap. 8. & Rodericus à
 Cugna in 1. lib. Archiepisc. Bracchar. in Pancra-
 tiano; ac illud idem producunt Antonius Carac-
 ciolus in tract. de Sancto Iacobo: & Magister Biuar.
 in commentar. ad Flau. Dextr Anno 423. & Erze
 Ximenez in Hist. Sancti Iacobi p. 1. tract. 2.

Britta

Spond.

Barbos.

A Cugna
Caracciol.Biuar.
Erze Ximen.

Incipiamus ab hoc. Quatuor illud capitibus con-
 stat. Omnia in eo argumēto versantur, quod spectat
 ad tuendam causam Catholicæ Fidei contra Ala-
 norum, Sueuorum, Vandalorumque errores, quos
 spargebant, & sæuitiam quam aduersus Christia-
 nos, & Catholicos exercebant: ac nihil commu-
 ne habent cum causa Gregorij VII. Imo in 3. cap.
 aduentus in Hispaniam Iacobi Apostoli perspicuè
 affirmatur. Quo nomine citari non potuit à Gre-
 gorio, quem omnino latuisse hoc videtur Con-
 cilium.

Ex alijs omisso nunc primo, quod in suum lo-
 cum referuo. Secundum (ordinem Binij sequor)
 quædam habet ad disciplinam Ecclesiasticam per-
 tinentia, sed aliena ab instituto Gregorij; nec
 enim ex ijs quicquam trahi ad causam potest. In-
 cidit vero istud Concilium in tempus Ariamiri, si-
 ue Mironij Regis, vt vocat Loaysa in notis, & an-
 num salutis 672. vacante, mortuo Ioanne III. sede
 Ro.

Loysa

Romana, quare ad secundum respicere noluit Papa Gregorius.

In III. Congregato Anno Christi 675. Adeodato Pontifice, Rege Vuambano, vti habetur in fronte Concilij, quidam inter alios (nouem sunt numero) Canones de Euāgelica, & Apostolica doctrina, & consuetudine Ecclesiæ agunt, ad cuius amulsum volunt redigi sacramentorum administrationem, & ritus Ecclesiasticos: sed nullus fit ad institutionem ab Episcopis acceptam respectus: neque vlla de illorum in Hispanias à sede Apostolica missione commemoratio. Itaque rem Gregorij Canones illi non continent. Quare de primo apud Binium, secundo apud Britum Concilio agendum est, & accuratè inquirendum. An illud faciat ad causam Gregorij VII. & nostræ sententiæ aduersetur? Hoc igitur Concilium celebratum fuit anno Domini 563. sub Ioanne III. Papa, & Rege Theodomiro Sueuo. Fuitque Prouinciale. Adfuerunt octo Episcopi. Lucretio vno eorum Præsule Bracharen. Habet iustum exordium, & Canones 12. Ad hoc sine dubio respexisse videtur Gregorius VII. nam in eo multa faciunt ad eius causam probandam, non solum de Ecclesiasticæ disciplinæ normis, sed etiam religiosæ, & Catholicæ doctrinæ regulis à sede Romana acceptis. Quod & si quidam Hispanorum negant, qui ad ritus tantum, & formam celebrandi officij Ecclesiastici capitula citata, & producta ex Romanæ sedis instructione restringunt, non videtur posse negari ad Religionem, & doctrinam Fidei extendi; non tamen ex eo sequitur Hispaniam accepisse primū fidei, & Euangelij prædicationem ab

III. assertur; & nouem illius Canones expenduntur.

Omnēs alio spectant: quæstionem minime continent.

Examinatur Bracharen.

I. Concilium in ordine Binij.

Lucretius præses in eo Concilio: Canon illius xxij.

Actum in eo de Ecclesiastica disciplina, & doctrina Fidei.

Ad hoc respo-
xit Gregorius

Nihil officit
Traditioni

Leo I.
Turribius

Quorundam
Hispanorum
authorum de
materia huius
Concilij sêre-
tia cõfutatur.

Productio te-
xtu.

Hæresis Pri-
scillianica.

Episcopis eò missis; nec enim hoc in capitulis con-
tinetur: nec ea quicquam de prima Hispanorum
institutione, ac disciplina continent. Disertè enim
agunt contra hæresim Priscillianicam, aduersus
quam proferunt capitula missa, cum illa ma-
ximè vigeat in Hispania à Leone I. Papa per Tu-
ribium, quæ capitula probantur, & astruuntur,
quod *ijs aiunt pristina Sanctorum Patrum instituta
panduntur*. Et hoc perspicuè initio Concilij visi-
tur. Ad idque pertinent decem, & octo capitula,
seu canones, in prima parte Concilij positi. Con-
stat autem hoc ex ipsomet exemplari, quod huc
transfere: vt appareat nihil inde deduci ad firman-
dam sententiam de accepta prima Religione ab
fede Romana, nec de Episcopis in Hispanias mis-
sis: quamquam hæc secunda pars à nobis minimè
improbatur. Sed de illo tamen hic agi inficiamur,
& monemus Hispanos nihil ex huius doctrina
Concilij colligi posse, nō modo ad oppugandū no-
strā de Iacobo sententiā, sed ne quidē ad persuaden-
dum Gregorium VII. in ea sua Epistola voluisse
de doctrina accepta ab ijs primis Episcopis hunc
locum Concilij intelligere: cum is rem minimè
contineat. Igitur in eo Concilio. *Lucretius* Epis-
copus dixit. *Prius ergo de statu fidei (sicut superi-
us dictum est) conferamus*. Nam licet iam olim Pri-
scilliana Hæresis contagio in Hispaniarum Prouin-
cijs detecta sit, & damnata, nequis tamen per igno-
rantiam, aut aliquibus, vt assolet, scripturis deceptus
apocryphis, aliqua adhuc ipsius erroris pestilentia sit
infectus, manifestius ignaris hominibus declaretur,
quia ipsi in extremitate Mundi, & in ultimis huius
Prouinciæ finibus constituti, aut exiguam, aut penè
nullam

nullam recta eruditionis partē contigerunt. Credo autē vestra beatitudinis fraternitatem nosse, quia eo tempore quo in his regionibus nefandissima Priscillianae secta venena serpebant, beatissimus Papa Urbis Romae Leo, qui quadragesimus fere Apostoli Petri successor exiit, per Turibium notarium sedis suae, ad synodum Galliciae contra impiam Priscillianae haeresis sectam scripta sua direxit. Cuius etiam praecepto Tarraconenses, & Carthaginenses Episcopi, Lusitania quoque, & Beticæ factio inter se Concilio regulam Fidei contra Priscillianam Haeresim cum aliquibus capitulis conscribentes ad Balconium tunc huius Bracharense Ecclesiae praesulem direxerunt. Unde quia & ipsum praescripta fidei exemplar cum suis capitulis praemanibus hic habemus, pro instructione ignorantium (si vestra placet Reuerentia) recitetur.

Leo Magaus.
Priscilianicę
hereseos ener-
tor.

Concil. Hisp.
aduersus ha-
resim Priscil.

Bale. Bracchi.

Omnes Episcopi dixerunt: Valde necessaria horum capitulorum est lectio, ut dum simplicioribus, quibusque pristina Sanctorum Patrum instituta panduntur, abominata iam olim à sede Sanctissimi Petri Apostoli, & damnata Priscillianae haeresis figmenta cognoscantur.

Capitula cō-
tra haeresim
Priscil.

LECTUM EST exemplar Fidei cum capitulis suis, quae ne prolixitate facerent his gestis minime sunt inserta.

POST lectionem capitulorum omnes Episcopi dixerunt: licet lectio necessariè recensita sit, tamen euidētius, & simplicius ea, quae sunt execrabilia, ita positis etiam capitulis modo declarentur, ut qui minus est eruditus intelligat: & sic sub Anathematis sententia explosa, iam Priscillani erroris figmenta damnentur, ut quisquis Clericus, vel Monachus, siue Laicus, tale aliquid sentire adhuc, vel defendere fuerit deprehensus, tanquam verè purè mem-

brum;

Anathema
Priscilliani-
ais dicitur.

*brum; continuò de corpore abscindatur Catholica Ec-
clesiæ, ne aut societatis, siue prauitatis eius macula à
rectè credentibus de permixtione talium aliquod or-
thodoxis reputetur opprobrium.*

*Proposita contra Priscillianam Hære-
sim capitula relecta continent hæc:*

CAPITVLVM I.

Confessio Fi-
dei.

*I quis Patrem, & Filium, & Spiri-
tum Sanctum non confitetur tres per-
sonas, vnius substantiæ, & virtu-
tis, ac potestatis, sicut Catholica, &
Apostolica Ecclesia docet, sed vnam
tantum, & solitariam dicit esse*

*Personam, ita ut ipse sit Pater, qui Filius, ipse etiam
sit Paracletus Spiritus, sicut Sabellius, & Priscillia-
nus dixerunt, anathema sit.*

*Hæc pars ad Fidei, & Religionis professionem
pertinet. Sequitur altera spectans ad ritus, &
officium Ecclesiasticum, quæ est huiusmodi.*

Pars secunda
Concilij ad
res Ecclesia-
sticas perti-
nens.

*Post quorum lectionem Lucretius Episcopus dixit:
Esce ex ipsa canonum lectione agnoscat sancta frater-
nitas vestra non solum in generalibus Concilijs, sed
etiam in localibus congregatos simul sacerdotes vna
consensu ea quæ Ecclesiastico conueniebant ordini sta-
tuisse, & secundum quod vnusquisque rei expetebat
ratio, prospexisse, sequentes sententiam doctrina Apo-
stolica dicentis. Probate quæ bona sunt, & tenete.
Si ergo placet charitati vestra quia sunt aliqua Ec-
clesiastica institutionis obsequia, quæ in huius præ-
sertim*

sertim extremitate prouincia, non per contentionem quod absit, sed magis (sicut praefati sumus) fiunt per iniuriam, aut per ignorantiam, constituamus quaedam inter nos capitula, ut quae non uno modo tenentur a nobis, ad unam omnino formulam reuocentur.

Omnes Episcopi dixerunt: Necessarium, & valde hoc utile arbitramur, ut ea, quae apud unumquemque nostrum varia, & inordinata consuetudine retinentur, unito inter nos per Dei gratiam, & concordia celebrentur officio: & idcirco si quid illud est magnum, vel paruum quo variare videmur, ad unam (sicut dictum est) formulam praefixis rationabiliter capitulis reuocetur, praecipue cum & de certis quibusdam causis instructionem apud nos sedis Apostolica habeamus, quae ad interrogationes suas quondam veneranda memoria praecessoris tui Profuturi prudentia, ab ipsa Beatissimi Petri accepit cathedra.

Concordia de officijs Ecclesiasticis.

Lucretius Episcopus dixit. Rectè Vestra Fraternitas pro authoritate Sedis Apostolica reminiscita est: quae licet eodem tempore innotuerit quo directam est, tamen pro firmitate testimonij, & instructione multorum si vestra unanimitati cõplacet, quia praemanibus est, coram his omnibus relegetur.

Eorum ratio à sede Apostolica accepta.
Lucretius.

Omnes Episcopi dixerunt: Iustum est, ut quia mentio ipsius authoritatis est habita, quae sit eius doctrina à circumstantibus audiatur.

Episcopi

Relecta est Authoritas Sedis Apostolica ad quondam Profuturum directam Episcopum, quae propter prolixitatem his gestis minimè est inserta, post cuius lectionem Lucretius Episcopus dixit.

Profuturus Antistes Bracharenis

Manifestius patet, Apostolicam nobis opitulari doctrinam: & ideo sicut fraternitas Vestra praedixit, si quid per ignorantiam, apud quosdam varium habea-

Capitula super Ecclesiastica disciplina,

110 *Diatriba de Aduentus*

*tur ad uniformem concordia regulam præscriptis inter-
ternos capitulis redigatur.*

*Proposita sunt igitur capitula, & relecta, qua
continent hæc.*

Dicendum offi-
cium.

19 Cap. 1. Placuit omnibus communi consensu,
*ut unus, atque idem psallendi ordo in Matutinis, vel
Vespertinis officijs teneatur; & non diuerse, ac pri-
uatae, neque Monasteriorum consuetudines cum Ec-
clesiastica regula sunt permixtae.*

Vigiliae.
Missæ

20 Item placuit, ut per solennium dierum vi-
giliae, vel missas omnes easdem, & non diuersas,
lectiones, in Ecclesia legant.

Salutationes.

21 Item placuit. ut non aliter Episcopi, aliter
Presbyteri populum, sed uno modo saluent, dicen-
tes: Dominus sit vobiscum, sicut in lib. Ruth legitur,
& ut respondeatur à Populo, & cum spiritu tuo, si-
cut ab ipsis Apostolis traditum omnis retinet Oriens,
& non sicut Priscillianiana prauitas permutauit.

22 Item placuit, ut eodem ordine Missæ cele-
brentur ab omnibus, quomodo Profuturus quon-
dam huius Metropolitanae Ecclesiæ Episcopus ab ipsa
Apostolica sedis autoritate suscepit scriptum.

Forma bapti-
zandi.

23 Item placuit, ut nullus eum baptizandi or-
dinem prætermittat, quem, & antea tenuit Metro-
politana Bracharensis Ecclesia, & pro amputanda
aliquorum dubietate prædictus Profuturus Episcopus
scriptum, & sibi directum à sede Beatissima Petri
Apostoli suscepit.

Profuturus Se-
deni Aposto-
licam contra-
stuit.

Tora hæc secunda pars versatur in officio, & ri-
tu Ecclesiastico circa Sacramenta & Sacra: quæ
doctrina tamen non affirmetur tradita Hispanis à
prima institutione, sed quo tēpore Episcopus Bra-
charensis Profuturus Romam contenderat: petitiū
ora.

S. Iacobi in Hispaniam IIII

oracula illius sedis, vti apparet ex illis verbis. *Præcipue cum & de cæteris quibusdam causis instructio- nem, apud nos Sedis Apostolicæ habeamus, quæ ad interrogationem, quondam Venerabilis memoriæ prædecessoris tui Profuturi ab ipsa Beatissimi Petri cathedra directæ est.* Atque huiusmodi institutio, & in Concilio legitur, & in certos Canones conijcitur. Faciebat hic quidem multum ad causam Gregorij VII. qui cum vellet officium diuinum, & in eo recitando formam ordinare ad normam Romanæ Ecclesiæ, ne in eo varietas esset, non potuit ad id melius exemplum afferre, quam istud Profuturi, qui Romanum Pontificem de eo, ac de alijs item sacris ritibus tanquam oraculum consuluerat.

Itaque ex scriptis in hoc Concilio apparet, quomodo sint Gregorij VII. dicta intelligenda: non enim ille, nisi ad mentem suam citaret Concilium: in quo cum nihil pertinens ad promulgationem Euangelicæ legis, vel fidei prædicationem inueniatur, nihil tum de eo cum illam epistolam dictaret Gregorius VII. cogitabat. Vnde quando loquitur de fundatione, & plantatione Christianitatis, & Religionis ad eum referendus est sensum, in quo Concilia loquuntur, quæ cum de certis doctrinis, quas suis hæresibus corrumpere Hæretici tentabant, cuiusmodi erat Priscillianica, mentionem faciant, intra sensum Conciliorum mens Pontificis versari debet, & ad eius institutum accommodari. Atque hac ratione soluitur præcipua, & capitalis difficultas, quæ ex textu huius Epistolæ Gregorij VII. existerat, quâ Aduersarij Achillem esse putabant. Sed inuen-

Hoc Con-
ciliū citat Gre-
gorius VII.

Nihil de tra-
ditionis veri-
tate detrahi à
Gregorio mō-
stratur.

tus est demum , qui eum in pede , idest in plano , & simplici sensu intelligendo vulneraret : & mortalem esse doceret .

Breuiarii auctoritate ab Urbano Papa VIII. correcti Iacobi aduentus confirmatur.

Componitur controuersia .

Innocentij I. & Greg. VII. mēs aperitur.

Ad calcem obseruo : nostram hanc rationem interpretandi mentem horum Pontificum noua illa , seu veteri renouata Breuiarij iussu Urbani Papæ VIII. de prædicatione S. Iacobi in Hispania lectione , magnopere confirmari . In hac enim , utrumque statuitur : & prædicatione in ea Iacobi , & Episcoporum in eam à Petro Apostolo missio : quo vnum & alterum coherere posse ostenditur : ut nimirum Iacobus venerit , & prædicauerit , & aliquos ad Fidem conuerterit , Petrus autem ex ijs Episcopos elegerit , & Ecclesias instituerit , & illis eos præfecerit . Sic enim Breuiarium lect. 2. secundi Nocturni . *Mox in Hispaniam profectus ibi aliquos ad Fidem conuertit: ex quorum numero septem postea à B. Petro ordinati in Hispaniam primi directi sunt .* Quo sane modo Innocentij I. & Gregorij VII. dicta cum nostra sententia coherent : quæ solum assumit , & probat Aduentum , & Prædicationem in Hispania Iacobi : nihil de singulis Prouincijs affirmando . Quarum iura in medio relinquimus , nec cuiquam his à nobis hætenus dictis nocere volumus .

ANTILOQVIVM

*Ad Argumentum sumptum ex Pri-
matu.*

QUONIAM de re grauiſſima, & accu-
rè quidem ſumus acturi, quædam
oportet animaduertere ad idoneam
nobis in ijs, quæ adſtruimus, fidem
conciliandam. Primum: quæcunque
ſcribimus in hac parte operis, ea omnia in fonti-
bus omiſſis riuiſis vidiffe, eaque vti inuenimus
ſyncere, & nullo præoccupatos affectu in lucem
atuliſſe. Secundum: nolle vllò nos pacto quic-
quam detrudere iuri Primatus ijs Eccleſijs, quæ
ſuper eo in Hiſpanijs contenderunt, contendunt-
ue: ſed re in medio relicta, de eo tantum ſtatuerè,
quod ad S. Iacobi aduentum, & prædicationem
in Hiſpanijs attinet, & ad hunc finem cætera om-
nia, in quibus verſamur, argumenta reuocare,
nullo Eccleſijs illato detrimento; vt integrum ſit
vnicuique per me ius ſuum, & prærogatiuam tue-
ri. Is enim ſum, qui pacem amo, & diſſenſiones
abominor, & vni ſtudeo veritati. Tertium: quod
capitale eſt, & propter quod proloquium iſtud in-
ſtitui, magnam in Concilijs habendam eſſe ratio-
nem ſubſcriptionum ad agnoſcendam ſedium
Primarum, & Metropolitanarum præſtantiam,
quia cum ſciam nonnulla Concilia decreuiſſe,
vt Epilcopi ſecundum rationem Antiquitatis in
conſecratione ſedeant, & ſubſcribant; illud ni-
hilo-

Mens Autho-
ris in hac par-
te tractatus.

Subſcribenda
ordo in Con-
cilijs argumē-
tum eſt digni-
tatis ſubſcri-
bentium;

Id exemplis
Imperatorum
post Episco-
pis subscriben-
tium ostendi-
tur.

Constantinus.
Theodosius.
Marcianus.
Bellarm.
Basilus.
Constantinus.
Leo Augustus
Osius.
Loayfa.
Basilus Im-
perator quo-
modo subscri-
pserit.

Gratian.
Probatur aliis
exemplis ab
Episcoporum
subscriptioni-
bus petitis.

Glossa in cap
Bene quidem
d.96.

hilominus constat, eam legem nunquam in Pri-
matibus, ac ijs, qui Præesse solebant, locum ha-
buisse. Quare semper is, qui primus subscribit,
principem locum habet dignitatis. Quo Argu-
mento vtuntur Patres, & veteres scriptores ad
probendam Romanæ Ecclesiæ supra ceteras ex-
cellentiam: quod semper eius Legati primi in om-
nibus, quibus interfuerunt Concilijs federunt, &
subscripserunt. Imo & Pij ac Religiosi Imperatores,
vt se inferiores Episcopis esse fateretur, vltimo post
eos loco subscribere voluerunt, quemadmodum
fecisse legimus Constantinum Magnum, Theo-
dosium, & Marcianum, vti apparet ex Actis Con-
ciliorum, & notat Bellarm. lib. 1. cap. 19. & Præ-
terea Basilium, & alium Constantinum, & Leo-
nem Augustos, quod obseruat Osius lib. 11. de le-
gitimis Iudicijs, & Loayfa in notis ad Conciliū
Toletanum sub Gundemaro: quanquam Basilus
non post omnes Episcopos, sed post Patriarchas
ante Episcopos subscripsit, quod eum Patres eo
honore afficere voluerunt. Itaque hoc maneat:
cuius prima est subscriptio, eum Summum, &
Principem reliquorum esse; idque communi om-
nium calculo firmatum. Estque optimum huius-
ce rei exemplum cap. Concilia d. 17. vbi Gratia-
nus tradit Laurentium Mediolanensem, Petrum
Rauennatem Episcopum præcessisse, quod ante
illum subscripsit. Idque confirmatur ex cap. Be-
nequidem d. 96. in quo prius loquitur idem Lau-
rentius *Argumento*, inquit Glossa, *Mediolanensem*
prærogatiuam sedis habere, ante Rauennatem cum
ante eum respondit, sicut in alia Synodo ante eum
scripsisse legitur. Accedit Canon Concilij Bracha-
gensis.

rensis I. qui est sextus, vbi sic. *Item placuit, vt conseruato Metropolitani Episcopi Primatu, ceteri Episcoporum secundum suæ ordinationis tempus alius alij sedendi deferat locum.* Relinquitur suus, ac Princeps locus Primati, seu Metropolitano; vbi is primus fuerit, certus, ac status, nullo discrimine antiquitatis; cuius tantum rationem seruant reliqui Episcopi. Vnde miror duos viros suæ ætatis longè doctissimos Loaysam, & Acugnam, vt suos Primatus Toletanum, & Bracharensem tuerentur affirmasse in Concilijs Tolertanis Nationalibus Primates loco suo exclusos ab alijs inferioribus ratione antiquitatis consecrationis fuisse. Loaysa enim, qui studebat Toletano, & Acugna, qui Bracharenfi fauebat, cum negare non possent in quibusdā Concilijs Bracharensibus, & Tolertanis nationalibus alios Metropolitanos præfuisse, suos cessisse, ac post eos subscripsisse, eam rationem eandem excogitarunt, vt dicerent non habitam Primatus, sed antiquitatis ordinationis rationem fuisse, vt tradit Loaysa in notis ad 3. Concil. Toletanum verbo Massona, & Acugna tract. de Prima. Brachar. Eccles. cap. 28. n. 7.

Verum quidem est, vbi de Primatu inter aliquos in eodem Concilio præsentis fuerit contentio, tunc gratia pacis, & concordie, statui posse, vt ratione antiquitatis præcedat Antiquior; quemadmodum ego existimo in illis Tolertanis Concilijs accidisse, in quibus magna varietas est Episcoporum præcedentium, nam ea ætate, cum in varios conuentus diuisa esset Hispania, & singuli suos Metropolitanos haberent, quos Constantinus ijs præficiendos curauerat, teste Rates, cui

Mediolanensis Rauenensis præteritur. Concil. Bracharense 1.

Primas nunquam alijs cedit.

Loaysa, & Acugna suspensa sententia.

Tenent Primates cessisse inferioribus ratione antiquitatis.

Vbi de Primatu contestat nemo Primati præfertur, aut præteriri potest.

Rates.

Resend.

subscribit Andreas Resendius in Epist. ad Kebedium, quæ habetur tom. de Hispania illustrata post medium, qui pares esse, & videri volebant, vt Paci studerent, remittebant de contentione dignitatis, & primas antiquitati defererebant: quod

Mariana.

obseruat Mariana lib. 9. cap. 19. & Andreas Resendius in epist. ad Bartholom. Kebedium. Ex quo nostra sententia robur accipit, nam si de Primatu constiterit, nemo huic ex alijs poterit præstare, qui manifestè Primas fuerit: nec opinor quiscquam me, aut ratione, aut exemplo conuicerit.

Bracharense
Concil. nihil
contradiceit.

Quare canon ille Bracharensis Concilij perspicuè Primatem excipit, & cæteris tantum inferioribus Episcopis normam illam, & legem antiquitatis præscribit: & hoc sensu loquitur Concilium 4. cap. 4. vbi ait. *Conuenientes omnes Episcopi pariter introeant, & secundum ordinationis suæ tempora resideant.* Et quidem ratio, & ius non finit,

Canon nō de
Primatibus,
sed de Episco-
pis loquitur.

quenquam perspicuè inferiorem, gradu, & dignitate suo superiori præesse. Quare si quis primas indubitatus sit, ac perspectus, non poterunt ei alij sede locoue præstare. Alioquin in Prouinciali Concilio liceret suffraganeo antiquiori, suo Metropolitano præesse. Quo quid absurdius? Idoneum vero esse exemplū patet ex Doctrina ipsiusmet Acugna citati cap. 6. vbi latè, ac eruditè ostendit *Primates equiparari Metropolitanis in Prouincijs Metropolitanico iure sibi subiectis*, & tantum posse *Patriarcham*, seu Primatem in subditis Archiepiscoporum, seu Primatus, quantum potest Archiepiscopus in subditis suffraganeorum, idque multis Iuris Canonici Decretis, & Authorum testimonijs confirmat,

Suffraganeus
licet antiquior
nequit Metropolitanis
suo præesse,
Acugna.

Quod

Quod autem Primas indubitatus præcedere omnes alios non Primates debeat, licet in Consecratione recentior & promotione iunior, & alijs rebus minor sit, probat Iacobatius de Concil. titulo de ordine sedendi. Et Antonius Augustinus in Epist. Iuris. Et Boerius de autoritate Magni Concil. Cassan. in Catal. 4. p. considerat. decimam nonam idque ex cap. *Conquestus* causa 9. quæst. 3. probat Acugna, sed in eo textu nihil reperitur, quod rem contineat. Ea tamen est apud auctores indubitata. Felin. in rubr. de maior. col. 2. nu. 2. Seraphin. decis. 1223. num. 2. Mastril. decis. 130. num. 13. Menoch. consil. 257. Imò & ipse Acugna huic sententiæ adhæret de primatu cap. 7. *Primates*, inquit, *præcedunt Archiepiscopos, & Episcopos, ea quod maiorem dignitatem obtineant, licet in promotione iuniores sint.* Quod sæpe repetit, & multis confirmat. Apparetque manifestè ex ijs quæ tradit Cassan. in catal. 4. p. considerat. decima nona. Et quidem de Primatu constat, si cognitus & receptus sit, eum omnibus anteferri, vel ipso met qui hoc postea ijs inficias, Roderico Acugna Auctore. Illud item extra controuersiam esse existimo: nullum Episcopum in Concilio Archiepiscopo præferendum, inuictò & irrefragabili argumento. Quia Archiepiscopi Pallio fruuntur, quo Episcopi carent: non potest autem qui Pallio fruitur cedere illi qui eo caret: adeo ut si contingat Episcopum donari Pallio à Pontifice, necesse sit eum ceteros Episcopos illud non habentes præcedere: quemadmodum idem met Acugna citatus fatetur his verbis: *Si Episcopus habeat Pallium debet omnes alios Episcopos præcedere qui Pallio non utuntur non*

Primatem ortum omnibus alijs non Primatibus et si iunior sit præferri multis Auctoribus probatur. Iacobatius Ant. August. Boerius Cassan. c. Conquestus Acugna Felin. Seraphin. Mastril. Menoch. Acugna

Nullus Episcopus Archiepiscopo præferendus Pallij prærogatiua.

Episcopus cur concessus est vsus Pallij alijs Episcopis antepositur.

ser-

non seruato tempore ordinationis, ex eo quia Pallium est signum Auctoritatis, & praeminentia quae stante de ordine promotionis non curatur. Hinc illa Iacobatij sententia lib. 1. de Concil. pag. 53.

Iacobatius

Archiepiscopus est Princeps Episcoporum.

Isidor.

Post Primates sedebunt Archiepiscopi, qui Regibus aequiparantur. Quomodo igitur eos Episcopi praecedent? cum Archiepiscopi, Principes quidam Episcoporum, & Apostolici appellentur? auctore Isidoro in cap. Cleros, versu, Archiepiscopus 21. distinct. Quin & Archiepiscopus perinde est, ac Metropolitani iuxta textum in cap. Pastoralis in prim. de Offic. ordin. & extrauag. Saluator de praeb. inter communes.

Cap. Pastoral
Extrauag.
Saluator.

Quare, quod aiunt duo ij grauissimi Doctores, Primates suarum, quarum Primatum tuentur, Ecclesiarum, interdum cessisse non Primatibus, & post eos subscripsisse, verum esse nequit, nec id ratio, nec vsus permittit. Et apparet ex ipsismet Concilijs, in quibus erant Primates indubitati, nemo enim vsquam eorum vlllo in Concilio reperitur, Archiepiscopo Episcopo ve cessisse, nisi forte is Apostolicae sedis legatus esset. Hac enim ratione non solum Episcopus, sed etiam Presbyter non Episcopus praesse Primatibus, & Archiepiscopis, cum loco, tum subscriptione potest. Imò & defacto, vt aiunt, in Generalibus Concilijs praefuerunt. Nam in Niceno Magno illo Concilio, non solus Osius Cordubensis Episcopus, sed etiam Vitus, & Vincentius Presbyteri Romani Siluestri Pontificis legati, primum locum ante omnes alios tenuerunt, & primi omnium subscripserunt: idque testimonio Magni Athanasij in Epist. ad solitariam vitam agentes, & alijs argumentis confirmat Seueri.

Loaysa, &
Acugna referuntur.

Primos vni
tantum Legato cedit.

Legati Romani
Patriarchis
& Metropolibus
Legati praesentati.

uerimus Binius in notis ad Concil. Nicen. 1. tomo Binius

Concil. pag. 291. col. 2. & in Chalcedonenſi non
non ſolum duo Epiſcopi Paſchanius, & Lucentius, Patet ex Ni-
verum etiam alij duo Bonifacius, & Baſilius Pres- ceno, & Chal-
byteri cæteris omnibus legationis nomine præſue- cedonenſi Co-
runt. Quemadmodum ex Actis Concilij apparet, cilio.

& in notis animaduerti Binius tomo 2. par. 1. pag.
410. Quomodo ergo Primates, & Metropolitanī
poſt alios inferiores dignitate ſedere ac ſubſcribe-
re potuiſſent? Certe quæ deinceps exempla, Tole-
tanis repræſentatis Concilijs, adducam moſtra-
bunt, nullum Epiſcopum Metropolitanis præſuiſ-
ſe: ac ex iſdem item patebit Metropolitanos in-
ter ſe non eundem ordinem, perpetuumue ſeruafſe,
ſed interdum hunc alijs, interdum alium cæteris
prælatum, ceu nemo eorum indubitatus Primas
haberetur, nimirum cum ſex, vel tunc in Hiſpa-
nia Metropolitanæ eſſent Bracharenſis, Narbonen-
ſis, Emeritenſis, Toletanus, Tarraconenſis, Hiſpa-
lenſis, vti vult Mariana lib. 6. cap. 16. vel quinque
negato Toletano, vti mauult Reſendius in Epiſtola
ad Kebedium, ac omnes de Primatu contende-
rent, certum ſinguli, & conſtantem ordinem ha-
bere non poterant. Verum quidem eſt Loayſam
magnum in ordine ſubſcribendi momentum eſſe
exiſtimare, quoniam qui primo loco ſubſcribit ei
ille primas deferre ſolet: niſi quando manifeſtè vi-
det Toletano ſuo detrahi: quem vt ſuſtineat va-
rias rationes excogitat, ne Primatu motus videat-
ur. Acugna perſpicuè affirmat ſæpe Primatem
alijs poſtpoſitum, quòd iunior eſſet conſecratione;
quaſi hoc vſuueniret, cum tamen ille locis proxi-
mè citatis nullo id iure fieri docuiſſet. In quo
ſæpe

Mariana
Reſend. in
Epiſt. ad Ke-
bedium,

Loayſa

sane doctum alioquin, & vigilantem authorem probare nequeat. Et quoniam ille vitur Canone illo sexto Concilij Brachar. primo, & quarto Concilij Toletani IV. qui eos legat, comperiet Bracharēsem perspicuē excipere ab eo sedendi, & subscribendi ordine Primatem, & Metropolitanum, quem vult primas habere, dum ait. *Conseruato Metropolitanī Episcopi Primatu*. Atque adeo titulum illum de antiquitate consecrationis in cæteris aliis qui dignitate paribus Episcopis locum habere: vti sequentia Canonis verba declarant. *Ceteri Episcoporum secundum suæ ordinationis tempus alij sedendi deferat locum*. Quo quid manifestius? Idem omnino decernit Canon Concilij Toletani IV. exprimens, de quibus loquatur, idest Episcopis. Itaque his decretis non potuit illa quam Acugna cum Loaysa, quem citat, doctrina contra Primates de loco, & ordine tradita vllō modo probari. Nequeunt hi suo loco, idest primo, ab inferiori dignitate, etsi antiquior is consecratione fuerit, moueri. Quare qui nostram hanc de subscribendi ordine in argumentum Primatus Episcoporum sententiam legerit, & forte in horum quos adduxi nobilium, qui contra sentiunt autorum opera inciderit norit me recte ac iure fecisse; nec quicquā eorum autoritate moueatur, meque solius veritatis amantem, & ab omni ambitionis, & partium studio alienum summa fide, & integritate de re tota incorrupte iudicasse, comperiat. Et quò mihi maior habeatur hac in re fides afferō ex Anglicano Cōcilio Londini Greg. 7. Pontificis Vvilielmo Rege Anno 1075. celebrato insigne testimonium, quo exponitur mens eorundem in quibus fundantur
ad.

Primas nunquam inferioribus cedit.

Patet ex Toletano IV. ex Acugna, & Loaysa censuratur.

Conciliū Anglicano.

aduersarij Conciliorum. *Ex Concilio*, inquit, *Toletano IV. Mileuitano*, atque *Bracharense* standum est, ut singuli secundum ordinationis suae tempora sededant, praeter eos, qui ex antiqua consuetudine, siue suarum Ecclesiarum priuilegio digniores sedes habent.

C A P V T XII.

Ratio petita ex Antiquitate, & Primatu Ecclesiae Toletanae diluitur,

HINC illae lacrymae. Doluit Rodericus Ximenius vir sane gloriosus, quod illa traditione Aduentus Sancti Iacobi Apostoli in Hispanias tanquam iniecta securi feriebat: illudque vulnus ferre non potuit, quod in animam, quae in honore apud honestos clarosque viros sita est, penetrabat. Atque adeo ut illud propulsaret omnem lapidem mouit: omnes euadendi vias excogitauit. Haec traditio iugulum Primatus Toletani petebat. Nam cum fieri non posset ut S. Iacobus ad Hispaniam appulsus Toletum, quae maximè mediterranea Vrbs est, primum adiret, imo in eam non nisi peragrata magna parte, quocunque demum appelleret, penetrare posset, ac vidisset maritimas illas Vrbes eo nomine ad se illū trahere, & cum eo antiquitatem, & Primatus eius appendicem transire, conatus, & ausus est Traditionem inficiari: & aduentum S. Iacobi in Hispaniam funditus tollere. Eo intentus, ut remoto traditionis obice antiquitatem, & Primatum suae Ecclesiae statueret, quem astruere cogitabat.

Causa ob quam
Ximenius S.
Iacobi in Hi-
spaniam ad-
uentum ne-
garit.

Eugenius an
fuerit primus
Episcopus To
letanus.

A quo sit mis
sus in Hispa
niam, & quā
do?

Loaysa.

bat. Cum præsertim in animum induxisset suum, Eugenium fuisse Primum Episcopum Toletanum, quem Breuiaria prisca, & communis scriptorum veterum sententia eius Ecclesiæ Patrem, & authorem appellant. Quod ut verum sit, opus est omnino inficiari, ante cum alios in vlla Hispaniarum prouincia Episcopos extitisse. Igitur hoc accepto ut Toletanam sedem Primariam esse totius Hispaniæ astrueret, vendicabat etiam sibi antiquitatem, quæ stare non poterat cum Aduentu S. Iacobi in Hispaniam, à quo non erat dubitandum, quin Ecclesiæ fuissent erectæ, ac Episcopi instituti. Igitur omnino sustulit Apostoli in Hispaniam aduentum, & opinor negaturus item fuisset Petri, & Pauli, si de eo quæstio moueretur; imò & ab ijs Præsules missos inficiari perrexisset, cum Eugenius non nisi post eorum martyrium in Hispaniam ingredi potuisset: ut pote qui missus ex Gallia à Dionysio, atque adeo Clemente iam Pontifice, multo post Iacobi prædicationem, & mortem in Hispaniam florentem religione, & abundantem Ecclesijs Episcopisque venisset: quemadmodum communi consensu Galli, & Hispani scriptores, (vno tamen excepto Resendio de quo postea) affirmant. Quos citare non est animus, ne Bibliothecas extractis inde nominibus compilasse videamur. Id constat: in horum sententia Primarum Toletanum laborare. De qua re postea sermo redibit. Verum quidem est Loaysam virum prudentem, & sincerum, ita Primum Toletanæ Ecclesiæ assignare, ut aduentum, & prædicationem Iacobi minime inficietur: cum in eadem nihilominus sententia sit Eugenium I. Episcopum, & Primate Hispaniarum Toleti fuisse. Vult igitur

tur, vt Eugenius à Petro adhuc viuo in Hispaniam mitteretur, & ibi Toletanam Ecclesiam fundaret: Cuius Principatus est Author acerrimus, nec minus antiquitatis: perinde ac non posset altera sine alterius consensu, nexuque consistere. Quin ab eo tanquam à fonte, & origine deducit seriem omnium Præfulum Toletanorum, & statuit ab initio illam Toletanam sedem prerogatiuam primæ, ac primariæ habuisse. Nondum enim venerat in mentem Elpidij, quem nostris temporibus recentioris memoriæ scriptores inuexerunt ab Iacobo Apostolo eruditum, & initiatum, vt primus esset Toleti Episcopus institutus. De qua ego sententia nihil dico: eam arbitrio lectorum relinquo. Tantum aio, difficile mihi videri alios ante Eugenium Toleti Pastores constituere, cum tota eum antiquitas principem nominet: & quod apud me multum ponderis habet, prisca id Breuiaria sanctæ & indubitata fidei fecerint, quemadmodum ipsi met, qui intrudunt Elpidium fatentur authores. Certe ipsamet Ecclesia Toletana, cuius causam agere volunt, Inuitatorium hoc in sacro quod de illo est officio vsurpat. *Adoremus Christū Regem, qui per Sanctum Eugenium Toletum ad suam legem à ritu traxit Gentium.* Et in prima Antiphona ad Vesperas canit sic: *Egregius Eugenius Fidus Toleti nuntius Christum predicauit prius,* alias iuxta recentiorum editionem *Primus*: eodem tamen redeunt ambæ particulæ. Mitto alias in Breuiarijs, quæ sunt multa, & antiqua, idem affirmantes. Ac ea fuerat primum in Hispania recepta traditio: quam conantur hodie conuellere quidam magni nominis, sed nescio an patris fidei scriptores: & quod magis

Eugenium à S. Petro missum in Hispaniam Toletanam Ecclesiam fundasse tradit Loaysa.

Elpidius an fuerit primus Episcopus Toletanus ante Eugenium?

Breuiarium Toletanum, fauet Eugenio

Taxantur nuper scriptores qui Elpidium primum intrudunt.

mirari soleo, traditionem istam audent *errorem* appellare.

De Primatu
Toletano sen-
tentia.

Vt eum ad-
struat Xime-
nius S. Iaco-
bum Hispa-
nia excludit.

Omnium, & veterum, & nouorum mens est Toletanam sedem totius Hispaniæ caput, & fontem efficere: atque ad id statuendum, ea assumunt quæ veritati vim faciunt, eumque torquent, & gementem trahunt in suas quique partes: nec animaduertunt, quod cum Spondano obseruaui, ipsos semet suis vulneribus conficere, & traditioni quæ maximè nititur Iacobi prædicatio, alias negando traditiones, officere. Ita que eorum studia probare non possum, nec ijs similis esse volo, cum tamen, uti Lusitanus, possem Bracharensis Primatus ius idonea ratione tueri. Verum omnia apud me veritas. Huic lito, nec amo lites. Abstineo, & in medio relinquo. Tantum, quod meum est, Ximenium, & qui cum eo, studio asstruendi Primatum Toletanum aduentum Iacobi in Hispaniam negant, impugno; demonstro quæ ius Primatus Toletani non posse cum veritate Conciliorum consistere; ut appareat frustra eos laborare de primo Episcopo, cum post illum quicumque tandem is fuerit, multi Episcopi Toletani Primarij non fuerint. Ad idque accuratissimè euolutis Conciliorum tomis, & illorum actis diligentissime inspectis testimonia euidentia producam ex ordine subscribendi, qui est idoneum prærogatiuæ Primatus argumentum.

Concil. Eli-
bertinum.

Incipiamus à Concilio Elibertino, quod antiquissimum est ante Concilium Nicenum, Marcello Pontifice anno 305. habitum. Conuenerunt XIX. Episcopi inter quos Toletanus non primo, sed quod mirere vel septimo, vel tertiodécimo secundum

dum diuerfas editiones loco subscribit .

Prima sic

Felix Episcopus Auxitanus
Sabinus Episcopus Hispalensis
Sinagius Episcopus Bigerrensis
Paulus Episcopus Mentesanus
Cantonius Episcopus Corsicanus
Valenus Episcopus Caesar Augustanus
Melanthius Episcopus Toletanus.

Secunda sic habet

Felix Episcopus Accitanus
Osius Episcopus Cordubensis
Sabinus Episcopus Spalensis
Camerinus Episcopus Tuccitanus
Sanagrius Episcopus Epagrensis
Secundinus Episcopus Castulonensis
Paulus Episcopus Mentesanus
Flavius Episcopus Eliberitanus
Cantonius Episcopus Corsicanus
Liberius Episcopus Emeritenensis
Valenus Episcopus Caesar Augustensis
Decentius Episcopus Legionensis
Melanthius Episcopus Toletanus.

In eo subscribit
7. vel 13.
loco Episcopus
Toletanus :

Procul erat à primatu, qui tam longe est à primo, ut nec in secundis tertisque consistat. Sed in aliena Prouincia vi fortè exclusus, loco motus fuit. Eamus ergo Toletum, & utrum in propria sede prerogatiuam obtinuerit? videamus. Ac primum se offerebat Toletanum illud omnium antiquissimum, atque adeo primum Concilium, celebratum Anastasio Papa, Anno Christi 400. Nationale, Episcoporum XIX. in quo Patronus, siue Patruinus praefuit. Verum ab eo consultò abstineo, quod

Primum Concilium Toletanum.

quod non admodum constare video, An hic Patronus, siue Patruinus Bracharensis, Toletanus, an Tarraconensis Episcopus fuerit? Et si enim certius putem Bracharensem eum, non Toletanum, uti Loaysa, aut Tarraconensem, uti Resendius Epist. ad Kebed putant, fuisse, quod omnes, hoc excepto, Lusitanici scriptores de eo cōsentiant, & ijs multis ex Hispani assentiantur, quos citat doctissimus Acugna in tractatu de Primatu Bracharensi cap. 15. & ex eodem Concilio appareat eum Patronum, siue Patruinum ibi fuisse: nec alius eius nominis subscribat, isque Bracharensis appelletur, non est tamen omnino indubitatum, quod multi id authores negant cum Loaysa in notis; nonnulli ambigunt, uti Mariana lib. 4. cap. 20. Quare malo illud omittere, quod non possum eo aduersarios conuincere, cum præsertim huiusmodi Episcopi non habeant proprijs nominibus adiuncta nomina Ecclesiarum, quemadmodum habent in sequentibus fermè Concilijs, quæ adscriptis Ecclesijs manifestius significant præstantiam Episcoporum. Itaque hoc prætermisso, de quo etiam dubitatur, an duplex fuerit, alterum sub Anastasio, alterum sub Innocentio Primo, transeo ad indubitatum Concilium, & si de numero sit ne secundum, an tertium, cum ex proxima questione pendeat, nihil certe affirmari possit. Atque ut de certis, & quæ sunt in Canone, uti ait ex Ximénio Loaysa, quod clara, & præcipua habentur agamus: Anno 589. Era 627. Pelagio II. Pontifice: Rege Recaredo Toletanū, quod tertium dicitur Concilium celebratum, septuaginta octo Episcoporum Nationale. Hoc ordine subscribunt Patres.

Cur illud
prætermittatur.

Fuerit ne unū
an duplex am-
bigitur.

Loaysa
Conc. Tolet.
sub Rege Recaredo LXX.
Episcoporum

Mau.

Massona Emeritensis.

Euphemius Toletanus.

Migetius Narbonensis.

Editio altera.

Massona Emeritensis.

Euphemius Toletanus.

Leander Spalensis.

In eo subscribitur secundo loco Toletanus.

Ne hic quidem primas habet Toletanus. Cedit alieno.

Inspiciamus proximum, eodem Reccaredo Rege licet IV. numero minime appelleretur, Era 635. Anno Domini 597. Gregorio Primo Pontifice. A 13. Patribus coactum Concilium: vna tantum est subscribentium series.

Aliud eodem Rege Concilium.

Massona Emeritensis.

Migetius Narbonensis.

Adelphius Toletanus.

Nihil ei locus Concilij profuit: in quo sedem habebat. Duos sibi Prælatos vidit, & tulit, non opinor laturus, si liceret præcedere.

Tertia subscripta est Toletani.

Insignis illa Synodus est Toletana Gundemaro Rege habita Era 548. Anno Christi 610. in qua statuitur Primatus sedis Toletanæ in tota Prouincia Carthaginienfi: nec enim ante, nisi Carpetaniæ Metropolitana, & caput erat, idque apparet ex Concilio Toletano III. in quo Euphemius subscribens se nominauit Metropolitanum Prouinciæ Carpetaniæ, non Carthaginienfis. Igitur conuenere Patres, dante ad id operam Gundemaro, vt declararent Toletanum Episcopum Primatem totius Carthaginensis Prouinciæ esse. In hac Synodo subscribit primo *Isidorus Hispalensis* secundus *Innocentius Emeritensis*. Toletanus, qui tunc erat

Synodus Toletano Rege Gundemaro.

In hac I. Isidorus Hispalensis.

Toletanus
nullus subscri-
bit, cum adest
set *Aurafius*.

Loayse ratio
cur primus
subscripserit
Isidorus, re-
felliatur.

erat *Aurafius* non subscribit. Duo hic obseruo :
Vnum non modo totius Hispaniæ Primatem Toletanum ante ea tempora non fuisse, imò ne totius quidem Prouinciæ Carthaginienfis Metropolitanum fuisse: cum ad id opus fuerit Synodo opera Regis collecta. Alterum nihil amplius tunc obtinuisse; cum Isidorus, & Innocentius primi subscripserint; ille vero à subscriptione abstinerit: quod non liceret ante illos subscribere. Nam quod ait Loayfa, ideo non subscripsisse, quia de eius Primatu agebatur, quod negat Loayfa æquum esse, probabilitate caret: quid enim æquius, quam ubi eius Primatus statuebatur, & declarabatur, aduersus competitores subscribere, & subscriptione decretum firmare? cum is scopus Concilij fuerit, quemadmodum ex ipsa Constitutione initio Synodi proposita patet. Quare longè alia videtur ratio non subscribendi fuisse. Videbat nimirum ille sibi non licere ante duos illos Metropolitanos Hispanensem, & Emeritensem subscribere: quòd ijs Prælatus non fuerat, nec præferri tunc poterat; idcirco minime voluit subscribere: omnino subscripturus, si aut omnibus Prælatus esset, aut soli ij conuenissent, qui Carthaginienfis Prouinciæ essent. Ecquis enim ambigat, quin quod à Concilio decretum erat, vellet statim confirmare, ac in vsum deducere, præsertim cum rem suscepisset, & vrgeret Rex Gundemarus, Toletanæ dignitatis Author, & Vindex? Ratio igitur non subscribendi ea fuit, quòd non poterat ante illos duos Bæticum, & Lusitanum Primates subscribere.

Loayfa con-
uincitur.

Loaysam vero præoccupati affectus iudicij manifestè conuincio. Nam ille in notis ad hanc Syn-

nodum fatetur Leandrum in tertia Synodo nationali Toleti habita, Rege Recaredo, præfuisse, eam nimirum ratione, quia Legatus Pontificis erat, ac Regis propinquus; qua item factum, ut in ista, Gundemaro Rege, coacta Synodo, Isidorus eiusdem Leandri frater præfisset. Quæ sane ratio excogitata est a iudicio præoccupato amore Sedis Toletanæ. Nam ut omittam Leandrum, non solus Isidorus præcedit Adelphium Toletanum, sed etiam Innocentius Emeritenfis, qui nec Legatus, opinor, Papæ, nec consanguineus Regis erat. Ergo alius fuit præcedenti titulus, nempe ius prærogatiuæ, quo duo illi Episcopi fruebantur.

Leander

Adelphius
Innocent.

Data opera dixi. *Ut omittam Leandrum*: quia in eo Concilio tertio, uti proximè vidimus, non Leander, sed Mausona Emeritenfis primus describit, atque adeo præest. Admitto tamen Leandrum illi interfuisse, & præfuisse, quod Loaysa sentire Doctos affirmat, & deterior sit causa Euphemij Toletani, nec enim solus Leander, sed etiam Mausona eum antecedit, ac redit argumentatio proximè in Isidoro facta, non privilegio Legationis, aut beneficio propinquitatis victum cefisse Toletanum, sed iure dignitatis superatum, & in tertium locum compulsum.

Maulona

Euphemius
Hispani omnes
quomodo subscripserint.

Concilij Toletani IV. Honorio I. Pontifice Era
671. Anno Christi 633. Rege Sisenando huiusmodi inscriptiones sunt.

Concilium
Toletan-IV.

Isidorus Spalensis

Silva Narbonensis

Stephanus Emeritenfis

Iustus Toletanus.

Ordo in eo
subscribendi.

Tacet hic Loaysa, nec enim ad legationem, vel

R

pro-

propinquitatem potest recurrere.

Quinam, &
quonam or-
dine in V.
Concilio To-
letano
Episcopi sub-
scribant?
Concilium
Toletanum
VI. Natio-
nale quas sub-
scriptiones
habeat?

Concilio V. adest, ac præest Eugenius Toleta-
nus. At nullus ibi Emeritensis: Nullus Hispalen-
sis: Nullus Narbonensis Metropolitanus. Erat
quippe Prouinciale: ac proinde Toletanus primus
subscribit.

In VI. aliter res habet. Nationale quippe
fuit. Era 676. Anno Domini 638. Chintillani Re-
gis anno 2. Honorij Papæ extremis temporibus
actum. Quinquagintaduo Episcopi interfuerunt
Primi hoc ordine.

Silua Narbonensis

Iulianus Bracharensis

Eugenius Toletanus.

In ijs Tole-
tana tertia.

Hæc varietas fidem facit Primatui aliarum Ec-
clesiarum supra Toletanam, quod quando Con-
cilium constat ex omnibus Hispaniæ Prouincijs,
Toletanus minimè præest, sed subest, vel vni, vel
multis: quemadmodum apparet ex superioribus
Concilijs. Omnium enim aliarum Prouinciæ
eum subesse cernimus, Hispalensi, Emeritensi,
Narbonensi, Bracharensi.

Item tertia
in Concilio
VII. Natio-
nali.

Hoc idem confirmant Toletani VII. subscri-
ptiones hac serie.

Orontius Emeritensis.

Antonius Hispalensis

Eugenius Toletanus.

Similiter in
VIII. Na-
tionali.

Eadem est ratio, & ordo subscribendi in VIII.
Toletano: vtrumque fuit nationale.

Orontius Emeritensis

Antonius Hispalensis

Eugenius Toletanus.

In IX. quod est Prouinciale I, subscribit.

En

S. Iacobi in Hispaniam 131

Eugenius Toletanus.

Quod argumento est eum suæ tantum Prouinciæ Primatem esse. Eodem prouinciali iure in X. primus Eugenius. In XI. Quiricus subscribit. Hæc autem Concilia duo Prouincialia Loaysa esse affirmat. Habita est hæc Synodus XI. Toletana sub Rege Vvamba, & Papa Adeodato Anno 675. ac ea claudit tomum secundum Conciliorum Seuerinus Binius.

Rursus in X. & XI. vtroque Prouinciali.

In Concilio Toletano XII. primo loco subscribit Iulianus Spalensis, post eum secundo loco Iulius Toletanus ante Liubam Braccharensem, & Stephanum Emeritensem. Incipit enim Toletanus caput attollere. Imò Loaysa animaduertit in notis. In codice manuscripto Regij Monasterij Sancti Laurentij primo loco inueniri subscriptionem Iuliani Toletani. Secundo Iuliani Spalensis. Annus autem huiusce Concilij fuit 681. Era 719. Eringio, siue Eruigio Rege. Vocat illud prouinciale Loaysa, quo iure nescio; cum in eo interfuerint Spalensis, & Braccharensis, & Emeritensis Metropolitani Baticæ, Galleciæ, Lusitaniæ. Equidem persuasum mihi habeo non Iulium, siue Iulianum Toletanum, sed Iulianum Hispalensem huic Synodo præfuisse, & primum omnium subscripsisse, tum quia video variari nomen, eumque modo Iulium, modo Iulianum appellari: tum quia subscriptio illius codicis manuscripti sic habet: *Iulianus indignus Urbis Regiæ Toletanæ sedis Episcopus Hæc Synodica subscripsit*. Deinde secundo loco. *Ego Iulianus Dei gratia Spalensis Sedis Episcopus hæc Synodica instituta à nobis edita subscripsit*. In quibus illud obseruo. In Iuliani Spalensis subscrip-

In XII. Nationali Iulianus subscripsit est Iuliani Hispalensis.

Loaysa

Id accuratè probatur.

tionem poni: *instituta à nobis edita*. Quod non est in Toletani inscriptione. Illud autem, *à nobis edita*, sonat maiorem in scribente auctoritatem; sic enim loquitur, perinde ac ipse edita proponat, quæ est nota principalis Episcopi. Postquam cæteri videntur subscribere. Vnde illa Toletani secunda esse videtur subscriptio dum ait *hæc Synodica subscripsi*, quasi referens hæc Synodica ad illud *à nobis edita*. Quod si *à nobis edita* significat eorum authorem præcipuum fuisse subscribentem, qui sensus non est alienus à locutione latina, constat Iulianum Spalensem in ea Synodo primas tenuisse. Itaque siue ille ediderit, siue proposuerit, coniectura est eum primo loco subscripsisse.

Quo tempore
cæperint To-
letani Epif-
copi I. loco
subscribere?

Loaysa.

Marianæ iu-
dicio: confu-
tatur.

Exinde cœperunt idest ab anno 683. Era 721. quo Anno celebratum fuit XIII. Concilium Toletanum, Eringio Rege, Pontifice Palchali II. Episcopi Toletani primo loco in Synodis, etiam Nationalibus Toleti habitis subscribere, uti ex iisdem apparet. Nego autem ante hoc tempus Eringij, siue Eruigij Toletanum Episcopum primatum habuisse. Ac miror Loaysam in notis ad Concilium Toletanum III. 2. to. Conc. p. 2. affirmare in Concilio Toletano XII. præfuisse D. Iulianum Toletanum, quod non est ausus dicere cum in hoc Concilium XII. notas edidit; tantum observavit in Codice illo Manuscripto Monasterij Sancti Laurentij primo loco Iulianum esse subscriptum. Audiat Marianam, cuius esse solet laudator, & admirator. Is ergo lib. 6. cap. 17. suæ Historiæ sic: *Actis Concilij, id est duodecimi, Iulianus Hispalensis, Iulianus Toletanus, Luitus Braccharensis, Stephanus Ementensis subscripserunt. Quo autem argumento Pri-*

Primum in hoc duodecimo Concilio probare conatur Loaysa, nimirum facultate concessa Toletano Episcopo eligendi, & præficiendi in vniuersa Hispania Præsules, nihil eo euincitur, quia in Canone illo VI. in quo ei illud privilegium datur, discretè ponitur. *Saluo privilegio vniuscuiusque Prouinciæ.* Imo ne id quidquam officeret Primatui aliorum, ac præcipue Hispalensis, voluit hic suum locum, id est primum, subscribendo tenere. Quod animaduertit Mariana ibidem, & Mariana. *fortassis, inquit, Hispalensis Toletano Præsuli dignitate noluit ququam concedere.* Loquitur autem de primo loco subscribendi. Concessit autem in sequentibus 13. & alijs posterioribus: in quibus, uti proximè dixi, Toletanus cæteros antecedit, quod item obseruauit eodem capite Mariana.

Igitur à principio Ecclesiæ, Hispaniarum Primatus penes alios, non apud Toletanum fuit: quæ admodum nos hætenus ex certis, & indubitatis Concilijs, quæ omnia suis in fontibus vidimus, accuratè, opinor, monstrauimus, & certis argumentis ostendit Resendius in Epistola ad Kebedi- Resend. um. Qua in re Garcia Loaysæ fidem desidero, excuso affectum suæ Ecclesiæ Primatum asserendi: cum præsertim eum ita temperarit, ut noluerit Diui Jacobi aduentum, quod ausus est Ximinius, inficiari. Verùm, quod ait in notis ad Concilium tertium Toletanum, ab Eugenio Primo prærogatiuam fuisse Sedem Toletanam, & principalem in ea Cathedram collocatam, ac nunquam interrupta serie, dum fuerunt Episcopi, permansisse, id omnino est à veritate alienum. Nam ipsemet affirmat in notis ad tertium Toletanum

Con-

Loaysa non negat aduentum S. Jacobi in Hispaniam ob illud in Primatus Toletani asserendi uti Ximinius

Laudatur
Loayfa

Rursum ca-
xatur ob lo-
cum Marianę
minus fide-
ter citatum.

Marianę lo-
cus restitui-
tur.

Mariana mul-
tos Hispanię
Episcopos
Toletano pri-
mis illis tem-
poribus fup-
riores fuisse
affendit.

Concilium Regnante Cindafuindo Primatus di-
gnitatem ab eo Rege Toletanę Ecclefię effe re-
ftitutam. Igitur amiffa aliquando fuerat. At de
iure fortaffe loquitur: quod non amittitur vi: aut
iniuria. Efto. Illud ferre non poffum, quod addit:
*Marianus Societatis IESV doctiffimus Theologus, di-
ligens, & elegans rerum fcriptor lib. 6. de rebus His-
pania ait, fe habere authorem, in quo fcriptum eft in
feptimo Concilio Toletano controuerfam de Primatu
inter Toletanam, & Hifpalenfem exortam, fuffe
compositam. Ita enim hoc iacit, quafi fignificet
caufa viciffe, vti legenti patebit. Quod fane
aftutę magis, quàm ingenuę ac iure dictum, qui
legat locum Marianę, comperiet. Hic ergo lib. 6.
cap. 8. fic fcribit; Authorem habeo, qui controuer-
fam ait inter Hifpalenfem, & Toletanum Epifcopos
exortam de Primatu Patrum authoritate in hoc Con-
cilio compositam. Rem fufpenfam videtur relin-
quere, ac proinde obnoxiam legentis affectui.
Oportet legendo pergere, ac fenfum inquirere.
Poftremo capite fanxerunt ex vicinis Epifcopis unũ
aliquem fingulis menfibus Toletum venire, fuaque
pręfentia Regiam Urbem cohonestare: id Regis di-
gnitati, atque Metropolitani honori dari affirman-
tes. Fauent hæc Toletani cauſę; Exicum videam-
us. Verum ea prerogatiua, atque honore Prima-
tus dignitatem, haud quaquam Toletano Prefuli cer-
te tributam effe, Patrum fubfcriptiones conuincunt.
Vbi poſt Orontium Emeritenfem, & Antonium Hif-
palenfem, Eugenius Toletanus, & Protafius Tarra-
conenſis fubfcribunt. Perfpicue negat Mariana
Primatum eo loco, cuius cum testimonio afferere
volebat Loayfa. Quem nullo melius argumento
re-*

refello, quàm ipsiusmet, quem tanti facit Mariana iudicio. Paulo post agens de studio, quo Rex Cindasuinthus curabat ius Primatus Toletano conferri, sic *Theodiseli* (Hispalensis Episcopus sede motus ob suspectam de fide doctrinam fuerat) *casum Cindasuinthus Rex ad occasionem arripiens Regia Urbis Primatus honore decorandæ, à Romano Pontifice impetrauit Ecclesiastici Principatus iura Hispalis, ubi hactenus haerant, Toletum migrare.* Sic Toletani Primatus authores affirmant, neque argumento satis idoneo, neque argumento paulo vetustiori. Hæc Mariana. Ex quibus apparer eum ad ea usque tempora, ius illud Primatus in Ecclesia Toletana minime agnouisse. Imo perspicuè Hispalensi sedi tribuisse. Consentit grauis author *Refendius*, qui accuratè probat ante Constantinum, imo & postea, Toletanam sedem sub Carthaginensi fuisse.

Addo, si demus, quod ij Toletanæ prærogatiuæ studiosi assumunt, verum esse, Hispalense ius cum suo Episcopo Toletum migrasse, eo maximè impugnari sententiam Primatus Toletani, quod non alia ratione Toletum translatum est, nisi cum persona Hispalensis Episcopi, quasi secum is ius Hispalensis Primatus transferret. Vnde constat Hispalim illud ius habuisse, & cum suo Episcopo Toletum transmississe. Non est mei instituti de Iure Primatus Hispaniarum disputare, nec quicquam Toletanæ Sedis detrahere, quæ potuit hoc deinceps iure gaudere, satis enim ei est, si postea *Eruigij* tempore obtinuit, quod antea non potuit obtinere, quemadmodum Constantinopolitana Ecclesia diu pro Principatu Patriarchali inter tres sedes

Ale-

Primatus Toletanus quādo, & quomodo caperit. Mariana sententia.

Refendius

Primatus cū Hispalensi Episcopo Toletum traussus.

Male argu-
mentatus ex
Primatu To-
letano ad ne-
gandum S. Ia-
cobi aduen-
tū Ximenius

Privilegia
Pontificum in
gratiam Pri-
matus Tole-
tani.

Baronij, &
Spondani ra-
tiocinatio
proponitur,
& refellitur.

Alexandrinam, Antiochenam, Hierosolymitanam pugnavit, quem tamen ante Iustinianum obtinere non potuit. Quo demum gauisa est, ac deinceps post Romanam sedem secundas in Ecclesia habuit. Illud tantum volui assumere falsò argumentum fuisse Ximenium contra Sancti Iacobi aduentum in Hispaniam à sedis Tolerantæ antiquitate, ac Principatu, nec debuisse illum ambitione ductum, vt primatum suum statueret, traditionem antiquissimam de aduentu Apostoli deturbare: satis erat ostendere quod initio litis fecit, exhibere privilegia Honorij Gelasij, Lucij, Adriani, & Innocentij, & legere palàm Hyacinthi Cardinalis latam pro suæ sedis primatu sententiam. Cæteris abstinere debuit, quæ ad Sancti Iacobi, & aliarum antiquitatem spectabant.

Nunc ad ea, quæ addit Baronius, ac Spondanus, quique cum ij sentiunt accedamus. Colligunt ex taciturnitate Braccharensts, & Compostellani, & aliorum, & ex victoria in causa Primatus Toletani, vera esse, quæ hic attulerat, atque adeo non potuisse alios ea confutare, cumque caput esset aduentus Iacobi in Hispaniam, quem negabat Toletanus alij affirmabant, de eo nihil constare. His ergo haud difficulter respondeo. Primum nihil hic actum contra Hispalensem, & Emeritensem, quos duos semper vidimus Toletano Prælatos. Quare non omnino certam, & exploratam Toletani victoriam fuisse. Secundum duos Tarraconensem, & Narbonensem minime adfuisse die qua egit causam Toletanus. Et quanquam Tarraconensis Procuratorem illa die haberet Episcopum Vicensem, multum inter eum, & Archie-

chiepiscopum interesse: quippe qui propriam causam ageret, ac sciret eam melius, & fortius sustinere. Tertium satis omnes officio suo fecisse, ac nullum eorum prævaricatum fuisse. Nam Bracharensis respondit se contestari litem, quod non fuerat citatus. Idem fuit Narbonensis responsum.

Responso
Brachar.

Acrius respondit Vicenensis Episcopus pro Tarraconensi. *Toletanum Episcopum nec esse Primatem,*

Responso
Tarracon.

nec se debere illi in aliquo obedientiam præstare.

Acerrimè autem Compostellanus se defendit, & Toletano fortissimè se opposuit semel cum dixit:

Responso
Compost.

Pater Sancte derisoria videtur petitio Domini Roderici, quod Ecclesia Compostellana tam antiqua, & nobilis condita in honorem Apostoli Iacobi Domini consanguinei, qui primum in Hispania verbum Domini seminavit, & infinitos ad fidem Christi conuertit, cuius corpus in eadem Ecclesia requiescit, nunc quod absit, obediat Ecclesie Toletanae. Et rursum postquam perorauit Ximenius dixit: *quod licet Toletanus esset Hispaniarum Primas, quod falsissimum erat, non tamen eius suffraganei deberent ei in aliqua re obedire.* Et quidem potuit Compostellanus obijcere Ximenio, Ecclesiam illam suam tantam olim habitam fuisse, ut Sancti Iacobi Archiepiscopus Gallicienensis eam Apostolicam & esse, & dici voluisset, quod certè alio iure vindicare non poterat, nisi quod illam Iacobus Apostolus infedisset. Quemadmodum ex Rhemeni Concilio proximè ostendimus. Addito ex edicto Caroli Magni, quod adducimus prærogatiuæ inter cæteras totius Hispaniæ Sedes momenta, quæ mirum est, si ille Compostellanus ignorauit.

Itaque nemo tacitum tulit, quicquid in ea causa

dixit Ximenius . Verum remissius multò quàm par erat, & timidius se gesserunt . Fateor, sed aliter se gerere non potuerunt . Agebant cum homine gratiosissimo, potentissimo, eloquentissimo, doctissimo, omnibus animi, & corporis dotibus instructissimo, & cui primæ eo in Concilio omniū iudicio fuerunt delatæ . Ille inquit Loaysa . *De facultate Pontificis latine concionatus est . Sed quia ex diuersis Mundi prouincijs tam Clerici, quam Laici conuenerant, ut omnibus satisfaceret, rationes, & testimonia latino sermone prolata Laicis, & matris linguis singulis exponebat, Romanis uidelicet Theutonicis, Francis, Anglis, Nauarris, & Hispanis . Huiusmodi autem prædicationis expositio valde placuit, ut pote quæ admirationem omnibus propter concionatoris acumen, & ingenij subtilitatem attulit, cum ab Apostolorum tempore auditum non sit, aut scriptum reperiatur, quemquam ad populum eandem concionem habuisse tot, ac diuersis linguis cuncta exponendo .*

Loaysa de
Ximenio Elo
giem .

Quantum po
tuerit in eo
Concilio ex
priuilegijs ei
conceſſis ap
paret .

Cum hoc igitur viro præsertim natura vehementi, & opinione hominum, aura quæ inflato, atque ad dicendum proiecto, ecquis contendere ausus esset ? Cesserunt non tam iuri, quam potentia & gratia, & eloquentia . Quantum in eo ille Concilio potuerit, ex ijs quæ impetrauit, constat . Obtinuit, ait Loaysa, ut per decem annos Legati munere in Hispania fungeretur . Permissum est illi, ut cum trecentis illegitimè natis dispensare posset : ut ex his ad sacros ordines quidam : alij vero ad beneficia etiam animarum curam habentia : reliqui ad dignitates pro voluntate promouerentur, & ut cum aliquibus excommunicatis, sacrilegis, & irregularibus,

bus, & concubinarijs dispensaret. Est etiam consecutus, ut quam primum ciuitas Hispalensis redderetur cultui Christiano, sine strepitu iudicij iure Primatus Ecclesie Toletana subesset. Obtinuit etiam, ut omnes Ecclesias tam Cathedrales, quam alias, quæ in omnibus Hispaniarum Regnis ex Maurorum potestate in Christianorum ditionem peruenirent, posset pro suo libito canonicè ordinare, & non solum Clericos, sed Canonicos, & Prælatos in eisdem recenter creare. Quæ tanta sunt, ut obtemperata pro Primatus prærogatiua sententia, horum appendix videri possit. Terrere illa potuerunt competitores: quorum prudentiæ dandum est tunc cessasse, lite tantummodo contentata. Quid quod ipse Ximénus terminos disceptandi egressus diæcesijs aduersarius, & iurgij successit, quibus ne audiendis quidem pares erant. Strogans ille, clatusque ingenio, fastu ex aura, & plausu collecto despicere, irridere, traducere, insultare, & quod rationibus vix poterat, iniurijs extorquere. Penè pudet scribere, quæ ille dixit. In Episcopum Bracharensem renouata Burdini Antipapæ memoria, quæ cum execrabilis esset, ac ipse narrata prolixè historia execrabiliorem reddidisset ac in Bracharensem, cen eiusdem criminis particeps esset, audacter retorsisset, tantam ei inuidiam concitauit, ut ne mutire quidem ausus fuerit. Ac ut erat astutus, & audax, cum vidisset eam Burdini Historiam in aula illius, in qua conuentus erat, domus expressam exhiberi, occasione vsus intento in eam digito, audientium eò oculos, & ora conuertit, ac si quis, inquit, hac de re dubitat, tollat oculos ad præsentem huius aula parietes, & videbit huiusmodi historiam

Ximénij fastus, & elatio.

Obijcit Bracharenfi Burdini Antipapæ historiam

Deterret ir-
risione, & me-
tu à causa
Bracharensem

Loaysa

Culpatur Xi-
menius ob
audaciam.
Excusatur
Bracharensis
à metu exem-
plo Cicero-
nis.

picaturatam. Ecquid autem hoc erat aliud, quàm Braccharensem Archiepiscopum eo paradi-
gmate traducere, & Schismaticum, quod Hyacintho
Legato Cardinali iubenti in Hispania Ximenium
primatem recognoscere, ac reuereri noluerit
obedire, palàm dicere, & Burdinum alterum ap-
pellare. Quæ res coram Pontifice, & Cardina-
lium Collegio ita obiecta, non modo vocè Brac-
charenfi eripuit, sed pudorem etiam attulit. Eue-
ntum describit Loaysa. *Erigentes autem oculos, om-
nia, ut dixerat, viderunt, & Domini Toletani subti-
litate, & peritiam collaudantes caperunt tum ad-
murmurare, tum etiam in Domini Braccharensis
faciem intendere, quæ magno iam erat rubore persuf-
sa*. Vicit ergo Braccharensem non ratio, non ius
sed dicentis audacia, & proprius timor, illi con-
iecti in eum omnium oculi, illæ contra eum ob-
murmurantes voces, & imminentis periculi si re-
pugnaret, ac influctum Burdino, cuius imago ob-
uerfabatur oculis, supplicium examinavit, fingat
Baronius, fingat Spondanus, & quisquis taciturni-
tatem Braccharenfi obijcit, se in eo loco ac for-
tuna esse, ac secum reputet, quid esset acturus,
plane comperiet, nihil se aliud, quam quod Brac-
charensis fecit, esse facturum. Nec enim opinor
ijs maior fuit, quàm Marco Tullio eloquentia, hic
tamen pro Milone cum diceret, præsentì Clodia-
norum, qui intererant, metu consternatus nul-
lus orator fuit, & causam amisit. Silent inter ar-
ma leges, & in periculis argumenta, sed bene
est, quod ipse Loaysa *subtilitatem* illam, non ra-
tionem appellat, quo significat, arte, & astu To-
letanum causam obtinuisse.

Paulo

Paulo mitius egit cum Præsule Compostellano Ximenius, sed ingenium ferox non deposuit. Obiecit insipientiam personæ: nouitatem Ecclesiæ exprobrauit, traditionem sustulit, ac eo tandem deuenit, vt aduentum Sancti Iacobi in Hispaniam negarit, & quod magis mirandum est, sepulturam Compostellæ in dubium reuocauit: & pernicioso acumine multa miscuit, quæ cum ad causam non facerent, ea tamen si quis improbare, aut refutare auderet, hæresis suspectus euaderet: quod ad dignitatem Sanctissimæ Deiparæ pertinerent. Opposuit enim nobilitatem Ecclesiæ Toletanæ, quod eam Virgo Sanctissima sua præsentia decorasset, nobilitati Compostellanæ, quam Sancti Iacobi patrocinium muniebat. Opposuit corpus Beatissimæ Virginis viuum, gloriosum, quod Toletanam Ecclesiam consecrasset: cadaueri Beati Iacobi, quod in Templo Compostellano requiescit: quasi de eo vellet disputari, quod extra controuersiam esset. Astutè tamen hoc excogitauit, vt aut Compostellano facultatem contradicendi eriperet, aut si contradicere pergeret, ansam arriperet eum hæreseos accusandi, quasi de Virginis dignitate detraheret. Non erat hebes Compostellanus: sensit astum: abstinuit cæteris; negauit Toletanum Primatem esse: asseruit, admissio etiam quod esset Primas, nullum ei ius in suffraganeos suos esse. Contestata lite causæ sententiam expectauit; quæ & si pro Ximenio, vt aiunt litis sartores, lata fuerit, nihil tamen de veritate aduentus in Hispaniam Iacobi detraxit: cum aliud sit Primatum tribuere, aliud aduentum negare; nam vt superius diximus, ratio Principatus non est

Ximenius in
Compostella
num actio.

Argumenta
Ximenij ar-
rogantiæ ple-
na, rationis
vacua.

Lis contesta-
ta à Compo-
stellano.

Nihil hac
historia, quæ-
cunque illa
tandem fue-
rit, de verita-
te Iacobæ
in Hispania
predicatio-
nis de trahi-
mur.

appendix, aut consecrarius antiquitatis, sed pri-
uilegium dignitatis. Atque ut in alijs Ecclesijs,
hoc non sit, certè in Toletana aliud esse non po-
tuit, quemadmodum ex antiquis Concilijs mani-
festè apparuit, & ipsimet Toletani Primatus Au-
thores cum Loaysa eorum Antesignano fatentur,
dum aiunt ius illud Principatus cum Hispalensi,
in quo antea erat, Episcopo, Toletum esse trans-
latum.

CAPVT XIII.

*Non tanti esse testimonium D. Ro-
derici Ximenij, etiamsi illam sen-
tentiam traderet, v' propter
illud S. Iacobi in His-
paniam aduentus
in dubium re-
uocari de-
beat.*

NEGAVIT aduentum Sancti Iacobi, in
Hispaniam Rodericus Ximinius. Ne-
gant. Esto (non dum enim de veritate
illius manuscripti, quod sæpe inculcaui, disputo)
Quid tum? Ei omnino credendum: inficias eo.
Affirmarunt in eodem Concilio eundem, quem
negabat aduentum, Metropolitanus Hispaniarum,
quatuor Braccharensis, Compostellanus, Tarra-
conensis, & Narbonensis: tot enim erant aduer-
sarij,

sarij, Mariana teste lib. 12. cap. 4. Vni ne igitur neganti, an quatuor affirmantibus habenda fides? Malim ego certè quatuor, quam vni credere? Quid si eundem Marianam audiamus eo loco scribentem: *Lite integra discussum est, neutro inclinatis sententijs*, atque adeo ei assentiri velimus, ne illos quidem litem de Primatu perdidisse? Quod argumento est, minus, hoc nobili quidem authore, ea in causa Toletanum Ximenium valuisse. Verum caruit codice manuscripto Mariana, atque adeo rei exitum ignoravit. At non solum ille codex acta illius causæ continuit. Aliunde scire potuit Mariana, quid actum fuerit: quod si alij codices manuscripti Braccharæ, aut Compostellæ essent, aliud fortè diuersum exhiberent. Est tamen Stemus huius Codicis Autoritate. Vicerit causam Principatus Toletani Ximenius, non idcirco neganti aduentum Sancti Iacobi in Hispaniam credendum est.

Primum, quia nihil ea de re contra communem traditionem statutum. Secundum, quia rationes Ximenij rem non continent, nec quicquam persuadent, vti perspicue, opinor, ostendimus. Tertium, quia deprehenduntur in hac ipsa ratiocinatione futilitates. Nam Rodericus Ximenius hic ait. *Iacobo fuisse datam potestatem predicandi in Hispania, sed in usum eam reducere non potuisse, morte interceptum*. Quod liberè imo, & temerè dictum constat. Vnde enim colligit datam potestatem, aut si hoc colligit, cur non admisit exercitium potestatis? A quo autem data erat potestas? Si à Christo, potuit in Hispaniam proficisci, cum inter mortē Christi, & Iacobi decem plus mi-

Mariana re-
fragatur item
Ximenio.

Manuscriptus
Codex Toletanus
suspicionis arguitur.

Illius etiam
admissa fide
nil contra
Traditionem
eumcitur.

Eius futilitas
ostenditur.

Affirmat vñ
temerè, &
negat alteri
nexum ineptè

nus anni interfuerint. Si autem ab Apostolis, cur non potuit eò concedere, cum satis ad id fuerit temporis, quocunque demum anno ea facultas data fuerit; nam si eam obtinuit ante visionem lintei, idem fermè spatium erat ad petendum, & prædicandum in Hispania, quod post Ascensum Christi fuit. At demus non nisi post linteum fuisse. Cum hoc ei ostensum sit Anno 41. Christi, & Iacobus mortem obierit Anno 44. satis adhuc temporis supererat ad eundem, & prædicandum; & redeundum ex Hispania. Licuit ergo ei vti facultate data.

Traditionem
communem
conatur pri-
uatam effice-
re.

Illud item friuolum est, velie officere traditioni antiquissimæ, & receptissimæ restringendo eam ad certas quasdam moniales, & viduas, cum omnes fermè illam Ecclesiæ per totam Hispaniam in suis Breuiarijs, & Missarum solemnijis personarent. Præterea quàm puerile illud de Pictura Pontificis, & Burdini; ad quam necesse erat intendere digitum, & Cardinalibus monstrare, cum risu quodam sardonico, eosque ad contemptum Braccharensis grauissimi Præsulis incitare! Tandem quid ineptius, quam inducere argumentum à consanguinitate Iacobi cum Domino Christo, perinde hoc ad causam facere posset, & illud imponere Compostellano Præsuli, qui ne de ea quidem re cogitarat? quid absurdius, quàm conari de dignitate certamen inter Deiparam Virginem, & Iacobum Apostolum instituere, & eò digredi, quod in mentem Compostellani Episcopi non venerat? & historiam de descensu Virginis ad Sanctum Ildelfonsum in Toletano Templo commemorare? quasi auderet ille reliquias Sancti Iacobi

Aliæ in eo
contentæ ine-
ptiæ referun-
tur.

bi mortui cum Beatissimæ Virginis glorioso corpore comparare: quod ne somniare quidem, vel impos sui quisquam potuisset. Nec dum ego maiora inquirō, suo loco facturus: & bipennem huic oleastro pro oliua intruso iniecturus. Carpo leuio-
ra: & fidem eleuo paulatim, vt postea subrutis fundamentis tota illa moles historiæ ad inanem speciem fictæ corruat.

*Aliæ in aliud
tempus refer-
uantur: postea
suo loco red-
duntur.*

Et quidem diu est, quod in vero Roderico Ximenio fidem in historijs desiderabam, atque id ego collectis nonnullis erroribus animaduerte-
ram, præter eos quos superius commemorauī. Non amo vitia hominum detegere, sed cum oportet ijs detectis veritatem tueri, temperare mihi, nec possum, nec debeo, quin eos prodam non hominis odio, sed studio veritatis. Liceat igitur nunc ad infringendam Ximenij aduersarij auctoritatem contra manifestam veritatem pugnantis nonnulla in historijs grauiora peccata reuelare, vt appareat quod initio capitis proposui, minus ei à Baronio, cæterisque eiusdem sectatoribus, quanuis verus esset author esse credendum: ne posteros, quibus consulo, errare contingat. Non mihi est animus omnia Roderici Ximenij scripta euoluere, & errores, qui latent excutere. Prolixa quippe, ac inuidiosa res esset. Eos tantum promere volo, qui satis sint ad pudorem afferendum ijs, qui tam ei cito, ac facile crediderunt.

Studium modestiæ, & veritatis in authorē.

Munitur via ad eleuandam fidem Ximenij in historijs

Libro 1. cap. 2. ait Scythas, qui Massagetæ appellantur, & Gotthos, & Alanos, & Vandalos, & Sueuos, & Hunnos ex Magog prodijisse. Non tamen, quod ex Magog Gotthos prodijisse dicat, cum id etsi minus constet, idonei quidam authores as-

Primus error circa Gotthos & Hunnos, & alias gentes septentrionales.

T

firmant:

firment: sed id sugillo, quòd omnes illas locis, & linguis, & moribus diuerfas gentes inde exisse scribat. Equis enim Vandalos, & Sueuos Germanie populos cum Getis numeret? vt de Hunnis, & Alanis taceam, quæ nobiles Authores diuerfas regiones assignant. Nec tamen omittam de Gothis dicere, qui debent esse nobis Hispanis hominibus notiores, ex Scandia Insula, quam Scanziam vocant alij, prodijisse: & hanc ijs patriam primum fuisse, quod omnium pene consensu qui de Gothorum origine scripserunt, authorum receptum est.

Vera origo
Gothorum.

Error circa
Toleti inetta
& conditores

Supputatio temporum, quæ in fine cap. 3. habetur, ab ea, quam Romani tradiderunt scriptores, dissentit. Iam illud non est ferendum in homine, & Episcopo Toletano, quod ibidem scribit. *Tolemon*, inquit, & *Brutus duo Consules condiderunt Toletum, centum, & octo annis antequam Iulius Cæsar regnare capisset*. Quot hic verba tot errores sunt. Vbi hæc monstra Consulium inuenit? & quomodo Toletum ab ijs conditum, qui nulli fuerunt? & illo tempore, quo iam Toletum arma Punica expertum fuerat? Certè haud paulò erat antiquior ea Vrbs, quam vt tam parum distaret à Iulio dictaturam inuadente. Audiamus ea de re

Andreas Resendius.

Andreæ Resendium virum Lusitanum eruditissimum in Epistola ad Bartholomæum Kebedium, qui cum videret Rodericum reprehensum à suis, quòd Talabrigam, siue Talaueriam Aquas vocauit. *Nomen, inquit, hoc ubi nam repererit, tute ais nescire. Ego scio. Nempe ibidem ubi Consules Tolemonem, & Brutum Toleti conditores centum, & octo annis antequam Caius Cæsar Rempubicam inuasit.*

Toleti Urbis
antiquitas.

uast. Equidem Toletum non paulo antiquius existimabam: nimirum quia Philippi Macedonum, & Annibalis antecedit secula. Qui hæc duo in Hispania ignorauit, Talabiciæ nomen, & initium, & aucthores Tolerti, quam tu ei fidem habeas?

Pergo lib. 3. cap. 18. narrat Ximenius Suintilam, & Rechimerum eius filium pacificè regnasse, & vitam cum Regno finisse, cum tamen constet utrumque Regno pulsum, & Sisenando regnum usurpante priuatos mortuos esse. Idque Concilium Toletanum IV. legenti apparebit, quod non latuit vigilantem historicum Marianam lib. 6. ca. 5.

Error circa Regum obitus,

Libro item quarto, capitulo quinto Alfonso Catholico duos tantum ex Ormisinda filios Froilam, & Vimarum attribuit. Tres ij; nam & Aurelium ex ea genuit, quem nouo errore capitulo septimo eiusdem Froilæ fratrem dicit; atque tertium addit: dum ait Silonem fratrem esse Aurelij: quæ ratione oportet ut sororem suam duxerit: nam ei Odifindam sororem Froilæ uxorem assignat, qui si frater erat Aurelij, & huius erat Silo frater: non poterat non Odifinda soror Silonis esse.

Error circa Regum liberos.

Aliam eius in historia incogitantiam malo verbis Marianæ dicere lib. 7. cap. 9. *hic Rodericus Præsul, inquit, Regem Alfonso Castum ait à Leone III. Romano Pontifice impetrasse, ut Archiepiscopi Cathedralæ Templum à senuper extructum honestaret, cum constet id tempore Alfonso Magni factum esse.*

Mariana taxat errorem chronologicum Ximenij.

In eodem sæpe, ac turpiter errauit hic Ximenius, quo se maximè voluit in hoc Lateranensi Concilio commendare nempe factò Burdini Antipapæ, ut videatur Deus ab eo poenas iniuriæ Braccharenfis Episcopo illatæ erroribus expetiisse. Igitur in hac

Et Connubia:

Alij errores
in Historia
Ecclesiastica

Mariana

Cherubinus
alios corrigit

narranda historia lib. 6. cap. 28. sæpiculè peccauit. Primùm ait Ottonem fuisse eum Imperatorem, qui Paschalem coniecit in vincula, & Burdinum intrusit, cum hic nullus Otto esse potuerit. Sed Henricus IV. Imperator. Deinde affirmat Burdinum fuisse intrusum tempore Paschalis II. cum constet eo mortuo Gelasio iam Pontifice ab Hernico Germaniæ Rege V. Imperatore IV. Antipapam creatum. Tertium ait: hunc iam in ordinem redactum in monasterio Calabriæ fuisse reclusum: eum in Cassinense monasterium relegatum, & in Arcem eiusdem iam euersam rursum reliquum vitæ duxisse, omnes fermè Italici scriptores prodant: idque domestica, & idonea Cassinensis Chronici author autoritate confirmet lib. 4. cap. 70. quamquam hic tertius leuis sit error, & in quem etiam Ioannes Mariana incurrit; at duo primi magni sunt, ac in homine docto ferri vix possunt. Illos dissimulare non debeo, quos deprehendit, & corrigit Cherubinus in compendio Bullarij ad Bullam 44. Leonis X. Vbi sic ait. *Rodericus inquit militiam hanc, idest Alcantara tempore Ferdinandi II. Regis Legionis institutam, & anno 1163. ab Alexandro III. & à Lucio III. & postea 1265. ab Innocentio IV. comprobata fuisse.* Corrigendus tamen est Rodericus, quia anno 1183. Lucius III. non Alexander III. & anno 1205. Innocentius III. non IV in solio Petri sederunt.

Alios prætermitto, quos magno numero admittit in historia rerum in Lusitania gestarum, quos malo silentio inuoluere, ne quis me existimet priuato magis odio, quam communis causæ studio in hunc Authorem inuehi; tantum afferre
volo

volō testimonium grauiſſimi , & eruditiffimi Viri
Andræ Reſendij, qui lib. antiquit. Luſitan. titulo
de Oriſienſi Agro ſic. *Rodericus* inquit *Toleta-*
nus parum Luſitanis aquus , & eius errorem in hi-
ſtoria taxat; hæc opinor ad eleuandam huius cui
tantum fidei habere voluit Baronius , ſcriptoris
authoritatem ſint ſatis. Eo autem animo hæc
commemorauī , vt tam Ximenium, quā Baro-
nium viros alioqui doctiſſimos fabam in ſe cudiſ-
ſe appareret, & minus in hac cauſa vidiffe , aut
videre voluiſſe. Excusandus eſt tamen Ximenius,
quod illa de quibus egit tempora ſitum ex incuria
ſcriptorum , & iniuria hominum litteras minus cu-
rantium , & rubiginem contraxerant.

Multos in re-
bus Luſitani-
cis admittit
Reſendius,

CAPVT XIV.

*Aduentui in Hispaniam Sancti Ia-
cobi Eccleſiaſtica Authoritas ſuf-
fragatur .*

S. I. Probat̃ur ex ſummis Pontificibus .

ET ſi Traditio ſatis ſuperque ſit ad fidem
faciendam; nec illa egeat vllis adminiculis
Authoritatis, quia tamen video eam ab
Aduerſarijs deſiderari, & ad eruditorum volup-
tatem pertinere, nolui hac doctrinæ parte abſtine-
re. Rem ita digeram, vt hic ſolum ſacram, ex
Pontificibus, & Concilijs, & officijs eruditionem
colligam: ac breui proponam, ne actum agam;
reli-

Ratio, & me-
thodus huius
ſce partis.

reliquos Authores ad calcem referuo: & integrum, ac iustum eorum catalogum textam: & quorum sum ope adiutus, candidè, ac ingenuè fatebor. Atque vt hoc iam præmittam, quæ hic produco testimonia magna ex parte debeo erudit-
tis, & accuratis commentarijs Michaelis d'Erze, Ximenij Legionensis Canonici, & à sacris Regis Catholici, quo nemo de hac re latius nitidius, eruditiusque tractauit; ac æquum erat, vt quando vnus Ximenius causæ nocuerat, alter eidem Ximenius mederetur. In producendis vero Authoribus non vtar coniecturis, sed eos tantum, qui id differè attinent recensebo, nec afferam verba, nisi si quæ maximè rem contineant, contentus indicare locos, nec nim volumen molimur, sed opusculum componamus.

Leo III. Pap. Igitur primò loco est Leo III. Papa, qui floruit Caroli Magni, & Alfonsi Casti temporibus, ab anno Christi 796. ad 816. à quo sedes Iriensis Ecclesiæ, Compostellam, occasione inuenti ibi corporis Iacobi Apostoli Authore Seuerino Binio, translata est. Extant illius in illa translatione sermo, & Epistola in quibus Iacobi in Hispaniam aduentus, & ibi doctrina statuitur. Hæc autem duo refert in suis de Beato Iacobo Commentarijs Callistus II. Vtriusque opera suo loco afferemus.

Translatio
Corporis B.
Iacobi.

Callistus II.

Secundus sit ipsemet Callistus II. qui vt habetur in eius vita tomo Concil. 3. p. 2. *migrauit ad Dominum multis præclaris constitutionibus, quæ in Decreto Gratiani recitantur, & quodam opusculo de Beato Iacobo in lucem edito clarissimus*. Hi duo Antesignani, quodammodo, & Principes huiusce veritatis authores sunt, ij quippe seorsim eam tradide-

diderunt . Multi sunt alij, qui approbando illam, suum ij calculum adiecerunt . Quicunque enim Breuiaria tum vetera , tum recentia Hispani Cleri propria autoritate sua confirmarunt , quæ in ijs de Beati Iacobi aduentu traditio inclusa erat , eam stabilierunt , quos diligenter enumerat ErzeXimenez parte prima tract. 1. Ac ego antequam illum viderem collegeram nonnullos ex libro Ordinis officij Gotthici , qui extat tomo primo , Siue supplementi Bibliothecæ Patrum : cuiusmodi sunt Ioannes VIII. sic dicit, cum Decimus dicendus fit . Alexander II. Gregorius VII. Paulus III. qui *Missale* inquit ille author in Bibliotheca , & *Breuiarium Muzarabicum iussit asseruari in Bibliotheca Vaticana* , additque rationem qua superius vsum fuimus . *Hac in re visus est id omne , quod non abiecit , imo apud se haberi voluit approbasse .* Hos quatuor nominat author illius libri de Ordine , quamquam ordinem temporum in ijs recensendis minimè sequatur . Nos temporum rationem numerando habuimus . Ante Paulum III. alij sunt Pontifices nominandi , ita vt quartus sit Victor III. à quo item teste antiquo , & fortè idoneo Authore Iuliano Perezio (de quo suo loco) Breuiarium Muzarabicum anno 1086. approbavit què admodum eodem anno in Chronico testatur .

Quintus numeratur Callistus III. à quo in Bnla expedita anno 1456. in gratiam Ecclesiæ Sanctæ Mariæ à Columna Cæsar Augustanæ manifestè dicitur Beata Virgo apparuisse Beato Iacobo , & illi Templum in eodem , quo eam viderat loco ædificasse . Cuius diplomatis exemplum afferunt nonnulli Hispanorum scriptores , ac inter

Breuiarijs confirmatur aduentus in Hispaniam Iacobi Traditio

ErzeXimenez

Supplementū Biblioth. PP.

Qui Pontifices Breuiariū & officium Gotthicum approbaverunt .

Victor. III.

Callistus III

eos Erze Ximenius p. 1. tract. 1. cap. 115.

Paul. III.

Sextum adduco Paulum III. qui tres litteras solemnes Apostolicas expediuit Breuiaria Hispanica confirmando, quæ in suis lectionibus aduentum Iacobi in Hispaniam astruebant. De principali diximus. Alias duas affert Erze Ximenez parte prima, tract. 1. cap. 115.

Iul. III.

Septimus est Iulius III: cuius extat in Breuiario Ordinis Sancti Dominici edito anno 1552. in quo canitur hymnus, & habetur lectio de hac re, Balla solennis formulæ id approbantis.

Pius IV.

Paul. IV.

Pius V.

Concil. Trid.

In Octauo. qui est Pius V. duo alij Paulus IV. & Pius IV. Pontifices insunt. Quod enim ille correxisset, ac correctum in Ecclesia recitandum ex Decreto Concilij Tridentini Breuiarium, in illo mentionem facit suscepti consilij à Paulo, & Pio IV. qui illam recognitionem antea agitarant, quâ Pius V. perfecit, atque adeo ex omnium sententia illud editum est. Insigni illa particula inserta in quintam lectionem. *Mox peragrata Hispania, ibique prædicato Euangelio redijt Hierosolymam.*

Greg. XIII.

A Gregorio XIII. qui nono loco venit numerandus tria testimonia huiusce rei accepimus. Primum anno 1581. approbatione officij Toletani Archiepiscopo tum Gaspare Quiroga Generali Inquisitore. In quo ad diem 30. Decembris translationis Anniuersarium hæc verba continentur.

Breu. Tolet.

Deo igitur duce per vastum mare delata navis breui peruenit in Hispaniam, quam Iacobus viuens lustrauerat, & in qua Dei cultum magnis laboribus disseminauerat. Secundum Anno 1584. in confirma-

Carmelit.

tione solemni Breuiarij Carmelitani, quod semper retinuit formam illius à Pio V. recogniti, & castigati.

S. Iacobi in Hispaniam 153

gati. Tertium in commendatione Breuiarij Comensis facta, quæ visitur in ipsomet Breuiario typis mandato Anno 1585. quod retinet lectiones commemoratas.

Decimus numero Sixtus V. magnum huic causæ momentum attulit, cum Anno 1589. officium proprium in honorem S. Iacobi Apostoli cum octaua, solemnis diplomatis autoritate muniuit; in quo prosa, & rythmo illius in Hispania prædicatio sæpe affirmatur.

Sed illustre omnino est testimonium, quod supra attulimus Urbani VIII. in noua recognitione Breuiarij Romani, cui restituta est formula prisca, quæ in traditionem tempore Clementis VIII. conuersa fuerat, retenta aduentus, & prædicationis Sancti Iacobi in Hispania affirmatione. Cui adijcio nouum momentum, eundem Pontificem cum accepisset recognitionem, & sententiam in eam quam instituerat Congregatione à Iudicibus latam, dixisse. *In eadem se semper fuisse sententiam*, ac sibi cordi esse illud concorde consultorum, de prædicatione S. Iacobi in Hispania, iudicium. Quod viuæ vocis oraculum ex Apostolica Cortina prolatum hanc rem magnopere commendat.

Sixtus V.

Breu. Rom.
Urban. VIII.

Urbani VIII.
præclarum de
aduentu in
Hispaniam
Iacobi à testi-
monium.

CAPVT XV.

Probatur ex Concilijs.

PLURA solent Authores nostri ad probandam huiusmodi, quam statuimus sententiam, proferre Concilia, quæ examinare operæ pretium duco.

Probatur auctoritate Conciliorum.
Brachar. I.

Fr. Bernardus à Britto.

Primum est Concilium Bracharense primum, de quo supra diximus, repertum in Archiuio Alcoba-
tiensis Cœnobij in Lusitania antiquorum scriptorum thesauro. Cisterciensis illud est ordinis ex Bernardi instituto. In hoc igitur codex inuentus duplex huius Concilij manuscriptus ab eximio indagatore Antiquitatum Fr. Bernardo à Britto eiusdem familiæ Regio, & eleganti Chronologo, quod ille edidit in lucem in 2. p. Monarchiæ Lusitan. ann. 1609. cum eiusdem antea non pauca exempla transcribi curasset, quorum duo D. Augustino Castrio Archiepiscopo Bracharensi postulanti missa sunt. Imo is ea suis sumptibus transferri iussit: quod summæ fidei argumentum esse potest.

Vtrum hoc I Bracch. verum, & idoneum sit.

Eius itaque Concilij cap. 3. cum de cura, & custodia Reliquiarum agat illa periodus est. *Præcipuè de Patre nostro, & Apostolo huius Regionis Petro Ratiassensi, quem ad saluandas animas Iacobus Domini consanguineus dimisit.* Auidè arripiunt testimonium tum Bracharenses ad suam prærogatiuam Primatus asserendam, tum reliqui Hispani ad Sancti Iacobi aduentum, & prædicationem affirmandam. Mihi habita omnium pace liceat de hoc Concilio dubitare: nec enim ex quo illud

illud incidi (incidi autem iam diu cum de Concilijs hoc in Collegio Controuersias institui) in animum potui inducere illud Concilium esse idoneum. Non possum id modo latè, & accuratè ostendere, qui id præsto in meo de Concilijs, & Ecclesia, quod adorno, volumine. Paucis tamen dico: ne me quis arguat temeritatis. Primum illud Concilium, & Anno, & Rege caret, contra quàm in cæteris tum Bracharensis, tum Toletanis, tum alijs ex Hispania fieri solet. Secundum ieiunium maxime, ac tenue est, cum tribus, quatuorue capitibus terminetur, ac nullum Canonem ediderit. Tantùm præmissa Confessione fidei, Statum Hispaniæ, & periculum Reliquijs Sanctorum imminens proponit, idque frigidissimè tractat, & nihil ferè momenti decernit. Tertium ratio congregandi longè diuersa est ab ea, quæ in reliquis Hispaniæ Concilijs seruari, solita, & proponendi, & agendi methodus, tantis Episcopis, haud digna. Quorsum enim congregantur Episcopi decem ex tot Prouincijs collecti ad rem, quæ vix agitata est, nec magni erat pretij operæ, tractandam? Alienum erat à tot tamque grauib. viris ea tantum de causa conuenire, vt de occultandis Reliquijs ageretur. Quod vnusquisque in sua Ecclesia curare poterat. Certè alia materies, aliud pondus est rerum in alijs Bracharensis Concilij agitarum. Vti ostendunt tot, tamque illustres Canones Lusitano iudicio, & studio Religionis tuendæ digni, quos qui legat, & cum istis conferat, statim suspicabitur horum Lusitanos non esse Authores. Quartum, cur ij Episcopi Ecclesias suas imminentibus Barbaris deserebant, vt de

Examinantur
Acta Concilij

Hæresis Pri-
scillianæ .

re tam facili consultarent, cum præsertim tempe-
stiua ea præparatio esset, & mora perniciofa. At
necessè erat Fidei professionem emittere, ac ea
præcipuè de causa conuenerant. Non erat hæc
in Concilio necessariò emittenda. Sed populos
docenda: & domi tuenda; nec enim egebant Pa-
stres confirmatione, sed oues, quas in medio re-
linquebant discrimine. Præterea ista Fidei pro-
fessio suspicionem mouet: nihil enim in ea ad de-
testandos Priscillianistarum errores, vti in alijs fie-
ri solebat Hispaniarum Concilijs, pertinens repe-
ritur. Omnia aduersus Arium proponuntur, quo
tempore ea hæresi laborasse Hispaniam non legi-
mus, nec ab ijs qui imminebant barbaris ea erat
inducenda, qui Alani, & Sueui, & Vvandali cum
essent, minus certè Arianos sectabantur. Iam
verò in ipsamet formula Confessionis deest parti-
cula omnino necessaria ad ritè, ac catholicè sen-
tiendum. Quid enim sibi vult illud. *Credo in-*
Deum unum verum, æternum, ingentum, à nullo
procedentem: non nominato *Patre*, cum omnino
exprimendus esset, ne quis existimaret sentire
illos Patres cum Arianis qui solum *Patrem Deum*
esse per *Antonomasiam* dicebant. Insuper illa
confessio quæ *ad Spiritum Sanctum à Patre, & Ver-*
bo procedentem spectat haud dubiè præcox est,
non enim tam cito ea veritas in Concilijs expres-
sa fuit, cum præsertim Concilia Bracharenfia Ni-
cenæ Fidei formulam sequerentur. Tandem quæ
Episcopus Numantinus, & Emeritensis in eo Con-
cilio subscribunt, cum ad Callecti am minime per-
tinerent? Emeritensis totius Lusitanix Metropo-
licanus esset, ac primo interdum loco in Nationa-
libus

Confessio Fi-
dei facta in
eo Concilio,

libus Concilijs, atque adeo ante Bracharensem, subscripsisset, uti apparet ex tertio, & septimo Concilio Toletano, & alijs quæ contra Rodericum Ximenium adducemus. Ut omittam illum titulum Episcopi *Eminensis* qui nusquam reperitur, & vox *Vlixbona* quæ multò est, quam pro illo sæculo recentior. Hec cursim: ut significem me haud temerè ad prætermittendum illius Concilij in re tam graui, seriaque testimonium, motum fuisse.

Afferunt alia Concilia in quibus mentio sit Sæcti Iacobi honorificentissimis titulis affecti, uti *Beatissimi Apostoli Patroni*, & eiusdem modi; idque authore Iuliano Perez Archipresbytero, quo multum uti solent certi quidam scriptores, confirmant. His ego prorsus abstineo, quod rem non continent: nec is mihi author multum arri-det, & Perezij cognomen nuperum quiddam olet.

Aliud argumentum in Basiliensi Concilio assumunt, in quo prima sedes Toletano Archiepiscopo attributa est, ob id nimirum, quod eius nationis erat, quam Sanctus Iacobus Apostolus Fidei prædicatione lustrauerat. Concurrerant circa prærogatiuam loci quatuor. Ioannes Archiepiscopus Toletanus, Ioannes Archiepiscopus Rhodomagensis, Richardus electus Eboracensis: Andreas Episcopus Pocznamiensis, singuli suarum Nationum Præsidentes: ac in ea controuersia affirmant vicisse Ioannem Toletanum ea ratione, quòd gens Hispana prius Fidem Catholicam acceperat. Huius rei Authores inter cæteros sunt Erze Ximenius prima parte tract. 2. cap. 2. & Valdes lib. de dignitate Regum, & Regnorum Hispaniæ.

Con-

Alia testimo-
nia minus ido-
nea.

Concilij Ba-
silicensis au-
thoritas à re-
centibus au-
thoribus ad-
ducta iniepra
esse monstra-
tur.
Erze Ximeni
Valdes

Turrecrem.

Confirmat assumptum Erze testimonio Cardinalis Turrecremata in sermone de Sancto Iacobo c. 13. citat verò locum Basiliensis Concilij tom. 3. Editionis Colonienfis sess. 1. pag. 5. & nititur hisce verbis. *Quo loco taliter electo, & pronunciato, ac assignato, & deputato vocati fuerunt in locum dictae Congregationis Reuerendissimi Patres, & Domini, Domini Ioannes Archiepiscopus Toletanus nationis Hispanica Praesidens. Ioannes Archiepiscopus Rhotomagensis nationis Gallicana Praesidens. Richardus electus Eboracensis Anglicana nationis Praesidens. Andreas Episcopus Poczaniensis nationis Germanica Praesidens, in quorum praesentia dicti loci electio fuit solemniter publicata.* Ex his colligit Erze Praelatum fuisse Toletanum his verbis, quae latinè reddo. *His constat anteposuisse Concilium illum Antistitem Hispania Praesidentem assignando ei praestantiorum locum quam alijs, qui pro Gallicana, & alijs nationibus.* Rationem vero affert ex Turrecremata.

Non soleo multum authoribus antiqua citantibus fidere, doctus meo malo, ac expertus me aliquando deceptum, quod ne deinceps contingeret, adire fontes statui, & ex ijs bibere. Accidit mihi legenti eos, & apud eos locum Concilij, ut hac de re aliquantum ambigerem, quod cum antea Concilij Basiliensis acta, quae sunt prolixa, non semel legissem, nunquam id obseruassem. Quare Concilium euolui non ea modo prima sessione, sed in alijs etiam locis, qui rem continerent, nec vnquam contentionem vllam de praerogatiua loci reperire potui. Imò inueni illud, quod ab Erze Ximeno affertur testimonium, ac totidem verbis

bis habetur in Concilio, nihil ad dignitatem loci inter eos Episcopos statuendam pertinere. Ne mirere lector. Audi tantum & percipe. Vocati sunt illi quatuor Archiepiscopi, ut de mutando loco Concilij, qui tum Senis erat, Basileæ Vrbe consentirent, quod ijs inconsultis fieri æquum non erat. Itaque decreto iam, & designato loco Basiliensis Urbis, *vocati fuerunt* illi quatuor nationum Principes, ut ratum haberent constitutum, idque manifestum est in Concilio: continuemus præcisa verba. Pergit Concilium. *Et per ipsos Dominos Archiepiscopos, & Episcopos approbata, & confirmata.* Dominus Ioannes Archiepiscopus Toletanus Hispaniarum Primas, Regnique Castella maior Cancellarius, & supradictæ nationis Hispaniæ Præsidentis ad dictam electionem respondit. Se habere duas voces, unam ut Præsidentis nationis suæ Hispanicæ: aliam vero, ut Archiepiscopus, & Primas Hispaniarum. Quantum ad primam vocem non posse consentire nisi requisita, & consentiente natione supradicta, quantum vero ad secundam vocem videlicet, ut Archiepiscopus, & Primas dixit se consentire: & expresse consensit. Itaque de loco futuri Concilij, non de loco digniori inter quatuor Archiepiscopos agebatur. Idque manifestum est ex subscriptione Notarij. Et ego inquit. Petrus Clerici Clericus Ambianensis Diœcesis Magister in Artibus publicus auctoritate Apostolica, & inclita nationis Gallicanæ in prædicto Sacro Concilio Senensis Notarius, quia huiusmodi electioni, pronuntiationi, assignationi, & deputationi loci futuri Concilij, ut præmittitur proxime celebrandi, præsens fui, &c. Qua ratione ergo astruatur hæc de loco, & ratio-

Basileense Concilium examinatur:

Nihil hac de
re, aut egisse,
aut statuisse
ostenditur.

ne obentæ prærogatiuæ sententia, ego non video! id solum reperio nominari hic primo loco Hispanum, sed locum ei primum in Concilio datum non inuenio. Quod verò attinet ad contentionem, Turrecremata, vti ab Erze citatur: non cum Gallo, & Germanico, sed cum Anglo susceptam fuisse narrat, eique Hispanum præstitisse. Sic enim. *Sicut Beatus Iacobus fuit primus inter Apostolos, qui Martyrium pro Christo suscepit, ita Regnum Hispania videtur inter omnia Regna Fidei lumen, & Christianitatis titulum suscepisse, sicut Basilea dum, cum Anglis de excellentia Regnorum altercabatur, fuit ostensum, & probatum.* Quare hoc testimonium idoneum ad rem, de qua tractamus probandam esse non puto. Cæterum hoc in medio relinquo. Forte enim erit alia editio Concilij, in qua aliter acta referantur. Verum iuxta horum tenorem nihil potest certi haberi: nec ratio Turrecrematæ quidquam expressum continet. Quod si contentio solum cum Anglis fuit, non video quorsum ea tendat, nec quid euincat. Illud obseruo; si res, vti commemoratur accidisset, multum in ea momenti fore oportere, cum initia illius Concilij germana fuerint ante sessionem secundam, in qua infortuniter, & falso decretum, Papæ Concilio subiectum esse, ob quam infaustam, & erroneam doctrinam, *Conciliabulum*, seu vt vocat Lateranensis Leone X. Synodus *Conuenticulus* esse Acephalus cepit. Sed hæc aliàs.

Concil. Basiliense fuit Conciliabulum.
Leo X.

Explosis tanquam suspectis huiusmodi testimonijs Conciliorum, superest vnum irrefragabile, idest Concilium Toletanum IV. in quo Patres serio, & grauitè egerunt de ordinanda certâ, & con-

constanti Missalis, & Breuiarij ratione, *que in toto*, sic aiunt cap. 2. *Hispania, & Gallia*, puta Narbonensi, Prouincia, *seruaretur*. Quam Prouinciam demandatam fuisse Sancto Isidoro omnium fermè Authorum consensu traditur. Id eo anno Baronius, & Spondanus, & Bisciola, id Loaysa in notis, ac cum eo Binius, id Mariana lib. 6. cap. 4. ex traditione confirmat, qui diserte secundum eam scribit *Missale, & Breuiarium Mozarabum, sacrorum, precumque diurnarum, ac nocturnarum ritus Isidori tribui*. Imò & partem Leandro assignat. *Tamet si* inquit *nonnulla Leandro inuenierit*. Cum autem in ijs expressa mentio de Iacobi in Hispania prædicatione fiat: quemadmodum infra monstrabimus, authore certè Concilio id approbatur, & commendatur. Igitur Concilium Toletanum IV. iure pro hac sententia citari debet.

Mariana

Leander

Concilij IV
Tolet. pro hac
veritate au-
thoritas.

Aliud Concilium, quod immeritò generale vocat Erze Ximenius parte prima, tract. 2. cap. 2. fuit Ioannis X. tempore, Romæ habitum super his officijs sacris tum Missalis, tum Breuiarij, Gothicis: nam cum Authore Mariana lib. 7. c. 20. persuasum esset Romanis, in ratione precandi Gotthica multa esse deprauata Ioannes Zancello, quē in Hispaniam miserat ad visitandum Iacobi Apostoli corpus, deinde legatum instituerat ad recognoscendos illos sacros Hispaniæ libros, & Ritus, commēdauit, ut quæ de ea re comperisset Romā ad se deferret. Quod ille diligenter præstitit, ac in Urbē reuersus, cum Pontifice communicauit. Qui super eo conuocatis Patribus, de omnium consensu retenta fuit illa prisca orandi, & celebrandi ratio. Et solum illud ait Mariana de nouo sanxere. *In sacrationi, se-*

Fauet Conc.
Romanū sub
Ioanne X.
Mariana

eretaque Sacrificij Christiani parte Romano ritu
precandum videri. Nimirum alia mystica verba,
 quibus panis vinumque in Corpus, & Sanguinem
 conuertitur, recenta tamen sententia, proferebant
 ad hunc modum. *Hoc est Corpus meum quod pro*
vobis tradetur. Hic Calix nouum testamentum est
in meo Sanguine, qui pro vobis, & pro multis effunde-
tur in remissionem peccatorum. Hactenus Mariana.

Baron.

Biblioth. PP.

Quod item refert Baronius tomo 10. ad Annum
 918. num. 2. non minore, quam Mariana pondere
 verborum. Consentit author Ordinis Diuini offi-
 cij Gotthici Mustarabum, quem superius adduxi
 ex XV. tomo Bibliothecæ Patrum pag. 777. qui
 his verbis narrationem suam concludit. *A Ponti-*
fice confirmatus est ordo Missæ huius, totiusque diui-
ni officij, vt in Hispania mos inoleuit, celebrandi.
 Fateor in his Authoribus Concilij nomen deside-
 rari. Verum *Concessum* Mariana: *Synodum* Baro-
 nius, quod perinde est, appellat. Itaque Roma-
 num possumus hoc secundum vocare Concilium.

Confirmat
 Conc. Trid.

Tertium, & quidem summæ Authoritatis est
 Tridentinum. Quippe quod sess. 25. in fine, ubi
 continuatio sessionis ponitur, titulo 3. iubeat ea,
 quæ de recognitione, & castigatione Missalis, &
 Breuiarij certis quibusdam Patribus commissa fue-
 rant, Sanctissimo Romano Pontifici exhiberi, vt
 eius iudicio, & autoritate terminentur, & euul-
 gentur, quare haud dubium est, quin rata habue-
 rit iam tum ea, quæ postea à Pio V. Pontifice sunt
 decreta. In quibus cum vetus, vt alias diximus,
 formula lectionum de S. Iacobi in Hispaniam ad-
 uentu, & prædicatione approbetur, deducitur
 eam quoque Concilio probatam fuisse, quæ sanè
 summa

Pius V.

summa Authoritas est. Ac hisce opinor Concilijs
nemo obsistere, opinor, poterit, aut refragari.

CAPVT XVI.

Probatur ex Breuiarijs.

QUANTA sit sacrorum officiorum,
quæ Breuiaria dici solent, Authoritas
non opus est, dicere cum nulla in re ma-
iorem, & frequentiore operam Pontifices, &
Concilia posuerint, quam in ijs ordinandis, & re-
cognoscendis, & corrigendis, quod ex publicis
Diplomatibus, & Decretis super ea re expeditis
constat. Quare quæ in ijs leguntur, & recitantur,
certa ea, & explorata existimari debent, nec illa
tantum, quæ Romana sunt, & publicam fidem ha-
bent, sed illa etiam idonea iudicanda sunt, quæ
Ecclesijs priuatis sunt concessa: nam & hæc au-
thoritate Apostolica sunt approbata, siue Bullis
expressa, siue viuæ vocis oraculo confirmata, siue
consensu re comperta tacito: quare quæ hic ex
ijs desumpta sunt testimonia, multum ad causam
faciunt.

Accedit Bre-
uiarij Officij
Diurni autho-
ritas.

Hoc argumentum eruditissimè tractauit Erze Ximenius p. 1. tract. 3. qui omnes pene Bibliothecas Romanas excussit, & ex alijs exempla postulauit ad huiusmodi veritatem confirmandam, cui video nihil addi posse. Sed quia Hispanica lingua scripsit, consulam communi legentium vtilitati, breuiter numerando, quæ ille latissimè persequutus. De meo si quid addam, seorsim ponam.

Breuiarium
ex Archivio
S. Mariæ Ma-
ior.

S. Mariæ de
Vallicella.
Capuan.
Pistoriense
Lucense
Comense
Gallican.
Cracouiense.
Varmienſe
Armenum
Germana.

Religioſor.
Ordinum.

Roman.

Mediolan.

S. Carolus
Borrom.

Romana Breuiaria Antiqua manuſcripta tria quidem numerat. Duo in Archivio Sanctæ Mariæ Maioris, tertium in Bibliotheca Sanctæ Mariæ de Vallicella Patrum Oratorij, quæ hodie Eccleſia noua dicitur, quorum lectiones, & Antiphonæ prædicationem Sancti Iacobi in Hiſpaniam teſtantur. Adiecit Breuiarium Capuanum, Piſtorienſe, Lucenſe, Comenſe, in Italia; ex Gallia producit Sanctonenſe, & quod appellat Gallicanum, quod ferme commune ſit. Ex Dalmatia vnum. Ex Polonia Cracouienſe. Ex Ruſſia Varmienſe. Adiungit alia apud Armenos viſitata, apud Germanos Eſſetenſe, apud Burgundos Beſuntinum. Iam verò Hiſpana recensere non oportet, cum nulla ſit ferme Cathedralis Eccleſia, quæ in Breuiario Sancti Iacobi aduentum, & prædicationem non recitet. Nec verò hoc numero comprehenduntur Breuiaria Religioſorum Ordinum, in quibus de hac re ſit mentio. Benedictina, Auguſtiniana, Dominicanæ, Franciſcana, Carmelitana, quæ numerare prolixum eſſet. Ego tria mihi vindico expendenda.

Primum eſt Romanum, de quo fatiſ ſuperius diximus. Huius ſacra; & communis authoritas eſt. Malſtorum, & ante Pium V. & omnium vno excepto Clemente VIII. qui Traditionem haud magna, meo iudicio, differentia inſeruit approbata.

Secundum eſt Mediolanenſe, ſeu Ambroſianum, quod à Sancto Ambroſio fuit inſtitutum, & concinnatum, quemadmodum teſtatur Sanctus Carolus Borromæus Cardinali in Epistoſa Præliminari: in quod eſſet, eodem Cardinali teſte, non
nulla

nulla priuatim haud rectè introducta fuerint, ea tamen ille omnia recognouit, & ad calculos reduxit, vt nihil in eo nisi purum, & ad normam S. Ambrosij accomodatum remaneret. Quare ille illud *Ambrosianum, nostrum* appellat, ita vt hoc pro vero, ac legitimo Ambrosiano haberi debeat. Itaque magna authoritas est à tanto viro commendata. Quod autem à Sancto Ambrosio Mediolanensis Ecclesia officia, & ritus acceperit, non hic tantum modo tradidit Sanctus Carolus, sed etiam in Concilio Mediolanensi I. ad finem, verbo *de Panis* &c.

In hoc ergo Breuiario de Sancto Iacobo sic legitur. *Iacobus Maior, Apostolus Domini, frater Ioannis Euangelista, filius Zebedai, cum a niuersam predicando peragrasset Hispaniam, &c.* quod à Sancto Ambrosio positum esse, ex approbatione Sancti Caroli manifestum est, nisi enim ab illo acceptum esset Cardinalis, qua erat accuratione, & seueritate expungeret. Nemo quippe Borromæo, vel in sacris tuendis, vel in moribus castigandis attentior vsquam, & vigilantior, & seuerior extitit. Quemadmodum eius, quæ extant, sex Concilia testantur.

Tertium sit Breuiarium Hispanicum priscum, quod postea Muzarabam, vel Mustarabum nuncupatum, de quo, vltra illa quæ iam diximus, pauca dicemus. Ante Isidorum vixisse constat: nam is illud non condidit de nouo, sed recognouit, ac ordinauit, ac in meliorem, quam antea erat, formam redegit. Vnde illius patet antiquitas, ac ex ea authoritas. Non pauca de illo superius diximus: idcirco breuiiores erimus. Id Breuiarium & Missale, *Gothicum* antea dici consueuerat, vti
Ma-

Breuiar Gothicum, huc Muzarabicū.

Mariana
Loayfa
Liber de Di-
uin. offic.

Mariana lib. 6. cap. 3. & Loayfa in notis ad quar-
tum Concilium Tridentinum, & liber Diuini offi-
cij Mustarabi tomo octauo Bibliothecæ tradunt.
Post correctionem autem, ex præscripto Conci-
lij ab Ifidoro Ifidorianum dictum. Ex quo Ara-
bes in Hispaniam irruerunt, quod eo Christiani
inter eos habitantes, quasi captiui utebantur Mu-
zarabum, seu Mustarabum nuncupatum. Fuit

Concil. Tol.
IV.

Idem liber.

ergo illud *ex antiquo Gotthorum more conserua-
tum*, & totum emendatum ab Ifidoro, & castiga-
tum: *ut nemo sit, quemadmodum habetur in eo*
libro Ordinis officij Mustarabici, *qui de illius inte-
gritate, seu autoritate ambigat, cum à Sanctis in-
stitutum ab iisdem prouectum, miraculosè fuerit*
confirmatum. Quod ibi exactius multis argumen-
tis demonstrat. Et capite 24. hoc officium nunc
Muzarabicum, nunc Ifidorianum, nunc Gotthi-
cum appellat. Verba autem, quibus Patres Isi-
doro hanc Prouinciam demandarunt excerpere
volo, ex cap. 2. Concilij Toletani IV. *Vnus igitur*

Ifidorus au-
thor Bremarij
Antiqui Got-
thici.

Concil. Tol.
IV.

Ordo inquit orandi, atque psallendi nobis per omnem
*Hispaniam, atque Galliam conseruetur, vnus mo-
dus in Missarum solemnitate, vnus in Matutinis,*
Vespertinisque Officijs. Idque affirmat Baronius
tom. 8. anno 615. numero 68. & 70. & in notis ad
Martyrologium XXV. Iulij citat hymnum huius
Breviarij, quod vocat *Toletanum secundum regu-
lam Isidori*. In hoc igitur præter lectiones ponitur
hymnus, qui perspicuè continet aduentum, &
prædicationem Sancti Iacobi in Hispania his ryth-
mis

Bren. Tolet.

*Magni deinde Filij tonitrui
A depti fulgent prece Matris inclita*

Virin-

S. Iacobi in Hispaniam 167

*Vtrinque vita culminis insignia
Regens Ioannes dextra solus Asiam,
Et laeva fratrem positus Hispaniam.*

Et rursum

*O vere digne Sanctior Apostole,
Caput resurgens inclytum Hispania,
Tutorque nobis, & patronus vernulus
Vitando pestem, esto salus cœlitus
Omnino pelle morbum, vlcus, famemque, &c.*

Integer hymnus affertur in Ordine illo Officij Muzarabici tomo XV. Bibliothecæ pag. 785. insertus horis vespertinis multo longior, & aliquantò dissimilior ei, quem recentiores habent Authores, sed nullatenus sensu alienus.

Adiicit Breuiario pondus, Missa, quæ ibi tota ponitur, vti est in Missali Muzarabico, propria Beati Iacobi; cuius nonnullæ Orationes significant prædicationem eiusdem Apostoli in Hispania, vti est illa post initium Missæ tertia, in qua sic ad finem. *Ea nobis obtineat adimplere, quæ in ipso Apostolo docente cognouimus.* En mentio expressa doctrinæ. Et rursus post oblationem. *Viuant in nobis Domine I E S V Apostoli tui Iacobi prædicamenta doctrinæ, quibus docemur, &c.* Nec opus est alio argumento, quam quòd tota Missa in laudem Apostoli sit composita. Quorū nisi ille doctor, & patronus Hispaniæ foret, non illa Missæ formula in eius solemnibus vsurparetur. Quare non immeritò Author Bibliothecæ in præmio ad officium, & Missam Sancti Iacobi, de quibus agimus. *Quia festum inquit Sancti Iacobi Hispaniarum Patroni inter solemniora censetur, adiciam hoc consequenter vespers, & Missam, &c.* quod ex ijs no-

uit

Liber de ordine officij Muzarabici

Missæ S. Iacobi

Vnius è Bibliotheca Patrum authoris egregium de hac re testimonium.

uit Patronum eum Hispaniarum esse. In cuius honorem ; & Missa , & Officium solemne , ac proprium cantabatur , & recitabatur .

C A P V T X V I I .

*Falsum esse , & commentitium istum
Commentarium manuscriptum
Toletanum à Garcia Loay-
sa inuentum perspi-
cuae ostenditur .*

Commenta-
rius à Garcia
Loaysa inuen-
tus qui autho-
ri videri su-
spectus cape-
rit ?

EX quo legere hunc Commentarium capi:
Cæpi autem initio mearum in hac Alma
Sapientiæ Academia lectionum , ante-
quam vllum Hispanum Authorem (iuratus dico)
legissem , suspicatus sum foetum adulterinum , ac
suppositum esse . Nolui tamen statim ea de re di-
ligentius inquirere , quòd vellem etiam eius inte-
gra Fide aduentum Sancti Iacobi in Hispaniam su-
stinere , quod videram nihil in eo , & si germanus
foetus Roderici Ximenij esset , inueniri , quod à
Traditione dimouere , acutum , & accuratum le-
ctorem posset . Moueri me item sui autoritate
tantorum virorum Loayzæ , ac Baronij , & quem
permagni facere soleo , Spondani , & Seuerini Bi-
nij , quem iuxta æstimo . A quo illud manuscrip-
tum recipitur , & citatur in eo loco Decreti Gun-
demari : & notis ad Lateranense illud Innocentio
III. Concilium tom. 3 p. 2. pag. 699. Itaque nolui
initio

initio repugnare, ne aut viderer eos deterrere, & illos Episcopos imitari, quos aiunt ad conspectum Ximenij tacuisse, & timuisse, aut nobilissimorum Scriptorum Fidei, nisi magnis, idoneisque argumentis detrahere. Ac videbatur mihi multo maius me operæ pretium facturum, si quæ eos mouerant à sententia concepta recedere, argumenta refellerem, quàm si ea negando tollerem, perinde, ac cum ijs luctari non possem. Nunc postquam, opinor, apparuit omnia à me satis esse confutata: nec quicquam ex ijs veritati communis sententiæ obesse, in animum induxi totam hanc machinam, qua nitebatur dubitationis edificium, prorsus euehere.

Cur author non ab initio statim illum improbarit?

Duo mihi propono. Alterum hoc instrumentum tot mendis scatere, vt Fidem nullam mereatur. Alterum illud Roderici Ximenij opus esse non posse.

Scopus Authoris.

Antequam ad menda, & errores veniam. Animaduerto de hac lite nullam prorsus in historia, & actis Lateranensis Concilij mentionem fieri. Quo certe nomine iam suspectum videri incipit. Cum causa tam grauis fuerit, vt silentio præteriri vix posset. Cum præsertim tot aliarum minoris momenti rerum in eo expressa vestigia reperiamus. At non erat, dicet quispiam, locus, aut occasio ea de re, aut statuendi aliquid, aut loquendi. Erat certe, nempe cap. V. vbi de dignitate Patriarcharum Græcorum, & in VI. vbi de Metropolitaniis, & Concilijs, quæ ab ijs celebrari debent, & in VII. in quo de correctione excessuum, quæ ab Episcopis in subditos exercenda est agitur. Et in alijs in quibus similia tractantur oppor-

Infirmatur I. ex eo quod nulla in Lateranen. Concilio de illo mentio.

Acta in Concilio Lateranensi.

tuna se dabat huius Controuersæ componendæ occasio : quæ cum palam coram Pontifice , vti scribitur, tanta contentione agigaretur , digna erat quæ sibi aliquam Concilij partem vindicaret . At silentio res tota inuoluitur. Itaque de Prædicatoribus , de Magistris scholasticis, de Capitulis Monachorum, de electione per scrutinium , vel per compromissum , de iustitia sæculari , de formula litterarum Prædicatorum , de cura viduarum , de que habitu illarum ; multus sermo . De re tam graui, ne verbum quidem fit in eo Concilio . Ac ne obijcias causam huiusmodi esse controuersam, atque adeo prætermisam, ne strepitus iudicij cursum rerum in Concilio grauissimarum turbaret . Occupo. In eo causa Stephani Archiepiscopi Cantuariensis accusati de suspitione prodicionis in Regem , & contemptus Censurarum ab Innocentio ei impositarum , & ob id in eodem Concilio puniti lata in eum , siue confirmata suspensionis sententia . Verum graues, opponunt , & quæ Regium , & Pontificium ius attingebant Controuersæ illæ fuerunt. Esto . Quid tamen respondebunt ad aliam quæ ibidem acta est, causam, de confirmando in Eboracensi Ecclesia , ad quam euectus fuerat a Canonicis Simone Langetona , quem Innocentius III. noluit confirmare, surrogato Vualtero de Trai Episcopo Vvigonensi , qui Virginitatis florem illibatum retinere ferebatur . Quæ duæ causæ apud Binium in notis, citato Matthæo Paris, reperiuntur . De nostra autem controuersia altissimum silentium est, cum in re tanta versaretur . Hæc, & alia suspectum mihi facere coeperunt istud instrumentum Toletanum , Non tamen idcirco

Remores causas in eo Concilio sunt propositæ.
Binus
Matth. Paris

circo mihi persuasi, nisi posteaquàm ea meo suspicio altius insedit animo, ac eadem coegit reliqua scrupulosius inquirere.

Cuiusmodi ea fuerit, pando.

In ipsomet principio error est Chronologicus. Ait. *Anno Domini ducentesimo supra millesimum celebratum esse Concilium*. Quindecim annis antè posuit: nam illius annus fuit millesimus ducentessimus decimus quintus, qui incidit in annum decimum octauum Innocentij III. quem creatum fuisse constat anno 1198. Vnde nouus error existit, tertio anno eius Pontificatus habitum fuisse Concilium: non autem XVIII. vti Commentarius prodit. Grauior est alter error, cùm in disceptatione cum Braccharensi Episcopo ait. *Orta discordia inter Paschalem Papam II, & Otthonem Imperatorem*. Ecquis hic Ottho Imperator? Henricus fuit Rex Germaniæ Imperator IV. Tertiij Filius, qui super investituris cum tribus Pontificibus Paschali, Gelasio, Callisto, omnibus nomine secundis, Armis disceptauit. Hic series incipit errorum. Affirmat Burdinum tempore Paschalis sedem Romanam ope Henrici Imperatoris inuasisse, quod omnino alienum est à veritate: nam Paschali viuo, non Burdinus, sed alij tres Antipapæ resisterunt, qui Clementi Pseudopontifici tertio vnus post alium successerunt, & Rempubicam Christianam turbauerunt. Hi autem fuere Albertus Atellanus, Theodoricus Romanus, & Syluester IV. dictus. Nullus Burdinus, quem mortuo iam Paschali, Henricus Gelasio obstruit. Hunc alius maior sequitur error. Sequitur enim *Hic, idest Gelasio, succedit Alexander III.* Mira-

Infirmitas II
ex erroribus.

Error tempus
rum.

Error personarum.

Error in suc-
cessionem Pon-
tificum

Error in serie
Imperatorum

Sugerius
Tyrius
Pandulph.
Roger.
Genebrard.
Baron.
Platina
Ciaccon.
Binus
Later. Conc.

supputatio . Dormiebat hic Author . Inter Gela-
sum , & Alexandrum tertium, octo Pontifices in-
tercurrerunt . Callistus II. Honorius II. Innocen-
tius II. Coelestinus II. Lucius II. Eugenius III.
Anastasius IV. Adrianus IV. Cui surrogatus Ale-
xander III. Et tamen huic viro credidit Baroni-
us , & Loayza : alijsque id persuaferunt . Iam ve-
ro lapsus sequens turpissimas Affirmat *Alexan-
dram III. cum Otthone Imperatore in gratiam redi-
isse , & pacem inter Imperium , & Ecclesiam Roma-
nam constituisse* . Risi cum hac legi , videtur mihi
Author huiusce belluli Commentarij non alios
in serie Imperatorum nisi Otthones agnouisse ; qui
cum quatuor tantum , & omnes multo ante Pas-
chalem , & Alexandrum fuerint , ille tamen eos
quadraginta vult efficere , nisi forte in vitam reuo-
care vult eos , qui iam mortui fuerant . Pax inter
Callistum II. & Henricum illum Imperatorem IV.
& Regem Germaniæ V. facta fuit ; idque constat
ex vita vtriusque . Annales idem consulat , ac ita
rem habere comperiet . Nihil enim in historijs
triticus , nihil extra historias , vt ita dicam , constan-
tius . Id Sugerius , id Tyrius , id Pandulphus , id
Author Chronici Cassinensis , id Rogerius , id Ge-
nebrardus , id Baronius , id Spondanus , id Plati-
na , id Ciacconius , id Seuerinus Binus , alijsque te-
stantur . Id ex Concilij Rhemensi , & Lateranensi
ab eodem Callisto celebratis constat . Ac extat in
fine Concilij Lateranensis in Biniana Collectionis
formula Restitutionis Inuestiturarum ab Henrico
Imperatore facta , quæ incipit . *Ego Henricus Dei
gratia Romanorum Imperator Augustus pro amore
Dei , & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ , & Domini Papæ*
Gal-

Callisti, non *Alexandri*, qui post annos quadraginta Pontificatum accepit. Post illam, ibidem ponitur alia forma item solemnisi Concessionis a *Callisto* Papa eidem factæ, qua permittit, ut ipse Electionibus Episcoporum, & Abbatum Teutonici Regni, quæ ad Regnum pertinerent, interesset, ac exortam inter eos dissensiones, citra vim tamen, & simoniam componeret. Hæc incipit ita *Callistus servus servorum Dei dilecto filio suo Henrico*. Nec in his tantum Concilijs res hæc acta, sed in alijs etiam Germanicis agitata fuit. *Vvitembergensi* nimirum, & *Vvormatiensi* Abbate *Vrspersensi* idoneo, quod ijs interesse potuit, Authore. A quo ista petijt *Seuerinus Binius* in notis ad Concilium illud *Lateranense*. Ac nescio utrum magis mirer hunc hominem, quisquis ille demum sit, tam enormiter errasse: an tot viros doctissimos tam enormiter errantem non vidisse? cum nemo eorum non contrarium in suis Commentarijs scribat, ac sentiat. Quamquam ego quidem suspicer, hunc Authorem hæc glossmata ex industria finxisse, & in ea serinia immittere voluisse, ut posteros in fraudem induceret. Ac illud mirabile puto, tam ei feliciter successisse, ut eruditissimis, ac vigilantissimis hominibus imposuerit. Quid enim quæso absurdius, quam contentiones *Callisti*, & *Henrici* cum dissensionibus *Alexandri III.* & *Friderici primi* turbato rerum, ac temporum ordine confundere: nec tamen ex ista peruersitate cæterarum rerum falsitatem deprehendi. Suboluit certè mihi, vel primum liminares paginas euoluenti, quanta hic *Mephitis* inesset. Intonabat quippe meis auribus illud apud *Othonem Frisingensem* distichon.

Vvitembergense.
Vvormat.
Abbas *Vrspersensis*.

Otho Frisingens.

Es-

Ecce Calistus honor Patria, decus Imperiale

Nequam Burdinum damnat, Pacemque coronat.

Occasio erro-
ris aperitur.

Sic enim decantata carmina ad legem metri ac-
commodo: dum bonus hic Author historię leges
violat. Ac puto eum, quòd in nomen Otthonis
Cancellarij Imperatoris Henrici III. incidit, eum
pro Imperatore accepisse. At hic Ottho Cancel-
larius erat, & in Episcopatum Bambergensem
loco Ruperti defuncti surrogatus ab eodem Im-
peratore, ac depositus, Romam supplex, & facti
poenitens venit, & iterum Paschali II. qui tunc
Pontificatum gerebat, iure, ac legitime sedi Bam-
bergenfi præpositus. Nisi fortè si legenti hi-
storias eius temporis Othonis Frisingensis. Histo-
rici nomen occurrit, eum Imperatorem existima-
uit: ita vt Othonem Historicum pro Otthone Im-
peratore vsurparit. En cui crediderunt viri sum-
mæ, & authoritatis, & fidei! si ista in Concilio
Ximenius effutijset, ab Innocentio doctissimo
Pontifice, & à toto Cardinalium, & Episcoporum
cætu refutaretur, & ab alijs auditoribus sibilo ex-
ploderetur. Quod si hæc ibi erat, aut picta in ta-
bulis, aut texta in aulæis historia, illa intenden-
tem in eam digitum, vel muta refutaret.

Alius lapsus
sed leuior.

Tamet si hoc leue sit: ait Burdinum *relegatum*
fuisse in Monasterium Calabriae Sanctissimæ Trini-
tatis Scapili, in cuius caueam inclusus fuit Burdinus.
Constat eum primum in Cassinense Monasterium
missum, & ibi in Arce, quam Abbas cuiusdam
Monasterij exstruxerat custoditum suæ insolentiæ
pœnas dedisse, ad ordinem Monasticum com-
pullum, & ibi consenuisse. Quod narrat Tyrius,
& Pandolphus, & Author Chronici Cassinensis
lib. 4.

Tyrius
Pandolph.
Author hist.
Cassinens.

lib. 4. cap. 70. Vnde ex ijs Baronius, & Spondanus scribunt in Campaniam relegatum. Verum inde postea educi, & in illud aliud *Trinitatis Caveam* dictum, in quo claudi, & custodiri soliti Antipapæ deduci potuit. Illius vero Monasterij mentio fit c. 1. de offic. Iudic. & c. Insuper de Testam. Huius rei Authores sunt Frater Antunius Yepes tom. 6. pagin. 107. & D. Rodericus Acugna in sua de Archiepiscopis Braccharensis Historia, in vita Mauritij Burdini.

Cap. i. de officio Iud.
Cap. Insuper de testam.
Fr. Antonius Yepes.
Acugna;

Quid hoc homine faciemus? qui tam fidenter ait: his obiectis, & aspectu picturæ erubuisse Braccharensem Episcopum, virum splendore sanguinis, litterarum peritia, rerum experientia, excellentem: quem qui ex historijs Lusitanie norit, is demum intelliget, quam hic sit scriptor nugax, & ineptus. De quo postea redibit sermo. Nunc enim id solum ago, ut errores in Historia prodam, eumque suismet passibus persequar, & è vestigio demoveam.

CAPVT XVIII.

*Alij errores in eâ enarrationis parte,
qua ad Compostellanum Episco-
pum pertinet, commemo-
rantur, & consu-
tantur.*

INITIO quod ait ore Compostellani Epi-
scopi, non ipse, opinor, vir in Historijs præ-
sertim Patriæ versatus, diceret. *Sanctum
Iacobum in Hispania prædicantem infinitos ad fidem
conuertisse.* Nam vt multos conuerterit, non ij
eum numerum effecerunt, vt dici de ijs infinitos
fuisse possit. Imò & veròsimilius puto, paucos ab
eo esse conuersos, quòd video à pluribus, & gra-
uioribus Authoribus tradi.

Paucos S. Ia-
cobus, in His-
pania conuer-
tit.

Sed excusari potest affectus Præfatis Compo-
stellani. At quomodo excusabitur, quod sequi-
tur, & Roderico Ximeno tribuitur? Nempè vt
antiquitatem Compostellanæ Ecclesiæ enqueret,
dixisse. *Antiquitas ista centum, & nouem anno-
rum spatio continetur.* Cum ea plura sæcula con-
tinuerit. Nam anno 801. post inuentum Sancti
Iacobi Corpus à Leone III. Alphonfi Regis præ-
cibus, & Caroli Magni Authoritate locutus sedes
Compostellam translata est. Non igitur centum,
& nouem annos, sed tria fermè sæcula nomera-
bat. Sic enim à Leone III. ad Innocentium III.
interfluxerunt.

Labitur in
Chronologia.

Quo tempore
translata sit
Iriensis sedes
Compostellâ.

At

At loquitur de erectione sedis Metropolitanae quæ faciebat ad causam. Hæc autem nonnisi à Callisto II. facta est, à quo *Ecclesia Compostellana Metropolitano iure* (Verba sunt Mariana lib. 10. cap. 12. *auſta est*) *Atque Emeritensis Ecclesie, quæ in dictione Maurorum erat, iura, & potestas omnis, quò maior esset Authoritas Compostellam translata.* Quod iam dixerat antea lib. 7. cap. 10. ubi observauit, tunc etiam à Bracharenſis Ecclesie, cui erat obnoxia, legibus solutam. Accipio, sed haud video constare supputationem. Nam quo anno prerogatiuam illam habuit, is fuit annus 1124. Callisto Papa. Annus autem eius disceptationis Innocentio Pontifice habita fuit iuxta numerum, initio narrationis positum 1124. ab anno autem 1124. ad 1200. intercurrerunt Anni 74. non autem 109. Quod si recurrat ad summam quæ in fine habetur, & est iusta, & Germana, idest Annum 1215. quo anno congregatum Conciliū, pauciores adhuc anni intercedunt, qui summam conficiunt 91. Itaque ratio numerorum fallax, narrationi similis deprehenditur. Hic est primus error.

Mariana X: menio contra dicit.

Errat in supputatione temporum.

Secundus, & grauior, & absurdior. Affirmare ad ea usque tempora, idest Callist. II. Oratorium quoddam admodum paruum esse locum illum, in quo tunc (cum illa dicebat) *sita erat Compostellana Ecclesia.* Hoc quàm sit fallum manifestè apparet. Cum enim ea Ecclesia ab Alphonso Casto Rege ibi ædificata Cathedralis à Leone Pontifice instituta fuerit, & multis prædijs locupletata, auctaque redditibus, non paruum esse, diciue Oratoriū potest, idque Ioanne Mariana Authore constat lib.

Baronius
Spondanus
Bisciola

Mariana

Idem

Compostella
na Ecclesia,
quàm antiqua

7. cap. 10. cum præsertim (verba sunt huius Scrip-
toris) *ed confuerent ex Italia, Gallia, atque Ger-
mania, ex propinquis, & ulterioribus, ex longin-
quis gentibus quam plurimi*. Quod item tradit
Baronius Anno 816. & cum eo Spondanus, &
Bisciola. Verum ut ea Ecclesia opibus magis, &
fama, quam mole augustior fuerit, certè constat
Rege Alphonso Magno intra seculum, idest an-
no 876. Authore instauratam, & amplificatam,
& in augustum Templum conuersam: sic enim
Mariana libro 7. cap. 18. *Templi Compostellani
structuram* obserua, Templum dici, nō Oratorium
nouis ipse operibus auxit. & intra, Templum ergo
Compostellanum solemnī cœremonia sacratū. Nonis
Maij die luna: tertio aureo numero, ut Sampyrius
Asturicensis est Author, hoc est, anno octogintesimo
septuagesimo sexto. Huc pertinet *Ara maxima*,
nomine Saluatoris: *dextra lauaque due Ara*, pri-
or Petri, & Pauli nominibus: posterior *Ioannis
Euangeliste* dicata: nam *que tegebat Iacobi Apo-
stoli ossa*, &c. non potuit esse angusta, quæ Alta-
ribus abundabat, & à Magno Alphonso ædifica-
ri iussa. Itaque de eodem Templo recte Maria-
na eodem loco. *Templum Compostellanum*, quod
magnis cœmentis, & molibus ad culmen peruenerat,
grauissima cœremonia sacratum est. Videat ergo
author Commentarij, quo iure, qua fronte dixe-
rit paruum quoddam Oratorium locum illum ad-
vsque Callisti II. ætatem fuisse, cum ante ducen-
tos, & eo amplius annos Templum magnificum,
& augustum constet extitisse?

Tertius eo turpior existit, quòd in re domesti-
ca Toleti, & à pueris cantata admittitur. Hunc
ip[su]m

ipſiſmet conceptis ab eo Authore verbis volo proponere Nobilior inquit, eſt, ac illuſtrior appellatio Beata Virginis, cuius inuocatione, & nomine Eccleſia quacunque anguſtiſſima, & celeberrima efficitur, & potiſſimum Toletana, quam ipſa Virgo Sanctiſſima præſentia ſua inuiſere voluit, atque dignata eſt, cum quondam Beato Ildelfonſo Archiepiſcopo Toletano Sacrificium Domino offerenti, & omnibus præſentibus, qui diuinum audiebant officium, ſe viſibilem præbuit. Nihil eſt tam certum, quam tempus iſtius apparitionis fuiſſe nocturnum, dum matutinas in peruigilio diei Expectationis partus Beatiffimæ Virginis in Choro cum Canonicis preces perſolutum iret, & ante Arā procumberet, vt eas ex more recitaret: idque in officio eius diei omnes Eccleſiæ Hispaniarum canunt. Itaque in eius lectione quinta. Cum enim, inquit Ildelfonſus ad preces matutinas Expectationis Beata Maria in Eccleſiam nocte descenderet, Comites eius in Eccleſia limine fulgore quodam repentino deterriti retroceſſerunt. Ille vero intrepidus ad Aram progreſſus Virginem ipſam vidit, & adorauit, ab eademque veſtem, qua in ſacrificijs ute- retur, accepit. Idem referunt officia inſtituta pro die Feſti Sancti Ildelfonſi, & Feſti Deſcenſionis Beata Virginis, quæ in diem 23. & 24. Ianuarij incidunt: in quibus eadem Hiſtoria enarratur. Noctē, inquit Breuiarium, intempeſta de Cælo Sanctiſſima Virgo Virginum, Angelorum comitata Choris, & in Cathedra vnde Ildelfonſus ad populum verba facere conſueuerat, diuina quadam, & omnem captum excedenti forma, ac Sole ſplendidior

Labitur in Ap-
paritione Bea-
ta Virginis in
Toletano cō-
plo.

Breuiaria Hi-
ſpanica Xime-
nium reſel-
lant.

Eadem alijs
in locis.

consedit, uniuerso Templo suauissima odoris fragrantia, & cœlestis luminis magnitudine completo. Quae Ildelfonsus ad nocturnas preces de more ueniens, omnibus perterritis, & pauore dilapsis, ipse rei quidē nouitate initio perculsus, sed dicendi spe erectus, & deuota mentis humilitate securus, gaudio simul, & reuerentia tremens humi sese ante pedes Virginis supplex abiiecit. Quem sic affata Virgo est. Propterea in occursum serue Dei, & accipe munusculum de manu mea, quod de thesauris Filij mei tibi attuli. Et simul hac dicens uestem Ildelfonso induit cœlesti opificio contextam.

Julian. Pomerius.

Species B. Mariae Virginis Ildelfonso ap parentis.

Baronius Bellarminus

Loayza?

Eius item rei Author est locuples, Iulianus Pomerius Toletanus Diaconus in Proemium ad libros laudis Intemeratae Virginis Mariae Ildelfonsi, quod praepositur eius operibus, quae habentur tomo 7. Bibliothecae Patrum, ubi latè, & eleganter commemorat, quid in ea uisione acciderit, & ait, *Ante horas matutinas solito more ad obsequia Deo peragenda consurgens, ut vigilias suas Domino consecraret, &c. Et infra. Ante Altare Virginitis procidens reperit Dominam in Cathedra sedentem. Et mox serue Dei charissime accipe munusculum, &c. quem Authorem citant, & probant Baronius ad anno 657. & Bellarminus lib. de script. Ecclesiast.. Nemo est, aut ex Hispanis, aut ex externis author quin de nocte miraculum contigisse confirmet, praeter istius, Commentarij confarcinatore. Loayza postquam id affirmasset in notis ad Concilium Toletanum X. ait id fufius tradi in officijs Ecclesiasticis Ecclesiae Toletanae à Sanctiss. Domino Nostro approbatis contineri.*

In

In hos errores nullus, vel mediocris eruditio-
nis Author incideret: quos nescio qui non ob-
seruarunt, tam vigilantes, & accurati authores.
Ego non ijs sum eruditior, aut solertior: sed
alia tamen deprehendo, quæ suspectum mihi
hunc authorem faciunt: & præuaricationis reum.
Nam dum Primatui Toletano fauet, tot inserit à
veritate aliena, vt Fidem in cæteris eleuent: Itaq;
minime credendum, eum qui in multis, perspi-
cuisque mentitur, in alijs obscuris vera dixisse.

Animaduerto igitur, eum iacere quædam quasi
casu, quæ indicant animum maleuolum, & His-
panis rebus infestum, vti cum ait de Ecclesia
Compostellana: *Vt Peregrinantium deuotio, qui
ob reuerentiam Beati Iacobi cuius Corpus ibidem
creditur esse sepultum, in melius semper cresceret.*
Pupugerunt me illa verba. *Cuius Corpus ibidem
creditur esse sepultum:* quòd dubitantis sunt, & ad
opinionem rem certissimam reiicientis: quasi
vero fide tantum vulgari, id æstimandum sit, non
certa traditione, & veritate tenendum. Quid
enim quæso certiùs, quam Corpus Sancti Iacobi
Compostellæ asseruari. Cum id præter fidem
Historiarum, & autoritatem Breuiariorum, &
Priuilegia Pontificum, peregrinationes eò ab om-
nium penè Nationum Principibus tum viris, tum
foeminis, præter alios omnis ordinis hominum,
susceptæ, testentur. Inter quas illa habenda est
celeberrima, quam Regina Sancta Portugalliae
Elisabetha instituit, quæ omnia illa, & interna
Templi, & circumuicina loca piam quadam cu-
riositate lustra uit, & in omnibus suæ reliquit im-
pressa Religionis, & liberalitatis vestigia. Eam

Infestus ani-
mus scriben-
tis de S. Iacobi
bo.

De illius se-
pultura cor-
poris ambi-
gentis more
loquitur.

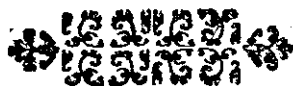
Peregrinatio
S. Elisabethæ
Compostellæ

Bzouius
Vasconcellus

latissimè describit Bzouius in Annal. Anno 1336
& Vasconcellus in Anacephal. Regum Lusitaniæ,
& passim in Historijs Lusitanijs inuenitur.

Traditionem
traditione
vult æterna-
re.

Aliud obseruo eiusdemmodi. Semel ait ex
sententia Compostellani. *Diuum Iacobum pluri-
mos conuertisse*, & rursus nomine Monialium,
paucos admodum ab eo fuisse conuersos, quod astu-
tè velit Traditionem Traditioni opponere & cum
vna alteri sit contraria, vtramque euertere.
Nam Compostellanus nonnisi ex Traditione di-
cebat plurimos; & Moniales, nonnisi ex eadem
paucissimos esse conuersos. Vnde pugnare se-
cum Traditiones, hic quicumque est Author, qua-
si aliud agens monstrabat. Hæc autem non ab
homine amico, sed suspecto videntur profecta.
Certè si quis inimicus vellet fraudulentè detra-
here, sic opinor, scriberet. Vnde prauaricatorem
optimè appellauit.

CAPVT XIX.

Hanc ratiocinationem Roderici Ximenij nullatenus esse, idoneis argumentis suadetur.

FATEOR multum mihi ac seriò huiusmodi Historiam pendenti, & inuenta ibi argumenta, cum ijs, quæ in scriptis de Rebus Hispaniæ Roderici Ximenij legendo reperiebam, & omnia inter se diligenter, & accuratè conferenti, illud demum visum, non potuisse Ximenium ea argumenta ratiocinando proferre, quæ omnino à suis historiarum monumentis discrepabant. Itaque statuo, quæ me mouerunt, & nunc mouent ad hoc sentiendum, exempla collatis inter se locis proferre, vt persuadeam Lectoribus, hoc glossema suppositum, ac notum esse; qua ratione Baronium ad nos reuocabimus, vt nobiscum sentiat, cum Ximenij illud opus, quod nutare in prima sententia coegit, non esse monstrabimus.

Prima sit de Burdino historia: de quo in libro 6. cap. 28. sic scribit, inferens Epistolam Gelasij Papæ II. ad Bernardum Toletanum, vti vocat, Primatem, & cæteros Hispaniarum Episcopos. *Non latere credimus fraternitatem vestram, qualiter frater noster Mauritius Bracharensis Episcopus sententiam diu habuerit, & quomodo Ecclesiam suam dimiserit, & quomodo Regi excommunicato adhaeserit. Illud etiam, vt opinamur, notis, quod à*
Præ-

Author huius
nuscipiti Cõ-
mentarij To-
letani non vi-
detur esse
Ximenius.

In historia
Burdini non
cõsentit cum
Authore ma-
nuscipiti To-
letano Xime-
nius.

Epistola Ge-
lasij II. ad
Bernardum
Toletanum
Primate[m] di-
ctum.

Roderici Xi-
menij de
Mauricio Bur-
dino narratio
diuersa à Co-
mentario To-
letano.

Author ma-
nuscripti To-
letani votus
& commen-
tarius.

Prædecessore nostro Sanctæ memoriæ Paschali Papæ
in Concilio excommunicatus sit, & quod Braccha-
rensi Ecclesiæ mandatum, ut Pastorem sibi alium
prouideret. Nunc idem per Regis tyrannidem post
longum electionis meæ spatium in cubili Sanctæ
Matris Ecclesiæ se ingressus. Ideoque fraternitati ve-
stræ mandamus, ut ad electionem in Braccharense
Ecclesiæ faciendam sollicitudinem charitatis debita
operam præbeatis. Ipsum vero Mauritium excom-
municatum, periurum, & Matris Ecclesiæ conflu-
pratorem cæteris Ecclesiæ filius publicetis. Datum
Caietæ octauo Kal. April. Tum ille. Et idem Papa
in Gallias nauigans Lugduni decessit in Pontificatu
vix anni curriculo expleto, & huic successit Calli-
stus II. qui erat Archiepiscopus Viennensis frater
Raymundi Comitis Patris Aldelfonsi Imperatoris
Hispani. Hic mox pace firmata debita restituitur
dignitati, & Burdinum iam ab Imperatore abie-
ctum Sutrij conclusit obsessum, & captum, & depo-
situm in Monasterio Sanctæ Trinitatis de Cauea
captiuitati perpetuæ mancipauit. Qui ibi vixit fere
vsque ad tempus Eugenij III. à quo fuit quartus
Dominus Alexander. Vnde & in secretario Palatii
Constantiniani hi versus reperiuntur conscripti.

Ecce Calistus honor Patriæ, decus Imperiale

Nequam Burdinum damnat, pacemq; reformat.
Contraria hæc prorsus sunt ijs, quæ in Concilio
Lateranensi de Burdino, & Alexandro Papa di-
cta finguntur à Ximenio, & ad ea refutanda
apposita: his enim nos paulo ante illam fabulam
confutauimus. Non erant igitur illa dicta Xime-
nij: sed simiæ alicuius, qui illius personam vo-
luit astutè agere. At quam ineptè egerit, nos hi-
sce

ſce prodendis monſtramus.

Secunda eſt illa pars ratiocinationis aduerſus Compoſtellanum, quæ refertur ad *Oratorium paruum*, illis verbis conſtans. Nam ad hæc uſque tempora *Oratorium paruum* erat locus ille, in quo nunc ſita eſt *Compoſtellana Eccleſia*. Refellamus hoc verbis Roderici lib. 4. cap. 15. ubi de Rege Alphonſo Magno, qui floruit tribus ferme ſæculis ante Ximenium: *Eccleſia Sancti Iacobi, quæ erat terrea quadris lapidibus, & columnis marmoreis reparauit*. Qui ergo potuit *paruum* illud *Oratorium* dicere Ximenius? verum eſt illum tacuiſſe de Templo antè ab Alphonſo Caſto extructo. Sicut etiam ſiluit de inuento Iacobi Apoſtoli corpore, quod non probo. Illud autem etſi aliàs minuatur fidem authoris: non opus eſt ad ſententiam fidei refellendam: ſatis enim his verbis Ximenij conſutatur.

Tertia ſit narratio de tempore Deſcenſus Beatæ Virginis in Eccleſiam, & Sedem Toletanam, quando illam ſacram caſulam de theſauris Filij ſui Ildelſonſo attulit. Perſpicue enim ſcribit Ximenius de nocte id ad matutinas preces ſurgente, & ingreſſo ad eas recitandas in Templum contigiſſe. Verba ſunt. *Vnde, & in feſto Beate Virginis, quod in Hispania XV. kalen. Ianuarij celebratur, cum ipſe ad Matutinale Officium comitatus Clero, & populo, & multis luminaribus ad Eccleſiam comendiſſet, apparuit ei Beata virgo Choris Apoſolorum, Martyrum, ac Virginum comitata, & ſic ait. Quia Fide certa, conſcientia pura, lumbos tuos Virginitatis cingulo cinxiſti, & labijs tuis gratia diſfuſa virginitatis meæ gloriam in cordibus*

A a

fide-

Obiectio de Paruo Oratorio ex ſcriptis Ximenij refellitur.

Hiſtoria de Virginis Mariæ ad Ildelſonſum deſcè. ſi aliter narratur à Ximenio.

fideliū depinxisti, accipe vestem de thesauris Filij mei, ut etiam in hac vita vestimento gloria adorneis, & ea in meis, & Filij mei solemnitatibus vestiatis. Et his dictis cum glorioso cœtu, quo apparuerat ad gloriam Filij remeavit.

Ximenius in
suis scriptis
nusquam ne-
gauit aduen-
tum S Iacobi
in Hispaniam

Hec tria sint satis ad faciendam tituli fidem. Nullatenus illam *rationationem* Roderici Ximenij esse potuisse. Mitto alia minora; vnum illud animaduerto nusquam reperiri in Ximenio locum, in quo neget Sanctum Iacobum in Hispaniam venisse. Imo inter narrandum multa inserit, quæ significant eum communem Hispaniarum sententiam Breuiarium tradidisse. Nam lib. 4. cap. 3. recognoscit, ac probat Gothicum, quod ab Isidoro fatetur compositum, & Muzarabum dicitur, de quo affirmat in sex Paræcijs Tolletanis recitari, ac celebrari, in quo sæpe, ac perspicue dicitur S. Iacobum in Hispania fuisse. Ex quo apparet notum esse Ximenio eius aduentum, & fidem ei precando facere. Huc spectat quod de Rege Ranimiro, & Victore apud Clauigium lib. 4. cap. 13. commemorat. Deque pietate Alfonsi Magni erga eundem, ac eo nomine instauratam Ecclesiam proximè dicimus. Itaque neminem qui hæc seriò velit expendere sibi persuasurum existimo, illam *rationationem* Roderici Ximenij esse: sed fucum ea nobis quempiam sycophantam facere voluisse. Cuius certè genium redolet, tam illa est audacula, & astuta: tam dolo plena: rursum tam putida, & inepta, ut qui veræ, & solidæ eloquentiæ gustum habent, non possit eam non modo concoquere, sed ne dum etiam deglutire,

Non esse illud manuscrip-
tum Ximenij concludi-
tur.

C A P V T X X.

*Tandem ea narratio maioribus argu-
mentis aperta falsitatis convinci-
tur, & prorsus refellitur.*

QUAMVIS fatis, superque monstra-
tum sit duobus proximis capitibus ma-
nuscriptum hoc Toleti à Loayza reper-
tum tot mendis scatere ut fidem non mereatur,
Volo tamen omnes illius vires enervare, ita ut nul-
lius omnino authoritatis esse appareat.

Igitur tota hæc machina narrationis ficta fabu-
la est: nam inducit in scenam ad litem agitandam
quatuor Archiepiscopos, Bracharensem, Compo-
stellanum, Tarraconensem, Narbonensem, eosque
cum Toletano committit: & ita rem actam descri-
bit, ut hic victor evasisse videatur. Quod Loayza
ex eventu ibi perspicue collegit, perinde ac Tole-
tano Ximénio fuerit lis adiudicata. Hæc prorsus
falsa, & commenta sunt. Nam Compostellanus
in quem præcipue tempestas, quæ Sanctum item
Iacobum inuoluit, detonat: illi Concilio non inter-
fuit. Ac ita memoriæ produnt notissimi tres re-
rum Hispanicarum Scriptores Garibay tomo 2. lib.
12. cap. 38. Zurita tom. 1. lib. 2. cap. 67. & Mariana
lib. 12. cap. 4. Anno 1215. Imo, & hic negat adfui-
se Narbonensem, & solum producit in arenam
Bracharensem, & Ausetanum Episcopum, Procu-
ratorem Tarraconensis. Sic enim scribit. *Rode-
rici orationem cum Bracharensis qui aderat, & Au-*

*Falsitas nar-
rationis ex li-
te adiudica-
ta in ea Xi-
ménio perspi-
cua ostendi-
tur.*

Garibay
Zurita
Mariana

Setanus Episcopus pro Tarraconensi resellere aggressi essent. Absissent alij, quorum intererat, hoc est Compostellanus, & Narbonensis. Ex quo perspicue pars huius narrationis corrui, quæ maiori mole in Compostellano incumberebat. Verum potuit Narbonensis tunc non adesse, uti historia manuscripti narrat, & postera die comparere; non est ergo verum vno die illa omnia esse acta; quod videtur ad finem significare. Sed quoniam potuit intelligi de prima causæ actione, non contendo. Tantum dico contradicere Marianæ, qui perspicue docet duos abfuisse, nec meminit vlla ratione Narbonensis; quem, si adesset, nullatenus omisisset.

Non aderant
ij Metropoli-
tani omnes,
quos inducit
Commentari-
us.

Duo ex ijs
abfuerunt.

Cap. Coram

Honor. III.

Ille lis de Pri-
matu inter du-
os tantum Ar-
chiepiscopum
Toletanum,
& Bracharē-
sem agitata.

Animaduerto insuper hanc Controuersiam non inter illos quinque Archiepiscopos versatam, sed tantum inter Bracharensem, & Toletanum fuisse. Quod apparet ex cap. *Coram* foelicis memoriæ, & in integrum restitutione libro primo Decretal. in quo ita de hac lite Honorius Pontifex III. loquitur, ut significet eam cum solo Bracharenfi fuisse susceptam. Vti paulo post ex adductis verbis textus constabit. Id nunc persuadeo ex modo referendi euentum rei, quem sic narrant. Abbas, & Glossa, & alij Doctores in Commentarijs ad illud Caput, ut ad solum Bracharensem eam litem referant. Perinde ac ille solus eam mouisset, aut motam sustinisset. Affero verba Glossæ desumpta ex Abbate.

Inter Archiepiscopum Bracharensem, & Archiepiscopum Toletanum coram Innocentio super iure Primatus quæstio vertebatur; lice inter prædictos Archiepiscopos contestata coram ipso; causam commissam
qui.

quibusdam Iudicibus, ut ipsam causam sufficienter
instruatam remitterent ad Apostolica sedis examen,
etc. Nulla hic mentio fit de alijs, sed de solo Ar-
chiepiscopo Braccharenfi: nec vllum hactenus
reperire Authorem antiquiorem hoc manuscripto
potui, qui ad alios eam causam extendunt. Imò &
ex recentioribus obseruavi, neminem eorum, qui
suo sensu loquuntur, de vlllo alio, præter Braccha-
rensem Episcopum meminisse; vnde Barbosa vir Barbosa
doctissimus cum hanc litem diligenter, & accura-
tè describat 1. p. de officio, & potestate Episcopi
titulo 3. cap. 8. inter eos duos, Braccharensem, &
Toletanum Archiepiscopos motam, & agitatam
esse narrat. Alij autem, qui ad alios eam exten-
dunt, non suo sensu loquuntur, sed afferunt istud
Toletani Archiuij instrumentum; cuiusmodi est
Seuerinus Binius in notis ad Concilium Latera- Binius
nense; vt hac ratione eruditioni non desint, &
suae fidei consulant. Ad nullum nisi ad Braccha-
rensem missas super ea re ab Honorio Pontifice
litteras inuenimus. Quod argumento est ipsius
tantum eam causam propriam fuisse. Litteras au-
tem Pontificis Honorij vltra id, quod habetur in
cap. *Coram* infra exhibebimus.

Nunc ad modum, & exitum causæ veniamus.
Longè diuersus fuit ab eo, quem Author instru-
menti Toletani producit. Nam ille vult, & coram
Papa, ex Patribus in ipsomet Cōcilio inter ipsosmet
Episcopos, & motam, & agitatam, imò & signi-
ficat subitò terminatam, & Toletano adiudicatam,
quod inde concludit Loayza: qui peracta narratio-
ne statim intulit. *Qua omnia peregit publicè Rode-
ricus Ximinius Roma in sui Primatus causa, quam*

Fallitur ille
Commenta-
rius Toleta-
nus.
Loayza

Pugnat cum
Canone, &
Decreto Ho-
norij III.

Non vicit in
hac causa li-
tem Xime-
nius.

Glossa.

obtinuit: nam Summus Pontifex Primatus honorem eidem coram omnibus detulit. Hæc pugnare omnino cum Canone illo Coram Honorij; eiusque ad Archiepiscopum Braccharensem litteris datis, manifestè constat. Produco textum. Coram felicis memoria Innocentio prædecessore nostro lite inter Archiepiscopum Toletanum, & te Frater Archiepiscopo, super Primasia solemniter contestata, fuit peremptorius terminus assignatus. Et infra. Verum elapso termino constituto, post expectationem non modicam comparuerunt Procuratores vestri, sed quia non attulerant depositiones testium, & alia munimenta dilationem cum instantia postularunt. Postquam verò contra eos interlocuti fuimus super dilatione petita, tandem indulgere Ecclesie Braccharense dilationem, propter instructionem causa, per auxilium restitutionis in integrum postularunt, exhibentes super hoc ex parte vestra speciale mandatum. Nos autem usque ad octauas Pentecostes per restitutionis beneficium duximus indulgendum. Longè diuerso modo hic narratur, actam fuisse causam inter hos Archiepiscopos, ab eo, quem refert Manuscriptum illud Toletanum. Causa quippe more solito, & coepta, & agitata, & commissa certis iudicibus, quemadmodum affirmat Glossa. *Vt ipsam causam sufficienter instructam remitterent ad Apostolica sedis examen, partibus terminum peremptorium assignando.* Non ergo in Concilio vno die terminata; sed in multos dilata: nec tempore Concilij finita; imò ne in vita quidem Innocentij absoluta. Cum Honorius in hoc Canone manifestè dicat assignatum terminum peremptorium; & illo

Illo elapso expectatos Procuratores fuisse, qui cum testes, & alia ad causam requisita minimè aut duxissent, dilationem postularunt. Quæ cum ad tempus Honorij III. peruenisset coram eo est instaurata, & beneficio restitutionis in integrum noua prorogatio impetrata. Non igitur eo modo egit causam Ximinius cum Braccharensi, quo refertur in Manuscripto. Nam hic nihil commemorat de causa, nihil de lite mota more iudicij. Sed de *querimonia Ximenij de Braccharensi, & Compoftelano, & Tarraconensi, & Narbonensi Archiepiscopis, quod nollet ei tanquam Primati debitam obedientiam præstare*. Quasi iam causa sibi adiudicata esset, & iure suo in eos, tanquam in victos ageret. unde inquit instrumentum, *obnixè petebat, ut ius suum sibi redderetur*. Quod non est litigantis, sed victoriam obtinentis. Reliqua verò, quæ addit, omnino sunt insultantis. Tam enim liberè, ac effrenatè loquitur, ut prope petulantiam accedat, & omnem deposuisse modestiam videatur. Erat illa Oratio vix auribus vulgi ferenda. Qui ergo coram Pontifice, & coetu grauissimo Cardinalium in medio Concilij haberetur? Haud dubium quin ille ab auditoribus coercitus loqui desisteret, etsi parere nollet obstrepente dicturo Concilio, vsu vocis priuaretur.

Vanam autem, & ex ficta victoria falsam iactantiam illam fuisse, facile est, grauissimorum item Scriptorum testimonijs aduersus Loaysam, Baroniumque illi assentientem probare. Negant igitur vicisse causam Toletanum; & affirmant lite indecisa discessum esse duo Magni Hispani Scriptores. Zurita in Annal. Aragon. parte prima lib.

Arrogantia;
& licentia;
Ximenij in
eo Lateranen
si Concilio si
ea esset, fe-
renda non
esset.

Idem confir-
mant Barbo-
sa, & Acugna

2. cap. 66. & Mariana lib. 2. cap. 4. qui quod lati-
nè scripsit eius verba afferre volo. *Actum præterea,*
inquit *de Primatu Ecclesiæ Toletanæ, quem agno-*
scere Tarraconensis, Braccharensis, Compostella-
nus, & Narbonensis Episcopi recusabant. & infra.
Roderici Orationem cum Braccharensis, qui aderat,
& Austanus Episcopus pro Tarraconensi refellere
aggressi essent, abessentque alij, quorum intererat,
lite integra discessum est, neutro inclinata sententia.
Perspicuè tradit Mariana, quam ex æquo certa-
tum, & quàm æqualiter discessum. Vbi ergo,
victoria, quam præsumit Ximenius, eique assi-
gnat Loayza? Non ea solum intempestiua, sed
commentitia. Duos alios produco ex Lusitanis:
sed integra fide Authores. Vnum Augustinum
Barbosam. De offic. & Poet. Epist. 1. p. 3. cap. 8.
num. 12. Alterum D. Rodericum à Cugna Ar-
chiepiscopum Braccharensem, & postea Olisipo-
nensem, tum lib. de Vitis Archiepiscoporum
Braccharensis in vita Stephani Suatij, tum latius
tract. de Primatu Braccharensi cap. 23. & 4. Af-
fero verba Augustini Barbosæ loco adducto, vbi
sic de Braccharensi Ecclesia. *Totius inquit Hispa-*
niæ Primatum antiquissimo iure sibi vendicat, qua
de re cum Toletana Ecclesia sede vetus ei lis est, &
contentio: cuius meminit Honorius III. in cap. Co-
ram. de in integrum restit. quæ tamen lis ab eius
Pontif. Maximi tempore ad nostram æsque ætatem
silet. Ecce vir doctissimus, & in hoc studij gene-
re versatissimus affirmat, quæ lis fuerat antea,
mota, eam suspensam, indecisamque hætenus esse.
Quid? quod Acugna litterarum Honorij exem-
pla duo affert idoneæ Fidei. Vnum prolatum ex
Ar-

Archidio Ecclesiæ Braccharenfis : Alterum eiusdem Senatoris clarissimi, quem ego iam senem puer noui, qui Franciscus Vaz Pinto dicebatur, & supremus Regni Cancellarius erat, & magnæ Authoritatis vir, in quibus tota illa agitata, & contestata litis historia; & sententia in aliud tempus suspenditur. Ac ut maior sit litterarum fides, cum res eadem sit, est tamen formula scribendi diuersa, ut non videatur vnum ex altero desumptum. Sunt autem datæ litteræ ad Archiepiscopum, & Capitulum Braccharense. x. Kal. Martij. Pontificatus Honorij anno I. Falsè igitur scribit Loaysa ad dict. Decretum pag. 287. Honorium III. Roderici Primatum confirmasse, cum contrarium constet ex Canonico Iure à nobis citato: ut eo loco ad textum *Coram.* obseruat, & docet Barbosa num. 2. in fine. Addo duo momenta, magni, opinor, ponderis. Alterum: Rodericum Ximenium nunquam deinceps in litteris ab Honorio ad eundem datis, *Primates* dici, quod animaduertit Acugna cap. 75. Alterum: Braccharensem Archiepiscopum sæpè à Summis Pontificibus *Primates* in suis ad eum litteris appellari; uti prolatis Innocentij IV. & Bonifacij IX. & Pij V. ac aliorum Epistolis ostendit Acugna cap. 26. quæ fictæ esse non possunt. Quin huic nostræ de indecisa adhuc lite sententiæ calculum addit Compostellanus Episcopus Alfonsus Fonseca, qui Franciscum Ximenium Toletanum Antistitem conantem in sua Diocesi munera Primatus exercere, animosè repulit, & per litteras obiurgauit: in quibus eum ob audaciam reprehendit, & negat vnquam Toletanam sedem in

Hispania primatem extitisse, & his verbis absoluit. *De hoc Primatu semper fuit lis in Iudicio, nec adhuc determinata est causa.*

Zurita
Mariana

Ac ut res hæc testatior sit, operæ pretium duco, exemplum illustre, & certum afferre, quo appareat: non fuisse causam Toletano Primatus adiudicatam. Rem narrant Zurita lib. 6. Annal. Aragon. in vita Iacobi II. cap. 37. & Mariana lib. 25. cap. 17. Cuius testimonium produco, & finio. *Quo Anno Ioannes Aragonij Regis filius Toletanus Pontifex Ilerda sacratus est. Cum Aragonibus certè Præsulibus magna de dignitate Ecclesiæ Toletanæ contentio fuit. Ioannes de more præferebat potestatis insigne: id sibi veteri iure concessum, recentique memoria confirmatum licere arbitrabatur, cum Primas esset Hispaniæ. Tarraconensis, Cæsaraugustanusque Præsules pro inaugurationis cæremonia interfuerunt, iure controuerso, causaque nondum dijudicata negabant: ad has voces cum Toletanus non mutaret suæ dignitatem Ecclesiæ tueri, certus, Patris quæ fauore fretus Cæsaraugusta, ubi Conuentus Regni habebantur, à Cæsaraugustano Præsule Anathemate notatur. Constitutio superioribus annis anathemate sancita: si quis in aliena Prouincia Crucem præferret falso prætendebatur. Id agrè Aragonium Regem habuit, Filium in suo Regno violari, suisque in oculis. Data ad Romanum Pontificem de eare litteræ acres, atque minaces, videbaturque crudele aliquod exemplum editurus, ni admonitus à suis de suarum Ecclesiarum dignitate agi, regnoque, neque videri æquum priuatis affectibus indulgendo publicam causam prodere, multum de animi furore remisisset. Pontificis ambiguo responsò utrique suspens*
fi, ita

*si ita factam auersantis; ut anathematis ignominia
exolui Toletanum iuberet, si fortè extitisset iusta.
Hæc quod omnino rem continent, & lecta suffi-
ciunt, nec indigent aut interpretatione, aut am-
plificatione, considerata Lectoribus relinquo:
nec verbum amplius addam; cum scripta hæc
idonea suppeditent argumenta.*

CAPVT VLTIMVM

Obiectio ex Pauli ad Romanos cap. 15.

num. 19. Epistola remouetur, &

adius Iacobo in Hispa-

niam ex Anastasij do-

ctrina aperitur, &

liber claudi-

tur.

OPTAVIT, ac decreuit Paulus pro-
ficisci in Hispaniam: imo & promisit.
Constat ex cap. 15. ad Romanos num.
24. & 28. *Cum in Hispaniam, inquit, proficisci
capero. Et Per vos ait proficiscar in Hispaniam.
An re votum impleuerit? Ex Scriptura non con-
stat. Constat autem ex multorum Patrum, &
omnium fermè authorum qui de eo scripsere sen-
tentia: quos referunt Pater Gaspar Sanchez tr.
4, cap. 1. disputat. de Prædicatione, & aduentu
Sancti Iacobi. Et ante illum Salmeron commen-
tar. in Epistola ad Romanos, & Acta Apostolo-
rum tract. 59. & post illos eruditissimè Erze Xi-*

*Sanch.
Salmer.*

menez parte 2. cap. 2. vbi accuratissimè colligit, & recenset omnes. Non est meum id confirmare. Tantùm aduerto multos ex his recentioribus, acriter obiurgare Dominicum Sotum, quod contra senserit. Equidem vt ab eo dissentiam, cum eo expostulare nolo, cum & Gelasium Papam eius rei authorem habere potuerit, qui sanè id negare videtur 22. quæst. 11. & Sanctum Thomam commentarijs in Epistola ad Romanos, vbi cum Gelasio sentit, ac præterea de eo dubitat Lorinus in cap. 17. Actor. ad finem, & quod mirere Hispanus scriptor Queuedo, in libello de vita Pauli. Et quanquam, vel authore Baronio Gelasius vtcunque exponatur ne noceat, & Sanctus Thomas in Epistola ad Galat. cap. 2. affirmare videatur, quod antea negarat in commentarijs ad Romanos, cum id tamen ex Scriptura non constet, nec vniuersali traditione Hispaniæ, excusandus est potius Soto, tantus Theologus, quàm culpandus. Sed hoc est alterius instituti. Meum vrgeo.

Non venisse in Hispaniam Sanctum Iacobum ex voto in eam veniendi Pauli, ita probatur. Paulus eo in loco ad Romanos ait, se Christum prædicasse, & prædicare velle, vbi non dum erat annunciatus; atqui volebat prædicare in Hispania, ergo ibi Christus non fuerat prædicatus. Vnde concluditur: Sanctum Iacobum in Hispania minime prædicasse. Rotundum est argumentum: continetur in verbis Pauli, quæ sunt eiusmodi.

Argumentum ex Paulo, Ad Roman. Cap. illo 15. ad Romanos num. 19. *Ita vi à Ierusalem per circuitum vsque ad Illyricum repleuerim Euangelium Christi, Sic autem prædicaui Euangelium.*

gelum hoc, non ubi nominatus est Christus, ne super alienum fundamentum edificarem.

Et quidem tanti hoc argumentum fuit, ut una ex causis, cur antiqua illa Breuiarii formula, quæ affirmabat aduentum Iacobi in Hispaniam à Clemente VIII. in Traditionem sit conuersa, fuerit. Accedente præsertim autoritate Ambrosij, qui ad eum Pauli locum perspicuè negat Euangelium in Hispania antea prædicatum. Sic enim. *Venturum se promissit Paulus tempore, quo in Hispaniam erat iturus, quia illic Christus non erat prædicatus.* Itaque accuratius est locus interpretandus. Egit id diligentissimè P. Gaspar Sanchez, & Erzeu Ximenez p. 1. tract. 7. cap. 14. Trifariam respondet Sanchez. Primum, etsi Iacobus antea prædicasset in Hispania, locum fore Paulo prædicandi, ubi Christus non esset annuntiatus, cum Hispania latè pateat, nec totam Iacobus Apostolus peragrasset. Sed hæc responsio idonea certè non est: nam sensus verborum cadit super totam Hispaniam, uti expendit Ambrosius: cum Paulus Hispaniam dixerit, & ad illam referatur alia pars textus: *Non ubi nominatus est Christus.* Quæ vera non esset, si iam in ea Christus prædicatus esset. Præterea Traditiones Ecclesiarum Hispaniæ nos docent Iacobum maximam eius Prouinciæ partem peragrasse, quod idem Pater Sanchez cap. 5. fatetur, imo & plurimos ait ab eodem Apostolos ad Fidem esse conuersos. Quare hac interpretatione difficultas non tollitur.

Secundùm respondet, & breuiter 1. Paulum loqui de eo, quod hætenus fecerat, non autem de eo, quod erat deinceps facturus. Et quidem

Ambrosij

Sanchez

Prima expositio.

Improbatur responsio.

Sanchez

Secunda expositio.

an-

antea prædicauerat, vbi Christus non fuerat annuntiatus; vnde non sequitur semper ita esse facturum. Potuit ergo Paulus postea mutare sententiam, & prædicare vbique Christum, nec enim negauit se facturum, sed affirmauit se fecisse. Hæc item responsio minus placet, quia sumit id, quod repugnat sacris litteris, nimirum Paulum antea semper prædicasse Christum, vbi prædicatus non fuerat: cū perspicue constet eū in multis, vbi Christus annuntiatus iam fuerat, locis prædicasse: nam & Antiochiæ, & Damasci, & Hierosolymis, in quibus prius Apostoli Christum annunciauerant, prædicauit. Igitur hac parte ruit solutio: etsi alia, quæ futurum tempus respicit stare queat. Nexus itaque nocet, non enim posterior pars sententiæ cum prima, si sit falsa, potest consistere.

Tertia espositio.

Tertium ait. Locum Pauli ita exponendum esse, vt de conuersione gentium, quarum Paulus erat Apostolus, sit intelligendus perinde, ac sensus sit. Meum est prædicare gentibus, quibus Christus ignotus erat; iuxta illud Isaïæ cap. 52. qui locus ibi adducitur ab Apostolo. *Sicut scriptum est, quibus non est annuntiatum de eo videbunt, & qui non audierunt, intelligent.* Et rursum cap. 55. *Ecce gentem, quam nesciebas vocabis; & gentes, quæ te non cognouerunt ad te current.* Quem sensum inquit Sanchez esse puto. *Destinatum esse Paulum, vt prædicaret gentibus, apud quas Christi nomen annuntiatum non esset; aut ab alijs de Christi Fide fundamentum locatum. Fundamentum autem puto ab Apostolo vocari, aut nominatum Christum, aut Prophetarum Oracula de Chri.*

Christo, quæ sane fuere plurima, & solis tantum nota Iudæis. Et quoniam poterat quis obijcere, Paulum Iudæis item prædicasse, occupat Sanchez, respondendo more logico, Paulum non de actu secundo prædicandi, sed de actu primo, id est, de potestate prædicandi loqui. Quasi diceret. Ego ex officio doceo, & prædico inter gentes, quibus sum destinatus doctor, non autem inter Iudæos, quibus non sum propriè destinatus. Nihil ergo Paulus inquit aliud significat, quàm se gentium destinatum Apostolum, ad quas neque Christi antea nomen, neque Prophetarum Oracula perueniunt. Ita putat Salmeron, & Dominicus Soto, & indicat Adamus in hunc Pauli locum. Hæc certè responsio nimis est acuta, & ex Logica ad euadendam difficultatem petita. Ecquis enim legens Paulum, non videt eum loqui simpliciter, & more ordinario, de actu prædicationis secundo? historicè quidem non Logicè: narrando factum, & afferendo rationem facti. Ita ut ab Ierusalem per circuitum vsque ad Illyricum repleuerim Euangelium Christi. Hoc ad prædicationem in actu secundo factam spectat. Sequentia ad modum efficiendi, id est prædicandi. Sic autem prædicaui Euangelium hoc, non ubi nominatus est Christus, ne super aliorum fundamentum adificarem. Hæc ad locum pertinent prædicationis, qui ad rem, & situm, & regiones, & populos, inter quos prædicaui, non ad actum primum prædicantis Pauli pertinet, & ratio adducta, cum actu, & loco prædicationis cohæret. Ne super alienum fundamentum adificarem. Id est in ijs locis, ac inter eos quibus prædicaui.

Ideæ

Idelt Gentiles. Quibus non est annuntiatum de eo, & qui non audierunt intelligent. Nuda, & simplex locutio est. Prædicaui circuiens terras ab Ierusalem vsque ad Illyricum, & sic prædicaui, vt in ijs locis, ac ijs populis Christum annuncierem, vbi Christus non erat annuntiatus, nec enim volui, nisi ibi prædicare, vbi Euangelium auditum non erat, malui prima Euangelij fundamenta iacere, quam vbi iam erant ab alijs iacta fundamenta, vt de nouo, & ex integro ibi Ecclesiam ædificarem. Hic est planus verborum sensus. Alij coacti, & detorti. Quemadmodum lector attentus intelliget.

Recta exposi-
tio.

Equidem legens hunc locum, nullam in eo video magni momenti difficultatem; ac miror potuisse, aut eo tantopre moueri aduersarios ad impugnandum Iacobi aduentum, aut nostros, tantopere in eo exponendo laborare. Mihi videtur res facilis: nec eo nos terreri, aut debere, aut posse. Intelligamus plane, acta res est. Ait Paulus: se in ea sua peregrinatione, prædicasse Gentibus, quibus Christus cognitus antea non erat: idque se procurasse, vt ad eos diuerteret, qui adhuc ignorabant Christum, quoniam hi magis indigebant, & Paulo gloriosius erat ijs prædicare, vt primus eorum Fidei author esset, ac ne videretur in labores aliorum introire. Hic est sensus germanus. Quid hinc sequitur contra prædicationem Iacobi in Hispaniam? Nihil sanè. Etenim ex eo non sequitur Paulum, nunquam alibi, aut aliter prædicasse, nisi vbi non erat prædicatus Christus, aut denuo illum annuntiando, cum & antea prædicasset; vbi Christus ab alijs præ-

prædicatus fuerat, vti Damasci, & Antiochiæ, & postea prædicaturus esset Romæ, vbi iam Petrus euangelizauerat. Quemadmodum ergo non colligitur ex hoc loco, Paulum, aut non prædicasse antea, nisi vbi prædicatus non erat, aut non prædicaturum postea, nisi vbi Christus annuntiatus non esset, ita non sequitur ex eo, quod in Hispania prædicaturus erat, in ea non fuisse Christum prædicatum. Patet, quia si illa verba sic sunt intelligenda, vt vbi Paulus prædicare vellet, ibi nemo prius prædicasset, non de sola Hispania, sed etiam de magna parte Asiæ, & Europæ in qua Paulus prædicauerat, dicendum esset neminem ibi ante Paulum prædicasse, quod omnino est à veritate alienum. Itaque non minus nocet hic locus intellectus, vti aduersarij volunt prædicationi Pauli in Hispania futuræ, quam in Iudæa, & Græcia factis. Quod si his non officit, nec Hispanicæ officiet. Igitur sensus loci planus est: Paulum in ea peregrinatione de qua loquitur ad Romanos, ita prædicasse Christum, vt curauerit eas gentes docere, quæ Christum ignorabant: nihil interim loquendo de alijs, quibus antea euangelizauerat, aut erat postea euangelizaturus. Accedit coniectura, quod loco prædicauit Græcè habetur *ἔγω δὲ οἰδοὶ μέντοι καὶ ἐγγελλίζεσθαι* *magno studio conuictus sum, & ambui Euangelizare, vel adnitens promulgare Euangelium.* Faciendo quantum poterat, ad annuntiandum Christum, vbi nulla nominis eius mentio erat, quod obseruant duo egregij interpretes Iustinianus, & Cornelius à Lapide in eum locum, & ex Diuo Chrysostomo desumpserunt, qui appositè in

Idonea interpretatio.

Iustinian.
Cornelius à
Lapide.

Chryl. rem nostram. *Vt ex studio voluerit eos maxime docere qui nondum audierant de Christo: non enim dicit ubi nondum crediderant, sed ubi non dum nominatus est Christus, quod plus est.* Pater ergo loci sensus, Paulum in ea peregrinatione ita se gessisse, vt studuerit illas gentes erudire, quæ nihil de Christo inaudierant, neque eum sensum, alios excludere, neque ex eo deduci, ita semper antea fecisse, & postea esse facturum, atque adeo nihil inde contra Sancti Iacobi prædicationem in Hispania colligi posse. Quod attinet ad locum Ambrosij, constat eos Commentarios non esse Ambrosij, sed authoris Semipelagiani omnino suspecti.

Textus Pauli
in rem nostrā
conuertitur.

Imo adijcio coniecturam ad confirmandam communem de aduentu Iacobi in Hispaniam doctrinam. Qua retorqueo in aduersarios argumentum. Nam Paulus ita loquitur, vt significet in ea tantum prædicatione id effecisse, vt prædicaret Christum gentibus eum ignorantibus: eoque itinere confecto vacuum esse ad prædicandum ubique; tum ubi annunciatus erat Christus, tum ubi non erat. Vnde sequitur in Hispania prædicatum iam esse Christum. Suadeo autem meam coniecturam sic. Paulus fatetur se velle Romam venire, prohibitum tamen esse ne veniret propter illam suam prædicationem, quam susceperat in regionibus, quæ carebant lumine Fidei: id constat ex eodem capite num. 23. Impedimentum autem erat illa prædicatio, qua finita volebat Romam venire, & inde Hispaniam adire, & à Romanis deduci fidelibus, quod expresse dicit num. 24. *Cum in Hispaniam proficisci capero spero*

spero, quod præteriens videam vos, & à vobis deducar illuc, si vobis ex parte fruius fuero. Vnde colligo primum. Cessasse iam in Paulo illud studium prædicandi, vbi non erat annunciatus Christus. Nam Romæ, quò ibat iam erat Fides, & Ecclesia constituta. Secundum non esse eandem prædicandi in Hispania necessitatem, quæ in alijs regionibus, vbi Christus non erat annunciatus. Si enim tanta necessitas foret, non diuerteret Paulus Romam, nec ibi tandiu morari vellet donec frueretur, & satiaretur aspectu, & consuetudine Romanorum. Quomodo enim qui excusabat impedimentum veniendi Romam, ortum ex prædicatione, quæ eum morabatur inter gentes, quæ Christum non nouerant, & illam prædicationem anteponebat conspectui, & consuetudini Romanorum, modo relicta Hispania Romæ moraretur, si in ea Christus non esset annunciatus? Certè si illa non iam esset Fidei doctrina imbuta, & Christum prorsus ignoraret, non moraretur Paulus Romæ, nec in ea quiesceret, sed aut recta in Hispaniam tenderet, aut breui Roma eò migraret. Tertium, quod Paulus dicat deducendum se esse à Romanis in Hispaniam, signum est illos Romanos vel in Hispania fuisse, & ex ea venisse, vel saltem ijs Hispaniam notam esse, ac perspectum in ea Christianos esse. Quorsum enim vellet ab ijs deduci se Paulus, nisi deductibus se fidelibus alij in Hispania fideles noti, & familiares essent? Quòd si hæc vera sunt, vti apparet, non modo hic locus Epistolæ Pauli ad Romanos nihil officit aduentui Sancti Iacobi in Hispaniam, sed illi etiam fauet. Qua ratione obie-

*Coniectura
ex eo pro ad-
uentu s. Iaco-
bi in Hispaniam.*

atio facta diluitur.

Ratio cinatio
P. Gasparis
Sanchez.
Ex eo de-
scripta.

Idem Sanchez.

Quoad alteram capitis partem, ne quid maneat indiscussum, locus est Sancti Anastasij Antiocheni, quo probare solent Authores nostri aduentum S. Iacobi in Hispaniam; eum afferre volo verbis idoneis, ac elegantis Scriptoris P. Gasparis Sanchez tract. 2. cap. 2. num. 8. *Adde nunc*, inquit, *Adde nunc Anastasium Antiochenum*, qui Arabica lingua antiqua, qualem verisimile est fuisse illam, qua in plumbeis laminis scripti sunt libri de essentia Dei, & Ecclesiae fundamento, aperte dicit in Hispania praedicasse Iacobum. Hunc verò librum Iosephus Stephanus, Episcopus postea Oriolanus libro 1. de potestate coactiua Roman. Pontif. cap. 8. num. 2. & Bartholomaeus Laurentius Caesaraugustanae Ecclesiae de Pilari canonicus vidisse se dicunt, Romae, in Bibliotheca Ignatij Patriarchae Antiocheni. Sic autem ibi Anastasius Latine redditus. *In hoc die* (idest, decimo tertio mensis Barmudati, qui apud nos est duodecimus Aprilis) *multiplicibus martyrijs affectus est Sanctus Iacobus Apostolus frater Ioannis filij Zebedaei; idque postquam abiit in Occidentem in ciuitatem Andiat, & fecit apud eos miracula; quae homines attoniti stupebant. Ita quod conuertit eos in cognitionem Dei excelsi. Tunc reuersus in multas Ciuitates Palestinae praedicauit.* De hac ciuitate Andiat magna est inter eoldem Scriptores dissensio. Audiamus P. Sanchez num. 9. De Andiat res est magis obscura: neque enim apparet, quae sit illa ciuitas. Mihi non displicet id, quod etiam Bartholomaeo Laurentio visum est, quodque ab Arabicæ linguae peritis didicisse se dicit,

An-

Andiat nomen esse non tam ciuitatis in Hispania, quam Hispaniæ totius : lingua etenim Arabica, Hispania *Andlis* appellatur, quæ, ut fit, post multa sæcula aliquid mutauit ex antiqua voce *Andiat*, cuius tamen reliquit vestigia non obscura. Hæc verò, ut puto, propriè est, quam nostro sæculo Andalusiam vocant. Cur ab alijs nationibus, quæ ad Arabiam pertinent, vbi liber ille videtur esse conscriptus, Hispania *Andlis*, siue *Andalusia* nomen est, prima occurrit, his, qui ex Arabia, aut Antiochia, cui Anastasius Patriarcha præfuit, enauigarunt. Fieri autem plerumque assolet, ut toti prouinciæ pars illa nomen accommodet suum, quæ primùm à nauigantibus aperta, siue lustrata fuit. Sic Hispani Mauritaniam appellant quamcumque regionem à Mahometanis habitatam, sicut & Mauros illos omnes, qui Mahometi præstigijs addiæti sunt: quia Hispaniæ finibus proxima est ab Australi plaga Mauritania. Sic Indus regionibus, quæ procul à nobis absunt, nomen indidit, vbicumque locorum illæ sint: quia Indus olim in regionibus nondum exploratis primùm occurrit. Quare iam prouinciæ nostris temporibus apertæ, siue ad Orientem, siue ad Occidentem Solem pertineant, Indicæ dicuntur. Sic puto *Andiat*, siue *Andlis* Hispaniam totam appellari, quia prouincia Bethica primùm excepit ex Asia, vbi Arabia est, & Anthiochia soluentes. Cum verò, ut Iosephus tradit lib. i. contra Appionem, multis ex his etiam quibus non vulgaris inesse putabatur doctrina, Hispania non tam prouincia putaretur, quam ciuitas, è quorum numero fortasse fuit hic Antiochenus Anastasius; sensus illorum

lorum verborum hic esse videtur: *Iacobus filius Zebedai ad occidentem abiit, in Hispaniam videlicet, quæ occidentalis est*. Hæc Sanchez: Cui ferè, qui postea scripsere, adhærent Hispani; sed ea mihi opinio minus probatur, qui video Anastasium, non de Prouincia, sed de Ciuitate fuisse locutum. Ait enim in Ciuitatem *Andiat*, non in Prouinciam: atque adeo constat retinendum esse nomen Ciuitatis, eamque in Hispania inquirendam. Suscepi eius rei studium, & cum peritis Arabicæ linguæ, qui in hac sunt vrbe, & in Collegio de Propaganda Fide mecum versantur, locum Anastasij contuli, ac imprimis cum Abraham Ecchellenfi multiplicis doctrinæ, ac eruditionis viro, quem pro vetere amicitia, etiam, atque etiam rogaui, vellet de nomine istius vbis diligenter inquirere, vt si quid esset vsui meo, illud in hunc librum infererem, & Hispanicis hominibus satisfacerem. Morem pro sua mihi comitate gessit, & post longam inquisitionem ad me attulit in schedula sententiam, quam produco, ac ea opusculum claudio.

Igitur sic habebat Abraham ad me missa schedula, quam legentibus conceptis verbis repræsentato: cui opto vt Hispani gratias non modo agant, sed habeant, tollet enim fortasse omnes hoc de nomine controuersias.

S. Iacobi in Hispaniam. 207

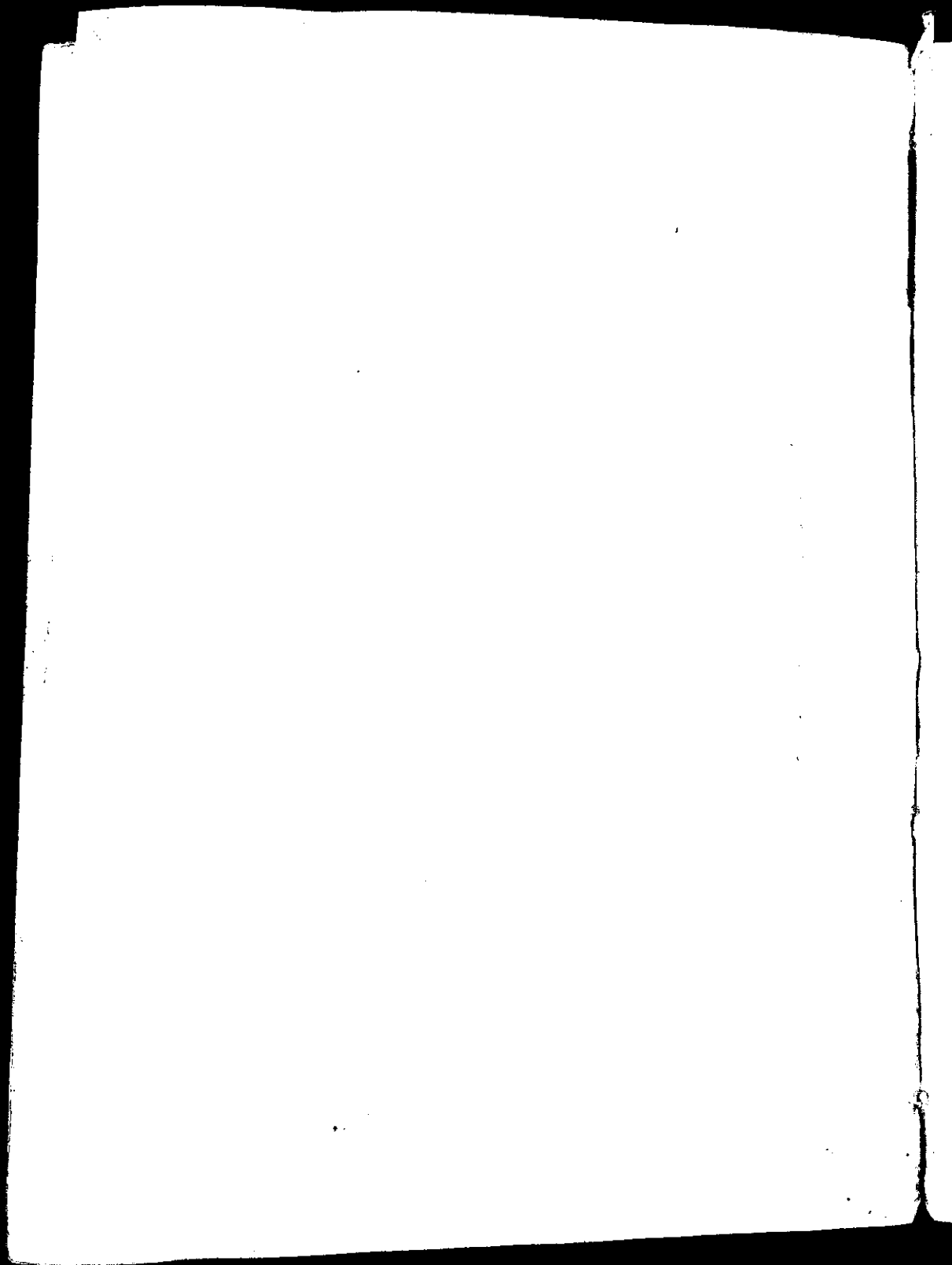
Ex Geographia Arabica Ismaelis
Ahulfada in descriptione
Andalusiae, siue Hi-
paniarum.

X Urbibus Andalusie est Vrbs Balsa, vel Banasa, quae sita est ad flumen Hispalis super Hispalem, estque terra feracissima, multarum frugum, abundat Croco, ex qua in varias asportatur regiones. Prope Banasam autem est Ciuitas, Andiat, sed non est ad flumen, habetque Andiat fontem, quo irrigatur Crocus.

En Ciuitas, non Prouincia, ad mentem Anastasij : cuius nomen expressum in Ismaele habemus. Hoc nouum adijcio, nec reijcient, opinor, Hispani, qui post me venerint authores. Situm urbis ijs, qui in ea Hispanie parte degunt, inspicendum, & indicandum relinquo : vt eo posteris proficiant.

F I N I S.

CATALOGVS A V T H O R V M,

Qui Sancti Iacobi in Hispaniam ad-
uentum, & in ea prædicationem
affirmarunt.

O M N E S

*Ordine temporis in secula coniecti;
ac distincti.*

N I H I L minus, cum opusculum
hoc scribendum suscepi, quàm au-
thores hinc inde colligere, ad fa-
ciendam dictis fidem cogitavi: as-
suetus res magnis, & solidis mo-
mentis confirmare, nec numerare
Scriptores, sed appendere. Verum quia hortati
me sunt quidam nobiles, & eruditi viri, & qui
apud me valent plurimum, ut consuetudinem alio-
rum ante me scriptorum seruarem, & amulorum
ora occluderem, inopiam nobis Hispanis authorum
obijcientium, & gratum lectoribus facerem, qui eo-
rum multitudine delectantur, malui eorum arbitrio,
quàm meo ingenio seruire. Sed ut ne viderer
actum agere, & aliquid ex meo adderem, statui
quos idoneos ad faciendam fidem inuenissem, eos in
sua secula conijcere, & in ordinem euoluto temporum

filio reducere. Fateor hoc mihi operam, molestumque fuisse: verum ut meum etiam mōentes Studium obsequiumque probarem: libenter laborem suscepi, eoque me officio exolui. Illud moneo: paucos ex eis esse, praesertim antiquos, quos non meis oculis viderim, & manibus triuerim. Soleo quippe, cum alijs in ceteris multum, & facile credam, hac in re parum fidere: quod mihi aliquando contigit falli. Illud praeerea summi Oratoris à puero imbibiti Ineptum esse sectari riuos, Fontes deferere.

PRIMUM SECVLVM

A CHRISTO NATO AD 100.

SEPTEM Diui Iacobi in Hispaniam à Petro Episcopi Roma ad Ecclesias erigendas, & regendas missi: quorum vnus, ac fortassè Princeps fuit Cœcilius. Quibus S. Cœcilius ante testimonium reddidit, nobis Authoribus, Gregorius VII. confirmatum, Martyrologijs Romano, Bedæ, Vzuardi, & Adonis.

Author eximius Franciscus Sosa Episcopus, Sosa librum Sancti Cœcilij suæ authoritate firmavit. Nec parùm momenti attulit vir doctus, & grauis Aegidius Lusitanus Familix Augustinianæ, Aegyde & Conimbricensis Academiæ lumen lib. 3. de Immaculata Beatæ Virginis Conceptione quæst. 3. librum S. Cœcilij recipiens. Cui consentit par illi doctrina, & authoritate Gaspar Sanchez Sanch. nobilis Societatis IESV scriptor, in suo illo pulcherrimo de Aduentu Sancti Iacobi in Hispaniam tractatu. Et Pater Lezana tertium Hispanicæ litteraturæ fidus, & Carmelitani Ordinis luminare, tum in Historia; tum in libro, quem *Immobilem Columnam* inscripsit. Lezana

Pro autore esto. Illa celeberrima Cæsaraugustæ Columna, quam linguam in marmore vocalem dixero, Iacobi aduentum attestantem; quam iniurioso non pede prouit vetustas temporis; nec quod nocere magis solet, nouitas temporum. *Pilarem* Hispani dicunt: in qua Virgo

Columna Cæsaraugustanæ

212 *Diatriba de Aduentu*

Rota Rom.

Sanctissima extra Lunam posita firmius consistit, & triumphat; adhibitis Romæ Rotis ad currum; nam pluribus in solemni Rotæ iudicio latis pro ea sententijs causa vicit, lite sibi adiudicata. Eas præter alios scitè, & accuratè adducit Lezana in sua *Immobili Columna*. Hæc obloquentium inuidorum ora oppilabit; nec opus est eam testimonijs stabilite. Manet, & mole sua stat. Non levis marmoreæ Columnæ autoritas est.

Secundum Seculum ab 100. ad 200.

Cons. Tolet.

Sterile hoc, & vacuum Historicis, & authoribus sacris fuit: nempe sanguine Martyrum abundauit, qui librum Vitæ in Superis auxit: nec aliud tum atramentum eum decuit, quam æternus Siderum splendor. Nullo in seculo pauciores in Catalogis Scriptores inuenias. Itaque illud de Sancto Iacobo siluit. Sed non tacuit vnum Toletanum, ac primum inter ea Concilium; in eo quippe S. *Eugenius Toletanus* rem Primatus confert cum viris Sanctis, & primarijs Episteto Cæsaraugustano &c. Quæ sunt verba Flauij Dextri ad annum 101. Concilio inquit Toletano, ad quod Episcopos conuocauerat Eugenius. Inquit Binar in Commentarijs, & Lezana de *Pilari* cap. 2. cuius & si Acta non extrent, causa tamen ex Aduentu Sancti Iacobi in Hispaniam tota pendebat; nam quam ille primum sedem insititerat, aut in qua sedem instituerat, ea sibi Primatum vendicabat. Imò & quibus Concilium constabat Episcopis, ij successores Discipulorum Apostoli erant.

Ter-

Tertium Seculum ab Anno 200. ad 300.

Claruit hoc eximijs Scriptoribus. Vnum ex
ijs huiusce theseos authorem vendico, inclytum
I E S V Christi Martyrem, qui primo Aposto-
lorum Martyri Iacobo Illustre testimonium red-
dat. Is est Hippolitus, quem anno fermè à Chri-
sti Ascensione ducentesimo, Alexandro Impera-
tore passum affirmat Eusebius, idest anno 220.
teste Bellarmino. Igitur hic illius author sen-
tentix fuisse fertur, quæ affirmat *Iacobum desti-*
natum fuisse ad Hispanias Apostolum, & Doctorem.
Hanc ei tribui latè, & eruditè probat Galpar
Sancius tract. 2. de Prædicatione Sancti Iacobi.
Quòd autem ea opinio de Iacobi designatione
ad eam Prouinciam inualuerit, constat ex testi-
monio ipsius Roderici Ximenij, qui hoc perspi-
cùè dixit in Lateranensi Concilio, secundum
M. SS. Toletani fidem. Ibi enim fatetur inge-
nuè Ximenius *Legisse se datam fuisse Iacobo pote-*
statem Prædicandi in Hispania. Ex quo deduco
Ximenium in scriptis Hippoliti Martiris id le-
gisse. Nam ubi legere melius potuit, quàm in
eo, qui eius author fertur sententix? Et si au-
tem ille non vltèrius scripserit, dixeritue de Ad-
uentu; satis est dixisse, aut scripsisse, ei Hispani-
am fuisse Prouinciam destinatam: nec enim de-
stinari potuit, nisi à Deo. Quod si à Deo desti-
natus fuit, non irrita ea destinatio esse debuit.
Nam cur ad id designatus, quod minimè futu-
rumerat? Imò in Concilio Aquisgranensi sub
Gregorio IV. & Ludouico Pio Imperatore ha-
betur cap. 12. Apostolos Ecclesias fundasse in
Re-

Hippol. Mar.

Rod. Ximeni.

Conc. Aquis-
gran.

Regionibus à Christo Domino sibi ad prædicandum commissis. Igitur Iacobus venit quò destinatus fuerat; & Hispaniam, quæ ei diuinitus contigerat, Prouinciã prædicatione sua lustrauit; atque adeo testimonium Hippolyti constat Traditione Hispaniæ stabilitum. Quare iure Hippolytus illud affirmare potuit, *Iacobo Hispaniam commendatam.*

Quartum Seculum ab Anno 300. ad 400.

Archiu. Lateran.

Duo sunt illius testimonia. Vnum M. S.S. in Codice Lateranensis Archiuu, in quo multa Sanctorum Patrum opera continentur, quæ in vnum, hinc inde collecta volumen coniecta sunt. Initio habet Epistolam Gregorij Papæ Magni. In hoc igitur fol. 168. reperitur tractatus scriptus, *Epitaphia in Natali omnium Apostolorum*. Sub nomine autem Iacobi nostri sic.

Iacobus inquit, qui interpretatur Supplantator, filius Zebedæi, & frater Ioannis Euangelistæ Hispaniæ, & Occidentalium locorum Predicator, sub Herode gladio cæsus occubuit.

S. Hieron.

Alterum publicæ fidei Typis editum, id est Commentarius Hieronymi in c. 14. Itæ n. 12. ad illa verba. *Nobiles eius enim erunt ibi. Dominus mādauit. Ite docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti: & Spiritus illius congregauit eos; deditque eis sortes; atque diuisit, ut alius iret ad Hispaniam, alius ad Illyricum, alius ad Græciam pergeret: & unusquisque in Euangelij sui, atque doctrinæ Prouinciã requiesceret.* Hæc vltima clausula designat Iacobum, quem

quem minimè nominarat. Nam dum ait, singulos Apostolos, in suis ubi prædicauerunt Pro-
uincijs habuisse sepulturas, id enim est, *requiescere*: cum aliunde constet D. Iacobum in Hispania
itum esse, manifesto ostendit, se de illo mentio-
nem fecisse, cum de Apostolo in Hispaniam misso
locutus est. Itaque ex tumulo clamat authore
Hieronymo Iacobus, se in Hispania prædicasse;
& hoc ad Epitaphium pertinere, ut secundum
testimonium cum primo consentiat.

Adiiciendus Heronymo est Prudentius, infi-
gnis Poeta, quem Bellarminus in Annum 390. Prudentius
conijcit. Inter cuius carmina Michael del Vil-
lar, Regentis Magistratu clarus, in Tract. Inter-
pret. trium Epigramm. anno 1609. typis manda-
to, hæc recenset de Templo Virginis à Pilari.

*Perstat adhuc, Templumque gerit veneranda
Columna.*

Nosque docet cunctis immunes viuere flagris.
Etsi enim hoc distichon ad Columnam, ad
quam Christus alligatus vapulauit, quod sibi
obijcit Villar, & Lezana, respicere videatur: ni-
hil tamen obstat, quominus rem contineat, itaut
inducta Columna Beatæ Virginis aliò item tra-
hatur; & mens excitata specie Columnæ Virgi-
næ, de Christi quoque Columna, oblata occa-
sione, cogitet. Quòd autem de Ecclesia loqua-
tur Prudentius, probant aliqui versus ab eodem
Villari subiecti, qui hoc modo citantur à Lezana:

Plena magnorum Domus Angelorum,

Et hinc Sacerdotum domus insulata

Valeriorum.

Irreperunt opinor, menda, quæ emendo:

Plena

216 *Diatriba de Aduentu*

Plena multorum domus Angelorum .

Non Magnorum, quod minus aptum est. Illud, & extra versum poni debet; nec enim eo addito constat numerus versus, ita ut sit.

Hinc Sacerdotum domus insulata . Vel pone in fine primi versus .

Fortè ita adducit Villar, quem videre mihi non contigit, cum in Lezana tantùm viderim, à quo sic ea carmina producuntur.

Quintum Seculum ab Anno 400. ad 500.

Vti Seculum hoc proximum sequitur, ita & Author illius Authorem proximum excipit, nimirum Flavius Dexter Hieronymum, cuius familiaris fuit, adeo ut ille librum de Scriptoris Ecclesiasticis ei dicauerit, & ab eo vicissim Chronico donatus fuerit, nisi ante opus absolutum, & perfectum moreretur. Quare Dexter Paulo illud Orosio dedicauit. Fuit Hispanus, patria Barcinonensis, clarus Natalibus, patre Sancto Paciano Episcopo, Præfectura, & alijs Togatis honestatibus insignis. Chronicon eum scripsisse constat ex Hieronymo. Hoc autem id omninò esse, quod hodie illius nomine circumfertur, ambigi nequit, cum penè omnes de eo docti consentiant. Ex Hispanis tot, ac tanti, ut numerus fastidium, autoritas pondus afferat. Eum imprimis afferunt, & commendant Franciscus Buiar, Cisterciensis, Rodericus Caro, & Thomas Tamayo de Vargas insignes illius Commentatores. Tuentur eundem Alphonsus Maldonatus, Ioannes Marquez, ille Dominicanus, hic Augustinianus, Scriptores Magni nominis: quibus

bus accedunt Gaspar Sancius, Petrus Oieda, Martinus de Roa, Xodar, Munozius, Erze Ximenius, & nouissimè Quintana Dueñas, & Lezana, qui maiorem numerum adducit, iisque calculum suum addit. Externorum, Honorius Augustodunensis, Gesnerus, Posseuinus, Caracciolus, Andreas Scotus, ac plerique alij. Verum ego esse authorem non ambigo, postquam comperi summum illum omni litteraturæ genere virum, & viuum Romanæ Curiae Oraculum, Reuerendissimum P. Abbatem Generalem, P. Hilarionem, recepisse P. Francisci Biuarij Commentarios; eosque cum Dextri opere approbasse: cuius apud me tanta est autoritas, vt ei nequam refragari. Cui nobilem addidit calculum, alterum sacrae litteraturæ lumen Seraphici ordinis decus P. Lucas Vvadinghus, qui cum eodem P. Hilarione librum approbavit. Cæterum hic author aduentum Sancti Iacobi in Hispaniam, luce meridiana clariorem reddit: quare abstineo locos producere, cum infinitum esset recensere. Vbique sanè dextrum hoc sidus Iacobum Apostolum aperit, & demonstrat.

Sextum Seculum ab Anno 500. ad 600.

Aprincio viro Sanctissimo Episcopo Pacensi, de quo Sanctus Isidorus lib. de viris illustribus cap. 30. meminit, suus in hoc seculo est locus. Floruit quippe anno Domini 510. centum ferme ante Isidorum annis, de eo commemorat Ioannes Grial in scholijs super opera Isidori, & Alcazar in Apocalyp. p. 1. lib. 1. in Not. procemia-

E c

libus

Aprincias.

libus nota 26. s. 1. & 3. Hic in Apocalypsim egregios edidit commentarios eodem Isidoro Authore. In his ad cap. 1. interpretatione de nominibus Apostolorum adhibita. *Singuli, inquit, eorum ad prædicandum sortes in mundum proprias acceperunt. Petrus namque Romam accepit, Andreas Achaïam, Thomas Indiam, Iacobus Hispaniam.*

Anast. Sinait

Anastasio Sinaitæ Antiocheni Episcopi grauis Authoritas est. Scripsit is librum de passionibus Apostolorum, quem Ignatius nuperus Patriarcha Antiochenus Clemente VIII. Pontifice Romam detulit, ac inuenitur in Bibliotheca Dom. Iosephi Stephani Bitontini primum, postea Ortolensis Episcopi eumque citat in suo de Potestate coactiua Romani Pontificis opere, celebraturque ab omnibus ferme huius, & superioris seculi Hispanis scriptoribus, quorum ingentem texit catalogum Erze Ximenes, & idoneum authorem existimat Gaspar Sanchez in tractatu de Aduentu Sancti Iacobi Apostoli in Hispaniam, & P. Christofoorus Castrius Societatis IESV in Historia Beatæ Virginis cap. 8. ab hoc igitur huiusmodi testimonium habemus. In hac die multiplicibus cruciatibus affectus est Beatus Iacobus Apostolus Frater Ioannis filius Zebedæi. Idque postquam abiit in occidentem in Ciuitatem Andiat, & fecit apud eos miracula quæ homines attoniti stupebant, ita quod conuerterit eos ad cognitionem filij Dei excelsi. Tunc reuersus est ad Ciuitates Palestinæ prædicauit apud eas Euangelium Christi.

S. Iacobi in Hispaniam 219

Septimum Seculum ab anno 600. ad 700.

Initium Isidorus esto . Hispalensis Episcopus, ^{Isidorus}
& Hispanorum doctissimus, Leandri frater natu-
minor, quo magistro usus est, eique successit in
gradu, sed doctrina antecessit. Hic libro de
ortu, & obitu Patrum, quem Bellarminus inter
germana eius opera recenset cap. 73. Iacobus
inquit, Zebedei filius, frater Ioannis, quartus in
ordine, duodecim Tribubus, quæ sunt in dispersione
gentium scripsit, atque in Hispania, & Occidentalium
locorum gentibus Evangelium prædicavit, & in oc-
casu mundi lucem prædicationis infudit. Et rur-
sum cap. 81. Singuli, idest Apostoli, proprijs cer-
tisque locis in mundo ad prædicandum sortes pro-
prias acceperunt. Petrus namque Romam accepit,
Andreas Achaiam, Iacobus Hispaniam, Ioannes
Asiam, Thomas Indiam, Matthæus Macedoniam,
Philippus Galliam, Bartholomæus Lyconiam, Simon
Zelotes Aegyptum, Iacobus Frater Domini Hieroso-
lymam, Iudas frater Iacobi Mesopotamiam. Paulo
autem cum cæteris Apostolis nulla propria fors tra-
ditur, quia omnibus gentibus Magister, & Prædi-
cator eligitur.

Iulianus Archiepiscopus Toletanus creatus ^{Iulianus}
anno 680. & post decennium, idest anno 690.
mortuus. Hic alius est à Iuliano Pomerio, quem
Gennadius in suo Virorum illustrium catalogo
ponit, & sibi æqualem dicit. Est enim hoc
nostro multò antiquior, & ab eodem citatur in Pro-
gnostico. Diverfus item est ab alio Iuliano Po-
merio, qui præfationem addidit ad libros Sancti
Ildesonsi, qui posterior est nostro. Constat enim

fuisse tres Iulianos eiusdem cognominis in eadem Ecclesia Toletana . Vnum Presbiterum antiquiorem : alterum Archiepiscopum medium : tertium Diaconum postremum . Incidit hic de quo agimus in septimum seculum creatus Præsul Toletanus anno 680. mortuus anno 690. In Fastos Ecclesiæ postea relatus . Eius meminit Fœlix eiusdem Ecclesiæ Toletanæ Antistes ad finem libelli Sancti Ildefonsi de scriptoribus Ecclesiasticis . Fuit autem maximè deditus doctrinæ Augustini, vt apparet in eius Prognostico . Triæ eius extant opuscula. Primum Prognosticon . Secundum contra Iudæos tres libros continens . Tertium Commentarius in Prophetam Nahum : quæ habentur tomo 7. Bibliothecæ Patrum . Igitur in hoc opusculo tertio comment. in cap. 1. ad illa verba, & *Nebula pulvis pedum eius* . Item ait alibi, de iisdem ; *qui appropinquant pedibus eius accipient de doctrina eius* . Isti ergo pedes Domini fuerunt qui eum predicando per vniuersum Mundum detulerunt . Petrus enim Romam (lege Romam) Andreas Achaiam, Ioannes Asiam, Philippus Galliam, Bartholomæus Parthiam, Simon Aegyptum, Iacobus Hispaniam, Thomas Indiam, Mattheus Aetiopiam, Iudas Thadeus eum retulit Mesopotamiam, Iacobus Alphaei eum retinuit Hierosolyma .

*Quisque sua sorte Christum sparsit sine sorde,
Per Paulum verò toto dispergitur Orbe.*

Braulius

Braulius Sancti Isidori discipulus Cæsaraustranus Episcopus, qui tribus Concilijs Toletanis quarto, quinto, & sexto subscribit, & in Sanctorum Catalogo legitur 26. Martij, cum in alijs quæ scri-

S. Iacobi in Hispaniam 221

scripsit operibus, tum præcipuè in procemio ad opera Isidori, aduenisse in Hispaniam Iacobum, his verbis confirmat. Sicut egregius Doctor Sanctus Gregorius successit Petro, ita Beatus Isidorus in Hispaniarum partibus Iacobo successit Apostolo, semina namque vite æternæ, quæ Beatissimus Iacobus seminavit, hic Isidorus verbo prædicationis quasi vnus ex quatuor Paradisi fluminibus sufficienter irrigauit, atque vniuersam Hispaniam, tam exemplo boni operis, quam fama sanctitatis velut splendidissimis solis radijs illuminauit.

Octauum Seculum ab anno 700. ad 800.

Beda solus totum occupat seculum, celeberrimus author, suæ ætatis Augustinus, quocum semper sentit, & loquitur. Is in Collectaneis, quod opus est in fine tomi tertij, & à Bellarmino, & Possenino recipitur, quæ videntur ex Isidoro, apud quem fortasse legerat excerpta: nec mirum cum ille liber inscribatur excerpta, siue collectanea, cui fidem facit epistola de obitu Bedæ à quodam eius discipulo conscripta, quam idoneæ authoritatis esse affirmat Baronius in additionibus ad Martirologium die 17. Maij, eamque vti incorruptæ fidei refert Surius ad eandem diem. Ex quo liquet Bedam in eadem Isidori sententia fuisse. Sed iam audiamus Bedam: *Apostoli Christi Prædicatores Fidei, & doctores Gentium certis in locis in Mundo ad prædicandum sortes proprias acceperunt. Petrus namque Romam accepit, Andreas Achaïam, Iacobus Hispaniam, Thomas Indiam,*

diam, Ioannes Asiam, Mattheus Macedoniam, Philippus Galliam, Bartholomaeus Lycaoniam, Simon Zelotes Aegyptum, Mattheus Iudaeam, Iacobus frater Domini Hierosolymam, Paulo cum ceteris Apostolis nulla sors propria traditur, quia in omnibus Magister, & praelector eligitur. Vnus Beda huic seculo sufficit, nec enim numeri, sed ponderis ratio habenda.

Nonum Seculum ab anno 800. ad 900.

Leo III.

Leo III. Pontifex Maximus initium esto. Hic, ut supra diximus, aduentus Sancti Iacobi in Hispaniam grauis author est.

Vvalafridus
Strabo

Vvalafridus Strabo Abbas vulgò Sancti Galli, verè Augiæ, discipulus Rabani, cuius opera tomo 5. Bibliothecæ Patrum continentur Theologus, Philosophus, Poeta celeberrimus duodecimus Augiæ Abbas, creatus anno Domini 842. In libro Poematum, quem erutum ex Sancti Galli Bibliotheca dedit in lucem Henricus Canisius, & eodem tomo 9. alijs operibus attexitur, inter ceteros, quorum elogia carmine scribit Apostolos, de Sancto Iacobo, quem appellat Fratrem Ioannis sic.

*Hic quoque Iacobus cretus genitore vetusto
Delubrum Sancto defendit tegmine celsum,
Qui clamante pio ponti de margine Christo,
Linquebat proprium panda cum Puppe Paren-
tum*

*Primitus Hispanas conuertit dogmate gentes,
Barbara diutnis conuertens agmina dictis,
Qui priscos dudum ritus, & lurida Fana
Dæ.*

Slacobi in Hispaniam 223

*Dæmonis horrendi decepta fraude colebat:
Plurimaque hic præsul patrauit signa stupenda
Quæ nunc in chartis scribuntur ritè quadratis,
Hunc trux Herodes Regni Tetrarcha Tyrannus*

*Percussum gladio crudeli morte necauit;
Quem Pater excelsus, qui Sancto Iure triumphat*

Vexit in Aethereas meritis fulgentibus arces.

Turpinus Archiepiscopus Rhemensis Caroli Turpinus
Magni expeditionum comes, & rerum ab eo gestatum scriptor: & si in eius historiam, vel temporis iniuria, vel inuidia Æmulorum, vel libidine otiosorum Fabulæ irrepsent, author est tamen non spernendus, præsertim in ea parte, quæ ad expeditionem Hispanicam à Carolo susceptam pertinet: nam ea à Callisto II. adducitur, & fide digna redditur. Hanc ille Luitprando Decano Aquisgranensi dedicauit: ea tota plena est testimonijs huiusce, quam confirmamus, traditionis, ut necesse sit totam ex integro transferre, Locorum quæ dictis ab authore faciunt fidem, primus esto capite 19. Sicut, ait, per Ioannem Euangelistam, Beati Iacobi fratrem in Orientali parte, apud Ephesum Christi fides, & Apostolica Sedes instituitur. si per Beatum Iacobum in Occidentali parte Regni Dei, apud Galleciam fides eadem, & Apostolica Sedes constituitur. Hæ sunt procul dubio Sedes, Ephesus scilicet, quæ est ad dextram in Regno terreno Christi, & Compostella, quæ est ad sinistram, quæ uidelicet sedes his duobus fratribus Zebedæi filijs, in diuisione Proainciarum contigerunt, quod ipsi petierant à Domino, ut unus ad

ad dexteram in Regno suo sederet, & alius ad lauam.

Idem Turpin.

Hæc sedium interpretatio à Turpino videtur initium sumpsisse eamque celebrem multi post eum authores reddiderunt, quorum vnus est Sanctus Thomas de Villanoua, sermone de festo Sancti Iacobi, quem suo loco referemus.

Alter sumitur ex eodem capite 19. *Ego Turpinus Rhemenfis Archiepiscopus Beati Iacobi Basslicam, & altare cum sexaginta Episcopis Caroli rogatu Calendis Iunij honorificè dicaui, & constituitur die illo, ut illa Ecclesia vocitetur Sedes Apostolica, eo quod ibi Apostolus Iacobus requiescit,* Historiam dedicationis recipiunt cum omnes Hispani authores, tum multi externi: Nicolaus de Lyra in caput etiam 6. Apocalyp. vers. 12. & Baronius in Annotat. ad Martyrol. die 25. Iulij. Aditamentum de Titulo Sedis Apostolicæ attributum Compostellano Episcopo apparet verum esse, ex loco illo à nobis superius adducto Concilij, qui non solum ob sepulcrum Apostoli mortui, sed ob illius sedem viui in illam Ecclesiam quadrat, nec enim solus tumulus satis erat, cum alijs Apostolis in Oppidis in quibus eorum sepulcra visuntur, eiusmodi nomen tributum non fuerit.

ANOTACIOM

Notkerum Monasterij Sancti Galli Abbatem, & ex Abbate Episcopum Leodiensem huius seculi fuisse tradit Antonius Yepes tomo 4. centuria 4. ad annum 849. quamuis nonnulli eum ad sequens seculum reijciant, quod eum mortuum dicant anno 912. qua ratione vixisse eum oportuit nostro, quod adornamus, sæculo. Hic ergo

ergo in Martyrologio, quod scripsit. *Natale*, inquit, *Beati Iacobi filij Zebedei &c.* huius *Beati Apostoli* sacratissima ossa ad *Hispanias* translata, & in ultimis earum finibus contra *Mare Britanicum* condita, celeberrima illarum gentium veneratione coluntur: nec immerito, quia eius corporali praesentia, & doctrina, atque signorum efficacia iidem populi ad *Christi fidem* conuersi referuntur, ad quorum fidei confirmationem etiam *Beatissimus Apostolus Paulus* se iturum est pollicitus.

Eleca Episcopus Cæsaraugustanus in additionibus ad *M. Maximum* sepe tradit aduentum *Sancti Iacobi*; is est perspicuus locus. *Memoria*, die & festus ab ipsis in *Hispaniam* ingressu *Sancti Iacobi Zebedei filij* celebris habebatur, qui postquam *Hispanias* adiit, *Ephesum* comitatus est *Sanctissimam Virginem* unâ cum *Ioanne fratre* eius non priusquam in *Hispaniam* veniret, sed reuersus ab *Hispania*, indeque reuersus *Hierosolymam*, prædicans fortiter, & constanter gladio percussus est.

Loco Authoris esto celebris illa *Regis Ordini Ramiri filij Ataulphi Compostellano Episcopo* anno 892. facta donatio, ubi pro reuerentia, inquit, & honore *Beatissimi Iacobi Apostoli nostri*, & totius *Hispaniæ Patroni* cuius corpus tumulatum est in *Gallecia* in finibus *Amata*. Certè illa vox *Apostoli nostri* rem prorsus continet, & aduentum, & prædicationem confirmat.

Decimum Seculum ab anno 900. ad 1000.

Luitprandus

Inchoabit clarissimus author Luitprandus Ticinensis Diaconus, & postea Cremonensis Episcopus ad Imperatorem Constantinum nomine Berengarii Imperatoris legatus anno 946. scripserat hic historiarum sui temporis libros sex. Deinde composuit fragmenta quædam idoneæ autoritatis, in quibus historia Dextri à M. Maximo continuata ulterius ducitur. De quo ipsemet Luitprandus meminit in Epistola ad Trethemundum Episcopum Illiberitanum, cuius rogatu hoc Opus suscepit. Eius testimonijs vtuntur Hispani Scriptores fere omnes, ac inter eos P. Gabriel Vasquez vir solidissimè doctus, & in recognoscendis, & citandis authoribus accuratissimus Huius multa sunt in rem hanc facientes sententiæ. Illam vnâ seligo anno 676. *Beatissima sedes de Columna in urbe Casaraugustana, quæ constructa est iussu Virginis à Beato Iacobo cum in Hispania prædicauit anno 37. à natiuitate Christi.*

Sampirius

Sequitur Sampirius Ouetenfis Antistes Rege Alfonso III. quem authorem laudat Prudentius Sandoval, Erze Ximenius, & alij complures. Huius est illud in Alfonsi Regis historia de consecratione Compostellanæ Ecclesiæ præclarum testimonium. *In Altari quoque, quod est super corpus Beati Iacobi Apostoli, quod consecratum fuerat à septem Discipulis eius, quorum nomina sunt hæc Calocerus, Basilus, Pius, Chrysogonus, Theodorus, Athanasius, Maximus.*

Huic seculo assignanda est confirmatio Officij Muzarabici, in quo sapius commemoratur aduen-

uentus Beati Iacobi in Hispaniam, facta à Ioanne X Pontifice rogatu Regis Ordonij, Ioannelli interuentu, de qua Baronius tomo 10. ad annum 918. nosque suo de Breuiarijs loco diximus.

Momentum huic veritati addat diploma Regis Ramiri II. quod est anni 972. quo stabilitur donatio facta Compostellanæ Ecclesiæ. Ob honorem inquit calicoli, & Sanctissimi Iacobi Apostoli, cuius venerabile, & gloriosum simulatum manet corpusculum Hispaniense in Regione, quam & inter cæteros Apostolus sortitus Terræ Gallitiæ.

Vndecimum Seculum ab Anno 1000. ad 1100.

Fulbertus Carnotensis Episcopus authoribus Baronio, & Bellarmino in hoc Seculum incidit: citatur à Callisto II. pro aduentu Sancti Iacobi cap. 31. Verba sunt. *Hic est reuera Iacobus, quem amabat valde Dominus Christi miles emeritus, & signifer egregius, militiæque prouidus Gallitiæ Apostolus, Peregrinis notissimus, & honore dignissimus, miraculis mirificus, in gloria magnificus, quem cunctus petit Populus domesticus, & Barbarus.* Ex periodi commatis, apparet rythmos esse: & quidem ille Officium Ecclesiasticum composuit, & Missam de S. Iacobo edidit, eodem Callisto ibidem authore.

Hugo Portugallensis in Lusitania Episcopus lib. de historia Compostellana, qui liber reperitur in Archiuio Regij, & magnifici Conuentus Canonicoꝝ Regulariũ Conimbricensis Sancti Augustini, à Sancta Cruce dicti, manuscriptus litteris Gotthicis; & locus, & manus idoneam

ei fidem faciunt. Ad illius finem habetur Epistola quædam Hugonis, quæ tota plena est testimonijs huiusce traditionis.

Huc pertinet approbatio Officij Muzarabici, data ab Alexandro II. misso ad id in Hispaniam Cardinali Hugone Candido anno 1080. constat ex libro Conciliorum Regij Monasterij Diui Laurentij in Escuriali.

Officium Muzarabicum

Eiusdem Seculi est altera facta à Gregorio VII. & commendata Riccardo sedis Apostolicæ in Hispania tunc Legato, quemadmodum in eodem volumine continetur.

Tertia item Victoris III. aut Urbani II. nam de utro est Controuersia, quippe intra idem seculum includuntur, cuius author est Iulianus Petri ad annū 1086. quo accidisse refert illud celeberrimum de Missalibus in ignem coniectis, quod superius adduximus miraculum, quorum cum neutrum fuerit consumptum, vtrumque iustum, & idoneum est habitum.

Duodecimum Seculum ab Anno 1100. ad 1200.

Callistus II.

Otto Episc.

Omissis Callisto II. Pontifice de quo multis supra egimus, cum de Pontificum testimonijs scripsimus, initium sit ab Ottone Frisingensi Episcopo, Henrici IV. Imperatoris nepote, Conradi Regis fratre Henrici V. Sororio, Frederici I. Patruo, Monacho Cisterciensi, & Abbate Murimundensi, nobili eius ætatis historico. Is nobis in Chronico lib. 3. cap. 5. huiusmodi testimonium præbet. *Iacobus, inquit iam ab Herode decollatus fuerat, qui tamen prius, uti dicitur, Hispanis prædicauerat.*
 Suc-

S. Iacobi in Hispaniam. 229

Succedit Aulus Halo Burdegalensis Gallus Aulus Halo
eiusdem temporis celebris Poeta, quem Constantia Soror Filippi, Filia Henrici Regum Galliarum, desponsa Regi Alfonso VI. secum in Hispaniam duxit, & postea Toleti, ob eximias eius doctes Ciuitate donatus. Extat Poema huius authoris de aduentu, & prædicatione Iacobi in Hispania, quod ego legi cum Commentarijs Ioannis Tamañ Salazarij, à quo est casu inuentum. Quot sunt illius carmina, tot ferme sunt de hoc aduentu Oracula, pauca refero.

*Vltima sic noster compulsus sorte Iacobus,
Illic totius Hispaniæ cacumina lustrat.
Huius in Hispanias aduentum edicere Præsul,
Nunc Toletane Iubes, Fidei promissa resoluo,
Hispania tunc regna Deo inspirante Iacobo
Contingunt, &c.*

Quod poema quo pluribus mendis scatet, paucos quippe versus constantes reperias, eò magis fidem suam antiquitate commendat; nam vitio temporis, à quo sunt exesa, claudicant, & amisso nitore authoritatem tetinent.

Eiusdem seculi est Iulianus Perez, siue Petri Archipresbyter Toletanus, qui decrepitem Aulum nouisse se scribit. claris natalibus, & scriptis. Legatus Romam à Rege Alfonso VI. ad Callistum II. qui ei exemplum libri de Sancto Iacobo, dono dedit; scripsit Chronicon, & aduersaria, & Himnos. In his operibus frequens mentio fit de aduentu, & prædicatione Sancti Iacobi in Hispaniam. Nec opus est citare locos, cum vbique occurrant. Extat eius Epitaphium de Aulo Halo Toleti sepulto, non inconditum, & protem-

Iulian. Perez

tempore Idoneum. Afferunt hunc Authorem omnes pene Hispani, qui Iacobum vindicant, ac in primis Ximenius, & Lezana.

Pelagius Ouetensis.

Pelagius Ouetensis Episcopus certus &, constans est rerum Hispanicarum scriptor. Hoc Seculo floruisse ex eiusdem apparet historia. Hic de aduentu, & prædicatione Sancti Iacobi in Hispania, eiusque Discipulis multa, & præclara commemorat. Eumque pro causa citant grauissimi quique huiusce traditionis vindices. Eum mihi videre non contigit.

*Tertium Decimum Secundum ab Anno 1200.
ad 1300.*

Martinus Polonus.

Martinus Polonus Archiepiscopus ex Monacho, & Pœnitentiarius Innocentij IV. in suo Cronico ad annum Domini 34. ita. *Iacobus Maior Hispaniam circumiens, tandem Hierosolymis de-*
collatur.

Vinc. Bellou.

Vincentius Bellouacensis in speculo historiali, tom. 4. lib. 8. cap. 7. *Iacobus, inquit, speciales Discipulos habuisse legitur: tres Hierosolymis, unum in Gallitia cum adhuc viueret Apostolus elegisse dicitur.* Notior est hic author, quam vt commendari debeat, & Ordinis Prædicatorum lumē.

Vincent. de Tornaco

Manuscriptum extat inscriptum sermones de Festis, Gilberto de Tornaco Ordinis nostri Franciscani authore, anni plus minus 1242. in quo de Sancto Iacobo Hispaniarum Apostolo fit mentio, & inter alia, *redierat inquit Hierosolymam de Hispania, cum præsentiret diuinitus mortis sibi imminere tempus.*

Con-

S. Iacobi in Hispaniam. 231

Confirmant hanc doctrinam litteræ solennes Regni Sancij Tertij, in quibus continetur concessum donū Ecclesiæ Sancti Ioannis Naranci Benedictinæ Familix: *dignatus est ait, Christus mittere Apostolos suos predicantes Euangelium uniuerso Mundo: inter quos noster vnus Zebedai filius Hispaniam sortitus est.*

Rex Sancius
III.

Gulielmum Durantem Mimatensem Episcopum in suo Rationali diuinorum Officiorum lib. 7. cap. 12. audiamus. *Iacobus filius Zebedai frater Ioannis Euangelista missus est, ad predicandum Hispanis, sed cum non posset, nisi vnum Discipulum ibi conuertere, redit Hierosolymam, sed tandem ab Herode decollatus, & in Hispaniam reportatus, quos viuus conuertere nequiuit, mortuus diuino miraculo conuertit.* Idem tradit Ioannes Bellethus in opuse. de explicatione diuinorum Officiorum, quæ est Appendix libri Durantis, ac idcirco vtrunque coniungo.

Guliel. Dur.

Ioan. Bellet.

Affirmat huiusmodi aduentum Thomas Cantipratensis ex Ordine Prædicatorum, Alberti Magni auditor, Episcopus suffraganeus Episcopi Cameracensis, & Felix Doctoris Angelici Doctoris discipulus lib. 7. de Apibus c. 25. cum eodem sentit Iacobus de Voragine in opere, quod legenda Sanctorum appellauit.

Thom. Cantr

*Seculum Quartum Decimum ab Anno 1300.
ad 1400.*

Felix, faustumque huic seculo esto, Nicolai de Lyra clarissimi authoris, & iusti sacrorum librorum Interpretis testimonium. Hic in Commentarijs

Nicolaus de
Lyra.

232 *Diatriba de Aduentu*

rijs ad cap. 1. Abdiæ ad illa verba : & transmi-
gratio Hierusalem , quæ in Bosphoro est , sic ait
in HÆBREO SÈPHARAT id est in Hi-
spania , vt dicit Rabbi Salomon , quod fuit im-
pletum per Iacobum Apostolum ob eius Discipu-
los ibi fidem Christi prædicantes , & colla genti-
um subiugantes .

Anonymus

Adiungamus huic authorem Anonymū nostri,
& eiusdem instituti, in volumine inscripto sermo-
nes de Dominicis, & Festis habitis Lutetiæ Parisio-
rum, quod ex ijs compactum inde Romam attulit
Eminentissimus Princeps Cardinalis Franciscus
Maria de Bagni, vbi inter alia. *Quis non miretur,*
inquit Iacobum post Ascensionem Domini perlustras-
se Iudæam, & Samariam. Deinde in Hispaniam
cucurrisse zelo prædicationis, & demum rediisse
Hierosolymam, vt Euangelizaret Christum.

Petr. de Nat.

Accedat Petrus de Natalibus, Equilius Epi-
scopus Venetus, nobilis scriptor lib. 6. cap. 99. &
133. Adstruit Sancti Iacobi aduentum in Hispa-
niam his verbis. Iacobus post Ascensionem Do-
mini, dum per Iudæam, & Samariam prædicasset,
in Hispaniam tandem iuit, vt ibi verbum Domi-
ni seminare, sed cum ibi quasi nihil proficere
videretur, & quod solummodo nouem Discipu-
los conuertisset, duos ex illis ibi reliquit, & alios
septem secum assumens in Iudæam redijt.

Seculum Quintum Decimum ab anno 1400.
ad 1500.

Quo maior erat scriptorum copia, eo plura
suppetebant testimonia; vt horum inopia, secu-
lorum

lorum potius iniurię, quam scriptorum incurię sit imputanda . Igitur in hoc seculum maior vis scriptorum incubuit.

Sanctus Vincentius Ferrerius eximius, imo S. Vincentius Apostolicus Prædicatorum Ordinis Concionator, suę ætatis Oraculum, sermone de Sancto Iacobo Apostolo . *Modo quis fuit primus Apostolus, qui hanc legationem exequabatur eundo per uniuersum Mundum? Non Petrus, nec Andreas, nec Ioannes, &c: Sed Iacobus iste. Vnde euntibus Hierusalem Virgine Maria, & Apostolis, Beatus Iacobus recepta ab ijs licentia venit in Hispaniam prædicans de Christo, quia Christus dixit ijs, eritis mihi testes in Hierusalem, & in omni Iudæa, & Samaria usque ad ultimum terræ. Ideo Beatus Iacobus venit ipsum testificari à finibus terræ.*

Alphonfus Tostatus Abulensis Episcopus ob doctrinę præstantiam, & varietatem, & scriptorum copiam mundi stupor, tribus in locis aduentum Sancti Iacobi in Hispaniam confirmat. Primum in explicatione prologi Sancti Hieronymi super Matth. part. 194. *Prouincias inter se diuiserunt. Prouenit tunc Beato Matthæo ab Aethiopia quantum ad partem Nubianorum, & Beato Iacobo Hispania, & Beato Thoma terra Indorum, & Beati Simoni terra Aegypti, & Beato Andrea terra Græcorum.* Rursus in 3. parte super cap. 19. Matth. quæst. 33. *Dicendum inquit, quod iste Iacobus vocatur, cum apud Hebræos vocaretur Iacob, & tamen cum accipit formam latinam dicitur Iacobus, iste vocatus Iacobus Zebedei, quia erat filius Zebedei, iste Iacobus, quem Christus valde dilexit, & fuit vnus, qui familiariter recipiebatur à Christo*

Alph. Tost.

ad omnia secreta .infra cap. 17.& 26. Lucæ 9. isti Iacobo assignata est sorte prædicationis Prouincia Hispania . 34. p. cap. 17. quæst. 13. non est aie dubitandum , quin iste Iacobus fuerit Iacobus Zebedæi , & non est ille , qui rexit Ecclesiam Hierosolymitanam post Christum , sed ille , qui occisus est ad Herode act. 12. scilicet Occidit autem Iacobum fratrem Ioannis gladio , & ille est , qui venit prædicaturus in Hispaniam , & ibi sepultus manet.

S. Antonin.

Sanctus Antoninus Archiepiscopus Florentiæ , doctrina , & Sanctitate illustris tom. 1. tit. 6. cap. 7. sic scribit . Iacobus igitur post aduentum Spiritus Sancti ad Hispanias accessit ad prædicandum , & cum videret gentem illam agrestem doctrinam eius non accipere , nam tantum nouem , vel secundum alios tantum duos ad fidem conuertit ; illos duos secum ducens reuersus est Hierosolymam .

Turrecrem.

Turrecremata Cardinalis insignis Theologus , & Iurisconsultus lib. in Euangelia de Sanctis , sermone de Iacobo Apostolo disputans . Vtrum Iacobus sit lux Hispaniæ ait . Dicitur quidem lux ratione illuminationis doctrina Fidei , qua ratione dixit Christus Apostolis . Vos estis lux mundi , singulariter Beatus Iacobus primo personaliter , post per Discipulos suos , quos ibi gratia prædicandi reliquit , illuminauit terram Hispania , lumine doctrina , & exemplo sanctitatis , ut historia sua testatur , & tandem miraculorum multitudine visa , qua Beatus Iacobus virtute diuina operabatur , Regina Hispaniæ stupens credidit , & Christiana effecta est , & omnia quæ petierant suis Discipulis tribuit , & Palatium Sancto Iacobo in Ecclesiam dedicans magnifice ipsum dotauit , quæ tandem in bonis operibus vi-

tam

S. Iacobi in Hispaniam 235

et in finem, ita ut facto computo sicut Beatus Iacobus fuit primus inter Apostolos, qui martyrium pro Christo suscepit. Ita Regnum Hispania videtur inter omnia Regna prius Fidei lumen per Christianitatis titulum suscepisse.

Iacobus Philippus Bergomas Augustinianus ad annum 5242. ita. *Iacobus inquit maior Apostolus Domini, Zebedai ex Maria Salome filius, ac Diui Ioannis Euangelista frater, quem Dominus una cum eodem Ioanne fratre vocauerat dicens: Venite post me, faciam vos fieri piscatores hominum: quique relictis retibus, & Patre secuti fuerant eum, hoc Anno postquam predicando uniuersam peragrassse Hispaniam, in qua nouem tantum Discipulos conquisserat, in Iudeam reuersus ab Herode Agrippa Regis fratre, qui in Hierusalem Fratris vices gerebat obtruncatione capitis martyris palmam adeptus est. Eius autem sacratissima ossa postmodum Discipuli ipsius ab Hierusalem ad Hispanias transtulerunt, ubi scilicet predicationis officium viuens exercuerat, atque ibidem in Vrbe Gallaecia, quae est in ultimis finibus Hispaniarum condidere, quaeque celeberrima gentium illius, & peregrinarum nationum veneratione excoluntur, cuius estum 8. Cal. Augusti.*

Iacobus Philippus Bergomas.

Coronidem huic Seculo imponant Episcopi quatuor huius aduentus Authores, Primus Cabilonensis in Topographia Sanctorum, Robertus Caraciolus Aquinas, & postea Licifensis in duabus ea de re concionibus. Alphonsus Carthagena Burgenfis in ea, quam apud Patres Basilienfes in eo Conuentu habuit oratione. Rodericus Sancius Palentinus in historia dicata Henrico IV.

tomo 1. parte 1. capite 4. Compendij histor.

*Sextum Decimum Seculum Ab Anno 1500.**ad 1600.*

Hoc abundat scriptoribus, Diuina prouidentia factum, vt cuius ad finem seculi mouenda erat ea de re quaestio, illius cursus, assertores, & defensores suppeditaret. Illorum numerus ægrè intrinsece poterit, præsertim ab eo tempore, quo Hispani ingenio acuto, & constanti, ad studia litterarum facto defensionem sui Apostoli susceperunt. Eo enim studio scripsere, quo bellare soliti sunt. Itaque nubem Testium coegerunt, & in Aduersarios fulminarunt: quare in hoc seculum ita megeram, vt ex multis paucos eligam, quorum auctoritas pondus habeat; cæterorum multitudinem, cum ea quæ nostro hoc seculo prouenit, indicabo tantum, & qui aliorum catalogos texunt eos nominatim producam, ac si quis aut illos lauit, aut post illos scripsit, illum omnino adiungam.

S. Thomas à
Villanoua

Princeps huius seculi esto: Sanctus Thomas à Villanoua Archiepiscopus Valentinus Augustinianus recens in Fastos ab ALEXANDRO VII. relatus, tum in eo sermone, quem coram Imperatore Carolo V. tum in alio, quem apud equites eiusdem Sancti Iacobi habuit, quorum tota series aduentum in Hispaniam Sancti Iacobi Apostoli confirmat, ac in fine posterioris sic. *In hoc Regno inquit Cælorum, idest Ecclesia petitionem illorum adimpletam videmus, nam Ioanni sedes data est in Asia, quæ est ad dexteram Ierusalem,*

&

S. Iacobi in Hispaniam 237

& Iacobo ad Hispaniam, quæ est ad sinistram partem.

Iacobus Middendorpius magni nominis externus author, in eo quod de Christianis Academicis scripsit, & Colonia typis edidit volumine Pio V. dicato, dum Hispaniam commendat, lib. 3. sic *Veram Christianam Philosophiam ab ipsis Apostolis didicerunt, quod enim Diuus Iacobus eam in Hispania tradiderit, notius est, quam probare oporteat.*

Middendorp

Garcias Loaysa Archiepiscopus Toletanus postea Hispalensis, & Romanæ Ecclesiæ Cardinalis, Vir doctissimus in notis ad Concilium Toletanum in decreto Regis Gundemari 2. tomo Concil. p. 1. *Beatus inquit Iacobus in Hispaniam venit, & ibi prædicauit Christi Euangelium, & postea relictis duobus in Hispania Discipulis cum reliquis in Iudæam venit, ibique martyrium primus omnium Apostolorum subiit. Corpus à Discipulis Navi-
glio impositum in Hispaniam appulit 8. kal. Augusti, & in Ciuitate Iria situm. Demum Compostellam translatum 3. kal. Ianuarij, quo die in tota Hispania translatio eius celebris est.*

GarciaLoaysa.

Ioannes Raulinus Monachus Cluniacensis Sacrarum litterarum Parisijs professor 2. p. sermonum de Sanctis, sermo 2. de Sancto Iacobo, postquam Dominus inquit assumptus est in Cælum, cæperant Apostoli prædicare verbum Domini in Hierusalem, & in vicinas partes, quo tempore Beatus Iacobus secessit in parte Gallitianas ad prædicandum verbum Domini Gallicianis.

Ioan. Raulinus.

Ioannes Vasaus in Chronico anno Christi 37. *Diuus Iacobus Apostolus filius Zebedæi in Hispania præ-*

Ioan. Vasaus

predicauit Euangelium Christi.

Iacob. Pamel. Iacobus Pamelius vir eius seculi eruditissimus in sacris litteris, & profanis, commentarijs in Cyprianum, & Tertullianum, & alijs operibus illustris, quem sæpe, ac multum commendat Baronius, in Notis ad librum aduersus Iudeos Tertulliani nota 41. super illis verbis. *Hispaniarum omnes termini. Videntur ait Hispania Regna omnia iam tum Christi fidem suscepisse, inter quas præses Religionis Christianorum hostis recensetur à Tertulliano loco citato, & eiusdem ac Asturica Beatus Cyprianus Epistola 68. Ibi vide annotationes nostras numero 2. atque Hispaniarum Apostolus iuxta Beatum Isidorum, Beatus Iacobus maior.*

Thom. Stapl. Thomas Stapletonus Anglus insignis vtriusque Theologiæ, Polemicæ, & scholasticæ Doctor, qui lib. de magnitudine Romana in lucem edito anno 1596. cap. 3. *Verum ait, & indubitatum est toto terrarum Orbe veluti in Prouincias distributo, facta primum in Iudea, & Samaria diuini Euangelij prædicatione, iuxta ordinem à Christo præscriptum, Petrum in Italia, Paulum in Graecia, Andream in Arabia, Ioannem in Asia, Iacobum in Hispania, hoc Christi Euangelium, cuius caput est Roma, latissimè propagasse.*

Ioan. Marian. Ioannes Mariana acri iudicio integer, & seuerus author, qui si hoc ambiguum duceret, minimè affirmaret, de rebus Hispaniæ lib. 4. *Iacobus Zebedæi filius cognomento maior Iudea, atque Samaria obitus venit in Hispaniam, authore Isidoro, nouaque in ea Prouincia Euangelij luce propagata Cæsaraugustæ Virginis Matris nomine, eius monitu, Templum constitutum est. Et infra. Sed Hispania*
ta-

*tamen Hierosolymam cum reuertisset, quam ob cau-
sam inceptum in ea Vrbe ab Herode Agrippa Re-
gnum Iudaorum à Claudio acceptum grato initio
cupiens auspicari interfectus est, Anno salutis 42. 8.
Kal. Aprilis, & mox corpus à Discipulis sublatum,
nauique impositum ad Iriam Flauiam in extrema
Gallecia, cui Oppido hodie Patrono nomen est, con-
stitit. ad 8. Kal. Augusti, unde Compostellam mi-
grauit.*

Andreas Resendus Vir suæ ætatis eruditissi- Andr. Resen;
mus, & studiosissimus veritatis, & Hispanicarum
præcipuè in Lusitania antiquitatum indagator
acerrimus, à quo libellus de translatione Cor-
poris Iacobi Apostoli scriptus est, quemadmo-
dum ipsemet narrat, in Epistola ad Ioannem Va-
seum, de Colonia Pacensi. Is ergo ibi affirmat,
sedem Iriensem Compostellam esse translatam,
Et in Epistola ad Bartholomæum Kebedium
Iacobum Apostolum Hispaniarum appellat. Eun-
dem rursus Patronum Hispaniarum vocat lib. 4.
antiquitatum Lusitaniæ, & obleuat die illius
Natali insigni, memorabilem de Mauritanis
quinque Regibus ab Alfonso I. Lusitanorum Re-
ge in Campo Orichij victoriam partam fuisse. Cui
Authori eo maiorem habere fidem volo, quò
ille est candidior, & incorruptior, & à studio
partium alienior.

Breuitati studendum. Indico tantum, non cito
Authores; ex multis pauci à me adducentur. Ta- Tarafa
rafa de Regibus Hispaniæ, parte prima in Clau-
dio Caligula. Marineus Siculus in Historia Re-
rum Hispaniæ lib. 5. Morales in Cronicis Hispa-
niæ, prima parte lib. 9. cap 7. Beuter in Croni-
cis

Garibai

cis Hispaniæ parte prima. Garibai lib. 7. cap. 3. & 4. & lib. 23. cap. 72. Zurita lib. 1. Annalium Aragoniæ cap. 44. Rades de Andrada in Historia trium Ordinum Militarium. Alphonsus Villegas in vitis Sanctorum. Aloysius Lippomanus in iisdem. Illescas lib. 6. cap. 18. Pater Azor. p. 2. lib. 1. cap. 7. Pater Petrus Ribadeneyra grauis, & elegans vitarum Sanctorum scriptor, Genebrardus in Cronologia Anno 4233. Feuarden-
 Genebrard. tius in Irenæum lib. 1. cap. 3. Magister Isla de Ordine Sancti Iacobi cap. 3. Frater Angelus de Paz tom. 1. Symboli lib. cap. 7. Idem tradunt quatuor insignes Iesuitæ externi, Ricardus Haller in Opusculo de doctrina Sancti Iacobi, Thomas Saulius in Thesauro litaniarum, Antonius Possëuinus tomo 1. Bibliothecæ lib. 4. cap. 2. Ni-
 Serarius colaus Serarius Opusculo de Apostolis cap. 8. de Iacobo. Addo quintum grauissimi Iudicij, insignis virtutis, solidæ eruditionis Virum, fidei, vindicem acerrimum, malleum Hæreticorum, Pe-
 Canisius trum Canisium lib. 5. de Beata Virgine cap. 2. Sisto, & omiſſis alijs, tanquam ad duas columnas, quibus non plus ultra inscripserim seculum hoc allido, & finio. Hi sunt duo præstantissimi Authores pares doctrina, virtute, authoritate, fama professione tamen diuersi, ambo Theologi Tridentini, alter Pontificius, alter Imperatorius: Dominicus Soto, & Alfonsus Salmeron, quorum ille Commentarijs in cap. 15. Epistolæ ad Romanos super illis verbis *Nunc vero*, num. 23. & 24. §. Colligere. Hic vero in Acta Apostolorum, tract. 8. Aduentum Sancti Iacobi in Hispaniam alſerit.

Ope-

Operæ pretium tamen erit aliquos scriptores adducere ex multis, qui Apologias pro hac traditione aduersarijs obtulerunt, quorum primus fit D. Ioannes de Velasco Magnus Comestabilis Castellæ Regni quem laudat, & se solum legisse fatetur Lorinus in Acta. Frater Ferdinandus Oxea Ordinis Prædicatorum. Bartholomæus Laurentius Prior Sanctæ Mariæ del Pilar. Prudentius Sandoual Pempelonensis Episcopus tom. de fundat. Franciscus à IESV, Xodar Carmelitanus, Ioannes Beltranus de Gueuara Compostellanus Archiepiscopus libro de aduentu Sancti Iacobi. Augustinus Marinus P. Oratorij lib. de selectis historijs Iacobi magnus defensor, Maurus Castellà Ferrerius vir eruditissimus, & Iacobi aduentus assessor acerrimus, Michael de Salinas Vinuella Auditor Generalis Classis Hispanicæ, Gregorius Lopez Madera Senatus supremi consultor. Frater Didacus Murillo Franciscanus. Didacus Valdesius Iuris canonici Doctor primus. Gaspar Scholanus Historicus Regius. Ioannes Salazarius in Ecclesia Sancti Iacobi Magister, & Cardinalis. Cenedus ad Decretum Collectan. 43. Ferreolus in lib. de Maria Augusta Virgine Deipara lib. 2. cap. 2.

Seculum decimum septimum ab Anno 1600. vsque ad 1662.

Tot sunt in eo Scriptores, vt vel leues eorum calami oneri scripturo futuri sint; stimulauit nimirum Hispanorum ingenia, obiecta illa difficul-

tas, quæ instar cotis acuit, non instar obicis tardauit scribentes, adhuc intra curriculum, & non multum ultra medium prouecti, cum ob multitudinem in meta esse possemus. Obruor itaque pondere, ac necesse est illud à me in humeros aliorum reijcere. Itaque paucorum quorundam, sed illustria testimonia primum proponam, deinde eos proferam, qui alios diligenter collegerunt, & accuratè citarunt, quos qui velit, consulat.

Cornelius à
Lapide.

Primus esto P. Cornelius à Lapide insignis sacrarum litterarum tum Louanij, tum Romæ interpres, qui multis in locis affirmat Sanctum Iacobum in Hispaniam venisse, ex quibus vnum tantum profero cap. 12. v. 2. Actuum Apostol. sic ait. *Quo Anno Apostoli dispersi sunt, Sanctus Iacobus in Hispanias profectus est; eum enim in Hispania predicasse vniuersalis est, & immemorabilis non tantum Hispaniæ, sed & fidelium ubique traditio, cui refragari nemo queat. Iacobus ergo in Hispanias profectus est sub annum Christi 37.* Excitata item quæstione, cur Herodes occidit Iacobum præ cæteris Apostolis? Respondet primo, & secundo afferendo alias rationes, & addit. *Tertio quia ex Hispania obita celebris rerumque gestarum gloria clarus oculos omnium in se conuertebat.*

Abrahamus
Zonius.

Sequatur Abrahamus Zonius Polonus insignis Ecclesiasticæ Historiæ post Baronium scriptor tomo 14. Anno Christi 1336. loquens de templo Diuæ Virginis à Columna Cæsaraugustana. *Aedificata est, inquit, magnificè cella in qua ferè omnia quæ Sancto Iacobo acciderunt in Hispania efficta*

*efficta sunt, & expressa. Idem Traditio est apud
Cesaraugustanos Diuum Iacobum cum discipulis su-
per ripam Iberi præterfluentis, ubi nunc amplissima
Ecclesia cernitur, noctu descendisse. Indidem oras-
se, & secundum quietem Angelorum Choros af-
pexisse, audisseque occinentes Ave Maria Gratia
Plena &c.*

Tertius esto Michael Inkoferus Austriacus So-
cietatis IESV in eo tomo quem edidit super epi-
stola B. Virginis data Messinensibus. *Iam vero,*
inquit, de Iacobo Zebedæi qui nesciat solem vide-
tur ignorare, quantus enim hic cultor, ac prædica-
tor Virginis extiterit, testatur illa celeberrima ædes
Cesaraugustana, quam ipse Deipara in Columna
apparentis monitu Iacobus iam apud Hispanos per
mensis quindecim occupatus excitauit, testatur ipsa
Magnalium illibata Virginis ab eiusdem Iacobi
prædicatione celebris, ac per manus ducta traditio.

Michael In-
koferus.

Quartus sit Frater Aegidius à Præsentatione
Augustinianus Vniuersitatis Conimbricensis Do-
ctor, & Magister primarius, ac eiusdem Mode-
tator vir profundæ eruditionis tomo vnico de
Immaculata Virginis Mariæ Conceptione lib. 3.
quæst. 3. art. vnico sect. 4. S. 3. quamquam obi-
ter, quod de Sancto Cœcilio loquatur, aduen-
tum Sancti Iacobi in Hispaniam tanquam cer-
tum supponit his verbis. *Illæ opinio mihi sit ve-*
risimillima, quæ affirmat Iacobo Hierosolymis ab
Herode Agrippa occiso Act. 12. anno 44. Claudij
autem 2. Sanctum Cœciliū caterosque Iacobi di-
scipulos Episcopos creatos, cum corpore Magistri
sui Iacobi in Hispaniam misisse, ut cæptam à Ia-
cobo prædicationem perficerent.

Aegid. à Præ-
sent.

Franc. Villaf.

Quintus Doctor Franciscus Villafanius Episcopus Mondonedonensis, & Oxomensis tractat. Latino inscripto, Compendium facti, & iuris vnicui Patronatus Sancti Iacobi. *Nouissimum, inquit est, nec à seculo auditum, quod Hispania alium cognoscat Patronum præter Iacobum Apostolum, quem Fidei primū Magistrum Christianæ Religionis fundatorem strenuum militiæ Ducem, in difficilissimis prælijs visum inter inimicorum phalanges bellantem veneratur, & colit.*

Anton. Vasc.

Sextum Pater Antonius Vasconcellius Lusitanus è Societate IESV summæ fidei, & integritatis author, quique res historias exiliter reuocare ad calculos solet, in Anacephalæosibus Regum Lusitiæ in Descriptione Lusitiæ. *Constat igitur tam fide à Parentibus tradita, quam plurimis antiquarum monumentis per uniuersam Hispaniam Iacobum fuisse concionatum, quod plurima testantur Ecclesiæ, in quibus Apostoli discipulis in iisdem apud fideles vicarijs sui relictis pro magistro sacra fiunt, & antiquissima psalmodia eorum laudes, & sacra sanctissima celebrantur. Ac ne quis Baronij autoritate moueatur. Est illud ait, verum, non satis constare quo tempore in Hispaniam Iacobus transmiserit? Et hoc Baronio Cardinali ansam præbuit vocandi in controuersiam iure ne Hispaniam inuiserit? Bona tamen tanti authoris venia, non sine magna pietatis iactura, eius in hac re sententia sanis ab authoribus recipitur.*

August. Bar.

Septimus Augustinus Barbosa item Lusitanus nominis celebritate clarissimus, ac ob multitudinem librorum, & varietatem, ac profundita-
tem

tem Canonica doctrina, dotesque eximias Episcopus ab Rege creatus lib. de officio, & potestate Episcopi, 1. p. tit. 3. cap. 8. multus est in hoc probando. Decerpo illa. *Nec iam dubitare licet de aduentu Diui Iacobi in Hispaniam.* Et illa. *Antequam ceteri Apostoli diuiderentur anno 36. Beatus Iacobus in Hispaniam venit, ibique Fidem Catholicam predicauit.*

Octauus Pater Ioannes Baptista Lezana Carmelitanus vetus sui Ordinis, & nobilis magister, Consultor Sacrae Congregationis Rituum, & Iudicis, & in Romana Sapientia Lector, in libello (mitto alia opera) quem *Columna Immobilis*, inscripsit. *Abstinentium censeo à comprobatione alterius certissimæ veritatis, cui præsens innititur de aduentu scilicet eiusdem Diui Iacobi in Hispaniam, quia nec illam negat pars aduersa, nec aliquis sanæ mentis negare poterit, prout dixit Laurentius Lauarra Gallicus author in notis ad Tertullianum lib. aduersus Iudeos, nota 4. & quia veritati iniurius est qui vel eam ad iudicium trahit.*

Io. Bapt. Lezana.

Nonus Rodericus à Cugna, notior suis & virtutibus, & doctrinis, & studiorum grauiorum monumentis, quam ut commendatione indigeat, Archiepiscopus Bracharensis, & postea Olyssiponenfis. Ab eo aduentus in Hispaniam Iacobi sæpe astruitur. Vnum delibo locum in Dedicatoria Epistola tractatus de Primatu Bracharenfis Ecclesiæ, quem Beatæ Virgini Mariæ dedicauit. *Quis ignorat, ait, Beatum Iacobum huius splendoris authorem consilio ductuque tuo Hispaniam aduenisse, ut Ecclesiam hanc tuam Bracharensem summo honoris fastigio sublimaret? Quis*

Rodericus à Cugna.

non

non nouit augustinam hanc Aedem tuo nomine Augustissimo, dum uiueres sacram in hac urbe à Diuo Iacobo fuisse constructam, erectam, dicatam ?

Gabr. Treio

Decimus Domn. Gabriel Treio Cardinalis Episcopus Malagensis, Præses in supremo Castellæ Concilio, ante Collega maior, & Cathedralicus Salmaticensis, hic in Epistola missa ad Magistrum Biuar Commentatorem Flauij Dextri quæ initio habetur, sic. *Condecorasti, inquit, patriam nostram: nam cum certissimum sit eam ita predicatione Apostolica insignitam, ut teste Tertulliano omnes termini Hispaniæ Fidem susceperint, & Cypriano perseuerauerint, non desunt, qui opinionem famamque nostram calumniare uelint, & ledere, sugillare, & commaculare. Nunc autem nisi proterue, & pertinaciter se gerere uelint, clariori quam Phæb ea luce adspicient, quantum ab initio nascentis Ecclesiæ profecerint Hispani.*

Card. Baron.

Addere hic volo tres Cardinales, qui etsi non scripto, verbo tamen illustre huic Traditioni testimonium reddiderunt. Vnus esto idemmet, quem dubium uidimus Baronium. Hic Romæ cum uidisset librum, quem Doctor Didacus del Castillo pro hac aduentus in Hispaniam Iacobi causa apologeticū & legisset, eum probatū apud se publicè in corona laudauit, & suasit typis mandari: quod argumento est eruditissimum virum sententiam minime improbare, sed rationes ambigendi aliquas prouocando Hispanorum ingenia, diluere eorum industria uoluisse. Itaque noster est, ut aliàs contendi, Baronius.

Car. Laudin.

Alter esto Cardinalis Laudinius Zacchia satis cognitus, & munerum quæ obijt, & litterarum
&

& litterarum, in quibus floruit fama. Qui in ea, de qua superius multa diximus, vltima Breuiarij correctione, ad quam recognoscendam, inter iudices electus est, tot eam historiam de aduentu in Hispaniam, & in ea prædicatione Iacobi argumentis confirmavit, vt Hispanis ad se rogatum, vt eam sustineret accedentes in admirationem adduxerit.

Tertius Cardinalis Caietanus Præses Sacræ Congregationis Rituum, & Iudicis ab Urbano Papa VIII. & quam instituit ad Correctionem Breuiarij, caput, & Princeps datus, à quo Traditio de aduentu, & prædicatione Sancti Iacobi in Hispania approbata, ac demum retineri iussa.

Card. Caiet.

Nolo præterire duos Hispanos, qui tunc erant Cardinales Romæ, quorum suffragio causa hæc quam suscipimus, mirè stabilitur. Alter Cardinalis Dom. Gaspar Borgia Hispalensis, & Toletanus Archiepiscopus summus in omni genere virtutum, quæ Principem decent, vir. Igitur cum ei scripta quibus Iacobum in Hispania fuisse probatum erat, afferrentur, lecta commendavit, & in libelli supplicis formam redacta Summo Pontifici obtulit, eoque veritatem in ijs contentam confirmavit. Alter Dom. Balthasar Moscosus, & Sandoualius, Archiepiscopus item, qui nunc superstes est, Toletanus, splendore natalium, virtutum luce conspicuus, ad quem tum Romæ commorantem cum Michael Erze Ximenez tractatum de aduentu Iacobi attulisset, is diligenter lectum vehementer probavit, authorem fovit, & ornauit: & operam suam apud Pontificem, & authoritatem interposuit.

Card. Borgia

Car. Sandou.

Ericius

Ericius Puteanus Primarius Iusti Lipsij, & iustus discipulus qui Apologiam Magni Comestabilis Latinam reddidit.

Ioannes Baptista Valenzuela Episcopus Sal-
manticensis lib. de aduentu Sancti Iacobi. Tres
insignes Dextri Commentatores M. Fr. Franci-
scus de Binar. Rodericus Carus, Thomas Ta-
mayo de Vargas. Alter Tamayus in Martyrol.
Hispan. Antonius Caracciolus Theatinus acer
huiusce aduentus vindex. Didacus del Castil-
lo in Indice Authorum pro Iacobo. Michael
Martinez del Villar in notis ad sententiam pro
Ecclesia del Pilar, Frater Bernardus de Britto
Lusitanus Regius, ac elegans Historicus in Mo-
narchia Lusitana p. 2. lib. 5. Ioannes Solorzanus
Pereira de iusto Indiarum Imperio.

Gaspar Sanc. Claudant Agmen duo, qui omnium instar
esse possunt. Primus Pater Gaspar Sancius è
Societate IESV insignis Sacrae Scripturae, In-
terpres eruditionis variae, solidae, profundae ex-
quisitae elegantiae virtutis eximiae, quem ob eam
Venerabilem appellare Hispani solent, cuius ego
aliquando Madriti studiorum nouae Academiae
causa eo aduocatus felix, & fortunatus, & so-
cius in studijs, & in Gymnasio libens interdum
auditor, & admirator fui. Hic solidam, & inte-
gram disputationem *De Pradicatione Sancti Iacobi Apostoli Zebedae filij* in Hispaniam instituit, &
continuauit, & in iustum opus redegit, quod Ap-
pendix est tomi commentar. in Acta Apostolor.
Quo nihil eruditius, nitidius, elegantius, accura-
tius excogitari potest. Secundus Michael Erze
Ximenez vtriusque Iuris doctor, Regius Toleti
Ca-

Capellanus, qui totum integrum in duas se-
ctum partes de aduentu, & prædicatione Apo-
stoli Iacobi in Hispania edidit lingua sua verna-
cula, quem ego cum iam opusculum hoc meum
penè confecissem, intenta cura legi, & hominis
sum eruditionem admiratus. Liber est accu-
ratè scriptus, & dignus ingenio Hispanico: & qui
ab aliquo in Latinam linguam transferatur: vt
publici iuris vbique sit.

Coronis operi, & Corona esto testimonium;
insignis nostro, & proximo Seculo in Sacra Theo-
logia viri fama virtutis, & doctrinæ celeberrimi,
& operum multitudine, & varietate notissimi, Pa-
tris Francisci Suarij è Societate IESV, Doctoris
eximij, & in Romana, Complutensi, Salmanti-
ensi, & Conimbricensi Academijs Magistri Pri-
marij, & Palmarij, quem summus suæ ætatis lit-
teraria gloria vir, & multis ac præclaris nobili-
tatis, & virtutis, & fortunæ ornamentis illu-
stris, & congestis honoribus clarus Dom. Al-
phonfus Albicastrius Conimbricensis Antistes *Al-*
terum Augustinū solebat appellare, quemque ego
adolescens senem cognoui Conimbricæ, ac eo
me nomine beatum existimo, à cuius vix le-
ctione recedo, & opera nocturna diurnaque
manu verso, & palam tueor, & admiror, ac mente
retineo, eiusque rei specimen haud semel præbui.
Hæc præfari volui, vt quâti apud me sit, & apud om-
nes alios esse debeat huius viri autoritas, cõstet;
idque vt persuadeam, moneo quicquid ab alijs, &
à me hætenus scriptum est ad probandum.
Sancti Iacobi in Hispanicam aduentum, & prædi-
cationem in eadem, id omne à Suario ante oc-

Suarius

cupatum : adeo ut hæc illius proximè adducenda
 sententia, totius operis mei compendium esse vi-
 deatur. Ergo Suarius 1. tom de *Relig.* lib. 2. cap.
 9. Præterea inter festa Apostolorum festum
 Sancti Iacobi Maioris, Fratris Ioannis valde ce-
 lebre est in vniuersa Ecclesia, præsertim in nostra
 Hispania, quæ illum singulari solemnitate colit,
 ut Patronum, & parentem tribus potissimum de
 causis. Prima est, quia Primus ipse Euangelium
 in Hispania prædicauit, prius enim quam martyri-
 um pateretur, decimo anno post Christi Domini
 mortem Hispaniam peragrauit, & Fidei semina
 iecit, quia licet tunc parum fructus attulerit, ta-
 men virtute illius magnum Deus postea incre-
 mentum dedit. Et quamuis hoc tempore non-
 nulli tentauerint hunc Iacobi in Hispaniam ad-
 uentum in dubium reuocare, nullo modo possunt
 antiquissimæ, & generali omnium Hispaniarum
 traditioni resistere, nec aliquid proponere, quod
 probabilem rationē dubitandi faciat. Nam quod
 Iacobus ante martyrium potuerit in Hispaniam
 venire, & redire Hierosolymam, non repugnat
 his, quæ de Apostolorum prædicatione, & gestis
 in actis Apostolorum, vel in alijs historijs fide-
 dignis narrantur. Quia licet ex Actibus constet
 per duos, vel tres annos primos ab Ascensione
 Domini, Apostolos non recessisse Ierosolyma, ta-
 men de cæteris annis vsque ad Iacobi martyri-
 um nihil de factis à Iacobo, & alijs narratur, sed
 solum de Petro, & Paulo. Item licet ante Petri
 vincula (quando iam fuerat Iacobus mortuus)
 non credantur fuisse diuisi Apostoli in Orbem
 terræ ad prædicandum non reuersuri amplius in
 Ieru-

Ierusalem: tamen nihil vetat, quo minus ante id tempus exierint per diuersas Prouincias, & digressiones facerent, & iterum Ierosolymam redirent. Sicut scimus Petrum intra id tempus Antiochiam iuisse, ibique sedem suam fundasse, licet interim Ierosolymam proficisceretur, & Iudeam visitaret. Sic ergo potuit Iacobus intra idem tempus migrare in Hispaniam, & ibi prædicare, & postea Ierusalem redire.

Neque etiam obstat, quod eo tempore Apostoli Euangelium non prædicarunt Gentibus usque ad visionem Petri. Act. 10. Primum quidem quia fortasse in Hispania etiam tunc aliqui Iudæi habitabant, quibus annunciari poterat Euangelium. Nam (vt colligitur Act. 1.) Iudæi dispersi erant per omnem nationem, quæ sub coelo est, quandoquidem ex omnibus venerant Ierosolymam, ergo etiam in Hispania esse poterant Iudæi, quibus prædicaretur Euangelium. Tum etiam, quia non est certum ante reuelationem factam Petro non fuisse Euangelium Gentibus prædicatum; nam certè Paulus statim post conuersionem suam in Arabiam abiit, & in alias Regiones, ubi verisimile non est solis Iudæis prædicasse, cum ipse esset Gentium prædicator, & non ab homine, nec per hominem, sed per IESVM Christum edoctus esset, quid, quibus, & quando prædicaturus esset. Idem ergo credi potest de Iacobo, quem Deus in prædicatorem, & fundatorem fidei in Hispania elegerat. Vnde reuelatio illa Petri eò tendit, vt Ecclesiæ vniuersæ, & præsertim ex Iudæis collectæ publicè iam proponeretur, omnes saluari posse per fidem Christi, &

ideo omnes ad Euangelium vocandos esse . Vtique ad illud ergo tempus, non fuit hæc veritas ita publicè declarata, vt inter Iudæos Gentibus prædicaretur Euangelium, neque ex Iudæis, & Gentibus vna Ecclesia congregari cœperit, nihilominus tamen potuit ante illam reuelationem alijs Apostolis instinctu diuino inspirari, vt ad Gentium Prouincias irent, eisque prædicarent . Tum denique quia illa reuelatio facta est Petro quatuor, vel ad minus tribus annis ante mortem Iacobi, & illud erat sufficiens tempus, vt iret in Hispaniam, & per vnum, vel per duos integros annos ibi prædicaret, & postea Ierosolymam reuerteretur.

Quod si hoc non repugnat Canonica Historia, neque alijs dogmatibus receptis, parum profecto refert, quod priuatæ historiæ humanæ illorum temporum, illius peregrinationis Iacobi mentionem non fecerint . Tum quia in ea Iacobi peregrinatione nihil accidit adeo publicum, & prodigiosum, vt in vniuersum Orbem illius fama exierit, quo possent excitari historici ad id memoriæ prodendum . Tum etiam, quia illis temporibus non fuerunt in Hispania diligentes scriptores rerum, quæ in ea gerebantur . Externi autem non poterant facile illarum notitiam habere, nisi fortasse earum, quæ ad publica bella, & Reipublicæ statum, & dominium pertinebat; nam aliarum rerum pertinentium ad Religionem paruam, aut nullam rationem, vel curam habebant . Vnde cum illa ætate non fuerint scriptores Ecclesiastici; qui de rebus Hispaniæ mentionem fecerint, nisi tenuem, mirum non est, quod in
hi-

historijs antiquis, nihil de hac profectioe Iacobi in Hispaniam reperiatur. Nam profecto si Lucas Acta Petri, & Pauli posteritati scripta non reliquisset, multæ illorum Apostolorum peregrinationes obliuioni traditæ essent, nec aliter quàm ex traditione ipsarum Ecclesiarum, quas fundassent cognosci potuissent. Sicuti profectio Petri Antiochiam, quæ à Luca omiſsa est, non aliter quam ex illius Ecclesiæ traditione cognita fuit, nec ad nostram notitiam peruenisset, nisi ex monumētis illius Ecclesiæ Clemens Alexādrinus, & ab illo Eusebius, & Hieronymus illā scriptam reliquissent. Sic ergo Aduentus Iacobi in Hispaniam, non nisi ex antiqua Hispaniæ traditione inquirendus est, hanc autem non permisit Deus excidere, nec obliuioni tradi, nec in angulo concludi, sed ab vniuersis Ecclesijs Hispaniæ retineri. Quis ergo audebit huic traditioni contradicere, aut quomodo aliæ Ecclesiasticæ traditiones inconcussæ conseruari poterunt, si huic fides non adhibeatur?

Eo vel maximè, quod non tantum à publica fama per dimanationem à parentibus ad filios, sed etiam à solemni, & antiquissimo monumento Cæsaraugustano testimonium habeat hæc veritas. Nam Cæsaraugusta, & in vniuersa Hispania est receptissima traditio, cum Beatus Iacobus illuc peruenisset, & animo, ac cogitatione suspensus esset, quod paucos homines ad fidem trahere potuisset. Beatissimam Virginem in corpore mortali ei apparuisse, cumque fuisse consolatam, & ab ea certiolem factum per Discipulos paucos quos congregarat, complendum fuisse, quod ipse

Ipse perficere non potuisset. Et in huius beneficii æternam memoriam insigne Templum, & valde honorificum ibi fundatum est. Quod in Collegiatam Ecclesiam erectum magnis exemptionibus, & priuilegijs Apostolicis donatum est, & S. Mariæ de Columna, vulgò, del Pilar, dicitur, quia Saxum, vel Columna in eo cernitur, quam ipsam sacram Virginem suis pedibus calcasse eadem docet traditio. Hæc est ergo prima causa ob quam merito Hispania festum Sancti Iacobi summa veneratione colit, simulque ipsius beneficium recognoscit, quod eius occasione Beatissima Virgo, antequam ex hoc mundo discederet, Hispaniam consolari, & sua præsentia honorare, & protectionem eius simul cum Iacobo assumere dignata fuerit.

Alia causa est, quod sacrum Iacobi Corpus post martyrium naui impositum, diuina prouidentia, & peculiari eiusdem Spiritus Sancti fauore in Gallæciam Hispaniæ Prouinciã appulit, ibique vsque ad hodiernum diem, summa gentium veneratione colitur. Tertia denique causa est, quod Iacobus innumeris amoris signis, & beneficijs in Hispanos collatis, se semper ostendit singularem illorum Patronum, & benefactorem, quæ res notissima est in historijs, nec in his amplius immorari licet. Ex his vero duobus posterioribus rationibus multum apud me prima confirmatur. Non enim sine causa Iacobus post mortem, & corporis præsentia, & gloriosi spiritus fauore tam propensum in Hispanos se ostendit. Sed profecto ea causa fuit, quod in Christo IESV in Euangelio ipse illos genuit, & illius pro

protectione, ac precibus non solum magna soliditate in fide permanent, sed etiam eorum ministerio, & industria Deus uti voluit ad Fidem innumeris gentibus, & ut aiunt nouo mundo prædicandam.

His Suarius ratiocinationem, & ego librum absoluo.

F I N I S.

8/20/19

I N D E X

RERVM NOTABILIVM.

A

ADVENTVS S.Iacobi in Hispaniã, malè negatur adducto primatu Ecclesiæ Toletanæ. fol.136.

Malè item ex codice manuscripto Toletano, qui & suspitionis argui potest, & eo admissò nihil probatur.fol.143.

Probatur traditione firmata autoritatibus

Romanorum Pontificum, Breuiariorum Gotticorum. fol.150. & 165.

Probatur autoritate Conciliorum.fol.154.

Aduentui S.Iacobi in Hispaniam non suffragatur Concilium Basileense.157.

Amor nimius interdum officit.1.

Degenerat in cupidinem.2.

Quantus sit Hispanorum amor in S.Iacobum. ibid.

Ob nimium amorem in eundem Sanctum Hispani inter se dissentiunt.3.

Andiat Ciuitas in Hispania quænam sit 18.206.

Angli primum Magistrum habuerunt Iosephum ab Arimathea.59.

Antipapa.Burduni Antipapæ historia narratur.139.148.

Antipapæ tres, Paschale vero & vno Pontifice viuentē.171.

Apollonij auctoritas contra aduentum S.Iacobi in Hispaniam.14.

Respondetur huic auctoritati.64.

Apostoli quando diuisi sint ad prædicandum.13.55.56.

An ante lincei visionem licuerit Apostolis prædicare gentibus.13.

An aliquis Apostolorum ex persecutione excitata in illos potuerit egredi ex Hierosolymis.56.

Apostoli quibus in locis sint sepulchri.75

Auctores qui narrant aduentus S.Iacobi in Hispaniam.11.

*

Aucto-

Index

- Auctorum antiquorum loquentium de aduentu S. Iacobi fides infirma per aduersarios. 19. 20.
 An ullus ex antiquis Scriptoribus afferat illius aduentum ? 21.
 Auctorum Hispanorum dissensiones non efficiunt aduentui S. Iacobi. 73
 An omnes auctores , quos refutat Baronius sint refutandi ? fol. 87. 88. &c.
 Authorum pro aduentu S. Iacobi Catalogus. à pag. 209. ad finem .
 Nonnullæ auctoritates contra aduentum S. Iacobi. 17. 18.
 Defectus auctoritatis desumptæ ex inopia auctorum afferentium aduentum Sancti Iacobi expenditur, & exsuatur . fol. 86. & seq.

B

- B**aronius defenditur. 8. & seq.
 In quo peccarit Baronius in hac materia. 10.
 Obiectio Baronij desumpta ex visione lintei proponitur , & soluitur fuse. 63. & seq.
 In tomo primo Annalium confirmat sententiam de aduentu S. Iacobi, quam tradiderat in Martyrologio. 90.
 Baronius sibi opponitur. 91.
 Baronij contra Iacobi in Hispaniam aduentum argumenta proponuntur. 87. 90. 93.
 Bracharenſia Concilia afferuntur, & expenduntur. à pag. 104 ad 112.
 Bracharenſia Concilia quot, & quæ. 104.
 Bracharenſe Concilium de nouo inuentum excludendum an ne recipiendum. 154.
 Bracharenſis Eccleſia cum Toletana de Primatu contentio. fol. 188. 189.
 Breuiarium Romanum emendatur ab Urbano. VIII. circa ea, quæ ſpectant ad aduentum S. Iacobi. 69.
 Controverſiæ habitæ in retinendis verbis, quæ à Clemente VIII. fuerunt ſublatæ in Breuiario circa aduentum S. Iacobi 69 70. &c.
 Quanta ſit fides habenda Breuiarijs 71.

Rerum notabilium.

Ex Breuariis præcipue probatur aduentus Sancti Dionysii in Gallias. 72.

Breuiarium Gotticm, seu Mozarabicum continens aduentum Sancti Iacobi in Hispaniam à Romanis Pontificibus approbatum. 151.

Breuiarium Mozarabicum à S. Isidoro ordinatum est. 161. & 166.

Breuiaria, quæ eundem aduentum continent recensita. 151.

C

C Allisi II. commentarij vt legitimi approbantur. 89.
Hoc etiam fatetur Baronius ex Innocentio II. ibid.

Chronologia. Ratio chronologica, qua probant aduersarij S. Iacobum non venisse in Hispanias. 12. 13. & c.

Soluitur ratio aduersariorum chronologica. 55.

Collimbria auxilio S. Iacobi capitur à Fernando. 38.

Collimbria venusta, & elegans descriptio. 38. 39. 40.

Collimbria septem Regum patria fuit. 40.

Collimbriensis Academia insignis. 40. 41.

Collimbria Athenæ Lusitanæ. 41.

Concilium. ex Concilio Rhemenfi deducitur validum argumentum pro aduentu S. Iacobi in Hispanias. 51.

Obiecta ex Concilio Toletano, & Bracharenfi aduersus aduentum S. Iacobi solvuntur. 94. & seq.

Nec Concilium Toletanum, nec Bracharense quidquam decreuit contra aduentum S. Iacobi. 96. 97. 98. & c.

Quid actum sit in vnoquoque Concilio Toletano. 96. & seq.

Concilia Bracharenfia quot, & quid in eis actum. 103. & seq.

Examinantur decreta Conciliorum Toletanorum, & Bracharenfium. fusè fol. 98. 99. & seq.

Cornelius Ennuchus fuit ne Profelytus, an Gentilis. 61. & c.
Fuisse Gentilem probatur. 62. & c.

Ordo subscribendi in Concilijs est argumentum dignitatis subscribentium. 113. & 125.

Qui primi esse debent sedendo, & subscribendo in Concilijs. 114.

Index

- Concilium Bracharense primum repertum in Archivio Alcobatiensis Cœnobij in Lusitania cuius fidei habendū sit. fol. 154.
 Concilium Basileense ante secundam sessionem legitimū fuit, post illegitimum. 160.
 Concilium Lateranense quartum quo Pontifice Imperatore, ac tempore celebratum fuerit. 171.
 Quæ in eo acta sunt recensentur. 169.
 Concilia Toletana multa numerantur. 125.
 Ponitur ordo Episcoporum in ijs subscribentium. 124.

E

- E**cclesiæ Toletanæ antiquitas, & primatus excludit aduentum S. Iacobi, & cur. 23. & seq.
 Ecclesiæ Gallicienfis antistes vsurpat nomen Apostolici Primatis. & ideo excommunicatus est. 51.
 Antistes Ecclesiæ Compostellanæ omnibus Hispaniarū præponitur. 53.
 Ecclesia Toletana à quo, & quo tempore fundata. 172.
 Ecclesiæ Toletanæ primus Episcopus. 123.
 Primatui Ecclesiæ Toletanæ officit aduentus S. Iacobi in Hispaniam, quamvis non officiat veritati Conciliorum. 124. & 136.
 Est omnium consensu Auctorum caput totius Hispaniæ. 124.
 Quo tempore hunc Primatum obtinuerit. 132.
 Privilegia Pontificum in gratiam illius data. 136.
 Contentio de Primatu Ecclesiæ Toletanæ non est definita in Concilio Lateranensi IV. 187.
 Sed indecisa relicta. 135. & 190.
 Ecclesia Constantinopolitana quo tempore Primatum supra alias tres Patriarchales obtinuerit. 135.
 Ecclesia Mediolanensis, Ravennati prælata est. 114.
 Ecclesiæ Compostellanæ initia recensentur. 150.
 Ex Edicto Caroli Magni probatur aduentus S. Iacobi. 53.
 Elisabethæ Reginæ Lusitanæ Compostellam peregrinatio. fol.

Rerum notabilium :

Episcopi in sessionibus seruare debent tempora suæ ordinationis, ita, ut qui prius ordinatus est præcedat. 17.
Episcopus cui concessus est usus Pallii alijs Episcopis etiam antiquioribus antepositur, nõ tamen Archiepiscopis. 113.
Episcopi primi Hispaniæ qui, & quando. 46. 78. 79. 83.
Episcoporum subscriptio, & sessio in Concilijs. à 113. ad 126.
Eugenius I. Episcopus Toletanus, non Elpidius. 24. 25. 123.

F

Franciscus Xanerus, Elogium Sancto Francisco Xaverio. fol. 191.

G

Gallica gens suarum traditionum tenax. 7. & 65. 76. 77.
Galli aiunt apud se esse Caput Ioannis Baptiste. 77.
Galli sibi vendicant multa corpora Apostolorum. 76.
Gallia an habeat Corpus S. Dionysii. 77.
Galli suo argumento conuincuntur. 78.
Gentiles veniebant Hierosolymam adorandi causa. 62.
Probatum hoc multipliciter, & exemplis. ibid.
Multi Gentiles à S. Maria Magdalena conuersi antequam Petrus haberet visionem lintei. 63.
Gregorij VII. testimonium adductum contra aduentum Sancti Iacobi in Hispanias. 17.
Expenditur dictum Gregorij testimonium. 83.
Fused explicatur in quo sensu locutus sit Gregorius. ibid.

H

Hæresis in Hispania rarissima fuit. 46.
Hæresis Priscillianistarum damnata in Concilijs Bracharensis. 106. 107. & c.
Eiusdem hæresis euerfor S. Leo Magnus. 107.
Capitula contra hæresim Priscilliani proponuntur. 108.
Hispanus non nisi ab Hispano vincitur. 4.

Index

- Hispanorum dissensio de loco, in quem appulerit Sanctus Iacobus. 5.
- An Hispani iure conquerantur de Cardinali Baronio. 7.
- Hispani inter se dissidentes de loco aduentus S. Iacobi dant occasionem dubitandi. 21. 22.
- Hispanorum in S. Iacobum clientela, affectus, & deuotio, & quam validum ex hoc argumentum pro eius aduentu. fol. 34. &c.
- Cur Hispani non elegerint in Patronum, Sanctum Petrum, Paulum, aut alium. 35.
- Hispanorum fides, doctrina, pietas, ac religio probat aduentum S. Iacobi. 43. & seq.
- Hispanorum cura in propagatione fidei. 47. & seq.
- Hispani ideò inter se dissentiant, quia firmiter tenent S. Iacobum in Hispaniam venisse.
- Honorius III. Pontifex prorogauit decisionem litis inter Archiepiscopum Toletanum, & Braccharensem de Primatu motam. 190.
- Idem iam egerat Innocentius; Honorii prædecessor ibi.
- Hormisdæ decreta spectantia ad S. Iacobi aduentum ad examen vocantur. 94. 95. &c.
- Quas Epistolas scripserit Hormisdæ. ibid.

I

- S**. Iacobum in Hispaniam venisse certum est. 25.
- S. Iacobi corpus è Indæa in Hispaniam translatio; & quis illud transfulerit? sub quo Rege? & quam efficax ex hoc deducatur argumentum de aduentu S. Iacobi in Hispanias? 31. 32. & seq.
- S. Iacobus cur ante alios Apostolos obierit. 33.
- S. Iacobus quot modis faueat, & protegat Hispanos. 36. &c.
- Cur Hebræi in S. Iacobum odio exarserint. 45.
- Quo tempore S. Iacobus profectus fuit in Hispaniam. 58.
- Et qua occasione. ibid.
- An licuerit S. Iacobo, aut alij Apostolo prædicare Euangelium ante visionem celebrem lintei. 59. &c.

Rerum notabilium.

Par affirmatiua defenditur, probatur, & soluuntur obiectiones in illam. 60. & seq.

S. Iacobus mortuus est decem plus, minusue annos post mortem Christi. 144.

S. Iacobi corpus inuentum Compostella. 150. 181.

S. Iacobus paucos in Hispania ad fidem conuertit. 176.

Imperatores in Concilijs post Episcopos subscripserunt excepto Basilio, qui post Patriarchas ante Episcopos subscripsit. 114.

Henrici Imperatoris contentio super inuestituris cum Pontificibus Romanis sublata. 171.

Innocentij Primi testimonium adductum ab aduersarijs contra aduentum S. Iacobi in Hispania. 17.

Expenditur, & saluatur dictum testimonium. 78. 79. &c.

Adducuntur verba Innocentij, & in fauorem aduentum.

S. Iacobi explicantur. 82.

L

Legati Romani Pontificis omnibus Patriarchis, & Primatibus præesse debent. 118.

In Concilijs primi omnium sedent, & subscribunt. 118. & 114.

Leonis Tertij scripta, & sermones illius esse asseritur. 92. 93. &c.

Lusitanorum in tuenda, & propaganda fide studium. 47.

Lusitani primi nauigationis, & propagationis in externas prouincias Religionis authores. 47. 48.

M

Manuscriptum Toletanum à Garzia Loaysa inuentum probatur commentitium esse ex erroribus quos continet. 168.

De eo nulla fit mentio in Concilio Lateranensi. 169.

Errat in Chronologia Temporum, & Personarum successionis Pontificum, & Imperatorum. 171.

Ma-

Index

- Maria Virgo apparet S. Iacobo, qui illi Templum ædificat in Hispania. 151.
 Apparet D. Idelfonso Archiepiscopo Toletano, eique sacræ calulam affert. 185.
 Quomodo & quando ei apparuerit. 179.
 M. tropolitani quinque recensentur in Hispania. 142.
 Metropolitanus certus de suo Primatu non potest cedere locum inferiori Episcopo. 118.
 Missa Muzarabica quæ. 161.
 Quibus verbis in ea conficerent Corpus, & Sanguinem Christi Domini Hispani. 162.
 Vetus vsus celebrandi Missam S. Iacobi. 167.
 Mondæ seu Mundæ fluij egregia descriptio. 39. 40.

O

- O**rdines plures in Hispania Sancto Iacobo dicati. fol. 42.

P

- P**apæ qui Breuiarium correxerunt. 69.
 Papæ qui affirmant aduentum S. Iacobi in Hispaniam. 87. ad 93.
 Papæ qui videntur negare. 17. 82. 83. 94.
 Horum testimonia explicantur. 80. 81. 83. 84. 85. 94. 96.
 An Sanctus Paulus venit in Hispanias. 84. & 195.
 An eius aduentus officiat aduentui S. Iacobi. 200.
 An & quomodo prædicauerit Euangelium. 200.
 Qui authores negent eum venisse in Hispaniam, qui affirmant. 80. 195. 196.
 Petrus an venerit in Hispaniam. 35.
 An Philippus ille, qui baptizauit Eunucho Candacis fuerit Apostolus. 57.
 Quinam ex Patribus id asserant. 58.
 Pontifices Romani probarunt aduentum S. Iacobi in Hispaniam. 149.

Rerum notabilium.

Prædicatio. Quis omnium primus iuxta Ximeniam prædicauerit Euangelium in Hispanijs. 23.
 Eugenius fundauit Ecclesiam Toletanam. 24.
 Quam copiosi fructus ex Hispanorum prædicatione. 49.
 Prædicatio Euangelij fuit ne licita statim post mortem Christi, non tantum Iudæis, sed etiam Gentibus? 60. & c.
 Non licuit ante visionem lintei prædicare Euangelium intra Iudæam, licuit tamen extra. 64.
 Primates quomodo sedent, & subscribant in Concilijs. 113. ad 120.
 Primates an, & quot fuerint in Hispania. 121. ad 136.
 Primatus Toletanus nihil inuat ad S. Iacobi aduentum in Hispaniam. ibid.
 Malè ex eo Primatu ratio petitur à Ximénio. ibid.

R

Rationes quibus probant aduersarij S. Iacobum non fuisse in Hispania. 12. 13. 14.
 Rodericus Ximénus primus omnium in aduentu S. Iacobi in Hispaniam inuehitur. 4.
 Reprehenditur Ximénus. 9.
 Ipse fatetur esse traditionem de aduentu S. Iacobi. 29.
 Plures errores Ximenij in eius historijs. 66. & c.
 Obiectiones Ximenij contra aduentum S. Iacobi. 15.
 Ximénus probatur minus fidelis in Historijs scribendis. fol. 145.
 Recensentur illius errores circa originem Gotthorum, & aliarum Gentium septentrionalium, & circa originem Ciuitatis Toleti. 146.
 Circa Regum conubia, filios, & obitus. 147.
 Circa Historias Ecclesiasticas, & res Lusitanas. 148.
 Rodericus Ximénus nunquam in suis scriptis negauit aduentum S. Iacobi in Hispaniam. 186.
 Manuscriptum Toletanum non est opus Roderici. ibi. Fuit homo eloquens omnibus corporis, & animi dotibus ornatus. 138.

Spon-

Index Rerum notabilium.

S

Spondani querela de Hispanis in fauorem Baronij. 7.
Spondanus vellicatur, & pungitur. 9.
Spondani argumentum refellitur. 73.

T

Toletana Concilia accuratè proponuntur, & exami-
nantur pro D-Iacobi aduentu in Hispaniam à pag. 96.
ad 104.
Toletum Ciuitas Antiquissima quo tempore fundata. 146.
Traditio antiquissima probat efficaciter aduentum S. Iacobi
in Hispaniam. 25. & seq.
Quanta sit vis traditionis. 26. 27. & seq.
Breniarium Romanum, Suarez, Ribadeneyra, alijque hanc
traditionem Hispanicam testantur. 28. & 29.
Multa traditione probantur, ad quæ non est necessaria Scri-
ptura sacra. 65.
Traditionem aduentus Sancti Iacobi enervare conatur Xi-
menius. 66.
Quam firmiter Galli suis adhæreant traditionibus. 75. &c.
Tribunal Inquisitionis pro fidei incolumitate in Hispania.
fol. 46.

V

Victoria insignis habita ab Hispanis ad Clauigium ope
S. Iacobi aduersus Mauros parata. 37.
Alia non minor victoria in expugnanda Collimbria. 38.

F I N I S.

ERRATA.

- pag. 16. tranſette l. *transſerre*.
 pag. 18. adduxerit l. *adduxiſſe*. pag. 29 afferetur. l. *affer-*
tur. pag. 39. nullum. l. *nullus*.
 pag. 45. eos pertinuiſſet l. *ad eos*.
 pag. 49. baptizato l. *baptizata*.
 pag. 54. ſolos l. *ſolius*.
 pag. 75. Matthæi Amalphi l. *Matthæi Salerni, Andreæ*
Amalphi.
 pag. 109. directam l. *directa*.
 pag. 126. cuim l. *eum*.
 pag. 118. ei prælatus l. *ſiſ*.
 pag. 137. momenta l. *momento*.
 pag. 140. periculi l. *Supplicij, & poſt vnam lineam ſup-*
pllicium l. *periculum*.
 pag. 150. textam l. *texam*.
 pag. 160. obentæ l. *obientæ*.
 pag. 166. quarquum Tridentinum l. *quartum Toletanum*.
 pag. 170. vſuris Viduarum l. *cura Viduarum*.
 pag. 184. comendeffet l. *contendiſſet*.
 pag. 177. 1124. l. 1200.
 pag. 180. ad Anno l. *Annum*.
 pag. 181. piam l. *pia*.
 pag. 207. Ahulfada l. *Abulfada*.
 pag. 216. fuerit l. *fuiffet*.

REGESTVM.

§ §2. ABCDEFGHIKLMN
OPQRSTVXYZ

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii *

